

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧತು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣ

ಅನುವಾದ-ಲೇಖಕರು
ಮಹಾಪ್ರಾಚೀನಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪಂ. ಪಂಡರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ದಾಲ್ಮಿಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶ್ರೀವಾಣಿ ಅಲಂಕರಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ

—: ಪ್ರಕಾಶಕರು:—

ಖೋಡೇ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣಾ ವಿಭಾಗ

ನಂ. 9, ಮೊದಲನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿನಗರ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 009

ದೂರವಾಣಿ: 6320014 ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 091-80-6321416

SRI VISHNU MAHĀPURĀNA of Bhagavān Sri Vedavyāsā,
Edited and Translated in to Kannada by Rajyaprashasti, Rastraprashasti,
Ramakrishna Dhalmia Lakshmi Shreevani Alankarana Prashasti
Puraskrutha Panditha Sri Pandarinathāchārya Galagali
Vishveswara Nagar, Shanti Colony, Hubli-580032 Ph : (0836) 250250

First Edition : 1967

Second Edition : 2003

No. of Pages : 34 + 452

No. of Copies : 1,000

© : Publisher

Price : Rs. 180 = 00

Printed at: **SRI VENKATESHWARA PRINTERS**
No. 3, Yellappa Road, Susheela Road Cross
Chick Mavalli, Lalbagh Crumbigal Road Cross
BANGALORE - 560 004
Phone : (080) - 6573001

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಸರ್ವ ವಿಷಯೋಪಬೃಂಹಿತವಾದ ಪುರಾಣಗಳು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತನ ಸಾರಸ್ವತ ಪ್ರಪಂಚದ ಜ್ಞಾನಕೋಶದಂತಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದ ವಿಷಯಗಳಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಸದ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ. ಕಲಿಸದ ಪಾಠವಿಲ್ಲ.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದಿಂದ ಕೀಟದಿಂದ ಕೈಟಭಾರಿಯವರೆಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು, ನೋವು, ನಲಿವು, ಪತನಾಭ್ಯುತ್ಥಾನಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಲ, ಖಗೋಲ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವ್ಯವಹಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮಾಜ, ಜನಜೀವನ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಪುರಾಣಗಳು ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಥಾರ್ಥ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಶತಕಾನುಶತಕಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಮುನಿ ಮನುಜ ಮಹಾನುಭಾವರನೇಕರ ಅನುಭವದ ಆಗರ, ಜ್ಞಾನದ ಸಾಗರ ಇಲ್ಲಿ ತೆರೆತೆರೆದಿದೆ.

ಪರಾತ್ಪರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಸಹೊರಟ ವಿಜ್ಞಾನ ಭಿಕ್ಷುಗಳ ಮೋಕ್ಷಯಾತ್ರೆಯ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಾದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಠ ಮಂದಿರಾದಿ ದಿವ್ಯ ಧಾಮಗಳ ಮೈಮೆ ಗೈಮೆಗಳು ಆ ಆ ಪುರಾಣ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ಥಿರ ಸ್ಥಾವರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರುವ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ.

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿಯ, ಸತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಕ್ರಮ ವಿಕ್ರಮಗಳೂ, ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ಬಾದರಾಯಣದಿಂದ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾವಿತ್ರ, ಜನರಂಜನದ ಜೊತೆಗೆ ಚಿತ್ತ ಶೋಧನ, ಆತ್ಮಭೋದನೆಯೂ ಮೇಳಗೂಡಿದಂತಾಗಿ ಪುರಾಣವೆಂದರೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರದವಾದ ವಾಚ್ಛಯೀನ ಕಾಮಧೇನು ಎನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ.

“ಪುರಾ ಪರಂಪರಾಂ ವಕ್ತೃ ಪುರಾಣಂ ತೇನ ವೈ ಸ್ಮೃತಂ ।

ನಿರುಕ್ತಿಮಸ್ಯ ಯೋ ವೇದ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೆ ॥

ಎಂದು ವಾಯು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವದೇ ಪುರಾಣಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಿದ್ದು ವೇದಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅವು ಭಗವಂತನಿಂದ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂದು ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವೇದವಾಚ್ಛಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವ ಅರ್ಥಾತ್ ಅತಿಪೂರ್ವ ಕಾಲಪ್ರಕಾಶವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರಾಣಂ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸ್ಮೃತಂ ।

ಅನಂತರಂ ಚ ವಕ್ತೃಭ್ಯೋ ವೇದಾಸ್ತಸ್ಯ ವಿನಿರ್ಗತಾಃ ॥

ಮಚ್ಚೈಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ವೇದಗಳಂತೆ ಪುರಾಣಗಳು ನಿತ್ಯ. ವೇದಗಳಿಗೆ ಅನುಪೂರ್ವನಿತ್ಯತ್ವ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನಿತ್ಯತ್ವ ಉಂಟೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಈಗ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ರೂಪದಿಂದ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಈ ಪಾವನ ವಾಙ್ಮಯವು ಮೊದಲು ನೂರು ಕೋಟಿ ಗ್ರಂಥಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ವಿರಾಟ್ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಮುಂದೆ ಮಿತ ಮತಿಗಳಾದ ಮಾನವೀಯ ಮಿದುಳಿಗೆ ನಿಲುಕಲು ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರು ಅದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದರು.

“ಪುರಾಣಮೇಕಮೇವಾಸೀತ್ ತದಾ ಕಲ್ಪಾಂತರೇ ಕಿಲ ।

ತ್ರಿವರ್ಗ ಸಾಧನಂ ಪುಣ್ಯಂ ಶತಕೋಟಿ ಪ್ರವಿಸ್ತರಂ ॥

ತಲ್ಲಕ್ಷಣಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವ್ಯಾಸೇನಾದ್ಭುತ ಕರ್ಮಣಾ ।

ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಿ ಕೃತ್ವಾ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ” ॥

ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಸೃಷ್ಟಿ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮವೊಂದು ಉಂಟು.

“ಮ ದ್ವಯಂ ಭ ದ್ವಯಂ ಚೈವ ಬ್ರ ತ್ರಯಂ ವ ಚತುಷ್ಟಯಂ ॥

ಅ ನಾ ಪ ಲಿಂಗ ಕೂ ಸ್ಥಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥

“ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ‘ಮ’ ಮೊದಲಿನಕ್ಷರವಾಗಿರುವ ಪುರಾಣ ಎರಡು ‘ಬ’ ಮೊದಲಾಗಿರುವ ಎರಡು, ಬ್ರ ಆದಿಯಾಗಿರುವ ಮೂರು, ವ ಮೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳವು ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಅ. ನಾ. ಪ. ಲಿಂಗ. ಕೂ. ಸ್ಥಾ, ಮುಂತಾದ ಅಕ್ಷರ ಮೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳವು ಆರು ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು.

ಈ ಪದ್ಯ ಕ್ರಮದಂತೆ ಪುರಾಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮ ದ್ವಯಂ ಎಂದರೆ ಮತ್ಸ್ಯ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಭ ದ್ವಯ ಎಂದರೆ ಭಾಗವತ ಭವಿಷ್ಯ, ಬ್ರ ತ್ರಯ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ. ವ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಎಂದರೆ ವಾಮನ, ವಾಯು, ವಿಷ್ಣು, ವರಾಹ. ಅ ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿ, ನಾ ಎಂದರೆ ನಾರದ ಪುರಾಣ ಪಂ. ಲಿಂಗ. ಕೂ. ಸ್ಥಾ ಎಂದರೆ ಪದ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಗರುಡ, ಕೂರ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು “ಅಲಿಂಪಾಗ್ನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಕೂಸ್ಥಂ ಗಾರುಡ ಮೇವಚ” ಎಂದು ದೇವೀ ಭಾಗವತದ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಬದಲು ಆದಿತ್ಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಪದ್ಮಪುರಾಣಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಅಂದರೆ ಪ್ರಥಮ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಮೃತಿಗೋಚರವಾದವು. “ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪಾದ್ಯಂ ವೈಷ್ಣವಂಚ” ಎಂದು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ “ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪುರಾಣಂ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಪಾದ್ಯಮುಚ್ಯತೆ” ಎಂದು ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮ ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಐದನೆಯದಾಗಿ ಬರುವದು, ಇವಲ್ಲದೆ ನೃಸಿಂಹ ನಂದಿ, ದುರ್ವಾಸ, ಕಪಿಲ, ಸೌರ, ಪಾರಶರ, ವಿಶನಸ್, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ, ನಾರದೋಪಪುರಾಣ, ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಸಾಂಬ, ಮಾರೀಚಿ, ಭಾರ್ಗವ ಮುಂತಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಉಪ ಪುರಾಣಗಳೂ, ಉಂಟು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆದಿ ಪುರಾಣ ಮುದ್ದಲಪುರಾಣ, ಗಣೇಶಪುರಾಣ, ದೇವೀಪುರಾಣ, ದೇವೀ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಉಪ ಪುರಾಣಗಳೂ ಉಂಟು. “ಏತಾನ್ಯುಪಪುರಾಣಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಅರ್ವಾಚೀನ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದವಿದ್ದು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿರವಧಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪುರಾಣಗಳು ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪಾದ್ಯಂ ವೈಷ್ಣವಂ’ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಪದ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಡುವದಲ್ಲದೆ.....

“ದಿವ್ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಕ್ರಮಃ ತ್ಯಾಗ ಏವ ಚ |

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಪಿಚಾಸ್ತಿತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ದಯಾರ್ಜವಂ |

ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಕಥಿತ ಲೋಕೇ ಪುರಾಣೇ ಕವಿಸತ್ತಮೈಃ” ||

ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜಮಹಾರಾಜ, ಮುನಿ, ಮನುಜ, ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದ ಮುಂತಾದವರತ್ಯಾಗ ವಿಕ್ರಮ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ, ದಯೆ, ಆರ್ಜವ, ಸಿದ್ಧಿ ಶುದ್ಧಿ, ಗೃಮೆ ಮೈಮೆ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ರೋಮ ಹರ್ಷಸಜೀವವೃತ್ತಾಂತ ಕಥನವೇ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳ ಇತಿಹಾಸವ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣ ತಿಳಿಯದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ. “ನೋ ಚೇತ್ ಪುರಾಣಂ ಸಂವಿದ್ಯಾನ್ಯ ವಸ ಸ್ಯಾದ್ವಿ ಚಕ್ಷಣಃ” ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. “ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪ ಬೃಂಹಯೇತ್” ಭಾರತ ಪುರಾಣಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ವೇದವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಓದಿದ್ದರೂ ಪುರಾಣ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯ ನನಗೆ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ವೇದ ಕೂಡ ಬೆದರುತ್ತದೆಂತೆ. ಆ ವೇದಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿ ಎಂದು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ರಚಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ಇತಿಹಾಸವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನೂ ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ವಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ರಚಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು -

“ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣನಿ ಕೃತ್ವಾ ಸತ್ಯವತೀ ಸುತಃ ||

ಭಾರತಾಖ್ಯಾನಮತುಲಂ ಚಕ್ರ ತದುಪಬೃಂಹಿತಂ ||”

ಎಂದು ದೇವೀ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪುರಾಣ ಸಾಮಾನ್ಯದ ಮಾತಾಯಿತು.

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ರಸಗ್ರಂಥಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಗುರಿ ಕೈವಲ್ಯವಾದರೂ ಗತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಿಸುವ ಇದರ ವಾಚೋವೀಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಧು ಮಾಧುರಿಯು ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಯುಗ ಯುಗಗಳ ಅನುಭವದ ಆಗರವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಥಾ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿ ತೆರೆ ತೆರೆದಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರಾಣದ್ದಾದರೂ ಆತ್ಮ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ದರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವಿದೆ. ಭಾವ ಸಂಭ್ರತವಾದ ಇದರ ಕಾವ್ಯಗಂಧಿ ಪದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವೇದಾಂತ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರಸದ ರಂಗಸ್ಥಲವೊಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯಗಳು ನಾಟಕೀಯ ಹದ ಹವಣುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಯಾಗುವಷ್ಟು ಸುಸಂಬದ್ಧ ಘಟನಾ ಚಮತ್ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.

ಆ ನಾಟ್ಯ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನಾಟ್ಯಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿ ಅನುಭವ ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಾಟಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಘಟನಾಚಮತ್ಕೃತಿ, ಅನುಭೂತಿ ಪರಂಪರೆ, ಮಾತಿನಮೋಡಿ, ಗೀತ ಗುಂಜಾರವ, ಹಾಗೂ ಭಾವ ನಿರ್ಭರತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ಯ ತತ್ವಗಳ ಹಿಮ್ಮೇಳವಾಗಿ ಇದರ ಒಮ್ಮೆ ಹಮ್ಮುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿನೋದವಾಗಿದೆ. ವೇದಾಂತ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ತತ್ವಗೀತವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಾಗಿದೆ. ರಸದ ಉಪನಿಷತ್ತಾಗಿದೆ. ನಿರಂಕನಾಟಕವಾಗಿದೆ. ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಮಧುರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಗಹನವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳ, ದೊಡ್ಡವರ, ಭಕ್ತರ ಅನುಭವದ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಥಾತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಂತಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಜನರ ಬದುಕಿನ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ, ತ್ಯಾಗ-ತಿತಿಕ್ಷೆ, ರಾಗ-ವಿರಾಗ ಭೋಗ-ಯೋಗಗಳು ಈ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರ ವಾಸ್ತವ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯತೆ ಸತ್ಕಾರ್ಥವಾಗಿ ತಲೆದೋರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾ ಕೈಲಾಸದ ಯಕ್ಷ ಮಂದಾರಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿತ್ಯಾನುಭೂತಿಯ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ ಗಳಾಗಿ ಅರಳಿ ನಿಂತಿದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಿತಮತಿಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟು ಕತೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಅವುಗಳು ಕಟ್ಟು ಕತೆಯಂತಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ರಚನೆಗಳು ಕಥಾ ಲಕ್ಷಣದ ತಂತ್ರ ತೂಕಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವವು.

ದಿವ್ಯ ಜೀವನದ ಬಾನಗಲವಾದ ಬದುಕನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಿ ನಿಂತಿರುವ ವಿರಾಟ್ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದು ಸಂಕ್ಷೇಪ ಶಾರೀರಕ್ಕೆ ಸೆರೆಯಾಗಿ ಸೋತು ಸವೆದು ನಿಂತ ಶೀರ್ಣಸತ್ಯಾಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಂಥವರ ಬಡಕಲ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ?

ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಲರಿಯದ ಅಂಧಪುತ್ರನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆ ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇದೊಂದು ಇಂದ್ರಜಾಲವೆಂದು ಜರಿದು ಚೀರಿದಂತೆ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ತ್ಯಾಗ ಜೀವನದ ಯೋಗ ಯಾಗಗಳ ದುರಂತದೀಪ್ತಿ, ಸುಖಾಂತ ವಿರಕ್ತಿ, ತ್ಯಾಗಮುಖ ಭೋಗ, ರಾಗಾನುವರ್ತಿ ವಿರಾಗ, ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಯ ಔದಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅತ್ಯುಚ್ಚತೆಯ ಚರಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದ, ಕೇಳಿಯೂ ನಂಬಲಾರದ ನಾವು ಅದನ್ನು “ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚ” ಅರ್ಥಾತ್ ಸುಳ್ಳಿನ ಸಂಸಾರ ಎಂದು ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಾವುಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ದೈವಿಕ ಜೀವನದ ಯಥಾರ್ಥ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೃದಯ ದ್ರಾವಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಭಾಗವತ, ವಿಷ್ಣು, ಪದ್ಮ, ಮತ್ಸ್ಯ, ವರಾಹ ಪುರಾಣ, ಭಾರತ, ಹರಿವಂಶಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಕಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೀರ ಧೀರ, ಸಾರಶೃಂಗಾರ, ಅಪಾರ ಕರುಣೆ, ಅಸೀಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಧುರಭಕ್ತಿ, ವಿನಯ ವಿರಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸ್ಸು ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಿರತ ರಸದ ಹೊಸಲಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನದ ಕಾಮ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಮಷ ತೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ ಕುದುರುತ್ತದೆ. ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತಾತ್ವಿಕ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಸಜೀವ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನಗಳ ಬದುಕಿನ ಬಗೆ, ಬಾಳಿನ ಪರಿಗಳು ಧೈಯ ನಿಷ್ಠವಾದ ಆದರ್ಶ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕ ಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣಾ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಅಂಶಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಷ್ಣು ವಿನಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಮಗ್ರ ಪುರಾಣದ ಬಂಧವು ಬಂಧುರವೂ ವಿಶಿಷ್ಟತರಹದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಗುವಿದ್ದರೂ ಕಾಠಿಣ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಲ್ಯವಿದ್ದರೂ ಶೈಥಿಲ್ಯವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ತತ್ವ, ಕತೆ, ಉಪದೇಶ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬರುವದರಿಂದ ಶುಷ್ಕತೆ ಅಥವಾ ರಂಜನಾಲಾಘವಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅನುವು ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮತಾಂಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಾಡಂಬರದ ಷೋಕಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಸದ ವ್ಯಾಮೋಹವಿಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಹಂಬಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಭಾಷೆಯು ನಿಸ್ಸತ್ತ್ವ

ನೀರಸವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಗೂಢ ಗಂಭೀರವಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಿಂದ ಸುಲಲಿತವಾಗಿಯೇ ಸರಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆಯು ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಪಾಕವು ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕ ವಾಗಿದ್ದರೂ ಎಂಥೆಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಗಹನ ತತ್ವನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಸರಳ ಸರಣಿಯು ತತ್ತರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ರಸ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವಾಗಿ ಸಂದರ್ಭ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅಂದಗೈಸುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ತೂಕದ ರಸಪಾಕದ ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿಯು ಪೌರಾಣಿಕ ವಾಚ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಸೂಸಿದ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಪರಾಶರರು ಮೈತ್ರೇಯ ಮುನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಾಶರರು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆದ ವ್ಯಾಸರ ಲೌಕಿಕ ತಂದೆ. ಮಗನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಪುರಾಣ ಕಥನ ಕಲೆಯ ಮೂಲ ಸ್ತೋತದ ಉಗಮಾಗಮದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯೇ ಈ ಪರಾಶರ.

ವಶಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಾತ ಪರಾವರರಾದ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮೈತ್ರೇಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ರಸಾಳ ವಾಣಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಗ, ಪ್ರತಿಸರ್ಗ ವಂಶ, ಮನ್ವಂತರ ಹಾಗೂ ರಾಜಯುಷಿ ಮನೆತನಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಇವೈದೂ ಪುರಾಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಪಾತತಃ ಪುನರುಕ್ತವಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯೋಪೇತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪುರಾಣದ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಗಳ ಸಮನ್ವಯವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಆದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹರಿವಂಶ ಭಾಗವತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳೇ. ಹರಿವಂಶ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸಾಧಾರಣವಾದ ನೂರಾರು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಏಕಾನುಪೂರ್ವವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಶಬ್ದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದರೀತಿ ಭಾಗವತದಷ್ಟು ಕಠಿಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಹರಿವಂಶದಷ್ಟು ಸುಲಭವೂ ಅಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಸುವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಈ ಪುರಾಣವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಮೆರೆದಿದೆ. ಭಾಷಾ ಬಂಧ ಭಂದಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಹರಿವಂಶಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗಡೆಯಾದರೆ ತತ್ವ ಪ್ರಮೇಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಗವತದ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಮೀಪದ್ದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವು ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣಗಳ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಧ್ರುವ, ವೇನ, ಕಂಡು, ಪ್ರಾಚೀತಸ ಮುಂತಾದವರ ಕತೆಗಳ ಆತ್ಯಂತ ಉದ್ಬೋಧಕವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆಯು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಷ್ಟು ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ

ಬೇರಾವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳ ಹಾಗೂ ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಯ ಪಾವಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಕಂದದೆ ಕುಂದದೆ ಅಪ್ಪಟ ಅಪರಂಜಿಯಂತೆ ರಾಜಿಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಭಕ್ತಿಯ ಅಗ್ನಿ ದಿವ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತವಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭೂಗೋಲ ಖಗೋಲ ನಿರೂಪಣೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉದ್ಬೋಧಕವಾಗಿದೆ. ಭಾಗವತಾದಿ ವೈಷ್ಣವಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಡಭರತ, ಸೌವೀರಸಮ್ರಾಟ, ಋಭು, ನಿದಾಘ ಮುಂತಾದವರ ತಾತ್ವಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಕೌತುಕದ ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ತತ್ವ ಮೌಕ್ತಿಕಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರು ಬಳಸುವ ವಾಚ್ಯಯೀನ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯ ದ್ಯೋತಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ಮೂರನೇ ಅಂಶದ ಮೊದಲು ಬರುವ ಸಪ್ತ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಕ್ರಮಣಕ್ರಮವು ಮಾಮೂಲಾಗಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಚಿತ್ರ ಹರಿವಂಶದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯುಗದ ವ್ಯಾಸಾವತಾರದ ನಿರೂಪಣೆಯು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುವ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ವಿಭಾಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕ್ರಮಗಳೂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಗುರುದ್ರೋಹ ಹಾಗೂ ವೇದೋದ್ವಮನದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸರ್ವಪುರಾಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಆದರೆ ಆ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯ ಯಮಗೀತೆಯು ಮಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಂತೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಯಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಬಾಯಿಪಾಠಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮೂಲಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಇದೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಮಿಕ ಸುಭಾಷಿತಗಳು ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಆಗಿವೆ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ ಆಗಿವೆ. ಅಂಥಪದ್ಯಗಳು ಜೀವನ ಪಥದ ಪಾಥೇಯವಾಗಬಲ್ಲಂಥವುಗಳು. ಆ ಎಲ್ಲ ಪಠಣೀಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಶಯನ, ಭೋಜನಾದಿ ಸ್ವಕರ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಬೋಧಪ್ರದವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಮೂರನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಪಾಖಂಡ ಮತಗಳ ಖಂಡನೆಯು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕಥಾ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಪಾಖಂಡ ಮತದ ಹೇಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಂಥ ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಎಂಥ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಸಶಕ್ತವಾದ ನಿಖರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನು ಖಡ್ಗಧಾರೆಗೆ ತೀಡಿ ಕಿಡಿಯಂತಹ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡುವದು

ಕಟುವೆನಿಸಿದರೂ ವ್ಯಾಸರ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ದೀಕ್ಷಾ ದಾಕುಗಳು ಅದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶತಧನ್ವರಾಜದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಸಂಸಾರಕ್ರಮಣಗಳ ಕಥೆಗಳು ನಾಸ್ತಿಕ ಅವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಎಂಥ ಅನರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳ ಇತಿಹಾಸವು ಬರುತ್ತದೆ. ಮನುಕುಲವು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರುಹುತ್ತದೆ. ಸೌಭರಿ, ಸಗರ, ಸುದಾಸ ಖಿಟ್ಟಾಂಗ, ಶ್ರೀರಾಮ ಮುಂತಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಕುಲದ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಚಾರುಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸೋಮವಂಶದ ಭೂಪಾಲರ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಪ್ರವಾಹಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಕಥಾ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದಾಗದಂತೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರೂರವ, ಪರಶುರಾಮ, ಕಾಶೀರಾಜ, ರಜರಾಜ, ಯಯಾತಿ ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳ ಸೊಲ್ಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದರೂ ಉದ್ದೇಶ ಉದ್ದೋಧನವಾಗಿದೆ. ಮಾನವೀಯ ಸ್ವಭಾವ ಶೋಧನದ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದಿಧೀರ್ಷೆಯ ಉತ್ಕಟತೆಯು ಪುಟಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಇದೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾದವ ವಂಶದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ವೃತ್ತಾಂತದ ಸಂಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣನವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶದ ವೃಕ್ಷದ ಕುಡಿಮಿಡಿಗಳೂ ಮನುಕುಲವು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಐದನೇ ಅಂಶದ ತುಂಬ ಕೃಷ್ಣ ಕತೆಯು ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಕೃತಿ ಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳ ಅರಸರ ಕಥಾಕ್ರೋಢೀಕರಣ ರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಂಶವು ಭಾಗವತದ ನವಮಸ್ಕಂಧವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯ ಅವತಾರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಶದ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಪಂಚಮಾಂಶವು ಅದೇ ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಐದನೇಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಘನತರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ, ಲೋಕೋದ್ಧರಣ ವ್ಯಸನಿತೆಯೂ, ದೈವಿಕ ಲೀಲಾವಿಸ್ತಾರವೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯೂ ಮಾತೂ ಹೇಗೆ ಜಗದೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಶೈಶವದ ಕೃತಿಗಳಷ್ಟೇ ತೀವ್ರಾಭಿನಿವೇಶ ದಿಂದ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೌಢವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಮುಗ್ಧ

ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲ್ಯಲೀಲೆಗಳೇ ದುರುಳರ ದಮನ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಾಲನ ರೂಪವಾದ ಮಹೋದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ತಾರುಣ್ಯದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಲೋಕೋಪಕಾರಕವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವದೇನು ? ಎಂದು ಕೈಮುತ್ಯನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಕ್ಕೆ. ಈ ಐದನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಶೋರಭಾವದ ಮಧುರ ನಿರೂಪಣೆಯು ಒಳ್ಳೇ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದರೂ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂಧ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರೌಢ ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಆ ಮಹಾ ಪ್ರಭುವಿನ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ದ್ಯೋತನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕೇತರೂಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಚೋರಜಾರ ಭಾವಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಗೋಕುಲ ವೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಲು ಕದ್ದ, ಮೊಸರು ಮೆದ್ದ ಸುದ್ದಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ತುಡುಗು ಮಾಡಿ ತೂರಾಡಿ ಸೂರಾಡಿದ ಸಮಾಚಾರವೇ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನದ ಬಣ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಅದು ಅವನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚೌರ್ಯವನ್ನಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕತೆಗೆ ಜಾರತನದ ಕೋಡು ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಅವನು ರಾಸಕ್ರೀಡೆ ಯನ್ನಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಗರಜೋಮಾಲಿನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಮಕೇಳಿಯ ಸಂಕೇತ ಧ್ವನಿಯಂತಿದ್ದ ಕೊಳಲಿನ ಸದ್ದು ಸೊಲ್ಲುಗಳೂ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶರತ್ ಕಾಲದ ಸುಪ್ರಸನ್ನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ತಿಂಗಳಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ತಾರುಣ್ಯದ ಅಂಚಿಗೆ ತಲುಪದ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಕನೋರ್ವನ ಸರಳ ಹೃದಯದ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸದ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಸಕ್ರೀಡಾ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿದೆ ಕಾಮವಿಲ್ಲ. ಭೋಗ ಇದೆ. ರಾಗ ಇಲ್ಲ. ಸರಸವಿದೆ, ಶೃಂಗಾರವಿಲ್ಲ. ಆಟವಿದೆ. ಬೇಟವಿಲ್ಲ, ರಾಸವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ ಇಲ್ಲ. ಚಾಪಲ್ಯವಿದೆ, ಲೌಲ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಲೌಲ್ಯಲೇಪವಿಲ್ಲದ ಮುಗ್ಧ ಮಧುರ ಸ್ನೇಹದ ಸುಂದರ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಐದನೇ ಅಂಶವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರಪವಾದ ವಾಸುದೇವನ ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕ್ಷೇಮಂಕರವಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಮುದ್ದಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾದ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಅನಂತರ ಯುಗಧರ್ಮ ಪ್ರಳಯ ವರ್ಣನೆಗಳ ನಂತರ ಖಾಂಡಿಕೆ ಕೇಶಿದ್ವಜರ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಬೋಧಪ್ರದವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿವೆ ಇವರ ಕತೆಯು ಉಜ್ವಲವಾಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ಉದ್ಬೋಧಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಕರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಉಚ್ಚ

ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿದ್ದವು ಎನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಈ ಸುಂದರ ಕತೆ ಒಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಮಿಕ ನಿದರ್ಶನ ಭೂತವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕುಲದವರ ಸರಳ ವೃತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನದ ಹಂಬಲ, ನಿರಾಡಂಬರ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಗೆ ಇದು ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಪರಾಶರರ ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಪುರಾಣ ಪರಿಸರದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ದಮಿತ ಯಮಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಣೆಕಿಕ್ಕಿ ರಸೋರ್ಮಿಗಳನ್ನು ತರಂಗಿಸಿದೆ. ಸಂದರ್ಭ ದೊರೆತಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೂಸಿದೆ. ಇಂಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರಸಾಲಂಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಾವಪೂತವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಶೃಂಗಾರ ತಿಲಕಕ್ಕೆ ಅಂಗಾರಾನುಷಂಗ ದಿಂದ ಪಾವನ ಮಂಡನ ಸ್ವರೂಪ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಕಮನೀಯತೆಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ರಮಣೀಯತೆಯೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಓದುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ಸಾತ್ವಿಕ ಮೋದಾನುಮೋದಗಳು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ವೃಂದಾವನದ ವನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಾರದೋತ್ಸವವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ಪುರಾಣ ಋಷಿಯ ಬಣ್ಣನೆಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಗರಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳ ಹರವು ತೆರವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಲ್ಪಲ ಪುಷ್ಕರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಡುವುಗಟ್ಟುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಡುತ್ತ ಸಾಗಿದ ಪರಾಶರವಾಣಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇಲ್ಲಿ ರಸದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿದಿದೆ.

ಮಯೂರಾ ಮೌನಮಾತಸ್ತು: ಪರಿತ್ಯಕ್ತಮದಾ ವನೇ |

ಅಸಾರತಾಂ ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಸಂಸಾರಸ್ಯೇವ ಯೋಗಿನಃ ||

ಶರತ್ಕಾಲವು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನವಿಲುಗಳ ಮದ ಇಳಿಯಿತು. ಮುಖ ಮೌನ ತಳೆಯಿತು. ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ಅಸಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಯೋಗಿಗಳು ಮೌನಧಾರಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ! ಅದರಂತೆ.

ಸರ್ವತ್ರಾತಿ ಪ್ರಸನ್ನಾನಿ ಸಲಿಲಾನಿ ತದಾ ಭವನ್ |

ಜ್ಞಾತೇ ಸರ್ವಗತೇ ವಿಷ್ಣೌ ಮನಾಂಸೀವ ಸುಮೇಧಸಾಂ ||

ಈ ಶಾರದೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯ ನೀರು ತಿಳಿಗಟ್ಟಿದವು. ಪ್ರಸನ್ನವಾದವು. ಜಗದಗಲ ತುಂಬಿದ ಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡ ವಿವೇಕಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುವಂತೆ.

“ಬಭೂವ ನಿರ್ಮಲಂ ವ್ಯೋಮ ಶರದಾ ಧ್ವಸ್ತ ತೋಯದಂ |

ಯೋಗಾಗ್ನಿದಗ್ಧ ಕ್ಲೇಶೌಘಂ ಯೋಗಿನಾಮಿವ ಮಾನಸಂ” ||

ಶರದ್ ಋತು ಬಂದು ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯ ಮೋಡದ ಮುಸುಕು ಮಸುಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಡದು ಹಾಕಿತು. ಅದರಿಂದ ಆಗಸವು ತಿಳಿ ನೀಲಿಮೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಮನೋ ಮಾಲಿನ್ಯವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಯೋಗಿಗಳ ಚಿತ್ತವು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ! ಅಂತೆ

ಹೀಗೆ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಿಸರ್ಗ ವರ್ಣನೆಯು ಮಾಮಿಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಮಧುರವೂ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿನಟನೆಯ ಪಟಪರಿವರ್ತನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪುಟದೇಳುವ ಸೊಬಗಿನ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹಿಗ್ಗಿನ ಹಾಡು ಹಾಡುವ ಈ ಆರ್ಷಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡೂ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿವೆ. ಕವಿಪ್ರಕೃತಿಯ ಈ ಪುರಾಣ ಮುನಿಯ ಮಾತು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಸಭಾವಗಳು ಹೂತು ನಿಂತಿವೆ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಇಲ್ಲದ ಬರೀ ಶುಷ್ಕಪುರಾಣದ ನಾಕು ಪದ್ಯ ಬರೆಯೆಂದರೆ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ರಸಖುಷಿಯ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ಗಾಡೀಮೋಡಿಯಾಗಿಯೇ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ.

‘ವಿವೇಶ ಗೋಕುಲಂ (ಕೃಷ್ಣಃ)’ ‘ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ’ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಋಷಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಕೃಷ್ಣನು “ವಿವೇಶ ಗೋಕುಲಂ ‘ಗೋಪೀನೇತ್ರ ಪಾನ್ಯಕಭಾಜನಂ’ ಗೋಪಿಕೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟಲಗಣ್ಣಿನ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಕುಡಿದರೂ ತಣಿಯದ ತೀರದ ಚೆಲುವಿನ ಚೆಲುಮೆಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಕುಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಕೃಷ್ಣ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಹತ್ತರಂತಲ್ಲ. “ಸತೋದ ಜಲಧ್ವಾನ ಗಂಭೀರಮಿದ ಮುಕ್ತವಾನ್” ನೀರು ತುಂಬಿದ ಮೋಡದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ನುಡಿದ ಎಂದು ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಪಮೆ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ಅನುಪ್ರಾಸ, ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಂತೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಸೂರಿಯಾಗಿವೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಾಲಿದಾಸರೂ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಉಪಮೆಯ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಒಡದೇ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿರಬಹುದು ಎಂದು ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಅದಿತಿದೇವಿಯು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ “ಸ್ವಾಮಿ, ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಬರೀ ವೈರಿವಿಜಯ, ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ ಇದು ನನ್ನದೇ ಕ್ಷುದ್ರತನದ ತಪ್ಪು. ಹೇಗೆಂದರೆ

ಕೌಪೀನಾಚ್ಛಾದನ ಪ್ರಾಯಾ ವಾಂಛಾ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಾದಪಿ |

ಜಾಯತೇ ಯದಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಸೋಽಪರಾಧಃ ಸ್ವದೋಷಜಃ ||

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ಒಂದು ಲಂಗೋಟಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ! “ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತ ಸಜ್ಜನನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವೇ. ನೆಲದ ಬಸಿರು ಮುರಿದು ಮೇಲೆದ್ದ ಹಸಿರು ಕುಸುರುಗಳು ಭೂಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೀರಿನ ಸೆಲೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇ !” ಹೀಗೆ ಅರಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ತುಂಬ ಇಂಥ ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳು ದೊರಕಬಹುದು. ಪದ್ಯದಂತೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಗದ್ಯವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಭಾವ ವಾಹಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಚಂಪೂ ಪ್ರಬಂಧದಂತೆ ಸಂದರ್ಭದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳೆರಡೂ ಚೇತೋಹಾರಿ ಯಾಗಿವೆ.

ಕತೆಯ ಓಟಕ್ಕೂ, ವಿಚಿತ ರೂಪಣೆಗೂ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕಥಾಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಥಿಲ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಹೊಸ ಹೊಸ ಹೆಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಗದ್ಯವು ಒಳ್ಳೆ ಸಮರ್ಥವಾದ ಮಧುರಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಗದ್ಯಗಳನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಾಲ್ಯಮರಗುಗಳ ಸ್ಫುಟೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪುರಾಣವೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೊಂದೇ ಎಂದನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಗದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ದಂಡಿ ಸುಬಂಧುಗಳ ಪ್ರಬಂಧದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗೆಂದೆ ಬಾಣನಂತೆ ಪಕ್ವಪರಿಣತಿ ಪಡೆದ ಪೂರ್ಣತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಬಂಧುವಿನ ಕಸಕು, ದಂಡಿಯ ಮಸಕು, ಬಾಣನ ವರ್ಣನಾ ವ್ಯಸನಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಗೋಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಸಾದಿಕತೆಯ ಹಸಾದದಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಿಟ್ಟ ಇಲ್ಲಿಯ ಸರಳ ಸುಂದರ ಗದ್ಯ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಕಮನೀಯತೆಯೇ ಕೆನೆಗಟ್ಟಿ ತೊನೆಯ ತೂಗಿದೆ. ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯು ತನ್ನ ಮುದಿತನದಲ್ಲಿ ಮಡದಿಯಿರಿಗಾಗಿ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ ಅರಮನೆ ಸಿರಿಮನೆಗಳ ಸೊಬಗಿನ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ.

“ತತ್ರಚ ಅಶೇಷ ಶಿಲ್ಪ ಕಲ್ಪ ಪ್ರಣೇತಾರಂ ಧಾತಾರಮಿವ ಅನ್ಯಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಾಹೂಯ ಸಕಲ ಕನ್ಯಾನಾಮೇಕೈಕಾಃ ಪ್ರೋತ್ಪಲ್ಲ ಪಂಕಜಾಃ ಕೂಜತ್ ಕಲ ಹಂಸ ಕಾರಂಡವಾದಿ ವಿಹಂಗಮಾಭಿರಾಮ ಜಲಾಶಯಾಃ ಸೋಪಧಾನಾಃ ಸಾವಕಾಶಾಃ ಸಾಧುಶಯ್ಯಾಪರಿಚ್ಛದಾಃ ಪ್ರಸಾದಾಃ ಕ್ರಿಯಂತಾ ಮಿತ್ಯಾದಿದೇಶ” ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ತುಸು ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಸ ಭೂಯಿಷ್ಯತೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಸರಳ, ತರಳ. ಪ್ರಸಾದ ಸಹಜತೆಗಳೇ ಅದರ ಜೀವಾಳವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ದೇವಭಾಷೆಗೆ ಇಂಥ ಕ್ಷೀಣದೆಶೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ ! ಸುಲಭತೆ ಹಾಗೂ ಸಹಜತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಗದ್ಯದ ಸ್ವಭಾವ ಧರ್ಮಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಊರ್ವಶೀ ಪುರೂರವರ ಸಂವಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಈ ಗದ್ಯದ ನುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ರಾಜಾ ತು ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಾತ್ ತಾಮ್ ಆಹ.....

ಅಖ್ಯಾಹಿ ಮೇ ಸಮಯಮಿತಿ |

ಅಥ ಪೃಷ್ಟಾ ಊರ್ವಶೀ ಪುನರಪ್ಯಬ್ರವೀತ್ -

“ಶಯನ ಸಮೀಪೇ ಮಮ ಉರಣಕದ್ವಯಂ ಪುತ್ರ ಭೂತಂ ನಾಪನೇಯಮ್ |

ಭವಾಂಶ್ಚ ಮಯಾ ನಗ್ನೋ ನ ದೃಷ್ಟವ್ಯಃ |

ಘೃತಮಾತ್ರಂ ಮಮ ಆಹಾರಃ ಇತಿಃ | ಏವಮೇವೇತಿ ಭೂಪತಿರಪ್ಯಾಹ” |

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಲ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಪ್ರಸಾದ ಇವು ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಸೊಗಸು ಸೊಬಗುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸೂಕ್ತಿ ಸುಭಾಷಿತ ಹಾಗೂ ನೀತಿ ವಚನಗಳಿಗಂತೂ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಆಗರವೇ ಆಗಿದೆ. ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಬಾಳನ್ನು ಬಂಗಾರವಾಗಿಸಿ ಹೊರಟ ಈ ಪುರಾಣದ ತುಂಬ ಬೋಧಪ್ರದವಾದ ನೀತಿ ಸುಭಾಷಿತಗಳು ಮಣಿಮಾಣಿಕ್ಯಗಳಂತೆ ಮಿನುಗುತ್ತವೆ.

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಈ ನೀತಿಗರ್ಭಿತವಾದ ವಚನೋಪನ್ಯಾಸಗಳು ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳಂತೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಯುಗ ಯುಗಾಂತರಗಳ ಅನುಭವದ ಆಗರವೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ತೆರೆತೆರೆದಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧನೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಇಲ್ಲಿಯ ಮಾತಿನ ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳು ಬಾಳಿನ ಬುತ್ತಿಯಂತೆ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹವಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬದುಕಿನ ಗಂಡಾಂತರದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ದಾಟಿ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಸೂತ್ರರೂಪವಾದ ಅಂಥ ಕೆಲವು ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಢಾನಾಮೇವ ಭವತಿ ಕ್ರೋಧೋ ಜ್ಞಾನವತಾಂ ಕುತಃ |

ಹನ್ಯತೆ ತಾತ ಕಃ ಕೇನ ಯತಃ ಸ್ವಕೃತ ಭುಕ್ಪುಮಾನ್ |

ಕ್ಷಮಾಸಾರಾ ಹಿ ಸಾಧವಃ |

ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್ |

ತಸ್ಮಾದ್ ಬಾಲ್ಯೇ ವಿವೇಕಾತ್ಮಾ ಯತೇತ ಶ್ರೇಯಸೆ ಸದಾ |

ತತ್ಕರ್ಮ ಯನ್ನ ಬಂಧಾಯ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ಯಾ ವಿಮುಕ್ತಯಿ |

ಕೋಧನಂ ನಾಭಿ ವಾಂಛತಿ |

ಯತಿತವ್ಯಂ ಸಮತ್ವೇ ಚ ನಿರ್ವಾಣಮಪಿ ಚೇಚ್ಛತಾ |

ನಿಶ್ರೀಕಾಣಾಂ ಕುತಃ ಸತ್ವಂ ವಿನಾ ತೇನ ಗುಣಾಃ ಕುತಃ |

ಪಾತ್ರ ಮಾಯಾಂತಿ ಸಂಪದಃ

ಧಿಕ್ ತಂ ಕಾಮಂ ಮಹಾಗ್ರಹಂ

ನೈತದ್ಯುಕ್ತಿಸಹಂ ವಾಕ್ಯಂ ಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಾಯ ಚೇಷ್ಯತೆ |

ಅಕುರ್ವನ್ ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಃ ಪತತಿ ತದ್ಗನೇ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾಖಂಡಿಭಿಃ ಪಾಪೈರಾಲಾಪಸ್ಪರ್ಶನಂ ತ್ಯಜೇತ್ |

ಕೃತಂ ಮಮತ್ವಂ ಮೋಹಾಂಧೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಹೇಯೇ ಕಲೇವರೇ |

ಮಂತ್ರಯಜ್ಞಪರಾ ವಿಪ್ರಾ ಸೀರಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಕರ್ಷಕಾಃ |

ವಿದ್ಯಯಾ ಯೋ ಯಯಾ ಯುಕ್ತಃ ತಸ್ಯ ಸಾ ದೈವತಂ ಸ್ಮೃತಂ |

ಗಾವ: ಶೈಲಾಶ್ವ ದೇವತಾಃ |

ಧಿಗ್ ಜನ್ಮ ಪರಪಿಂಡೋಪಜೀವಿನಾಂ |

ಕುರ್ವತಾಂ ಯಾತಿಯಃ ಕಾಲೋ ಮಾತಾ ಪಿತ್ರೋರಪೂಜನಂ |

ತತ್ಖಂಡಮಾಯುಷೋ ವೃಥಾಮಸಾಧೂನಾಂ ಹಿ ಜಾಯತೇ |

ಶಾಶ್ವತೇ ಕುತ್ರ ನಿರ್ವೃತಿಃ ?

ವಿಪಾಕಕಟು ಯತ್ ಕರ್ಮ ತನ್ನ ಶಂಸಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ |

ಭರ್ತೃ ಕಾ ಸ್ತ್ರೀನ ಗರ್ವಿತಾ ? |

ಜಾತಸ್ಯ ನಿಯತೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಪತನಂ ಚ ತಥೋನ್ನತೇಃ |

ಸರ್ವಂ ವೇದಃ ಕಲೌ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯಸ್ಯ ಯದ್ವಚನಂ ದ್ವಿಜ |

ವಿತ್ತೇನ ಭವಿತಾ ಪುಂಸಸ್ವಲ್ಪೇನಾಥ್ಯಮದಃ ಕಲೌ

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ರೂಪಮದಶ್ಚೈವ ಕೇಶೈರೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ |

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಕಲೌ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ವರಿಣ್ಯೋ ಲಲಿತ ಸಪೃಹಾಃ |

ಯದ್ಯತ್ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಪುಂಸಾಂ ವಸ್ತು ಮೈತ್ರೇಯ ಜಾಯತೇ |

ತದೇವ ದುಃಖ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಬೀಜತ್ವಮುಪಗಚ್ಛತಿ

ವಿಮುಕ್ತಿ ಪಾದಪಚ್ಚಾಯಾಮೃತೇ ಕುತ್ರ ಸುಖಂ ನೃಣಾಂ ? |

ಭೇಷಜಂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಏಕಾಂತಾತ್ಮಂತಿಕೇ ಮತಾ |

ನ ಮಾಂಸ ಚಕ್ಷುಷಾ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂತಸ್ಸ ಶಕ್ಯತೇ

ತದೀಕ್ಷಣಾಯ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಃ ಚಕ್ಷುರ್ಯೋಗಸ್ತಥಾ ಪರಂ

ಕಿಂ ಚಿತ್ರಂ ಯದಘಂ ಪ್ರಯಾತಿ ವಿಲಯಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಹೌ ಕೀರ್ತಿತೇ ||

ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಮಧುರ ಮಾರ್ಮಿಕ, ನೀತಿಯೋಧಕ, ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ, ಸರಸ ಸುಂದರ ಪದ್ಯಗಳು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ತುಂಬ ಹರಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂವಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಂತೂ ಎಷ್ಟು ಸವಿದರೂ ತೀರದಷ್ಟಿದೆ.

ಈ ಪುರಾಣವು ಪಂಚರಾತ್ರಾನುಸಾರಿಯಾದ ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾಗವತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಹರಿವಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಭಾಗವತ ಹರಿವಂಶಗಳ ಮಧ್ಯಂತರದ ಕೃತಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ರ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಉಪಬಂಧನೆಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಭಾಗವತವು ಇದರ ಅನಂತರ ಕೃತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಈ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದ ಪುರಾಣ ಪಂಡಿತನಾದ ಪರ್ಗಿಟರನು “ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ವಸ್ತು ವಿಸ್ತಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು

ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ವಾಯು ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಕೇವಲ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾಲದ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಸೂತ್ರೀಕರಣ ಮಾತ್ರವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಮತೀಯ ಸಂಗತಿ ಸಮಾಚಾರಗಳ ಉಲ್ಲೇಖದ ಮೇಲಿಂದ ಇದು ಬೌದ್ಧಾದಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ದಾಳಿದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳ ಆಘಾತದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮವು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಪ್ರಚಾರಗೊಂಡ ಬಳಿಕವೇ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಇದು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಐದನೇ ಶತಕಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಶತಕಕ್ಕಿಂತ ಇತ್ತೀಚಿನದಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಫರ್ಮುಹಾರ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ಪುರಾಣ ವಿಮರ್ಶಕನು ಹರಿವಂಶವು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ನಾಲ್ಕನೂರಕ್ಕಿಂತ ಇತ್ತೀಚಿನದಾಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ರಚನೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿವಂಶಕ್ಕೆ ವೈರಿಕ್ತವಾಗದೆ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವಾದರೂ ಕ್ರಿಸ್ತ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ವಿಂಟರನಿರ್ದುನೂ ಪರ್ಗಿಟರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಐದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಜನನೋತ್ಸವವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಿಂತಾಮಣಿ ವಿನಾಯಕ ವೈದ್ಯರು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ “ತೇಷು ಉತ್ಪನ್ನೇಷು ಕೈಂಕಿಲಾ ಯವನಾ ಭೂಪತಯೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಅಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತಾಃ” ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಒಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಅವಾಚೀನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೈಂಕಿಲರೆಂಬ ಯವನರಾಜರು ಆಂಧ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೫೭೫ ರಿಂದ ೯೦೦ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಕಾರಣೋಪನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಧಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೈದ್ಯರೂ ಈ ಪುರಾಣದ ಚತುರ್ಥಾಂಶದ ಇಪ್ಪತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರಾಶರರು “ಅತಃ ಪರಂ ಭವಿಷ್ಯಾ ನಹಂ ಭೂಪಾಲಾನ್ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈದು ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿರುವ ರಾಜರ ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೈಂಕಿಲಯವನರ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಅವರಿಗಿಂತ ಪರವರ್ತಿಯೇ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಪಾರ್ಗಿಟರ, ವಿಂಟರನಿಜ್ಜು, ಫರ್ಮುಹಾರ ಮುಂತಾದವರು ೪-೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪುರಾಣದ ತೊಟ್ಟಲಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದರ ಕಾರಣ ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಮತಗಳ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಡಾಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಲೆಕ್ಷರರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಆರ್. ಸಿ. ಹಜರಾ ಎಂಬ ಪುರಾಣ ವಿಚಕ್ಷಣನು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿ ಖಂಡನ ಭಾಗಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದಿನವರ ವಾದವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವು ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಾವೂ ಸಬಲವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸಮಂಜಸವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಯವನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವು ಅವಾಚೀನವಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಪುರಾಣ ಕರ್ತಾರರು ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಂದಾಗುವವರನ್ನು ತಿಳಿದು ಮೊದಲೇ ಭವಿಷ್ಯ ಪರ್ವವೆಂದು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಚಾರ್ವಾಕಾದಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಭಾರತೀಯ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. “ದುರಾಗ್ರಹ ಗೃಹೀತತ್ವಾತ್ ವರ್ತಂತೇ ಸಮಯಾಃ ಸದಾ” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ದುರ್ಮತಗಳ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿ ಪಾಖಂಡ ಮತಗಳ ಖಂಡನವು ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳ ದೂಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದು ಸಂಭಾವಿತವಿದೆ.

ಡಾ. ಹಜರಾರವರು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರ ಬಣ್ಣನೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಾವತಾರ ಬಣ್ಣನೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವು ಬುದ್ಧಾನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಜನತೆ ದೇವರೆಂದು ಇನ್ನೂ ಭಾವಿಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತ ವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವಿಕ ದಶಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸದ್ದರಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವು ಬುದ್ಧನಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಶಿ ಹೋರಾ ಶಬ್ದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದ್ದದರಿಂದ ಇದು ಗ್ರೀಕರ ಸಂಪರ್ಕವು ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದ ಬಳಿಕ ಅರ್ಥಾತ್ ೧-೨ನೇ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶತಕಗಳ ನಂತರವೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬ ಹಜರಾರ ವಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವರಾಹ ಮಿಹಿರನು ತನ್ನ ಬೃಹತ್ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಗಾರ್ಗ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿದ್ದುದರಿಂದ “ಅವು ಗ್ರೀಕರಿಂದಲೇ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ” ಎಂಬ ಧಾರಣೆಯೇ ತಳಬುಡವಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚಾರ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವದರಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈದಿಕ

ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಆದಿಮರಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಶದ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯ ೬೧-೬೪-೬೫ನೆಯ ಕೆಳಗಿನ -

ತೇಷಾಂ ಯೇ ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾಕ್ ಸೃಷ್ಟ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ |

ತಾನ್ಯೇವ ತೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೆ ಸೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ||

ನಾಮರೂಪಂಚ ಭೂತಾನಾಂ ಕೃತ್ಯಾನಾಂಚ ಪ್ರಪಂಚನಂ |

ವೇದಶಬ್ದೇಭ್ಯ ಏವಾದೌ ದೇವಾದೀನಾಂ ಚಕಾರ ಸಃ ||

ಋಷೀಣಾಂ ನಾಮಧೇಯಾನಿ ಯಥಾ ವೇದ ಶ್ರುತಾನಿ ವೈ |

ತಥಾ ನಿಯೋಗಯೋಗ್ಯಾನಿ ಹ್ಯನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ಸೋಽಕರೋತ್ ||

ಮುಂತಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು-ಪುರಾಣವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಉದಾಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಆಗಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದೂ ಪ್ರಮಾಣತಮವೆಂದೂ ಜನರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿತು. ಈ ಪುರಾಣವು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ನೂರಿನ್ನೂರು ವರ್ಷ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ (ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ) ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಂಥ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದನ್ನು ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಆದರದಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೇ ಈ ಪುರಾಣವು ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಜನನ ಕಾಲವು ಕಂಚೀಕಾಮಕೋಟೀಮಠದ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಕೇ.ಟೀ. ತೇಲಂಗರವರ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಂಟಿಕೈರಿ' ಪುಸ್ತಕದ ಅನುಸಾರ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೫೦೨ ವರ್ಷಗಳಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಣ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೪೭೭ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸುಮಾರು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಅಥವಾ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಆಧಾರ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇದರ ಎರಡನೇ ಅಂಶದ ಒಂಬತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ೧೬ನೇ ಪದ್ಯ

ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಷು ಋಕ್ಷೇಷು ವಿಷವೇಷು ಚ ಯದ್ಧಿವಃ

ದೃಷ್ಟಾರ್ಕಪತಿತಂ ಜ್ಞೇಯಂ ತದ್ಗಾಂಗಂ ದಿಗ್ಗಜೋಜ್ಜಿತಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಷು ಋಕ್ಷೇಷು" ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಿನೀಯಿಂದ ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಐದನೇ ಶತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ವರಾಹಮಿಹಿರನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಿನೀಯಿಂದ

ಎಣಿಸುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೇಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಂದಲೇ ನಕ್ಷತ್ರ ಗಣನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದಿತು ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಷು ಋಕ್ಷೇಷು” ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಂದ ಮೊದಲಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖದಿಂದ ವರಾಹ ಮಿಹಿರನಿಗಿಂತ ಬಹುಕಾಲ ಮುಂಚಿತವೇ ಬುದ್ಧಾ ಆವತಾರಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅರ್ಥಾತ್ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಈ ಪುರಾಣವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪ್ರಕ್ಷೇಪ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳೂ ಆವಾಪೋದ್ವಾಪಗಳೂ ನಡೆದು ಜನರಿಗೆ ಅದು ಅರ್ವಾಚೀನ ಎಂದು ತೋರುವಂತಾಗಿರ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪುರಾಣದ ಮೂಲ ರೂಪವು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಈಚೆಗೇ ಎಳೆದುತರುವ ಹವ್ಯಾಸ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಪೌರಸ್ತ್ಯಪಂಡಿತರೂ ‘ಸೋ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಅವರು ಹಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ಹಾಡಿ ಆಡಿದ್ದನೇ ಆಡಿ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಮೊದಲಿನ ಹತ್ತು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾರಾಧನ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡುವ ನಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜನರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಕಾಲವು ತುಸು ಹಿಂದೆಹೋದರೆ ಹೆದರದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಬೆದರದೆ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು.

ವಸ್ತು ನಿಷ್ಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಗೈದರೆ ಪುರಾಣಗಳು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನಗಳಾಗಿವೆ. ೨೮ನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಪರಾಶರ ಕುಮಾರ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನರೇ ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು ಅಥವಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮರು. ಇಂದಿಗೆ ಐದುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಹಿಂದೆ ಈ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನರು ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದು, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಾವಕ್ತಾ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ || (ಶಿವಪು. ರೇವಾಖಂಡ)”

ವ್ಯಾಸರೂಪಸ್ತದಾಬ್ರಹ್ಮ.... ತದಷ್ಟಾದಶಧಾ ಕೃತ್ವಾಭೂಲೋಕೇಸ್ಥಿನ್ ಪ್ರಕಾಶಿತಂ
ಪದ್ಮ-ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡ

‘ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಿ ಕೃತ್ವಾಸತ್ಯವತೀಸುತಃ | (ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ)

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ಹಾಗೂ ನಿರವಕಾಶವಾದ ವಿರೋಧವು ಈ ವರೆಗೆ ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ ಭಾರತಗಳೊಂದಿಗೇ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳೂ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ ಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ಇಷ್ಟು ಪುರಾತನ ಕಾಲದವಾದುದರಿಂದಲೇ ಉಪನಿಷತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಲಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವೇ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ಋಗ್ವೇದಂ ಭಗವೋ ಅಧ್ಯೇಮಿ ಯಜುರ್ವೇದಂ ಸಾಮ ವೇದಮಾಥರ್ವಣಂ ಚತುರ್ಥಮಿತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಂ ಪಂಚಮಂ ವೇದಾನಾಂ ವೇದಂ” ಎಂದು ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಥರ್ವಣ ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ “ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಭಂದಾಸಿ ಪುರಾಣಂ ಯಜುಷಾ ಸಹ | ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಾತ್ ಜಜ್ಞೇರೆ ಸರ್ವೇ ದಿವಿ ದೇವಾ ದಿವಿ ಶ್ರಿತಾಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಪುರಾಣವನ್ನೂ ಪಠಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದರಂತೆ ಅಥರ್ವಣ ಸಂಹಿತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ “ಇತಿಹಾಸಸ್ಯ ಚ ವೈ ಸಪುರಾಣಸ್ಯ ಗಾಥಾನಾಂ ನಾರಾಶಂಸೀನಾಂ ಸಪ್ರಿಯಂ ಧಾಮ ಭವತಿ ಯ ಏವಂ ವೇದ”

ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ (೧೩/೪/೩೧೩)

“ಅಧ್ವರ್ಯುಸ್ತಾಕ್ಷ್ಮೈವೈ ಪಶ್ಯತೋ ರಾಜೇತ್ಯಾಹ..... ತಾನುಪದಿಶತಿ ಪುರಾಣಂ | ವೇದಃ ಸೋಯಮಿತಿ | ಕಿಂಚಿತ್ ಪುರಾಣ ಮಾಚಚಕ್ಷೀತ” |

ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ (೨/೪/೧೧)

“ಸ ಯಥಾ ಅದ್ರೇಂಧನಾಗ್ನೇರಭ್ಯಾಹಿತಾತ್ ಪೃಥಕ್ ಧೂಮಾ ವಿನಿಶ್ಚರಂತಿ ಏವಂ ವಾ ರೇಽಸ್ಯ ಮಹತೋ ಭೂತಸ್ಯ ನಿಶ್ವಸಿತಮೇತತ್ ಯದ್ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದೋ ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸ ಇತಿಹಾಸಃ ಪುರಾಣಂ ವಿದ್ಯಾ ಉಪನಿಷದಃ ಶ್ಲೋಕಾಃ ಸೂತ್ರಾಣ್ಯನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಗಿ ಅಸ್ಯೈವ ಏತಾನಿ ನಿಶ್ವಸಿತಾನಿ

ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (೧೧/೫/೭೯)

ಏವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ವಾಕೋ ವಾಕ್ಯಮಿತಿಹಾಸಃ ಪುರಾಣಮಿತ್ಯಹರಹಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಧೀತೇ (ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿ) ೩೧೮೯

ಪುರಾಣನ್ಯಾಯ ಮೀಮಾಂಸಾ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಂಗಮಿಶ್ರಿತಾಃ

ವೇದಾಃ ಸ್ಥಾನಾನಿ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಚ ಚತುರ್ದಶ

ಕೃತ್ಯಾಯನ ಸ್ಮೃತಿ

ಮಾಂಸಕ್ಷೀರೌದನ ಮಧುಕುಲ್ಯಾಭಿಸ್ಪರ್ಪಯೇತ್ ಪಿತ್ಯನ್

ವಾಕೋವಾಕಂ ಪುರಾಣಾನಿ ಇತಿಹಾಸಾನಿ ಚಾನ್ವಹಂ

ಭೃಗೂಕ್ತ ಮಾನವಸಂಹಿತಾ (೩-೨೩೨)

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ವಿಪ್ರಃ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚೈವ ಹಿ
ಆಖ್ಯಾನಾನೀತಿಹಾಸಾಂಶ್ಚ ಪುರಾಣಾನಿ ಖಿಲಾನಿ ಚ
ಇದರ ಮೇಲೆ ಮೇಧಾತಿಥಿಯು ಟೀಕೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಪುರಾಣ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಿರ್ವಚನೆ
ಗೈದಿದ್ದಾನೆ.

ಪುರಾಣಾನಿ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಪ್ರಣೀತಾನಿ ಸೃಷ್ಟಾದಿವರ್ಣನ ರೂಪಾಣಿ |
ಖಿಲಾನಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಮಹಾನಾಮ್ನಿಕಾದೀನಿ ||”

ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮೃತಿ

“ಪುರಾಣಂ ಮಾನವೋ ಧರ್ಮಸಾಂಗೋ ವೇದಶ್ಚಿಕ್ಷಿತಮ್”

ಅತ್ರಿ ಸ್ಮೃತಿ

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯೇತ್

ಶೌನಕಖ್ಯಾತಧಾನ್ಯಾಸೋಕ್ತೇ ತು ಪುರಾಣಾರ್ಥೇ ಯಾಧ್ಯಾಧ್ಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಸದಾ (೨೯)

ಬೃಹಜ್ಜಾ ಬಾಲೋಪನಿಷದ್ -

ಯಾವದ್ ಬೃಹಜ್ಜಾ ಬಾಲಮಧೀತೇ ಸ ಋಚೋ ಅಧೀತೇ.....

ಸ ಪುರಾಣಮಧೀತೇ ಸ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರವಣಮಧೀತೇ ||

ಆಶ್ವಲಾಯನ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ - ಆಯುಷ್ಮತಾಂ ಕಥಾಃಕೀರ್ತಯಂತೋ

ಮಾಂಗಲ್ಯಾನಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾನಿ

ವ್ಯಾಡಿಯ ವಿಕೃತಿವಲ್ಲೇ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು
ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೌತಮ ಧರ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (೧೧/೧೯)

ರಾಜರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ವೇದ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ
ಪುರಾಣೋಕ್ತಮಾರ್ಗವೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ನಂಬಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.
ಇದರಂತೆ ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು
ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೌಟಿಲೀಯ ಅರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿದ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ
ಪುರಾಣಗಳ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ತಜ್ಞರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ
ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾಙ್ಮಯದ ತುಂಬ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಅತಿ ಪೂರ್ವ
ಕಾಲೀನ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥ ರೂಪದಿಂದ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಎಲ್ಲ
ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಬಾಯಬಲ್ಲಿಗಿಂತ ಅರ್ವಾಚೀನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕ್ರಿಸ್ತೋತ್ತರ
ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಟ್ಟಿಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನೂ ಅವರನ್ನೇ

“ನಾತಿಚರಾಮಿ” “ನಾತಿಚರಾಮಿ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದವಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಡಿಯ ಕಾಲವು ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ರಾಮಾಯಣದ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ “ಪುರಾಣೇ ಪು ಮಯಾ ಶ್ರುತಂ” ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ೩೫೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ‘ಸುತ್ತ ನಿಪಾತ’ ಎಂಬ ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಟೀಲರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಬುದ್ಧನಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿನದಾದ ಮಾನವ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣೋಲ್ಲೇಖವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯನಸ್ಮೃತಿಯು ಇಸ್ವಿಸನಕ್ಕಿಂತ ೫೦೦ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಮೊದಲಿನ ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸೂತ್ರ, ಸ್ಮೃತಿಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥತ್ವೇನ ಉದಾಹೃತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪುರಾಣಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವೇ ಇರಬೇಕು. ನಮಗೀಗ ೪೦೦, ೬೦೦, ೧೦೦೦, ೧೫೦೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವ ರಾಮಾನುಜ ಕಾಲದಾಸ ಶಂಕರ ಕುಮಾರಿ ಲಭಟ್ಟರ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿದಿತವಿವೆ. ೩೦೦-೪೦೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೋ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸರ್ವ ಮಾನ್ಯವು ಸರ್ವಥಾ ಆಗಲಾರವು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಗ್ರಂಥಕಾರರಿಗೂ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೂ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ಭೂತರಾದ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದದ್ದರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದು ದೃಢವಾದ ಪರಿಚ್ಛಾನವಿದ್ದಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಗಿಂತ ತುಸು ಹಿಂದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಇದು ‘ಕೃತಕ’ ಅರ್ವಾಚೀನ, ಕೇನಾಪಿ ಕೃತ. ಅತ ಏವ ಅಪ್ರಮಾಣ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಸ್ತೋತ್ತರ ಯಾವುದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ವ್ಯಾಸರ ಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ರಚಿತವಾದದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪುರಾಣಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಅಪ್ರಯೋಜಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ರಚಿತವೆಂದು ಖಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ವ್ಯಾಸರಗಿಂತ ಹಿಂದೆಯೂ ಈ ಪುರಾಣಗಳು

ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೋಡೀಕರಿಸಿ ಹೊಸರೂಪಕೊಟ್ಟವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರು. ಮೊದಲಿನ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ವಿಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಆಖ್ಯಾನ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಗೀತೆಗಾಥೆ ಮುಂತಾದ ರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಸರು ಮುಂದೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ರೋಮಹರ್ಷಣ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆ ರೋಮಹರ್ಷಣನು ಸುಮತಿ, ಅಗ್ನಿವರ್ಣ, ಮಿತ್ರಯು, ಶಾಂತಪಾಯನ, ಅಕೃತವ್ರಣ, ಸಾವರ್ಣಿ ಎಂಬ ಆರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ರಚನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಇದೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆಖ್ಯಾನೈಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಾಖ್ಯಾನೈಃ ಗಾಥಾಭಿಃ ಕಲ್ಪಶುದ್ಧಿಭಿಃ |

ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತಾಂ ಚಕ್ರ ಪುರಾಣಾರ್ಥ ವಿಶಾರದಃ ||

ಪ್ರಖ್ಯಾತೋ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯೋಽಭೂತ್ ಸೂತೋ ವೈ ರೋಮಹರ್ಷಣಃ |

ಸುಮತಿಶ್ಚಾಗ್ನಿವರ್ಚಶ್ಚ ಮಿತ್ರಯುಃ ಶಾಂತಪಾಯನಃ ||

ಅಕೃತವ್ರಣೋಽಥ ಸಾವರ್ಣಿಃ ಷಟ್ ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಚಾಭವನ್”

ಇವರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಪಾಯನ, ಅಕೃತವ್ರಣ, ಸಾವರ್ಣಿ ಮತ್ತು ರೋಮಹರ್ಷಣ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೇ ರಚಿಸಿದರೆಂದು ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂಲ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ವ್ಯಾಸರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಸ್ತೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ೯-೧೦ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣವು ನಡೆದೇ ಇದ್ದಿತು.

ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸಿ ಹೊರತಂದಾಗ ಅದೇ ಅದರ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಎಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮವರೂ ಅದೇದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಾಸರ ಅನಂತರ ವೈಷ್ಣವ ಆರ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಚಾರ್ವಾಕ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರ ಬಂದಿತು.

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೪೦೦ ರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ಧ ೨೦೦ ರ ವರೆಗೆ ಈ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವು ಏಳೆಂಟುನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ಸತ್ತದಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಗಳನ್ನು ಪರಾಹತಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಜಯ ಧ್ವಜವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿತು. ಏಕಮ, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ, ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತ, ಸ್ಕಂದಗುಪ್ತ, ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣವಾದದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ಪರಿಷ್ಕರಣದಿಂದ ಹಳೆಯ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಅಕೃತವ್ರಣ, ಸಾವರ್ಣಿ, ಶಾಂತಪಾಯನ, ರೋಮಹರ್ಷಣ ಮುಂತಾದವರು ನಾಲ್ಕು ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆವಾವೂ ಈಗ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆದ ಪುರಾಣ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಜೈನ

ಬೌದ್ಧ ಬಿಂಡನಾತ್ಮಕ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವಾಳೀನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಆದರೆ ಮೂಲ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಚಿತವಾಗಿವೆಯೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಸ್ಮೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜಾಗರೂಕ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಪೂರ್ವದವು ಎಂದಾದಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೂ ಕಾಡ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನತಮವಾದುದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

“ವಾರಾಹಕಲ್ಪವೃತ್ತಾಂತಂ ಅಧಿಕೃತ್ಯ ಪರಾಶರಃ” |

ಯತ್ಪ್ರಾಹ ಧರ್ಮಾನಖಿಲಾಂಸ್ತದುಕ್ತಂ ವೈಷ್ಣವಂ ವಿದುಃ ||

ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿ ಸಾಹಸ್ರಂ ತತ್ಪ್ರಮಾಣಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ ||

ವರಾಹ ಕಲ್ಪದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಹೊರಟ ಪರಾಶರ ಮುನಿಯು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಸಕಲ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಟ್ಟು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (೨೩,೦೦೦) ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ಸಾವಿರ.

ಆದರೆ ನಮಗೆ ಈಗ ದೊರಕುವ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಏಳುಸಾವಿರ (೭೦೦೦) ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು “ವಿಷ್ಣು-ಧರ್ಮೋತ್ತರ” ಎಂಬ ಪುರಾಣವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವಿರಬಹುದು. ಈಗಿರುವ ಆರು ಅಂಶಗಳು ಅದರ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ವಿಷ್ಣು-ಧರ್ಮೋತ್ತರದ ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೂ ಒಟ್ಟು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (೧೬) ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರವಾಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ಸಾವಿರವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲನ್ ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ವಿಮರ್ಶಕನು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಆ ಪುರಾಣದ ಏಳು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಏಳೂ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳೇ ಇದ್ದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಏಳು ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳೇ ಉಪಲಬ್ಧ ವಿದ್ದ ಭಾಗ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ಪುರಾಣವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚಾರ್ಯರು ಎರಡನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳೆಂದೇ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ಯಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಏಳೇ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಲುಪ್ತವಾಗಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರ ನಾಮ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ “ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಾಂತೇ ಪರಾಶರೇಣ ಉಪಸಂಹೃತಂ ಯಸ್ತಿಸ್ತಸ್ಮಮತಿಃ ಇತ್ಯಾದಿ” ಎಂದು ಈಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದ ಪದ್ಯವಾದ

“ಯಸ್ತಿಸ್ತಸ್ಮ ಮರ್ತಿನ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಸ್ವರ್ಗೋಪಿ ಯಚ್ಚಿಂತನೇ |
ವಿಘ್ನೋ ಯತ್ರ ನಿವೇಶಿತಾತ್ಮ ಮನಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮೋಽಪಿ ಲೋಕೋಽಲ್ಪಕಃ ||
ಮುಕ್ತಿಂ ಚೇತಸಿ ಯಂ ಸ್ಥಿತೋಽಮಲಧಿಯಾಂ ಪುಂಸಾಂ ದದಾತ್ಯವ್ಯಯಃ |
ಕಿಂ ಚಿತ್ತಂ ಯದಘಂ ಪ್ರಯಾತಿ ವಿಲಯಂ ತತ್ರಾಚ್ಯುತೇ ಕೀರ್ತೀತೇ ||

ಯಾವ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನಿಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನರಕದ ಭಯ ದೂರವಾಗುವುದು. ನೆನೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಕ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಆ ಹರಿಭಕ್ತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕವೂ ಕೂಡ ವಿಘ್ನವೇ ಎನಿಸುವುದು. ಮುಕ್ತಿ ಕೈ ಮಾಡಿ ಕರೆಯುವಾಗ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕವೂ ಕ್ಷುದ್ರವೆನಿಸುವುದು ಸಹಜವಷ್ಟೇ ! ನಂಬಿದವರಿಗೆ, ನಿರಂತರ ನೆನೆಯುವವರಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡುವ ಆ ಅಚ್ಯುತನ ನಾಮಸ್ಮರಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ? ಎಂಬ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ ಶಂಕರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳು ಕಳೆದು ಹಳೇ ಮಾತಾಗಿ ಈಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ‘ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಾಂತೇ ಪರಾಶರೇಣ ಉಪಸಂಹೃತಂ’ ಅಂತೇ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಹೃತಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಮೂಲ ರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸದಷ್ಟು ಅಪಗಮ ಉಪಗಮಗಳು ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಮೂಲ ಪುರಾಣವು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಂದಿನದಿರಬೇಡ ! ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿವೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯು ವಿಶೇಷ ರೂಪವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ -

ವೈಷ್ಣವಂ ನಾರದೀಯಂ ಚ ತಥಾ ಭಾಗವತಂ ಶುಭಂ
ಗಾರುಡಂ ಚ ತಥಾ ಪಾದ್ಮಂ ವಾರಾಹಂ ಶುಭ ದರ್ಶನೇ ||
ಸಾತ್ವಿಕಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾನಿ ಶುಭಾನಿ ವೈ ||

ವಿಷ್ಣು, ನಾರದ, ಭಾಗವತ ಗರುಡ, ಪದ್ಮ ಮತ್ತು ವರಾಹ ಈ ಆರು ಪುರಾಣಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಂತೆ ಸ್ಕಂದ, ಶಿವ, ಲಿಂಗ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ ಮುಂತಾದವು ತಾಮಸ, ಉಳಿದವೆಲ್ಲ ರಾಜಸ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥರು ಇದನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವಾಗ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಈ ಪುರಾಣವು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಪರಮ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಆರೂ ಅಂಶಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಇಡೀ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ.

ಶೃಣು ವತ್ಸ ! ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಾಣಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಮಹತ್ ||

ತ್ರಯೋವಿಶಂತಿಸಾಹಸ್ರಂ ಸರ್ವಪಾತಕನಾಶನಂ ||

ಯತ್ರಾದಿಭಾಗೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಃ ಷಡಂಶಾಃ ಶಕ್ತಿಚೇನ ಹಿ |

ಮೈತ್ರೇಯಾಯಾದಿಮೇ ತತ್ರ ಪುರಾಣಸ್ಯಾವತಾರಿಕಾಃ ||

ಪ್ರಥಮಾಂಶೇ

ಆದಿಕಾರಣಸರ್ಗಶ್ಚ ದೇವಾದೀನಾಂ ಚ ಸಂಭವಃ |

ಸಮುದ್ರಮಥನಾಖ್ಯಾನಂ ದಕ್ಷಾದೀನಾಂ ತತೋಚ್ಚಯಾಃ |

ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಚೈವ ಪೃಥೋಶ್ಚರಿತಮೇವ ಚ |

ಪ್ರಾಚೀತಸಂ ತಥಾಖ್ಯಾನಂ ಪ್ರಲ್ಹಾದಸ್ಯ ಕಥಾನಕಮ್ |

ಪೃಥಗ್ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಾಖ್ಯಾಃ ಪ್ರಥಮಾಂಶ ಇತೀರತಃ ||

ದ್ವಿತೀಯಾಂಶ

ಪ್ರಿಯವ್ರತಸ್ಯಚಾಖ್ಯಾನಂ ದ್ವೀಪವರ್ಷನಿರೂಪಣಮ್ |

ಪಾತಾಲನರಕಾಖ್ಯಾನಂ ಸಪ್ತಸ್ವರ್ಗನಿರೂಪಣಮ್ |

ಸೂರ್ಯಾದಿಚಾರಕಥನಂ ಪೃಥಗ್ಲಕ್ಷಣ ಸಂಯುತಮ್ |

ಚರಿತಂ ಭರತಸ್ಯಾಥ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗನಿದರ್ಶನಮ್ ||

ನಿದಾಘೃಯುಭುಸಂವಾದೋ ದ್ವಿತೀಯಾಂಶ ಉದಾಹೃತಃ |

ತೃತೀಯಾಂಶ

ಮನ್ವಂತರ ಸಮಾಖ್ಯಾನಂ ವೇದವ್ಯಾಸಾವತಾರಕಮ್ |

ನರಕೋದ್ಧಾರಕಂ ಕರ್ಮ ಗದಿತಂ ಚ ತತಃ ಪರಂ ||

ಸಗರಸ್ಯಾರ್ವಸಂವಾದೇ ಸರ್ವಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣಮ್ |

ಶ್ರಾದ್ಧಕಲ್ಪಂ ತಥೋದ್ದಿಷ್ಟಂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ನಿಬಂಧನೇ ||

ಸದಾಚಾರಶ್ಚ ಕಥಿತೋ ಮಾಯಾಮೋಹಕಥಾ ತತಃ ||
ತೃತೀಯೋಂಶೋಯಮುದಿತಃ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಃ |

ಚತುರ್ಥಾಂಶೆ

ಸೂರ್ಯವಂಶಕಥಾ ಪುಣ್ಯಾ ಸೋಮವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಮ್ ||
ಚತುರ್ಥಾಂಶೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ! ನಾನಾರಾಜಕಥೋಚಿತಮ್

ಪಂಚಮಾಂಶೆ

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಸಂಪ್ರಶ್ನೋ ಗೋಕುಲೀಯಕಥಾ ತತಃ |
ಪೂತನಾದಿವಧೋ ಬಾಲ್ಯೇ ಕೌಮಾರ್ಯೈಃ ಕಥಾಹಿಂಸನಮ್ ||
ಕೃತೋರೇ ಕಂಸಹನನಂ ಮಾಧುರಂ ಚರಿತಂ ತಥಾ |
ತತಸ್ತು ಯೌವನೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಲೀಲಾ ದ್ವಾರಾವತೀಭವಾ ||
ಸರ್ವದೈತ್ಯವಧೋ ಯತ್ರ ವಿವಾಹಾಶ್ಚ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾಃ |
ಯತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ ||
ಭೂಭಾರಹರಣಂ ಚಕ್ರೇ ಪರಸ್ವಹನನಾದಿಭಿಃ |
ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೀಯಮಾಖ್ಯಾನಂ ಪಂಚಮೋಂಶ ಇತಿೇರಿತಃ ||

ಷಷ್ಠಾಂಶೆ

ಕಲಿಜಂ ಚರಿತಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚಾತುರ್ವಿಧ್ಯಂ ಲಯಸ್ಯ ಚ |
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ದೇಶಃ ಖಾಂಡಿಕೈಃ ನಿರೂಪಿತಃ |
ಕೇಶಿದ್ವಜೇನ ಚೇತ್ಯೇಷ ಷಷ್ಠೋಂಶಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ||

ಉತ್ತರಭಾಗೆ

ಅತಃ ಪರಸ್ತು ಸೂತೇನ ಶೌನಕಾದಿಭಿರಾದರಾತ್ ||
ಪೃಷ್ಠೇನ ಚೋದಿತಾಃ ಶಶ್ವದ್ವಿಷ್ಟುಧರ್ಮೋತ್ತರಾಹ್ವಯಾಃ ||
ನಾನಾಧರ್ಮಕಥಾಃ ಪುಣ್ಯಾ ವ್ರತಾನಿ ನಿಯಮಾ ಯಮಾಃ |
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚಾರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಂ ವೇದಾಂತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ತಥಾ |
ವಂಶಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಮಲಯಸ್ತಥಾ ||
ನಾನಾವಿದ್ಯಾಶ್ರಯಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸರ್ವಲೋಕೋಪಕಾರಕಾಃ |
ಏತದ್ವಿಷ್ಟು ಪುರಾಣಂ ವೈ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಮ್ ||

ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಹಿಸರಿಸುವ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ೨೩ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಶಕ್ತಿ ಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ಪರಾಶರಾಚಾರ್ಯರು ಇದನ್ನು ಮೈತ್ರೇಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಭಾಗಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಪುರಾಣ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಥಮಾಂಶ

ಇದರ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ, ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಹಿಂದೆ ಹಾಲ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆದ ಕತೆ, ದಕ್ಷಾದಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿ, ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆ, ವೃಧುರಾಜನ ಕಥೆ, ಪ್ರಾಚೀತಸರ ಆಖ್ಯಾನ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಕಥಾನಕ, ಕಶ್ಯಪಸೃಷ್ಟಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿ, ಹಾಗೂ ಜಗದ್ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಶ

ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಆಖ್ಯಾನ, ದೇಶ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳ ಬಣ್ಣನೆ, ಪಾತಾಲ ನರಕಗಳ ವಿವರಣೆ, ಸ್ವರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳ ನಿರೂಪಣೆ, ಸೂರ್ಯಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ, ಲಕ್ಷಣ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಸ್ತಾರ, ಖಗೋಲ, ಭೂಗೋಲ, ಕಾಲಚಕ್ರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಅಂಶ

ಮನುಮನ್ವಂತರಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ, ವೇದವ್ಯಾಸರ ಅವತಾರ, ನರಕದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆ, ಸಗರ ಔರ್ವ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ಕಥನ, ಶ್ರಾದ್ಧವಿಚಾರ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ಮಾಯಾಮೋಹ ಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಶ

ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರವಂಶದ ಕಥೆಗಳು ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಚತುರ್ಥಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪಂಚಮಾಂಶ

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ, ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ, ಪೂತನೆಯ ಸಂಹಾರ, ಅಘಾಸುರಮಾರಣ, ಕಂಸಹನನ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ, ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೃಷ್ಣನ ತಾರುಣ್ಯ ಲೀಲೆ, ದೈತ್ಯರ ಸಂಹಾರ, ಅನೇಕ ವಿವಾಹಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಹಿದ ಸಂಗತಿ, ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಾಖ್ಯಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಈ ಐದನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

ಷಷ್ಠಾಂಶ

ಕಲಿಯ ಧರ್ಮ, ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಪ್ರಲಯ, ಕೇಶಿದ್ವಜ ಖಾಂಡಿಕೈಕರ ಕಥೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಉತ್ತರಭಾಗ

ಅನಂತರ ಸೂತರು ಶೌನಕಾದಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳು, ವ್ರತ, ನಿಯಮ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ,

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ವೇದಾಂತ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ವಂಶಾಖ್ಯಾನ, ಮಲಯವೃತ್ತ, ಹಾಗೂ ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕವಾದ ನಾನಾ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಾಹಕವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಉತ್ತರ ಭಾಗ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗವಿದ್ದು ಮೊದಲಿನ ಆರು ಅಂಶಗಳು ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತವೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಈ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣವೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ವೈದೇಶಿಕ ವಿಮರ್ಶಕ ವೀಕ್ಷಕನಾದ ವಿಲ್ಸನ್‌ನು "How is the discrepancy to be Explained ?" ಎಂದು ಅಸಹಾಯೋದ್ಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಾನೆ.

ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣ ಎರಡನ್ನೂ ಒಂದೇ ಪುರಾಣದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು (೭೩) ಸಾವಿರ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೆಂದೂ ಉತ್ತರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರವೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಎರಡೂ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪುರಾಣಗಳೆಂದೇ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳ ಪಠನ ಪಾರಾಯಣ ಪ್ರವಚನಗಳು ರೂಢವಾದವು. ಆದರೆ ಬೃಹದ್ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಎರಡೂ ಕೂಡಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಹೇಮಾದ್ರಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿ ರತ್ನಾವಲಿಕಾರರು ಬೃಹದ್ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಿಂದ ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪದ್ಯಗಳು ಈಗಿನ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವಾದರೂ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣ ಎರಡೂ ಕೂಡಿದ ಬೃಹದ್ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ೨೩ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದು ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಗುರುನಾಥ ಕಾಳೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಪುರಾಣನಿರೀಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಪ್ರಾಚೀನತಮವಾಗದಿದ್ದರೂ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಮತಸ್ಥಾಪಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಬಂಧಕಾರರಿಗೂ ಪರಮ ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಮೃತಿಯಂತೆ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿಯ ಅಂಥ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ನಿಬಂಧಕಾರರು ಆತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೇಮೂತ ವಾಹನ, ಅಪರಾರ್ಕ, ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ, ಅನಿರುದ್ಧಭಟ್ಟ, ಬಲ್ಲಾಳಸೇನ, ದೇವನಭಟ್ಟ, ಹೇಮಾದ್ರಿ, ಕುಲ್ಲೂಕಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಟೀಕೆ ಬರೆದು ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗಿರುವ ಆಗಾಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಗವತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದ ಶ್ರೀಧರ, ಅದ್ವೈತಮತದ ಅಧ್ವರ್ಯಗಳಾದ ಚಿತ್ಸುಖಾಚಾರ್ಯ, ಪ್ರಸನ್ನ ಹನುಮನ್ನಾಟಕ ಬರೆದ ಹನುಮಾನ್ ಮುಂತಾದವರೂ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾಥ ಪಾಠಕ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಮಿಶ್ರ, ನೃಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ, ರತ್ನಗರ್ಭ ವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತ ಮೊದಲಾದವರೂ ಇದರ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಮಧ್ವಮತೀಯ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರೂ ರಾಮಾನುಜೀಯ ಮತದವರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧಕವೆಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಟೀಕೆಟಿಪ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಮುದ್ರಿತ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮೂರು ಅಮುದ್ರಿತವಾದ ತಾಡವಾಲಿ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆದುರು ಇಟ್ಟುಗೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಮದುರ್ಗ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಹೋಮ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿಯದು. ಇನ್ನೊಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಮೂರನೆಯದು ನಾಗಪುರದ ವೈದಿಕ ಮನೆತನವೊಂದರ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಪೋಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತದ್ದು. ನಾಗಪುರದ ಪ್ರತಿಯೂ ಐದನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ೩೫ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯ “ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕ್ಷಮೃತಾಂ ಕ್ಷಮೃತಾ.....” ಎಂಬ ಪದ್ಯವು ಅರ್ಧವಾಗಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ರಾಮದುರ್ಗ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಪ್ರತಿಯು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದು ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಮುದ್ರಿತಾ. ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳಿಗಿಂತ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಸುವಾಚ್ಯವಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಲಿಪಿಮಾಡಿದವರ ಅನುಧಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಲ್ಪಿತ್ಯವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಮದುರ್ಗದ ಪ್ರತಿಯು ತದನು ಸಾರಿಯೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಾಪಿಸಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಇದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಾಠವೆಂದು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಗಪುರದ ಪ್ರತಿಯು ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮುದ್ರಿತಾಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಷಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿ ಹಾಗೂ ರಾಮದುರ್ಗ ಪ್ರತಿಗಳು ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಅಧಿಕೃತ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪಾಠವೆಂದು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಃ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುನರುಕ್ತಿ, ಅತ್ಯುಕ್ತಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಣ್ಣನೆಗಳು ಬಂದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಂಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಡರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತವಿದೆ.

ಶತೇಷು ಜಾಯತೇ ಶೂರಃ ಸಹಸ್ರೇಷು ಚ ಪಂಡಿತಃ |

ವಕ್ತಾ ದಶಸಹಸ್ರೇಶು ದಾತಾ ಭವತಿ ವಾ ನ ವಾ ||

ನೂರು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಶೂರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪಂಡಿತನಿರುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವಾಕ್ ಚತುರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೊಡುಗೈ ದಾನಿಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇರುವನೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ!

ಈ ಸುಭಾಷಿತಕಾರನ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರು. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಇರದಿರುವ ವಾಕ್ ಚಾತುರ್ಯ, ಕವಿತ್ವ ಕೌಶಲ್ಯ ಇವರ ಸೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ಅಘೋತಪೂರ್ವವಾದ 'ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಎನ್ನುವಂಥ ಮಹಾಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಚರಣೆಯ ನೆನಪು ಬೆಂಗಳೂರು ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೂರ್ಮಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು, ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯವರೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ನಿರಂತರ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಪರಿಶೀಲನ ಅನುವಾದನ ಮುದ್ರಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಸರ್ವವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಅವರೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಭಕ್ತರು, ಮಹಾಕವಿಗಳು. ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅವರು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಂತ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಪುರಂದರದಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ ರಂಥ ದಾಸಕೂಟ ಧುರೀಣರ ಭಕ್ತಿಪರ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೆನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುಭವಿ ಸಂತ ಶರೀಫಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಭಾವಲಯದ ಪ್ರಭಾವಿ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಕ್ರಮಣ-ಸಂಕ್ರಮಣ ಗೈಯುವ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಆಡುನುಡಿಯ ತಾಳಲಯ ಬದ್ಧವಾದ ಹಾಡುಗಳು ಕೇಳುಗರ ಹೃದಯನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ವತಃ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಭವನಗಳ

ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮನಗಂಡು ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಯಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸಕರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆ ಯವರೇ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವ ಹಾಗೂ ತಾವೇ ಖುದ್ದು ನಿಂತು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಖೋಡೇ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಸೆಂಟರ್ ಎಂಬ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿನಂತೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿಜಯ ವೀರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ನಂ. 3, ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರಸ್ತೆ, ಚಿಕ್ಕಮಾವಳ್ಳಿ (ಸುಶೀಲ ರಸ್ತೆ ಕ್ರಾಸ್) ಬೆಂಗಳೂರು-560 004 ಇದರ ಮಾಲೀಕರಾದ ಮುದ್ರಣಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಕೆ. ವಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ರವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಅನುಭವ, ಈಗಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ (ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.) ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಜೊತೆ, ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕರಡು ಪ್ರತಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ (ಪ್ರೂಫ್ ಕರೆಕ್ಷನ್) ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಸಿ.ಹೆಚ್. ಬದ್ರೀಶ್ವರರವರು ಅತ್ಯಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿಜಯ ವೀರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಹಾಯಧಾರೆ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅನಂತರಾವ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥ ಪಠಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ

21-10-2003

ಪಂಥರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-580 032

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ
 ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣ
 ಪ್ರಥಮ ಅಂಶ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂಚೈವ ನರೋತ್ತಮಂ ।
 ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥

ಸೂತರು ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಪೂಜಾ, ಜಪ, ತಪಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪರಾಶರ ಋಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಮೈತ್ರೇಯರು ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಇಂತು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. “ಮುನಿಪುಂಗವರಾದ ಗುರುವರ್ಯರೇ, ನಾನು ತಮ್ಮಿಂದ ಸಕಲ ವೇದಾವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವೈರಿಗಳೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಈಗ “ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದದ ದಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ” ಎಂದು ಎನ್ನಲಾರರು. ಇಂತು ಈ ವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಸಕಲ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಾನು ಈಗ ತಮ್ಮಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟು, ಉಳಿವು, ಅಳಿವುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿ, ಮೃತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಸಮುದ್ರ, ಮತ್ತು ಪರ್ವತಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಮನುಮಹರ್ಷಿಗಳ ವಂಶ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನೂ, ಮನ್ವಂತರಗಳ ವಿಭಾಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ, ದೇವ, ಋಷಿ, ರಾಜರ, ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ವ್ಯಾಸರು ಮಾಡಿದ ವೇದ ವಾಙ್ಮಯದ ವಿಭಾಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಉತ್ಕಟವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. “ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ಸತ್ಯಧಾ ಶ್ರವಣದ ನನ್ನ ಈ ಅಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಾಶರ ಮುನಿಗಳು ಮೈತ್ರೇಯರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ನುಡಿದರು. “ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮೈತ್ರೇಯ ! ನೀನು ನನಗೆ ಈಗ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು

ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ಸಲ ನಡೆದು ಹೋದ ಅಂದಿನ ಆ ಘಟನೆಯು ಇಂದು ಮತ್ತೆ ಈಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಭಗವಾನ್ ವಸಿಷ್ಠರು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಮಾತು ಮತ್ತು ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶಗಳು ನನಗೀಗ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ - ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಕಲಹದ ಕತೆಯನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಚಂಡಕೋಪರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ (ವಸಿಷ್ಠರ ಕುಮಾರ) ಶಕ್ತಿ ಮುನಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಬಿಡಲು ರಾಕ್ಷಸ ಕಲ್ಮಾಷ ಪಾದನಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ದೈತಾಧಮನು ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಶಕ್ತಿ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಯಾದ ನನಗೆ ಅಜ್ಜ ವಸಿಷ್ಠರೇ ತಂದೆಯಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಸರ್ವ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದಿವ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನಿತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ತಪಃಪೂತವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ರಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಬಳಿಕ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ತೇಗಿದರೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಆಗ ನನ್ನ ಕೋಪಾಂಗಿಯು ಭುಗಿಲೆಂದು ಉರಿದದ್ದಿತು. ನನ್ನ ತಂದೆಯಂಥ ಮಹಾ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಗೊಳಿಸಿದ ಹಂತಕರಾದ ಈ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರ ಕುಲವನ್ನೇ ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಮನಃಸ್ಸಾಯಿತು. ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡದಂತಾದ ನಾನು ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲದ ವಿಧ್ವಂಸಕ್ಕಾಗಿ “ದೈತಮೇಧ” ಎಂಬ ಘೋರ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದೆನು. ನಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸತ್ತಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ದುರುಳ ದಾನವರು ದಗ್ಧರಾಗಿ ಹೋದರು. ಹಿಂಸಾಪ್ರಿಯರಾದ ದುಷ್ಟ ದೈತರೆಲ್ಲರು ನನ್ನ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪುರುಪುರು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಧ್ವಂಸವಾಗತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ದೈತಕುಲವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಕೋಪೋದ್ರೀಪಿತವಾದ ಯಜ್ಞಾಂಗಿಯ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕಮರಿ ಸುಟ್ಟು ಹುರುಪಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣಿತುಂಬಿದ ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆ ಘೋರ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಆದೇಶವಿತ್ತರು - “ಮಗು ನಿನಗೆ ಎಂಥ ಕೋಪವಪ್ಪ! ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಕೋಪ ಎನ್ನುವದು ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ದುರ್ಗುಣ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಕೋಪ ರೂಪವಾದ ದುರ್ಗುಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊಡಕೂಡದು. ನೀನು ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಯುಷ್ಯವೇ ತೀರ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮರಣವು ತಾನಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದಾಗ ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ನೆಪ ಮಾತ್ರವಾದರು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲರು ? ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಭೋಗವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪ ಅಥವಾ ಮನಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಕೋಪವು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ

ಪುಣ್ಯದ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಮಾನವರ ಕೀರ್ತಿ ತಪಸ್ಸು ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹ್ರಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರೋಧವೆಂಬ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ಋಷಿಗಳಾದವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಗು, ಋಷಿಪುಂಗವನಾದ ನೀನಾದರೂ ಆ ದುರ್ಗುಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಡ. ಇಷ್ಟು ಜನ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದೇ ಸಾಕು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ದಾನವರು ಯಾರೋ ! ಆದರೆ ನೀನು ಈಗ ಮಾರಣಹೋಮ ಮಾಡಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಈ ರಾಕ್ಷಸರಾರೋ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಹೋದ ಅಂದಿನ ದೈತ್ಯರು ಎಂದೋ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರು ನಿನ್ನ ಕೋಪದ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಂಹಾರ ಸತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಸಾಕುಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡು. ಕ್ಷಮಾಗುಣವುಳ್ಳವರೇ ನಿಜವಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರು.” ಹೀಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನನ್ನ ಮುತ್ತುತ ವಸಿಷ್ಠರು ಉಪದೇಶಮಾಡಲು ನನಗೂ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸತ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಇದರಿಂದ ದಯಾಳುಗಳಾದ ಆ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಹರಿಸಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠರು ಅಂಥ ಮಹಾನ್ ಅತಿಥಿಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ಆಸನವಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಪುಲಹ ಋಷಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಆ ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಸಂಹಾರ ಸತ್ರದಿಂದ ವಿರಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡ ನನ್ನ ಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ನೇಹನಲುಮೆದುಂಬಿದ ನೋಟವನ್ನು ಹರಿಸಿ ಇಂತು ನುಡಿದರು.

“ಪರಾಶರ, ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಶಕ್ತಿ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಘೋರ ಅಪಚಾರವನ್ನೆಸಗಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಕರುಳು ಕುದಿದು, ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿ, ಕೋಪಬರುವದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ರಾಕ್ಷಸ ಸಂಹಾರ ಸತ್ರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡದ್ದೂ ಸಹಜವೇ. ಆದರೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳು “ಬೇಡ” ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಎಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷ ತ್ವೇಷ ರೋಷಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, ಹಿರಿಯರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ’ ಆ ಘೋರ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರ, ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡಗುಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಿಷ್ಠರ ಆದೇಶದಿಂದ ಕೋಪವನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾ ಗುಣಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟದ್ದು ತುಂಬ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಪರಾಶರಾ, ದೈತ್ಯರು ನನ್ನ ವಂಶದವರು. ಎಂಥ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಆ ನನ್ನ ದೈತ್ಯ ಸಂತತಿಗೆ ದಯತೋರಿ ಕ್ಷಮೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ವಂಶವು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೀಗ ನಿನಗೆ ಪುರಾಣ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗು ಎಂದು

ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವೂ ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ವಸಿಷ್ಠರು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ “ವತ್ಸ, ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣ ಇತಿ ವೃತ್ತಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಪುಲಸ್ತ್ಯರ ಮಾತನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಮೈತ್ರೇಯ, ನೀನೀಗ ನನ್ನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟು, ಬದುಕು, ಸಾವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅಂದು ಆ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ನುಡಿದ ಮಾತು, ನಡೆದ ಘಟನೆ, ನೀಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಇತ್ಯ ವರ ಎಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಹರಕೆಯು ಇಂದು ಸಂಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಲದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ರಹಸ್ಯದ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳು, ಮೈತ್ರೇಯ, ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ಬೀಜ ಮಾತು ಒಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನನ ಮಾಡಿದರೆ ಬೇಕಾದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

“ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಕಾಶಾದ್ಭೂತಂ ಜಗತ್ತತ್ತೈವ ಚ ಸ್ಥಿತಂ ।

ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಯಮ-ಕರ್ತೃಸೌ ಜಗತೋಸ್ಯ ಜಗಚ್ಚ ಸಃ” ॥

ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಂದಲೇ ಬಾಳಿ ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ಕ್ಷತಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ‘ಕಿಂ ಬಹುನಾ’ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಆಗುವದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುಮಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಥಮಾಂಶದ ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರ
ಸಂಸಾರ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಪರಾಶರ - ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಮೂಲರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಪುಂಗವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಾನೀಗ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನೂ ಕಥೋಪಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಚತುರ್ಮುಖನು ತಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆ ದಕ್ಷಾಧಿಮುನಿಗಳು ನರ್ಮದಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುರಕುತ್ಸ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಪುರಕುತ್ಸನು ಸಾರಸ್ವತಮುನಿಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮೇಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರುಹಿದನು. ನಾನು ಆ ಸಾರಸ್ವತನಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಶರೀರ ಹಾಗೂ ನಾಮರೂಪಾದಿಗಳಿಂದ ವರ್ಜಿತನಾದ ಆ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ನಾಶಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮ, ಮೃತ್ಯು, ಮುಪ್ಪು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ದೋಷಗಳೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವಾಸಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವತ್ರಾಸೌ ಸಮಸ್ತಂಚ ವಸತ್ಯತ್ರೇತಿ ವೈ ಯತಃ |

ತತಃಸೌ ವಾಸುದೇವೇತಿ ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಪರಿಪಠ್ಯತೇ ||

ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ನಾಶರಹಿತನೂ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳು ಇಲ್ಲದವನೂ, ನಿತ್ಯ ನಿರ್ವಿಕಾರನೂ, ಆದ ಆ ವಾಸುದೇವನು ಅನೇಕ ಅವತಾರರೂಪಗಳಿದ್ದರೂ ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಇರದಿದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ದೋಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಸ್ಥೂಲ ಪ್ರಪಂಚ, ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಕಾಲ ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ತತ್ವಗಳಿಗಿಂತ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪರಾತ್ಪರ ತತ್ವವೇ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದಿವ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳಾದ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ, ಪ್ರಪಂಚ, ಮತ್ತು ಕಾಲ ಈ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳೂ ಈ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ಮತ್ತು ಆವಿರ್ಭಾವ ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ಪ್ರಪಂಚ,

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ, ಮತ್ತು ಈ ಪುರುಷ, ಈ ಕಾಲ, ಇವು ನಾಲ್ಕು ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಲೀಲೆಯ ಆವಿಷ್ಟಾರಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಟವೇ ಸರಿ.

ಈ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಬಲ್ಲವರು ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದೂ, ಪ್ರಧಾನವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಿತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ಜನನ ಮರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಳಯದ ಅನಂತರ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಆ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗೇ ಲೀನವಾಗಿದ್ದಿತು. “ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಇಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲ. ಆಕಾಶ ಇಲ್ಲ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆಯು ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಕೂ ಇಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಇದ್ದ ವಸ್ತುವೆಂದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ, ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳದ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪರತತ್ವ. ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಕಾಲ” ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು ಇದೇ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರು, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಲನಾಮಕವಾದ ರೂಪವು ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಲಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ಸು ತಮಸ್ಸು ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲನಾಮಕವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಾಲನ ಲೀಲೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ತುಂಬಿರುವ ಆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಧಾನ ನಾಮಕವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷನಾಮಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚಾಲನೆ ಚೋದನೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸರ್ವಕಾರಕನೂ ಪ್ರೇರಕನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ತಾನಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೇ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ತನ್ನ ಸೌರಭವನ್ನು ಸೂಸುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಚೋದಿಸಿ ಈ ಜಗತ್‌ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯನ್ನಿತ್ತು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಮ್ಯರೂಪವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಗುಣಗಳ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಭಗವತ್‌ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಈ ಪ್ರಧಾನ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತತ್ವ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ, ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಬೀಜವು ತೊಗಟೆಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಈ ಮಹತ್ತತ್ವದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಈ ಮಹತ್ತತ್ವದಿಂದ ವೈಕಾರಿಕ, ತೈಜಸ ಮತ್ತು ತಾಮಸ ಎಂಬ ಮೂರು ತೆರನಾದ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಈ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮಹತ್ತತ್ವವನ್ನು ಆವರಿಸಿದಂತೆ ಮಹತ್ತತ್ವವು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ಭೂತಾದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವುಂಟಾದಾಗ ಶಬ್ದರೂಪವಾದ ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮವು ಉದಿಸಿತು. ಈ ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮದಿಂದ ಶಬ್ದಗುಣಕವಾದ ಆಕಾಶವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು ಈ ಆಕಾಶವು ಕ್ಷೋಬೆಗೊಂಡಾಗ ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶ ಗುಣಕವಾದ ವಾಯು ತತ್ವವೂ ಆ ವಾಯುಕ್ಷೋಭದಿಂದ ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಆಯಿತು.

ತತ್ವ ಮತ್ತು ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಆದರಿಂದ ರೂಪ ಗುಣಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸು, ಆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಸ ತನ್ಮಾತ್ರ, ಅದರಿಂದ ರಸ ಗುಣಕವಾದ ನೀರು, ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾದ ಈ ಜಲತತ್ವದಿಂದ ಗಂಧ ತನ್ಮಾತ್ರ, ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆಯಿತು. ಗಂಧವು ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ತತ್ತ್ವದ ಭೂತಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳಾದ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಆ ಭೂತಗಳ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಭೂತಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಸ್ವಯಂ ಸುಖ ದುಃಖ ಮೋಹಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಭೂತ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳಿಂದ ಯಾವದೇ ವಿಶೇಷವು ಅನುಭವ ಗೋಚರವಾಗದಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ “ಅವಿಶೇಷ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ತಾಮಸ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಮತ್ತು ಭೂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ತೈಜಸ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹತ್ತು ಜನ ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಮನೋಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು ಹನ್ನೊಂದನೆಯವನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹತ್ತು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹನ್ನೊಂದು. ತೊಗಲು, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು ಇವು ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಇವು ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ಶಬ್ದ, ರಸ, ಗಂಧಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ. ಪೃಷ್ಠ, ಉಪಸ್ಥೆ, ಕೈ, ಕಾಲು, ಮುಖ, ಇವು ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವದು, ಕೈ ಕೆಲಸ ಚಲನ-ನಡೆದಾಟ, ಮಾತು, ಇವು ಈ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಆಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡರೆ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಗಳು ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಗಳೊಡನೆ ರೂಪವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಜಲದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪಗಳಲ್ಲದೆ ರಸವೂ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದೆ. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಈ ಐದು ಗುಣಗಳೂ

ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವು ಸುಖ ದುಃಖ ಮೋಹಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ಮಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಐಕ್ಯಮತ್ಯದಿಂದ ಸಂಪಿಂಡಿತವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡವು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಬಲದಿಂದ ಈ ಮಹದಾದಿ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲಕೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವು. ಭೂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ನೀರಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ಒಮ್ಮೇಲೇ ಬೆಳೆದು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಹತ್ತಿತ್ತು. ಅವ್ಯಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ಎಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲು, ಕಾಡು, ನಾಡು, ದ್ವೀಪ, ಸಮುದ್ರ, ಚಿಕ್ಕ, ಚಂದ್ರ, ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೇಲೆ ಏಳು ಆವರಣಗಳು ಉಂಟು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗೆ ಮೊದಲು ಜಲಾವರಣವು. ಅಂದರೆ ಈ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಆಕಾರದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೇ ನೀರೇ ಆವರಿಸಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯ ಆವರಣ. ಅದರಾಚೆ ವಾಯುವಿನ ಆವರಣ. ಈ ವಾಯ್ವಾವರಣದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶ, ಭೂತಾದಿಯಾದ ಅಹಂಕಾರವು. ಆ ಅಹಂಕಾರತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತತ್ವವು ಆವರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಆವರಣಗಳನ್ನೂ ಮಹತ್ತತ್ವವನ್ನೂ ಆವರಿಸಿಗೊಂಡು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಆಚೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವವು ಹಬ್ಬಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆವರಣಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿವೆ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಳತಿರುಳು ಪದರು ಪದರಾದ ಹೊರತೊಗಟೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ ಏಳು ಪ್ರಾಕೃತ ಆವರಣಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ವರೂಪನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಂತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತಾನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ತಮೋಗುಣದ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಾದಾಗ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನಾಗಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಲೋಕ ಸಂಹಾರವಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಳಯದ ಜಲ ತುಂಬಿ, ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರೇ ನೀರಾಗಿ, ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಜಲ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದಾಗ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಒಬ್ಬನೇ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಅವನ ಲೀಲಾವೈಭವದ ಮಹಿಮಾ ಆವಿಷ್ಕಾರ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ಗುಣನಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ?

ಮೈತ್ರೇಯ ಉವಾಚ - ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣನೂ ನಿರಂಜನನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಾದಿ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಾಗಲೀ ಭೌತಿಕ ದೇಹವಾಗಲೀ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಾಗಲಿ; ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವದೆಂತು ?

ಪರಾಶರ ಉವಾಚ - ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದಂತೆ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಾದಿರೂಪ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ನಾರಾಯಣನೇ ಲೋಕ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನ ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂದು ಏನು ಅರ್ಥ? ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಅಜನಲ್ಲವೇ? ನಿತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಅವನ ಹುಟ್ಟು ಔಪಚಾರಿಕ. ಅಂದರೆ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾನೆ, ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಅವರ ದೇವಮಾನದ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನೂರುವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಬ್ರಹ್ಮಮಾನದ ಈ ಶತಾಯುಷ್ಯದ ಪೂರ್ಣಾವಧಿಗೆ ಪರಕಾಲ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಪರಾರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾಲನಾಮಕ ರೂಪವು ಒಂದು ಇದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಾಲಮಾನದ ವಿಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಕಾಲಮಾನದ ವಿವರಣೆ

ಕಣ್ಣಿನ ಎಮೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪಿಳುಕಿಸಿ ತೆರೆಯುವ ಕಾಲಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಎನ್ನುವರು.

15 ನಿಮಿಷ ಗಳೆಂದರೆ	=	1 ಕಾಷ್ಠಾ
30 ಕಾಷ್ಠಾ ಗಳೆಂದರೆ	=	1 ಕಲೆ
30 ಕಲೆ ಗಳೆಂದರೆ	=	1 ಮುಹೂರ್ತ
30 ಮುಹೂರ್ತ ಗಳೆಂದರೆ	=	1 ದಿವಸ
30 ದಿವಸ ಗಳೆಂದರೆ	=	1 ತಿಂಗಳು
6 ತಿಂಗಳು ಎಂದರೆ	=	1 ಅಯನ (ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಉತ್ತರಾಯಣ)
2 ಅಯನಗಳು ಎಂದರೆ	=	1 ವರ್ಷ

ಮನುಷ್ಯರ ಈ ಒಂದು ವರ್ಷವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಯಣವೇ ಹಗಲು. ದಕ್ಷಿಣಾಯಣವೇ ರಾತ್ರಿ. ದೇವಮಾನದಿಂದ ಇಂಥ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ತಿರುಗಿದಾಗ ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿಯುಗ ಈ

ಚತುರ್ಯುಗ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃತಯುಗವು ದೇವಮಾನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯದು ಇರುತ್ತದೆ. ತ್ರೇತಾಯುಗವು ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ದ್ವಾಪರಯುಗವು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯುಗ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯುಗಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವೂ ಉಂಟು. ಯುಗದ ಅವಧಿಯು ಎಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷವೋ ಅಷ್ಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು ಆ ಯುಗಗಳ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದು. ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವು ದೇವಮಾನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿದ್ದಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ಆದಿ ಅಂತ್ಯಭಾಗದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವೂ ಕೂಡ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ದಿವ್ಯ ವರ್ಷಗಳಿದ್ದಿರುವದು. ತ್ರೇತಾಯುಗದ ತುದಿ ಮೊದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ದೀರ್ಘ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮಧ್ಯಂತರ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೃತಯುಗ, ತ್ರೇತಾಯುಗ, ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ಚತುರ್ಯುಗ ಚಕ್ರವು ಒಂದು ಸಾವಿರಸಲ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲಾಗುವದು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಒಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುವು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮನುಮಹಾರಾಜನ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರದ ಕಾಲಾವಧಿಗೆ ಮನ್ವಂತರ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಶಾಸಕರಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮನು ಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳು. ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳು, ದೇವೇಂದ್ರ, ದೇವತೆಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವ ಕಲ್ಪದಂತೆಯೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಧಿಕಾರರೂಢರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತೆರಳಿಬಿಡುವರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಉರುಳುವ ಕಾಲ ಚಕ್ರದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಮಾಣವೇ ಮನ್ವಂತರ.

ಚತುರ್ಯುಗಗಳ ಚಕ್ರ

ಈ ಚತುರ್ಯುಗಗಳ ಚಕ್ರವು ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರವು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಐದು ಸಾವಿರ ದೈವೀವರ್ಷಗಳಾಗಬಹುದು. ಹೀಗೆ ದೇವಮಾನದಿಂದ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತೆರಡುಸಾವಿರ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಚಿಲ್ಲರೆ ವರ್ಷಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಆರವತ್ತೇಳುಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಐದು ಸಾವಿರ ದಿವ್ಯ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾನದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹದಿನೆಂಟು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ದಿವಸದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜರಗುವ ಜಲಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪ್ರಳಯವೆಂದೂ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗದೊಡನೆ ದಂದಹಿಸ ಹತ್ತುವವು. ಈ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಭೂಭರ್ವಾದಿ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ ಉರಿದು ಹೋದಾಗ ಆ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ಜನೋಲೋಕದೊಡನೆ ಓಡತೊಡಗುವರು. ಆಗ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಲ ರಾಶಿಯು ತುಂಬಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಮುದ್ರವು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿರುವಾಗ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ರುದ್ರ ರೂಪದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹುರಿದು ಮುಕ್ಕಿ ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಜನೋ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಹಗಲಿನಷ್ಟೇ ದೀರ್ಘವಾದ ಇಂಥ ಒಂದು ಮಹಾರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನದ ಪ್ರಮಾಣ. ಇಂಥ ಮೂರು ನೂರಾ ಆರವತ್ತು ದಿನಗಳಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ವರುಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಯುಷ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಯುಷ್ಯದ ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯನ್ನೇ ಪರಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಈ ಪರಕಾಲದ ಎರಡು ಪರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮೊದಲನೇ ಪರಾರ್ಧವು ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ಪರಾರ್ಧದ ಕಡೆಯ ಕಲ್ಪವೇ ಪಾದ್ಮಮಹಾಕಲ್ಪ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎರಡನೇ ಪರಾರ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವರಾಹಕಲ್ಪ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರಾದ ಮಹಾ ಮುನಿಗಳೇ ಈ ವರಾಹ ಕಲ್ಪದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ವರಾಹಾವತಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಪರಾಶರ - ಈ ಮೊದಲು ಕಳೆದು ಹೋದ ಪಾದ್ಮಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಸುಖಾತ್ಮಕನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ನೋಡಿದಾಗ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಬರೇ ನೀರು. ಆ ನೀರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ನಾರಾಯಣನೇ. ನಾರಾಯಣನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದರಿಂದ ಆ ನೀರಿಗೆ “ನಾರ” ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಅಭಿಧಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪ್ರಳಯ ಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದಂತೆ ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದನು. ವೇದ ಯಜ್ಞ ಮಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ವರಾಹ ಅವತಾರವನ್ನು ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ಸನಕ ಸನಂದನಾದಿ ಸತ್‌ಪುರುಷರು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ಮಾಯಾ ವರಾಹನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಪಾರ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಪಾತಾಳದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ತಾನಿದ್ದ ಪಾತಾಳದವರೆಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೂದೇವಿಯು ಉಲ್ಟಾಸದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಗ್ಗಿ ಇಂತು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಳು.

ಪೃಥಿವೀ ಉವಾಚ

ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಭೂತಾಯ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧರ
ಮಾಮುದ್ಧರಾಸ್ಮಾದದೃಷ್ಟಂ ತ್ವತ್ತೋಽಹಂ ಪೂರ್ವಮುತ್ಥಿತಾ ||

ತ್ವಾಮಾರಾಧ್ಯ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾತಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಮುಮುಕ್ಷುವಃ
ವಾಸುದೇವಮನಾರಾಧ್ಯ ಕೋ ಮೋಕ್ಷಂ ಸಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ||

ತ್ವನ್ನಯಾಹಂ ತ್ವದಾಧಾರಾ ತ್ವತ್ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಾಮುಪಾಶ್ರಿತಾ
ಮಾಧವೀಮಿತಿ ಲೋಕೋಯಮಭಿಧತ್ತ ತತೋ ಹಿ ಮಾಂ ||

ಜಯಾಽ ಖಿಲ ಜ್ಞಾನಮಯ ಜಯ ಸ್ಥೂಲ ಜಯಾಽವ್ಯಯ
ಜಯಾನಂತ ಜಯಾವ್ಯಕ್ತ ಜಯ ವ್ಯಕ್ತ ಮಯ ಪ್ರಭೋ ||

ತ್ವಂ ಯಜ್ಞಃ ತ್ವಂ ವಷಟ್ಕಾರಃ ತ್ವಂ ಓಂ ಕಾರಃ ತ್ವಂ ಅಗ್ನಯಃ
ತ್ವಂ ವೇದಾಃ ತ್ವಂ ತದಂಗಾನಿ ತ್ವಂ ಯಜ್ಞಃ ಪುರುಷೋ ಹರೇ ||

ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಯಚ್ಚ ನೈವೋಕ್ತಂ ಮಯಾತ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ
ತತ್ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ||

ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಗತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಹಿಂದೆ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅದರಂತೆ ಈಗಾದರೂ ಪಾತಾಳದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತು. ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವಾದ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಸಾಕಲೈನ ತಿಳಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವತಾರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧನೆಮಾಡಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಕುಂದನನ್ನು ಆರಾಧಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ? ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ. ನನಗೆ ನೀನೇ ಆಧಾರ. ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಮಾಧವನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಜನರು ಮಾಧವೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ಣನೂ ನಾಶರಹಿತನೂ, ವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಪಂಚದ ತುಂಬ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನೂ, ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಆದ ಓ ಮಹಾಪ್ರಭುವೇ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಈ ಯಜ್ಞ, ವಷಟ್ಕಾರ ಮಂತ್ರ, ಓಂಕಾರ ಮತ್ತು ಈ ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನೋಪೇತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ವೇದ ವೇದಾಂಗಗಳು ನಿನ್ನ ಹೊಗಳು ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ನೀನೇ ಯಜ್ಞಪುರುಷ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಈ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತ, ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವು ಮತ್ತು ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಮತ್ತು ಹೇಳದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವು ನಿನ್ನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ

ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ.”

ಭೂದೇವಿಯ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯು ಸಾಮವೇದದಂತೆ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಕೋರದಾಡೆಯಿಂದ ಆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪಾತಾಳದ ಆಳದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದನು. ಕನ್ನದಿಲೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ನೀಲಾದ್ರಿಯೇ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಬಂದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆಗ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೀರಮೇಲೆ ಹಗುರವಾಗಿ ಇಟ್ಟನು. ಅಪಾರವಾದ ಆ ಕಡಲಿನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನೌಕೆಯಂತೆ ಅದು ತೇಲತೊಡಗಿತು. ಆ ಮಹಿಮಂಡಲದ ಮೈ ಅಳತೆಯು ಹರವಾದುದರಿಂದ ಅದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗದೆ ನೀರಿನಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಿಂದೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ ನೆಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಳಿಕ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭೂಲೋಕ, ಭುವಲೋಕ, ಸ್ವಲೋಕ, ಮಹಲೋಕ ಈ ನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪದಂತೆಯೇ ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸ್ವಭಾವಗಳೇ ಅವುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವದಾನವರನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯ ಪಶುಗಳನ್ನೂ, ಜಲಚರ, ಸ್ಥಲಚರಗಳನ್ನೂ, ವೃಕ್ಷಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ರೂಪ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ ಎಂತು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನವವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿ

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಮೊದಲು ಉದಿಸಿ ಬಂದದ್ದು ಬುದ್ಧಿ ಶೂನ್ಯವಾದ ಅವಿದ್ಯಾಪ್ರಪಂಚ. ತಮಸ್ಸು, ಮೋಹ, ಮಹಾಮೋಹ, ತಾಮಿಸ್ರ, ಮತ್ತು ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಚೊಚ್ಚಿಲುಮಗಳಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಐದು ತೆರನಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಅವರ

ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಕಂಟಿ ಪೊದೆ, ಹುಲ್ಲು ಎಂದು ಐದು ವಿಧವಾದ ಸ್ಥಾವರ ವಸ್ತುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಚೇತನಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯವಾದ ಈ ಜಡ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ತಿಳಿದ ಬೊಮ್ಮನು ಮತ್ತೆ ಓಡಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಜಾತಿಯ ಈ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖ, ಜ್ಞಾನ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ. ದೇಹಯಾತ್ರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪರಿಮಿತಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ತಮೋಮಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸಾಧಕವಾಗದೆಂದು ಬಗೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಒಳ್ಳೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು. ಆಗ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋಪೇತರೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ನಿತ್ಯ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಈ ಮೂರನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಾಧಕರ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು. ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸೃಷ್ಟಿ. ಮನುಷ್ಯರು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನರು. ಅವರಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದುಃಖ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿದ್ದು ಅವರು ರಜೋಗುಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಒಟ್ಟು ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶರೀರ ಭೂತವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿ. ಅನಂತರ ಭೂತ ಸರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಭೂತ ಮತ್ತು ತನ್ಮಾತ್ರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡನೇಯದು. ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂರನೇಯದು. ಜಡವಾದ ವೃಕ್ಷಲತಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸೃಷ್ಟಿ. ಪಕ್ಷಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಐದನೇಯ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿ. ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಆರನೇಯದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮುಖವು ಕೆಳಮುಖವಾದಾಗ ಜನಿಸಿ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯರ ಸೃಷ್ಟಿ ಏಳನೇ ಸೃಷ್ಟಿ. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬಲ ಮತ್ತು ಮಾನವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಎಂಟನೇಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಅನುಗ್ರಹ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ರೂಪವಾದರೆ ದೇವ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಐದು ವೈಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಸೃಷ್ಟಿಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸನಕಾದಿ ಮಾನಸಪುತ್ರರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಂಬತ್ತನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿವಿಧ ವಿಸ್ತಾರ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಮುನಿವರ್ಯ ದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗೆಯನ್ನು ನೀವು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಿರಿ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ತುಸು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಪ್ರಾಣಕೋಟಿಗಳ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವ, ಮಾನವ, ತೀರ್ಥ, ಸ್ಥಾವರ ಎಂದು ಚತುರ್ವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ದೇವ, ಮಾನವ, ದಾನವ, ಪಿತೃ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರು. ಆಗ ತಮೋಗುಣದ ಉದ್ರೇಕವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗದಿಂದ ಅಸುರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ಪಿತಾಮಹನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ತಮೋಮಯವಾದ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತವಾದ ಆ ತಮೋಮಯ ಶರೀರವೇ ರಾತ್ರಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಸತ್ವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಸಾತ್ವಿಕ ಶರೀರವೇ ಹಗಲಾಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮತ್ತೊಂದು ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ತಾನೇ ಎಲ್ಲರ ತಂದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ಪಿತೃಗಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅದನ್ನೂ ಚತುರ್ಮುಖನು ತೊರೆದಾಗ ಅದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಚತುರಾನನನು ರಜೋಮಯ ಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಮಾನವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

ಆ ರಜೋಮಯ ಶರೀರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅದು ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೃತೇಯ, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಬಲ ಹೆಚ್ಚು ರಾತ್ರಿ ಅಸುರರಿಗೆ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬೆಳಗುಮುಂಜಾನೆ ಬಲ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಶಕ್ತಿ ಜಾಸ್ತಿ. ಹೀಗೆ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ, ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವುಗಳು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶರೀರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅನಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನು ರಜೋಮಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವು ಆಗಿ ಅದರಿಂದ ಕೋಪವು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಹಸಿವೆಯೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೋಪಿಷ್ಠವಾದ ಒಂದು ವಿದ್ರೂಪ ಜಾತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಹೊರೆ ಮೀಶೆಯುಳ್ಳ ಕಾಡುರೂಪದ ಆ ಕೀಳು ಜನಾಂಗವು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನೇ ಕಬಳಿಸಲು ಓಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು “ಛೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಬೇಡ ಈ ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ” ಎಂದರು. ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ಎಂದವರೇ ರಾಕ್ಷಸರು. “ಇವನನ್ನು ತಿಂದೇ ಬಿಡೋಣ” ಎಂದು ನುಡಿದವರು ಯಕ್ಷರಾದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತನ ತಲೆ ಸಿಡಿದು ಕೂದಲುಗಳು ಉದುರಿಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹರಿದು ತಲೆ ಏರಿದವು. ಆಗ ಹರಿದಾಡುವ ಹಾವುಗಳ ಜನನವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಆ ಸ್ರಷ್ಟಾರನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಅದರಿಂದ ಮುಂಗೋಪಿಗಳಾದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಂಗದಿಂದ ಗಂಧರ್ವ ಕುಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಜೀವ ಕೋಟಿಯ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವು ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತ ನಡೆಯಿತು.

ಇದಾದನಂತರ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಖದಿಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಿಂದ ಕುರಿಗಳೂ, ಬಾಯಿಂದ ಮೇಕೆಗಳೂ, ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಕಗಳಿಂದ ಆಕಳು ಹುಟ್ಟಿಬಂದವು. ಮತ್ತು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತೆ, ಕರಡಿ ಕಡವೆ, ಚಿಗರೆ, ಒಂಟೆ, ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಪಶುಗಳೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ವನಸ್ಪತಿಗಳು, ಕಂದ ಮೂಲಫಲಗಳೂ, ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಕಲ್ಪಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಪಶುಗಳನ್ನೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸತಂದು ಬದುಕುವ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗವಾದರೆ ಎರಡು ಖುರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳದು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ. ಆನೆಗಳದು ಮೂರನೇ ವರ್ಗ. ಮಂಗಳಗಳು ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಗ. ಹಕ್ಕಿಗಳದು ಐದನೇ ವರ್ಗ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ ಮೀನು ಮೊದಲಾದ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆರನೇ ವರ್ಗ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸರಿದಾಡುವ ಹಾವು ಹಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಏಳನೇ ವರ್ಗ, ಇದರಂತೆ ಗಾಯತ್ರಿ, ಋಗ್ವೇದ, ರಥಂತರಸಾಮ, ಅಗ್ನಿಷ್ವೇಮ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ಮೊದಲು ಮೂಡಿಬಂದವು. ಯಜುರ್ವೇದ, ತ್ರಿಷ್ಠುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಪಂಚ ದಶಸ್ತೋಮ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಮತ್ತು ಉಕ್ತಿಯಾಗ, ಇವು ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಅದರಂತೆ ಸಾಮವೇದ, ಜಗತೀಛಂದಸ್ಸು, ಸಪ್ತದಶಸ್ತೋಮ, ವೈರೂಪ್ಯಸಾಮ, ಇವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದವು. ಅಥರ್ವವೇದ, ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಏಕವಿಂಶಸ್ತೋಮ, ವೈರಾಜಸ್ತೋಮ ಮತ್ತು ಆಪೋರ್ಯಾಮಯಾಗ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಉತ್ತರ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು.

ಇದರಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಗದಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದವು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಲ್ಪಾರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕ್ರೂರವಾದರೆ ಹಲವು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವರು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಹಲವರು ಅಧಾರ್ಮಿಕ. ಅವರವರ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರವರ ಅಭಿರುಚಿ ಅಭಿನಿವೇಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಜ್ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಹೆಸರು, ಆಕಾರ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತವ್ಯಗಳ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಋತುವು ಬಂದಾಗ ಇದೇ ಋತುವು ಈ ಮೊದಲು ಬಂದಾಗ ಹೂ ಹಣ್ಣು ಹಸಿರು ಕುಸುರುಗಳು ಋತು ಧರ್ಮಗಳಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮರುಕಳಿಸಿ ಬರುವಂತೆ ಅನಾದಿಯಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಹಿಂದಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೂ ಮತ್ತೆ ಮರುಕಳಿಸಿ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲುವವು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನವ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಪುಣನಾದ ಸಂಸಾರ ಶಿಲ್ಪಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಥವಾದ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಜೀವರ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಈ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರವು ಉರುಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾನವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ, ಗುಣಧರ್ಮ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿಯತಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಮಾನವನ ಆಹಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ನಾಗರೀಕತೆ

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವನ ಮುಖ, ವಕ್ಷಸ್ಥಲ, ತೊಡೆ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಎಂದು ಚತುರ್ವರ್ಣದ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯ ಜನರು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಈ ವರ್ಣವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದ ಮಾನವರು ಮೊದಲು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಮನ ಬಂದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಆತಂಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರಂತರವೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವರು ವಿಷ್ಣು ಪದವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಬಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲಖಂಡವು ಉರುಳಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಲನಿಯಾಮಕನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆ ಕಾಲವು ಬದಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾರ್ಥ ಆಸೆ ಮತ್ತು ತಾಮಸೀ ವೃತ್ತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಧರ್ಮದ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಬಿತ್ತಿದಂತಾಯಿತು. ಅಲ್ಪಾಲ್ಪವಾದ ಪಾಪಗಳೇ ಮಾನವನ ಸ್ವಾರ್ಥ ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಘೋರ ಪಾತಕಗಳಾಗಿ ಅವರ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ ವಾದ ಎಲ್ಲ ವೃದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿಗಳು ನಷ್ಟವಾದವು. ಅವರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಪಾಪದ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಮಾನವ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆ, ಸೋಲು, ಗೆಲುವು, ನೋವು, ನರಳಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾನವನಿಂದಲೇ ಹೆದರಿ ಬೆದರಿ ನಿಲ್ಲು ವಂತಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂಸೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಹತ್ತಿದರು. ನಿಸರ್ಗದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜಲ, ಸ್ಥಲ, ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದುರ್ಗ ಕಂದಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಮಾನವನ

ಸ್ವಾರ್ಥ ವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಒಡತನದ ಮನೆಗಳು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಚಳಿ, ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲು, ಗಾಳಿಗಳ ಬಾಧೆಗಳಿಂದ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವ ನೆವವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ, ಮನೆ, ಮಾರು, ಕುಲ, ಕುಟುಂಬ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಜೀವನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಊರು ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ಮಾಡದೇ ದೊರಕುವ ಕಂದ ಮೂಲ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳು ಸಿಕ್ಕದಂತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ, ಎಳ್ಳು, ನವಣೆ, ದೇವಧಾನ್ಯ, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ಅವರೆ, ಹುರುಳಿ, ತೊಗರಿ, ಕೋದ್ರವ, ಕಡಲೆ, ಸಣಬು, ಮಸೂರ ಮುಂತಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾನವರು ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದರು. ಇವಲ್ಲದೆ ಕಾಡಕ್ಕಿ, ಕಾಡೆಳ್ಳು, ಕಾಡುನವಣೆ, ಗವೇಧಿಕ, ಬಿದಿರಿನ ಅಕ್ಕಿ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾಡು ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಔಷಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ ದೂರದ ಅಡವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಯಾಗಬೇಕು. ಈ ಮಳೆಯು ಯಜ್ಞ ದಿಂದಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ವಿಚಾರದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಾದರೂ ತಟಸ್ಥಿಯೋ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಯಾಗ ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ವೇದ ಹಾಗೂ ವೇದೋಕ್ತ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹಳಿದರು. ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಇಂಥ ದುರಾತ್ಮರಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಗತಿಯು ಆಗಾಗ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಜಾ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿ ಆದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಉಪಜೀವನದ ಮಾರ್ಗವೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದಂತಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಮನುಷ್ಯರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಧರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ವಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಕರ್ಮಗಳ ಆಚಾರಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಪುಣ್ಯಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ನಿಯಮಮಾಡಿದನು. ಕರ್ಮಠರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಲೋಕ, ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಧಾರಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇಹವಿಟ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಸ್ವಧರ್ಮಾಸಕ್ತರಾದ ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ಮರುಲ್ಲೋಕ, ಸೇವಾಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಗಂಧರ್ವ ಲೋಕವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನ ಯೋಗಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪದವಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಉತ್ತರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಕರಾಗಿ ಯಾವಜ್ಜೀವ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಂಬತ್ತೆಂಟುಸಾವಿರ ತಪಸ್ವೀ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಪಡೆಯುವ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ ಲೋಕವು ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ

ಸ್ವಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದ ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತದ್ವಾರವಿದೆ. ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಮುಂತಾಗಿ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಾಸುದೇವನ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಈವರೆಗೂ ಮರಳಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಲಬ್ಧವಾದ ಆ ದಿವ್ಯಲೋಕಗಳು ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ವೇದಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ, ಯಜ್ಞ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುವ ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ರೌರವ, ಮಹಾರೌರವ, ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಭೀಕರವಾದ ಕಾಲ ಸೂತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಘೋರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕಾದಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೇನೋ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಂತ್ಯಾವಯವೀ - ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ತಾನೇ ಕೊನೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಸಂತತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತನಗೆ ಅನುರೂಪರಾದ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಭೃಗು, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ಅಂಗೀರಸ್, ಮರೀಚಿ, ದಕ್ಷ, ಅತ್ರಿ, ಹಾಗೂ ವಶಿಷ್ಠ ಈ ಒಂಭತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರು “ನವಬ್ರಹ್ಮ”ರೆಂದೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ಮಹಾಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಖ್ಯಾತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ಸನ್ನತಿ, ಭೂತಿ, ಸಂಭೂತಿ, ಪ್ರಸೂತಿ, ಅನಸೂಯಾ, ಊರ್ಜಾ, ಎಂದು ಒಂಬತ್ತು ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಪಡೆದು “ಇವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮುಂತಾದ ಪರಮಹಂಸರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ಅವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಗ ರಹಿತರಾದ ಆ ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳು ಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿತು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಉದ್ದೀಪಿತವಾದ ಅವರ ಹಣೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾನ್ಹದ ಚಂಡ ಮರೀಚಿಯಂತೆ ಉಗ್ರ ಶರೀರವುಳ್ಳ “ರುದ್ರ” ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ರುದ್ರನ ಶರೀರವು ಅರ್ಧಗಂಡು, ಅರ್ಧ ಹೆಣ್ಣು ಸೇರಿ ಅರ್ಧನಾರೀನರಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅವನಿಗೆ “ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನೇ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಆಗ ಆ ಶಿವನು ತನ್ನನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಗಂಡು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಆದನು. ಮತ್ತೆ ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೂಪವುಳ್ಳವನಾದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶಾಂತರೂಪವಾದರೆ ಕೆಲವು ರುದ್ರರೂಪಗಳೂ ಉಂಟು. ರುದ್ರನ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಗಳು ಹನ್ನೊಂದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಇನ್ನುಳಿದವು ಕಪ್ಪುರೂಪದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು.

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಸಂಸಾರ

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗೈಯಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವು ತಪಃ ಪೂತಳಾದ ಶತರೂಪಾದೇವಿಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಪ್ರಪಂಚದ ಆ ಆದಿಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಉತ್ತಾನಪಾದ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರೂ ಪ್ರಸೂತಿ ಆಕೂತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಸೂತಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೂ ಆಕೂತಿಯನ್ನು ಋಚಿ ಋಷಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಆಕೂತಿ ಋಚಿಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾ ಎಂಬ ಮಗಳೂ, ಯಜ್ಞ ಎಂಬ ಮಗನೂ ಜನಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಮದುವೆಯಾಗಿ ದಂಪತಿಗಳಾದರು. ಈ ಸಹೋದರ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ “ಯಾಮ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವತೆಗಳಾದರು. ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪ್ರಸೂತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಚಿಲುವೆಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ಶ್ರದ್ಧೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಧೃತಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಮೇಧಾ, ಕ್ರಿಯೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಲಜ್ಜೆ, ವಪು, ಶಾಂತಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಖ್ಯಾತಿ, ಸತಿ, ಸಂಭೂತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ಸನ್ನತಿ, ಅನುಸೂಯಾ, ಊರ್ಜಾ, ಸ್ವಾಹಾ ಮತ್ತು ಸ್ವಧಾ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಹದಿಮೂರು ಜನರನ್ನು ದಕ್ಷನು ಧರ್ಮ ದೇವನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೇಯವಳಾದ ಖ್ಯಾತಿದೇವಿಯನ್ನು ಭೃಗು ಋಷಿಗೂ, ಸತೀದೇವಿಯನ್ನು ಮಹಾದೇವರಿಗೂ, ಸಂಭೂತಿಯನ್ನು ಮರೀಚಿಮುನಿಗೂ, ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಆಂಗಿರಸ್ಸನಿಗೂ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪುಲಸ್ತನಿಗೂ, ಕ್ಷಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಪುಲಹ ಋಷಿಗೂ, ಸನ್ನತಿಯನ್ನು ಕೃತುಮುನಿಗೂ, ಅನುಸೂಯೆಯನ್ನು ಅತ್ರಿಮುನಿಗೂ, ಊರ್ಜಾಳನ್ನೂ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೂ, ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವಧಾಳನ್ನು ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಜನ ದಾಕ್ಷಾಯಣೀ, ಕನ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳಾದ ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇವಿಯಿಂದ ಕಾಮನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಿಂದ ದರ್ಪವೂ, ಧೃತಿಯಿಂದ ನಿಯತಿಯೂ ತುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷವೂ, ಪುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಭವೂ ಹುಟ್ಟಿದವು. ದಕ್ಷ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಮೇಧಾಳಿಗೆ ಶ್ರುತ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದಂಡ, ದಮ ಮತ್ತು ನಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಅದರಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬೋಧನೂ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ವಿನಯನೂ, ವಪುವಿನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯನೂ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕ್ಷೇಮನೂ, ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಸುಖನೂ, ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಋತನೂ, ಸಂತಾನವಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಸೇನನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಮನಿಂದ ರತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದೇವನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿ ಹರ್ಷನು ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಅನೃತ ಮತ್ತು ನಿಕೃತಿ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅನೃತವೆಂದರೆ ಸುಳ್ಳು, ನಿಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಮೋಸ, ಕಪಟ. ಅಧರ್ಮ

ಕುಮಾರರಾದ ಅನೃತ ಮತ್ತು ನಿಕೃತಿಯರಿಗೆ ಭಯ ಮತ್ತು ನರಕ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಮಾಯಾ, ವೇದನಾ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು. ಮಾಯೆಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಭಯನನ್ನೇ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ವೇದನೆಯು ನರಕನ ಕೈಹಿಡಿದಳು. ಮಾಯೆಯು ಭಯನಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಳು. ನರಕನಿಂದ ವೇದನೆಗೆ ದುಃಖ ಎಂಬ ಸಂತಾನವಾಯಿತು. ಆ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಚಿಂತೆ, ಮುಪ್ಪು, ದುಃಖ, ಆಸೆ, ಕೋಪ ಎಂಬ ಪಂಚ ಪುತ್ರರಾದರು. ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಇವರು ಉರ್ಧ್ವ ರೇತಸ್ಕರಾದ ಚಿರಂತನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾರಾಯಣನ ರುದ್ರರೂಪಗಳಾಗಿದ್ದು ವಿಶ್ವಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಅವು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಗುರುಗಳೇ, ನಿತ್ಯವಾದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನನಗೆ ಅರುಹಬೇಕು.

ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಪರಾಶರ - ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಆತ್ಯಂತಿಕ, ನಿತ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರಳಯವು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಶೇಷರೂಪವಾದ ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ನಾರಾಯಣನ ನಿद्रಾ, ನಿಮಿತ್ತಕವಾದ ಪ್ರಳಯವು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದಾಗ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಳಯವು ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯ. ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುದು ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಳಯ. ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಗಲಿರುಳು ನಡೆಯುವ ನಾಶವು ನಿತ್ಯ ಪ್ರಳಯ. ಇದರಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮಹತ್ತ್ವ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿ. ಅವಾಂತರ ಪ್ರಳಯವಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದಿವಸಾವಕಾಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಡೆಯುವ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು, ಬಾಳು, ಬದುಕುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿಯಂತಾರನಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಾತದ ಜನನಮರಣ ಜಾಲದ ಪಟಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪರಾಶರ - ಮಹಾ ಮುನಿಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ರುದ್ರದೇವರ ತಾಮಸ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದುದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಆ ರುದ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮುಂದುವರಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಕಲ್ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಗನೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು

ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ತೊಡೆಯಿಂದ ತಿಳಿನೀಲಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಬಣ್ಣ ಕುಮಾರನೊಬ್ಬನು ತೊಡೆಯಿಂದ ಪೊರಮಟ್ಟನು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ನೀಲ ಲೋಹಿತನು ಅಳುತ್ತ ಓಡ ತೊಡಗಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವನಿಗೆ “ನೀನು ಏಕೆ ಅಳುತ್ತೀ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನು “ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ “ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ರುದ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಲಿ. ಇನ್ನು ನೀನು ಅಳುವುದು ಸಾಕು. ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ರುದ್ರನು ಮತ್ತೆ ಏಳು ಬಾರಿ ಅತ್ತದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭವ, ಶರ್ವ, ಮಹೇಶಾನ, ಪಶುಪತಿ, ಭೀಮ, ಉಗ್ರ, ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವ ಎಂದು ಏಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಮಹಾದೇವರ ಈ ಏಳು ರೂಪ ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ರುದ್ರ ರೂಪಕ್ಕೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು. ಸೂರ್ಯ, ನೀರು, ನೆಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವು ಎಂಟು ಶರೀರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಈ ಅಷ್ಟರುದ್ರರಿಗೆ ಸುವರ್ಚಲಾ, ಉಷಾ, ಸುಕೇಶೀ, ಶಿವಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ಧೃತಿ, ದೀಕ್ಷಾ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿ ಇವರು ಎಂಟು ಜನರು ಮಡದಿಯರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ರುದ್ರದೇವರ ಶರೀರ ಸ್ಥಾನರಾದ ಆ ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರು ಶನಿ, ಶುಕ್ರ, ಮಂಗಳ, ಮನೋಜವ, ಸ್ಕಂದ, ಸ್ವರ್ಗ, ಸಂತಾನ ಮತ್ತು ಬುಧ ಎಂದು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ರುದ್ರದೇವರ ಈ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ಸಂತಾನದಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಮಹಾಪ್ರಭಾವ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾದ ಸತಿದೇವಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ಕೈಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸತೀ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಆ ಸತೀದೇವಿಯು ಶಿವನಿಂದಕನಾದ ತಂದೆ ದಕ್ಷನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ತದುಪಜ್ಜವಾದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು.

ಅನಂತರ ಮೇನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿ ತನ್ನ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು. ಈ ಸತೀ ದೇವಿಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸೋದರಿಯಾದ ಖ್ಯಾತಿದೇವಿಗೆ ಭೃಗು ಋಷಿಗಳಿಂದ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ತನಯರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಕಾಂತಾಮಣಿಯಾದ ಆ ಕಮಲಾದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಭೃಗುಪತ್ತಿಯಾದ ಖ್ಯಾತಿಯ ಕುವರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈತ್ರೇಯರು “ದೇವದಾನವರು ಅಮೃತಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು” ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದಿರಿ, ಮತ್ತು ಅದೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಭೃಗು ಋಷಿಯಿಂದ ಖ್ಯಾತೀ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಳೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿಜ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮೈತ್ರೇಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ತತ್ವದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತ ಇಂತು ನುಡಿದರು. “ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪುತನನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದಂತೆ ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಈ ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಳೂ ನಿತ್ಯಳೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ ಸಂಬಂಧವು ನಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಅವಳು ವಾಣಿಯಾದರೆ ವಿಷ್ಣುವು ಅದರ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ನೀತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಷ್ಣುವು ಬೋಧ ರೂಪನಾಗಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬುದ್ಧಿ ರೂಪಿನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನು ಧರ್ಮ ಇವಳು ಸತ್ರಿಯೆ, ಅವನು ಭೂಧರ ಇವಳು ಭೂ, ಅವನು ಯಜ್ಞ, ಇವಳು ದಕ್ಷಿಣೆ, ಅವನು ಅಗ್ನಿ ಇವಳು ಸ್ವಾಹಾ, ಅವನು ಶಂಕರ ಇವಳು ಗೌರಿ, ಅವನು ಸೂರ್ಯ ಇವಳು ಕಾಂತಿ, ಅವನು ಇಂದ್ರ ಇವಳು ಶಚಿ, ಅವನು ಧ್ವಜನಾದರೆ, ಇವಳು ಪತಾಕೆ. ಇವಳು ತೃಷೆಯಾದರೆ ಅವನು ಲೋಭ, ಅವನು ಗಿಡ ಇವಳು ಬಳ್ಳಿ, ಅವನು ಹಗಲು ಇವಳು ರಾತ್ರಿ, ಅವನು ಚಂದ್ರ ಇವಳು ಬೆಳದಿಂಗಳು. ಅವನು ರಾಗ ಇವಳು ರತಿ, ಮೈತ್ರೇಯ ಹೆಚ್ಚೇನು ! ಮಾನವ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪುರುಷರೂಪ ಶ್ರೀ ಹರಿ, ಸ್ತ್ರೀರೂಪ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವರೂಪವಾದ ಶಾಶ್ವತ ಸಂಬಂಧವು ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ಸಿರಿದೇವಿಯ ಅವತಾರದ ಕತೆಯನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು ಮರೀಚಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆ ಕಮಲಾದೇವಿಯ ಕೌತುಕದ ಕತೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

ದುರ್ವಾಸರ ಕೋಪ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶಾಪ

ಮಹಾದೇವರ ಅಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ದುರ್ವಾಸರು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಂದನ ವನದ ಮಂದಾರವೃಕ್ಷದ ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧದ ಪರಿಮಳವು ಗಮ್ಮನೆ ಅವರ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದು ಆಚೇಚೆ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿಲಾಸಿನಿಯು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಆ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆಯ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಸಮೀಪದ ಕಾಡು ನಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಗಮಗಮ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಪರಿಮಳಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ಸುವಾಸನೆಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ವನೇಚರರು ಆಕೃಷ್ಟರಾಗಿ ಆ ವಿದ್ಯಾಧರೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ದುಂಬಿಗಳ ದಂಡಿನಂತೆ ಮುಕುರಿದ್ದರು. ದುರ್ವಾಸರಂಥ ವೀತರಾಗರಾದ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೂ ಆ ದಿವ್ಯ ಮಾಲೆಯ ಸೌಗಂಧವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ಕಂಪಿನಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ದುರ್ವಾಸರು ಆ ವಿದ್ಯಾಧರ ಅಂಗನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೌರಭವನ್ನು ಸೂಸುವ ಆ ಹೂವಿನ ಸರವನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ವಿದ್ಯಾಧರ ವನಿತೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳೂತ ಯೋಗಿಗಳಾದ ದುರ್ವಾಸರಂಥ ವಿರಕ್ತ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಅದನ್ನು ಬಯಸಬೇಕಾದರೆ ಆ ಕುಸುಮ ಸರದ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸೌರಭವು ಹೇಗಿರಬೇಡ ! ಇಂಥ ಗಂಧಾಡ್ಯವೂ ಸುಮನೋಹರವೂ ಆದ ಹೂವಿನ ಸರವನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಹೆಣ್ಣು ಹೃದಯ ಹಾತೊರೆದರೂ ಚಂಡಕೋಪರಾದ ದುರ್ವಾಸರು ತನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡಬಹುದು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಆ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಆ ತಪೋಧನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು.

ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದುರ್ವಾಸರು ಆ ಕುಸುಮ ಹಾರವನ್ನು ಹೆಂಗಸರಂತೆ ತಮ್ಮ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದು ಆನಂದದಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ಗಂಟುಕಟ್ಟಿದ ಜಟಾಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ಸೌಗಂಧವನ್ನು ಸೂಸುವ ಆ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರೊಂದು ಹುಚ್ಚರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕದ ಒಡೆಯನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬರುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಅವಧೂತ ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಆ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು. ದುಂಬಿಗಳ ದಂಡು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಇಂದ್ರನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಐರಾವತದ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ಮಸ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಝೂಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಐರಾವತವು ಆ ಹೂಮಾಲೆಯ ಮರುಗಂಪಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಉನ್ಮಾದಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಡಿಸಿದ ಆ ದಿವ್ಯಹಾರವನ್ನು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಸೆಳೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ವಾಸರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಅವರು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಗುಡುಗಿದರು. “ಸುರರಾಜ, ನಿನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಅಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿವೆ. ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸದೆ, ಅಭಿನಂದಿಸದೆ ಆನೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಿ ನೀನು ದಟ್ಟ ದರಿದ್ರನಾಗುವಿ. ನನ್ನನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ದೇಶಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಬಗೆದು, ನಾನಿತ್ತ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಶಿರಸಾಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಬಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ನನಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿರುವಿ. ನಿನ್ನ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು.

ಆಗ ಕೂಡಲೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ದುರ್ವಾಸರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಚಂಡಕೋಪರಾದ ದುರ್ವಾಸರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗದೇ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಲೇ ಗರ್ಜಿಸಿದರು. “ಇಂದ್ರ, ನಿನ್ನ ಈ ನಮಸ್ಕಾರದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಕರಗುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ನಮಸ್ಕಾರ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಕರುಣೆ ತೋರುವ ಮುನಿಗಳು ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ನಾನು ಅಂಥ ಅಳ್ಳಿದೆಯ ಅಂತಃಕರಣಿ ಋಷಿಯಲ್ಲ. ಗೌತಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಉಳಿದ ಋಷಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಗರ್ವದ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠರೇ ಮುಂತಾದ ದಯಾಸಾಗರರಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರವು ಬೆಳೆದು ಇಂದು ನನ್ನಂಥ ಮಹಾಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಅವಮಾನಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಅವರಂತೆ ನಾನೆಂದಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ದುರ್ವಾಸ. ಹುಬ್ಬುಗಂಟು

ಹಾಕಿ, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ, ಜಡೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ಈ ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷಮೆಯು ಬರಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಣಾಮದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಅನುನಯದ ಅಭಿನಯ, ಮತ್ತು ವಿನಯದ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅನಂತರ ದೇವೇಂದ್ರನಾದರೂ ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಿ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಗೆ ನಡೆದ.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಅಂದಿನಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಅವನ ಗರ್ವವೂ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಅವನ ಮುಖವು ನಿಸ್ತೇಜವಾಯಿತು. ಅಮರಾವತಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನಿಸ್ಸತ್ವರಾದರು. ಇದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಉತ್ಸಾಹವು ಅಡಗಿ ಧೈರ್ಯವು ಉಡುಗಿ “ನಿರ್ವೀರ ಮುರ್ವೀತಲಂ” ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಇಂಥ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತ ದೈತ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟರು. ದೇವದಾನವರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೋತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು. ಆಗ ಸೋಲು ಮತ್ತು ಅವಮಾನಗಳಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾದ ಸುರರಾಜನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಶರಣುಹೋದನು. ಚತುರ್ಮುಖನು ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳ ಆ ಕರುಣ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದನು. ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಯಾಮಯ ಸ್ವಭಾವವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು.

ವಾಣೀಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬರೀಬಾಯಿಮಾತಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳದೆ ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ಆ ವೃಂದಾರಕರ ವೃಂದವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ದಂಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

“ನಮಾಮಿ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವೇಶಮನಂತಮಜಮವ್ಯಯಂ ।

ಲೋಕಧಾಮ ಪರಾಧಾರಮಪ್ರಕಾಶಮಭೇದಿನಂ ॥

ನಾರಾಯಣಮಣೀಯಾಂಸಮಶೇಷಾಣಾಮಣೀಯಸಾಮ್ ।

ಸಮಸ್ತಾನಾಂ ಗರಿಷ್ಠಂ ಚ ಭೂರಾದೀನಾಂ ಗರೀಯಸಾಮ್ ॥

ಸಕಲ ಜಗದೊಡೆಯನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಸರ್ವಾಧಾರನೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ, ಅಣೋರಣೀಯನೂ, ಮಹತೋಮಹಿಯನೂ, ಸರ್ವಜಗತ್ಕಾರಣನೂ, ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮ್ತು ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ. ದಯಾಘನನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಬೇಗನೇ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡು.”

ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳೂ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಅವರ ಈ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಹರಿಯು ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ತೇಜಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾಂತಿ ಪುಂಜವೇ ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರು ರಾಶಿಯಾಗಿ ನಿಂತಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಆ ತೇಜಃಪುಂಜದ ಪ್ರಕಾಶಾತಿಶಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿದವು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

“ಸ್ವಾಮಿನ್, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ದಾನವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಸೋತು ಸಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದ ನಾವು ದೀನರಾಗಿ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆರ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಎಲ್ಲರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದುವವರೆಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖ ದುರವಸ್ಥೆಗಳು ಇರುವವು. ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸಂತಸದ ಸುಗ್ಗಿಯಾಗುವುದು.”

ಸಮುದ್ರಮಂಥನಕ್ಕೆ ಆದೇಶ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ ಸುರವೃಂದದ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ, “ಅದಿತಿಕುಮಾರರೇ, ನಾನು ಬೇಗನೇ ನಿಮ್ಮ ತೇಜೋವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವೀಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ನೀವು ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೆ ಔಷಧಿ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಮಂದರಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಡೆಗೋಲು ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಾಸುಕಿ ಎಂಬ ಹಾವನ್ನು ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಸುತ್ತಿ. ಹಾಲ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆಯಿರಿ. ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಕೂಡ “ಅಮೃತವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಮೋಪಾಯದಿಂದ ಅವರನ್ನೂ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವದೈತ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ನೀವು ಮುಪ್ಪು ಸಾವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜರರೂ ಅಮರರೂ ಆಗುವಿರಿ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆಯನ್ನಿತ್ತು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಸುರಗಣದ ಧುರೀಣರು ದೈತ್ಯರಾಜರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಮೃತವನ್ನು

ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಲ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆಯೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಪ್ಪು ಮರಣ ಎರಡನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸುವ ಅಮೃತದ ವಿಚಾರವು ದೈತ್ಯ ಧುರೀಣರಿಗೆಲ್ಲ ತಕ್ಷಣ ಹಿಡಿಸಿ ಅವರು ಆನಂದದಿಂದ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸುರಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಔಷಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಆ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿ, ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಸರ್ಪದ ಮುಖವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಬಾಲಹಿಡಿದು ಮಥಿಸತೊಡಗಿದರು. ರಭಸದಿಂದ ಕಡೆಯುವಾಗ ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಕೈಗಳ ಕಸುವಿನ ಕೊಸರಾಟದಿಂದ ವಾಸುಕಿ ಹಾವು ತೇಕಾಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡತೊಡಗಿತು. ವಿಷಭರಿತವಾದ ನಿಶ್ವಾಸದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಬವಳಿಬಂದಂತೆನಿಸಿತು. ಬಾಲಹಿಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತುಂತುರು ಮಳೆಯಾಗಿ ಅವರ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರವಾದಂತೆನಿಸಿ ಅವರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ನವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಡೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಅಮೃತ, ರತ್ನಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಸುರರೂ ಅಸುರರೂ ಕೂಡಿ ವೇಗದಿಂದ ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನು ಕಡೆಯಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಭಾರಭೂತವಾದ ಆ ಬೆಟ್ಟವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅಗಾಧ ಸಾಗರದ ತಳವನ್ನು ಸೇರಿತು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಲು ವಿಷ್ಣುವು ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮಹಾಮಂದರವನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದನು. ವಿಶಾಲವಾದ ಕೂರ್ಮಪೃಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಆ ಮಹಾಚಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ದೇವದಾನವರು ಮಥಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಅದು ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವದೈತ್ಯರ ಪ್ರಚಂಡ ಎಳೆತಸೆಳೆತಗಳ ರಭಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಹೊಯ್ದಾಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬೇರೊಂದು ವಿರಾಡ್ ರೂಪದಿಂದ ಮಂದರ ಮಹಾಶೈಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆ ಕುಲಾಚಲದ ಶಿಖರ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಹಿಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹಾಲಿನ ಕಡಲಿನ ಕಡೆತದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಡೆದಾಗ ಕಡೆಕಡೆದು ದೈತ್ಯಾದಿತ್ಯರ ಕೈಗಳು ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾದವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದಣಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಿಣ್ಣರಾದರು. ಆಯಾಸದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೀಣದೀನರಾದ ಕೂಡಲೇ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವು ನಿಲ್ಲುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಒಂದು ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ದೇವದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಅಂಗೈಮುಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ ತುಂಬಿ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ದಿತಿಪುತ್ರರೂ ಅದಿತಿಪುತ್ರರೂ ಕೂಡಿ ಬಹುಕಾಲ ಮಂಥನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಕಡಲಿನ ಒಡಲಿನಿಂದ ದೇವ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಕಾಮಧೇನುವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಇದೇನು ಎಂದು ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಆ ನಂತರ ಸುರೆ, ಪಾರಿಜಾತ, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಚಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ಮದಮೋದ ಕೊಡುವ ವಸ್ತುಗಳು ಜನಿಸಿದವು. ಶಿವನು ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ಧರಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವು ಉದಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಹಾವುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವು. ಅನಂತರ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಸ್ವಚ್ಛ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ದೇವಧನ್ವಂತರಿಯು ಅಮೃತ ತುಂಬಿದ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆ ಕ್ಷೀರೋದಧಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಾಯಿತು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಹರ್ಷವಾಯಿತು ತುಂಬಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಹಾಲುಗಡಲಿನಿಂದ ಮಿಂಚುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಉದಿಯಿಸಿ ಬಂದಳು. ಆರಳಿದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಮಲ ಕುಟ್ಟಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿದರು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಅವಳ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ತಾವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಪುಣ್ಯಜಲವನ್ನು ಹೊಂಗಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಆ ಲೋಕಮಾತೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದವು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವಯಂವರ

ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಮೈದಾಳಿ ಎಂದೂ ಬಾಡದ ತಾವರೆಯ ಹಾರವೊಂದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ನಾನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಲಿರುವಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವರಿಸಿ ಅವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾಗಿ ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಳು. ಜಗದೀಶ್ವರನ ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಆ ಇಂದಿರಾದೇವಿಯು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದಳು. ಅದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಇದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆ ದುರುಳ ದಾನವರನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾದ ಆ ದೈತ್ಯರು ದೇವ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈ ಜೋರಿನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಾವೇ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಅಮೃತಪ್ರಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ವಂಚಿಸಿ ಆ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ರೂಪ ಸಿರಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಆ ದುರುಳ ದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಧುರಮಾತುಗಳಿಂದ ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ, ಅಮೃತವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮಾಯಾ ಮೋಹಿನಿಯಿಂದ ಅಮೃತ

ಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಜರರೂ ಅಮರರೂ ಆದರು. ಕೊನೆಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಪದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಏರಿಬಂದರು. ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ತುಂಡರಿಸಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಸಿದರು.

ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಸದಿಂದ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಅಡಿದಾವರೆಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಳೆದುಹೋದ ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದು, ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು ಮತ್ತು “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದರ ಪ್ರಭಾವ” ಎಂದು ಅರಿತು ಆ ಸುರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ತನ್ನ ಚಿಗುರು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಅರಳುವಾವರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಮಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು.

ದೇವರಾಜ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋ ದೇವೀಂ ತುಷ್ಟಾವಾಬ್ಜಕರಾಂ ತತಃ ||

ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ - ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ತೋತ್ರ

ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಜನನೀ ಮಬ್ಜಸಂಭವಾಮ್ |

ಶ್ರಿಯಮುನ್ನಿದ್ರಪದ್ಮಾಕ್ಷೀಂ ವಿಷ್ಣು ವಕ್ಷಃ ಸ್ಥಲಸ್ಥಿತಾಮ್ ||

ಪದ್ಮಾಲಯಾಂ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಂ ಪದ್ಮಪತ್ರ ನಿಭೇಕ್ಷಣಾಮ್ |

ವಂದೇ ಪದ್ಮಮುಖೀಂ ದೇವೀಂ ಪದ್ಮನಾಭಪ್ರಿಯಾಮಹಮ್ ||

ನ ತೇ ವರ್ಣಯಿತುಂ ಶಕ್ತಾ ಗುಣಾನ್ ಜಿಹ್ವಾಪಿ ವೇಧಸಃ |

ಪ್ರಸೀದ ದೇವಿ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿ ಮಾನ್ಸಾಂಸ್ತಾಕ್ಷೀಃ ಕದಾಚನ ||

“ತಾವರೆಯಿಂದ ಉದಿಯಿಸಿ, ಹರಿಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಇಂದಿರಾದೇವಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು ಇರಲಿ. ತಾವರೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ತಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಮಲ ಕುಟ್ಟಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ಕಮಲನಾಭನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ತಾವರೆಮೊಗದ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಸರ್ವ ಯಜ್ಞಮಯನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೇಹವನ್ನು ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದು ಬೇರಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು! ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ವಿಮುಖಳಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹಾಳಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಷ್ಟಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದೆವು. ನೀನೀಗ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ದಯೆದುಂಬಿದ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಬೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಯಿತು. ಅಂಬ, ನಿನ್ನ,

ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶಾಂತಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸಿರಿ, ಸಂತಸಗಳು ನಲಿದಾಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಲ್ದಾಯಿಯೇ, ನೀನೆಂದಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ. ಬೊಕ್ಕಸ ಭಂಡಾರಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಡ. ನಿರಂತರವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ತಾಯಿಗರುಳಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹರಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸು". ದೇವೇಂದ್ರನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟಳಾದ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಅಧಿದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. "ದೇವರಾಜ, ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಕೇಳು."

"ತಾಯಿ ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ತೈಲೋಕ್ಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎಂದೂ ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಡ ಮತ್ತು ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರ ವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಆರಾಧಿಸುವರೋ ಅವರನ್ನು ನೀನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸ ಬೇಕು" ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯು 'ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯು ಕೇಳಿದ ಆ ಎರಡೂ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು "ಅವನನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಬೈಗು ಬೆಳಗುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುದಿನವೂ ಪಠಿಸುವವರನ್ನೂ ತಾನೆಂದೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ವಿವಿಧ ಅವತಾರಗಳು

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಜನಿಸಿ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಭೃಗು ಋಷಿಯಿಂದ ಖ್ಯಾತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಈ ಸಿರಿದೇವಿಯೂ ತಾನೂ ಅವತರಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅದಿತಿ ದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತ ನಾಗಿ ಆದಿತ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದಾಗ ಈ ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪದ್ಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಪದ್ಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದಳು. ಅವನು ಪರಶುರಾಮ ನಾದಾಗ ಇವಳು ಧರಣೀ ದೇವಿಯಾದಳು. ಅವನು ರಾಮನಾದಾಗ ಇವಳು ಸೀತೆ; ಅವನು ಕೃಷ್ಣನಾದಾಗ ಇವಳು ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಅವನು ದೇವನಾದಾಗ ಇವಳು ದೇವೀ, ಅವನು ನರನಾದಾಗ ಇವಳು ನಾರಿ, ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವುದೇ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಕಾಂತೆಯಾದ ಈ ಕಮಲಾದೇವಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಶರೀರ, ಅನುರೂಪವಾದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ಭೃಗು ಋಷಿಯಿಂದ ಖ್ಯಾತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರಿದ್ದರು. ಈ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮೇರುವಿನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಆಯತಿ ನಿಯತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಂದ ಧಾತವಿಧಾತರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಮೃಕಂಡು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮೃಕಂಡುವಿನ ಮಗನೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಗೋದತಿರ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಧಾತೃವಿನ ಮಗನಾದ ತ್ರಾಣನಿಗೆ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಎಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಆ ದ್ಯುತಿಮಾನನಿಗೆ ರಾಜವಾನನಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಈ ರಾಜವಾನನಿಂದ ಭೃಗುವಂಶವು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರ ಹೊಂದಿತು. ಮರೀಚಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸಂಭೂತಿಯು ಪೌರ್ಣಮಾಸ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪೌರ್ಣಮಾಸನಿಗೆ ವಿರಜ, ಪರ್ವತ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

ಅಂಗೀರಸ ಋಷಿಯ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಸ್ಮೃತಿದೇವಿಯು ಸಿನೀವಾಲಿ, ಕುಹೂ, ರಾಕಾ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅತ್ರಿಋಷಿ ಕುಟುಂಬಿನಿಯಾದ ಅನುಸೂಯಾದೇವಿಯು ಸೋಮ, ದುರ್ವಾಸ ಮತ್ತು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಎಂಬ ದೋಷದೂರರಾದ ಮೂವರು ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯ ಧಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದತ್ತೋಲಿ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇದೇ ದತ್ತೋಲಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಪುಲಹ ಋಷಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕ್ಷಮಾದೇವಿಯ ಕರ್ಮಮ, ಊರ್ವಶೀ, ಸಹಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಮೂವರು ಸುತರರನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಕೃತುಮುನಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸಂತತಿದೇವಿಯು ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಕರೂ, ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಾತ್ರ ಆಕಾರದವರೂ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಆದ ವಾಲಖಿಲ್ಯರು ಎಂಬ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮುನಿ ಕುಮಾರರನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಉರ್ಜಾ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಜ, ಗೋತ್ರ, ಊರ್ಧ್ವಬಾಹು, ಸವನ, ಅನಘ, ಸತತ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದ ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿರಹಿತ ರಾದ್ದರಿಂದ ಮೂರನೇ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗೆ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯಿಂದ ಪಾವಕ, ಪವಮಾನ ಮತ್ತು ಜಲಭಕ್ಷಿಯಾದ ಶುಚಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ಮೂವರು ಅಗ್ನಿಪುತ್ರರಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹದಿನೈದು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರು ನಲವತ್ತೈದು ಜನರೂ, ಮೂರು ಜನ ಅಗ್ನಿ ಕುಮಾರರೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ನಿದೇವನೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈತ್ರೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಗ್ನಿಷ್ಟಾತ್ತರಂಬ ಅನಗ್ನಿಕ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸ್ವಧಾ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಮೇನಾ ಮತ್ತು ಧಾರಿಣಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಪಿತೃಕುಮಾರಿಯರು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾದರು. ತಮ್ಮ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯರು ಎಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈದೌಹಿತೃ ಸಂತತಿಯವಂಶ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರಾರೂ ನೀಸಂತಾನರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತಾನಪಾದನ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಗ

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿಗೆ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಉತ್ತಾನಪಾದ ಎಂಬ ಮಹಾಶೂರರೂ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಆದ ಈರ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಸುರುಚಿ ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸುನೀತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅರಸನಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳ ಮಗನಾದ ಧ್ರುವ ಎಂಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ರಾಜನು ತನ್ನ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಭಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮಕುಮಾರನು ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಧ್ರುವನು ತಾನೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ಏರಬೇಕೆಂದು ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಧ್ರುವನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಮಗುವು ಮಹಾರಾಜನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಏರಬೇಕೆಂದು ಮುಂದೆ ಬರಲು ಸುರುಚಿಯು “ಮಗು, ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಿರುವ ನೀನು ಈ ರಾಜರ ತೊಡೆಯನ್ನೇರಲು ಏಕೆ ಆಸೆಪಡುವಿ? ನೀನೇನೋ ಈ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗನಾದರೂ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಈ ರಾಜರ ಉತ್ಸಂಗವಾಗಲೀ ಮುಂದೆ ಈ ಸಿಂಹಾಸನವಾಗಲೀ ಎಂದಿಗೂ ದೊರಕಲಾರದು. ಇದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು. ನೀನು ಇದಕ್ಕೇಕೆ ಆಸೆಪಡುವಿ? ನೀನು ನನ್ನ ಸವತಿಯಾದ ಸುನೀತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ? ನಿನಗೆ ಇದು ಎಂದಿಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದ ಹಣ್ಣು, ನೀನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಲತಾಯಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧ್ರುವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಸುನೀತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ತುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಧ್ರುವನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು “ಮಗು, ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದರು!” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆ ಧ್ರುವಕುಮಾರನು ಸುರುಚಿಯು ಮಹಾರಾಜನ ಸಮಕ್ಷ ಗರ್ವದಿಂದ ತನಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ, ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನವನ್ನೂ ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಡುತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೀನಳಾದ ಸುನೀತಿಯ ಮುಖವು ಬಾಡಿತು. ಆಗ ಅವಳು ನಿಡಿದಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧ್ರುವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಳು.

“ಮಗು, ಸುರುಚಿಯು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಭಾಗ್ಯಹೀನನಿದ್ದದ್ದೇ ನಿಜ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಉದರದಿಂದ ಜನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಗ್ಯವಂತರಿಗೆ ಮಲತಾಯಿಯ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜರತೊಡೆ, ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜ ಭತ್ತ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ

ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸುರುಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿರುಚಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಾನು ಬರೀ ಪತ್ನಿ ಮಾತ್ರ. ಸುರುಚಿಯು ಪ್ರೇಯಸಿ. ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮನಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ರಾಜಾಂಕ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಶ್ವರ್ಯಗಳು ದೊರಕಲಾರವು. ಸುರುಚಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು. ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಶೀಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗು, ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡು, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿರಿಸು. ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ತಗ್ಗು ಇದ್ದ ತಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಸತ್ತಾತ್ರನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಸಂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ.

ತಾಯಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧ್ರುವನು ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನುಡಿದನು, “ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮಲತಾಯಿಯ ಕಟುವಚನದಿಂದ ಒಡೆದುಹೋದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಸುರುಚಿಯು ಮಹಾರಾಜನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯಾಗಲಿ. ಅವಳ ಮಗ ಉತ್ತಮನೇ ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟ ರಾಜ್ಯವಾಗಲೀ, ಐಶ್ವರ್ಯವಾಗಲೀ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು ಜಗತ್ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೂ ದೊರಕಲಾರದಂಥ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ಭಗವದಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

ಧ್ರುವನಿಗೆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಆದೇಶ, ಉಪದೇಶ

ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಧ್ರುವನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಊರಾದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ನಗರ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಉಪವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಏಳು ಋಷಿಗಳು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣಾಜನವನ್ನು ಹಾಸಿದ ಆಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವುದು ಧ್ರುವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು “ಋಷಿವರ್ಯರೇ, ನಾನು ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜನಿಂದ ಸುನೀತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರನಿದ್ದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾದದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉದಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಋಷಿಗಳು “ಬಾಲಕನೇ, ನೀನಿನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷದ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾಗಿರುವೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿನಗೆ ಯಾವದೇ ಶಾರೀರಿಕ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಬೇರಾವ

ಮನಸ್ತಾಪಗಳೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಈ ಅಕಾಲ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಮಲತಾಯಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯು ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅವಮಾನದ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ "ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಾನೀಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪೈತೃಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಹೊಂದದ ಉಚ್ಛ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಥ ಉಪಾಯವು ಏನಾದರೂ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಋಷಿಮಂಡಲದ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮಲತಾಯಿಯ ಒಂದು ಬಿರುಸುಮಾತಿನಿಂದ ಮರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತಿದ ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅತ್ಯುಚ್ಛ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆ ಶಿಶುವಿನ ಅಗಮ್ಯ ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತಿಯ ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ಭಲ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಕೌತುಕವೆನಿಸಿತು. ಆ ಎಳೆ ಕಂದಮ್ಮನ ಧೈರ್ಯೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವನು ಪಟ್ಟಪಾಡನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಅವನ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕರುಣಾಕ್ರಾಂತರಾದ ಮರೀಚಿಋಷಿಗಳು "ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ನೀನು ಆರಾಧಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅದರಂತೆ "ಹರಿ ತುಷ್ಟನಾದವನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯಲಾರದು" ಎಂದು ಅತ್ತಿ ಋಷಿಗಳೂ "ನಿನಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವು ಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ವಾಧಾರನಾದ ಗೋವಿಂದನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು" ಎಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರೂ, "ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ದೊರಕುವವು" ಎಂದು ಪುಲಸ್ತ್ಯರೂ, "ಶಚೀಪತಿಯು ಯಾವ ಜಗದೊಡೆಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ ಅಂಥ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು" ಎಂದು ಪುಲಹ ಮುನಿಗಳೂ, "ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನೂ ಯೋಗೇಶ್ವರನೂ ಆದ ಜನಾರ್ದನನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಬಳಿಕ ಯಾವುದು ತಾನೇ ದೊರಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!" ಎಂದು ಕೃತು ಋಷಿಗಳೂ, "ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕುವುದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೇನು" ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ನುಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಏಕ ಕಂಠದಿಂದ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ ಆ ಏಳೂ ಜನ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆ ಸುನೀತಿಯ ಕುಮಾರನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದ "ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಿರಿ. ನಾನು ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ಅವನು ಸಂತೋಷವಾಗಲು ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು". ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನ ಈ ಮಾತನ್ನು

ಕೇಳಿ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ' ಎಂಬ ವಾಸುದೇವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಆ ಮಂತ್ರ ಜಪದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು "ಧ್ರುವಕುಮಾರ, ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ಸಾತನಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನವು ಈ ವಾಸುದೇವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರಂತೆ ನೀನಾದರೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರದ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೋ" ಎಂದು ಉಪದೇಶಗೈದರು. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ವಾಸುದೇವ ಮಂತ್ರದ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನದ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ಆ ಏಳೂ ಜನ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಋಷಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಅದಂತೆಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ಧ್ರುವ ಕಂದನು ಮುನ್ನಡೆದನು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಬಂದಾಗ ಯಮುನಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಧುವನವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಿದ್ದಿತು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧು ಎಂಬ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ದೈತ್ಯನ ಮಗನಾದ ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸೋದರನಾದ ಶತ್ರುಘ್ನನು ಕೊಂದು ಮಧುರಾ ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ನಿರಂತರ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪವನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕ ಯಮುನಾತೀರದ ಈ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಾಲಭಕ್ತನಾದ ಧ್ರುವನು ಮರೀಚಿ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷಿಗಳು ತನಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಆ ಕೂಸು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಪಾದದ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಅಮುಕಿ ನಿಂತು ಹಗಲಿರುಳು ಜಪಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾದ ಆ ಧ್ರುವನ ದೇಹಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗಿಹೋಯಿತು.

ಧ್ರುವನ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಅವನ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನದೀ ಸಮುದ್ರಗಳು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾದವು. ದೇವತೆಗಳು ದೇವೇಂದ್ರನ ಜೊತೆಗೆ ಗುಪ್ತ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಧ್ರುವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಡೆಸಲು ಬಂದರು. ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಎಂಬ ಉಪದೇವತೆಗಳು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧ್ರುವನ ಎದುರು ಸುಳಿದು ಸಂಚರಿಸಿ ಅವನ ತಪಸ್ಸುಮಾಧಿಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸುನೀತಿಯ ವೇಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಂಣೀರುದುರುಸುತ್ತ ಧ್ರುವನ ಎದುರು ನಿಂತಳು. "ಅಯ್ಯೋ ಮಗು, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಇದನ್ನೇನು ನಡಿಸಿದೆ! ಈ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಸೊರಗಿ ನೀನು ಕೊರಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಾಗಿರುವೆ. ಬಹಳ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸವತಿಯ ಕಾಟದಿಂದ ಮತ್ತು ಪೀಡೆಯಿಂದ ನೊಂದು ಬೆಂದು

ಬಸವಳಿದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕು ! ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಏಕಾಕಿಯಾದ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು ? ಐದು ವರ್ಷದ ನೀನಲ್ಲಿ ? ಈ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಲ್ಲಿ ? ಈ ಆಡುವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡುವುದನ್ನು ನಾನೆಂತು ನೋಡಲಿ ! ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದೇ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖ ಪಡಿಸಿ ನೀನು ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯವು ಬರದೆ ಪಾಪವೇ ಬರುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಾ. ನೀನು ದಾರುಣವಾದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಒದರುತ್ತ, ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೋಡಿ ಹರಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವ ತಾಯಿ ಸುನೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಚಿತ್ತನಾದ ಧ್ರುವನು ಅತ್ತಗಮನ ಕೊಡದೇ ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

“ಅಯ್ಯೋ ಧ್ರುವ ! ಭಯಂಕರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು” ಎಂದು ಒದರಿ ಚೀರಿ ಹೇಳುತ್ತ ಮಾಯಾಸುನೀತಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ದಿಗೆದಳು. ಆ ಬಳಿಕ ಉರಿಯ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತ ಉಗ್ರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿರುವುತ್ತಾ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಧ್ರುವನ ಎದುರು ಪ್ರಕಟರಾದರು. ಅವರು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ ಹದನವಾದ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಮಸೆಯುತ್ತ “ಹಿಡಿಯಿರಿ, ಬಿಡಿಯಿರಿ, ಕೊಲ್ಲಿರಿ, ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದುಬಿಡಿರಿ” ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಸಿಂಹ, ಒಂಟೆ, ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆ ಬಾಯಿತೆರೆದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಲಿ ಹಾವುಗಳಾಗಿ ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಭಕ್ತನಾದ ಆ ಧ್ರುವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇವತೆಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಕೂಡಿ ಶತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದರವಿಂದದಲ್ಲಿ ತದೇಕ ತಾನ ಲೀನ ಮಾನಸನಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಆ ಧ್ರುವ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ವಾಸನಾಮಯವಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರಾವುದನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಾಯಾ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕರಗಿ ಹೋದವು. ಅದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು.

“ಜಗತ್ಪ್ರಭುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ವತ್ಸ ಧ್ರುವನ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ನಾವು ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ಆ ಕೂಸಿನ ತಪಸ್ಸು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಅವನೇನು ಇಂದ್ರನಾಗಬೇಕೆಂದಿರುವನೋ! ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರ ಬಯಸುವನೋ ? ಅಥವಾ ಕುಬೇರನ ಕೊಠಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವನೋ ? ಅಥವಾ ವರುಣ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರ ಪದವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವನೋ ? ನಾವಂತೂ ಅವನ ಈ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಾಮಿ ನೀನು ಆ ಧ್ರುವನನ್ನು ಈ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸು.” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಕ್ಕು “ಧ್ರುವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯೂ ಬೇಡ, ಚಂದ್ರ ಪದವಿಯೂ ಬೇಡ, ಅವನಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಧ್ರುವನೆದುರು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ ಪದ್ಮದಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

“ಉತ್ತಾನಪಾದಕುಮಾರ, ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನಾನು ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು” ಎಂದು ದೇವಾಧಿದೇವನು ಧ್ರುವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವನ ಈ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಧ್ರುವಕುಮಾರನು ಪಕ್ಕನೇ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಹೃದಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಾನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾಗಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೆದುರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆಗ ಧ್ರುವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾದವು, ಅವನು ಆನಂದದಿಂದ ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಆ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೆಲದಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದನು. ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಏನೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬೇಕೋ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಹೊರಟ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಮುಗ್ಧರಿಸುವುದುಂಟು. ಅಂಥ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಸ್ತುತಿಸಲಿ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಲಕನಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ವಾಣಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಆ ಎಳೆ ಕೂಸಿನ ಮುಗ್ಧ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಶಂಖದ ತುದಿಯಿಂದ ಧ್ರುವನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದನು. ಭಗವಂತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸನ್ನಿಧಾನೋಪೇತವಾದ ಆ ಶಂಖದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಧ್ರುವನಿಗೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸಸ್ಥೂರ್ತಿಯ ಹೊಮ್ಮಿ ಪ್ರಗಲ್ಭವಾಣಿಯಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

“ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಾತ್ ಬೃಂಹಣತ್ವಾಚ್ಚ ಯದ್ರೂಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞಿತಂ ।

ತಸ್ಮೈ ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ಯೋಗಿಚಿಂತ್ಯಾವಿಕಾರಿಣೀ ।

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥ ನಿರುಪಪದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೂ

ಯೋಗಿಗಮ್ಯನೂ ಏಕಾರಹಿತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷ, ಪುರುಷ ಎಂದು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ ವಿಶ್ವವಾಪಿಯಾದ ವಿರಾಟಪುರುಷನು ನೀನೇ ಇರುತ್ತೀ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ-ವರ್ಣಗಳೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಪಶು ಪಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯಗುಹಾವಾಸಿ ಯಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೀ. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ತಿಯಾದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಯಾವ ಆಶೆಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ನಿಸ್ಪೃಹ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದನು.

ಹರಿ ‘ಬೇಡು’ ಎಂದ. ಧ್ರುವ ‘ಬೇಡು’ ಎಂದ.

ಆಗ ಹರಿಯು “ರಾಜಕುಮಾರ, ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಾನವರ ಯಾವ ಆಶಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೂ ಅತ್ಯಪ್ತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತನು.

ಆಗ ಧ್ರುವನು ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠನಾಗಿ “ಪ್ರಭೋ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದ ಬಳಿಕ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೂಡಿದ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನ್ನೆದುರು ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮಲತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಿರುವ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯಾಗಲೀ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಾಗಲೀ ದೊರೆಯಲಾರದೆಂದು ಗರ್ವದಿಂದ ನುಡಿದಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಪದವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಹರಿಯು “ಧ್ರುವ, ನೀನು ಬೇಡಿದ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಿ. ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ನಿರಂತರ ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪಾಲನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ. ಆಗ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ನಿನಗೆ ಓರ್ವ ತರುಣ ರಾಜಕುಮಾರನ ಸಂಗಡ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವು ಬೆಳೆಯಿತು. ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಆ ರಾಜಪುತ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರನೂ ತರುಣನೂ ಎಲ್ಲ ಭೋಗವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದವನೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ಅಂಥ ಸಿರಿ, ಸಂಪದ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ವೈಭವ, ವಿಲಾಸ, ವಿಭ್ರಮೋಪೇತವಾದ ರಾಜ್ಯಶೈಲ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಆಯಿತು. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆ

ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿ ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ.

ಮತ್ತೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚತರವಾದ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಬುಧ, ಬ್ರಹ್ಮಸತಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಪ್ತರಶ್ಮಿ ಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉಚ್ಚತಮವಾದ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಈ ಕಲ್ಪಾಂತರದವರೆಗೂ ಈ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದ್ದು ಬೆಳಗುವೆ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸುನೀತಿಯು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಜಾಜ್ಜಲ್ಯ ಮಾನವಾದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿ ನೀನು ಇರುವವರೆಗೆ ವಿಮಾನರೂಢಳಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಳು. ಈ ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬೈಗು ಬೆಳಗು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವವರಿಗೂ ಹೇಳುವವರಿಗೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಇಂಥ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಧ್ರುವ ಕುಮಾರನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ.

ಧರ್ಮಾತೀತನಾದ ದುಷ್ಪ ರಾಜ

ಧ್ರುವರಾಜನಿಗೆ ಶಿಷ್ಠಿ, ಭವ್ಯ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಭವ್ಯನಿಂದ ಶಂಭುಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಿಷ್ಠಿಗೆ ಸುಚ್ಯಾಯಾ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ರಿಪು, ರಿಪುಂಜಯ, ವಿಸ್ರ, ವಿಕಲ, ವೃಕತೇಜ ಎಂಬ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ರಿಪುವಿನ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಚಾಕ್ಷುಷನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಚಾಕ್ಷುಷನು ವೀರಣ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾದ ವಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ ಮನು ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದನು. ಆ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವೈರಾಜ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಕನ್ಯೆಯಾದ ನಡ್ವಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರು, ಕುರು, ಶತದ್ಯುಮ್ನ, ತಪಸ್ವಿ, ಸತ್ಯವಾನ, ಶುಚಿ ; ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಅಭಿಮನ್ಯು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಕುರುಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಆಗ್ನೇಯ ದೇವಿಯು ಅಂಗ, ಸುಮನ, ಖ್ಯಾತಿ, ಕೃತು, ಅಂಗಿರಸ, ಶಿಬಿ ಎಂಬ ಆರು ಜನ ಮಹಾಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದ ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೊದಲನೇಯ ಮಗಳಾದ ಸುನೀತಳನ್ನು ಅಂಗರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂಗ ಅರಸನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಕುಮಾರಿಯಾದ ಈ ಸುನೀತೆಯಿಂದ ದುಷ್ಪನಾದ ವೇನನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ವೇನನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಮೃತ್ಯುವಿನ ದೋಷದಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಉನ್ಮತ್ತನೂ, ನೀಚನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ತಂದೆಯ ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದಕೂಡಲೇ ಆ ವೇನರಾಜನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು.

“ನ ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ನ ದಾತವ್ಯಂ ನ ಹೋತವ್ಯಂ ಕಥಂಚನ |

ಭೋಕ್ತಾ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಕಸ್ತ್ವನ್ಯೋ ಹ್ಯಹಂ ಯಜ್ಞಪತಿಃ ಪ್ರಭುಃ ||

ಯಾರೂ ಯಜ್ಞಮಾಡಬಾರದು, ಯಾರಿಗೂ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದು,

ಹೋಮ ಹವನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವತೆಗೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಯಜ್ಞದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಕ್ಕಂಥ ದೇವರು ನನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ ! ನಾನೇ ಪ್ರಭು, ಪರಮಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಪತಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ.

ದುಷ್ಪರಾಜರನ್ನು ಪದಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಭಾರತದ ಹಿಂದಿನ ಸತ್ಪರಂಪರೆ

ವೇನನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಈ ಭೀಷಣ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳು ಶಾಂತಸ್ವರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದರು. “ಮಹಾರಾಜ, ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಶರೀರದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆರನೇ ಅಂಶವು ನಿನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ನಮಗೂ ನಿನಗೂ ಸರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು.”

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮದಾಂಧನಾದ ಆ ವೇನರಾಜನು “ನನ್ನ ಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವನು ಬೇರೆ ಯಾರಿರುವನು ? ಆ ಹರಿಯೆಂದರೆ ಯಾರು ! ಆ ನಿಮ್ಮ ಹರಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಜರ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನೆಂದರೆ ಸರ್ವ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿರಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡನ ಸೇವೆಯೇ ಧರ್ಮ, ಪ್ರಜರಿಗೆ ಅರಸರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಯಿರಿ.” ಎಂದು ಖಡಾ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಠೋರ ಅನುಶಾಸನಗೈದರು.

ವೇನ ಮಹಾರಾಜನ ಧರ್ಮದ್ರೋಹಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಪಿತರಾದ ಆ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ “ಹನ್ಯತಾಂ ಹನ್ಯತಾಂ ಪಾಪಃ” ಈ ಪಾಪಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ತುಹೋಗಲಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ದುರಾಚಾರಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಲು ಅಯೋಗ್ಯನು” ಎಂದು ಶಾಪದ ಕಿಡಿನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ ಮಂತ್ರ ಪೂತನಾದ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಆ ವೇನರಾಜನು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿ ಕಳ್ಳರ ದರೋಡೆಮೋರರ ಉಪದ್ರವವು ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ರಾಜನಿಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಯು ಆಗಲಾರದು ಎಂದು ಬಗೆದು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಕೂಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ವೇನ ಶರೀರದ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಕುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಅವನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅವನಿಗೆ “ನಿಷೀದ” ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ನಿಷಾದ ಎಂದು ಹೆಸರಾದನು. ಅವನಿಂದ ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಜಾತಿಗೆ ನಿಷಾದ ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ವೇನರಾಜನ

ಪಾವಲ್ಲೆ ಪೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಆ ನಿಷಾದ ಜಾತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಳವು, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಪಾಪಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಆ ಋಷಿಗಳು ಆ ವೇನರಾಜನ ನಿರ್ಜೀವ ಶರೀರದ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಕಡಿದರು. ಆದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಪೃಥುರಾಜನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಆ ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ “ಆಜಗವ” ಎಂಬ ಶಿವ ಧನಸ್ಸು ದಿವ್ಯ ಬಾಣಗಳೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕವಚವೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದವು.

ಅವನ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳೂ, ಸಮುದ್ರಗಳು, ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತವಾದವು. ಆ ಪೃಥುರಾಜನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಚಿಹ್ನೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದು ಅವನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

ರಂಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜ

ರಾಜ್ಯಾರೂಢನಾದ ಆ ಪೃಥುರಾಜನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಂಜನೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ ಎಂದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೇ ಹೆಸರು ಆಯಿತು.

“ಪಿತ್ರಾಽ ಪರಂಜಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಚಾಸ್ತೇನಾನುರಂಜಿತಾಃ |

ಅನುರಾಗಾತ್ ತತಸ್ತಸ್ಯ ನಾಮ ರಾಜೇತ್ಯಚಾಯತ ||

ಆ ಪೃಥುರಾಜನು ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಸುಗಳು ಹಂಡೆಗಟ್ಟಿ ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಿಡಗಳ ಎಲೆ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಅರ್ಥ, ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥ

ಆ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಕೂಡಲೇ ಪೈತಾಮಹ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಪೈತಾಮಹ ಯಜ್ಞದ ಸೋಮಾಭಿಷವದ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಮಹಾ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸೂತನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಮತ್ತು ಅದೇ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಮಗಧನೂ ಜನಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಸೂತ, ಮಗಧ ಎಂದು ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಪೃಥುರಾಜನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಪೃಥುರಾಜನನ್ನು ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಹೊಗಳಿದರು. ಆಗ ಪೃಥುರಾಜನು ತಾನಿನ್ನೂ ಅಂಥ ಯಾವ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಸೂತಮಗಧದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಹೊಗಳಿದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರು

ತಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣನೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದೇ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಣ್ಣನೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಕ್ಷಮಾ, ಪರಾಕ್ರಮ, ಸೌಜನ್ಯ, ಪ್ರಿಯಭಾಷಣ, ದುಷ್ಟಶಾಸನ, ತ್ಯಾಗಶೀಲತೆ, ಸಾಧುಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ, ವ್ಯವಹಾರ ಕೌಶಲ್ಯ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ದೇವಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಆದರ್ಶ ಮಹಾರಾಜನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭಾರಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು.

ವೇನರಾಜನ ದುಃಶಾಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತರ ಅರಾಜಕತೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧಾನ್ಯ ಔಷಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಸಿವೆ ಮತ್ತು ರೋಗ ರುಜನಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಶರಣ ಬಂದರು. ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಪೃಥುರಾಜನು ತನ್ನ ಅಜಗವ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಕೈ ಕೊಂಡು ಹೊರಟಾಗ ಭೂದೇವಿಯು ಆಕಳಿನ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪೃಥುರಾಜನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪಿಡಿದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರಲು ಆ ಪೃಥ್ವೀದೇವಿಯು ಭಯಕಂಪಿತಳಾಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಳು.

ರತ್ನಗರ್ಭ ಮಣ್ಣು ಕಲ್ಲು ತೂರಿದಾಗ ಪೃಥುವಿನ ಶಾಸನ

“ಮಹಾರಾಜ, ಸ್ತ್ರೀವಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಎಂಥ ಪಾಪವು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಏಕೆ ಬಂದಿರುವೆ ?

ಪೃಥುರಾಜ - ಯಾವ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಬಹು ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವದೋ ಅಂಥ ಹಿಂಸೆಯು ಕೂಡ ಪುಣ್ಯಕರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೃಥ್ವೀ - ಪ್ರಜಾಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಯಸುತ್ತೀಯಷ್ಟೇ ! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ನೆಲೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ಆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೀ ? ನನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಜೋತಾಡಬೇಕೇ ?

ಪೃಥುರಾಜ - ಪ್ರಜಾವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ ಪೃಥ್ವೀದೇವಿ ! ನನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೆಲವಿಲ್ಲದೇ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಪೃಥುರಾಜನ ಈ ಧೃಡನಿರ್ಧಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತ “ಮಹಾರಾಜ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ನಾನೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು

ಮಾಡು. ನಾನು ನುಂಗಿದ ಅನ್ನ ಔಷಧಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬಯಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಗೋರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆ ಬಿಡಿಸುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯೋಗ್ಯ ಕರುಗಳನ್ನು ತಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹಾಲಿನ ರೂಪದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಕರೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲು ಕಾಡು ಬೀಡುಗಳಿಂದ ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆಯಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಮನಾಗಿಸಿ ಬಯಲು ಮಾಡು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲೂ ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಇತರ ಎಲ್ಲ ವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀರರೂಪವಾಗಿ ಕರೆಯಲೂ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಗಂಧರ್ವರ ಸೀಮೆಯಾಯಿತು ಕಾಡಿನ ನಾಡು

ಆ ಭೂದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಥುರಾಜನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ನೆಲದ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿದ ಸಾವಿರಾರು ದಿನ್ನೆ ಗುಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಸವರಿ, ಸರಿಸಿ ಸಮನೆಲ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಭೂಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡ, ದಿನ್ನೆ, ತಗ್ಗು, ತೆವರುಗಳು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕಾಡುಗಳೇ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟು ನಾಡು ರೂಪಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಮನಾದ ನೆಲವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹೊಲಗಳು ಹುಟ್ಟಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬೇಸಾಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳ ಮಾತಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು.

ತಿರೆ ತೊರೆ ಬಿಟ್ಟಿತು

ಪೃಥುರಾಜನು ತನ್ನ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ಬೆಟ್ಟಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು, ತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ದಿನ್ನೆಗಳನ್ನು ಪುಡಿಗೈದು, ತೆವರುಗಳನ್ನು ಸಮಮಾಡಿ, ದೂರ ದೂರದವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಯಲು ಮೈದಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ನಂತರ ಧಾನ್ಯದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉತ್ತಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅನೇಕ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸಾಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ನಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಮಣ್ಣಿನ ಒಡಲಿನಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆ ಕಡೆದ ಪೃಥು

ಜನರಿಗೆ ಹೊಲಗಳಿಂದ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ಕಂದಮೂಲಗಳೂ, ಧಾನ್ಯಗಳೂ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೊರಕತೊಡಗಿದವು. ಪೃಥುರಾಜನು ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜಾ ಜನರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಗೋರೂಪಧಾರಿಣಿಯಾದ

ಧರಣೀಮಾತೆಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹಿಂಡಿಕೊಂಡನು. ಅದರಿಂದ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಧಾನ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ತಿಂದು ತುಷ್ಟರಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವಂತಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪೃಥುರಾಜನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ತಂದೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಪೃಥುವಿನ ಮಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಭೂದೇವಿಗೂ “ಪೃಥಿವೀ” ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಇದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ದೈತ್ಯರೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ ಗಂಧರ್ವರೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಗಿಡಗಳೂ, ನಾಗರೂ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರು, ಹಿಂಡುವಪಾತ್ರೆ, ಹಿಂಡುವ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು.

ಮಹಾತ್ಮಾನಾದ ಈ ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಅಂತರ್ಧಾನ ಸಾದಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಅಂತರ್ಧಾನನು ಶಿಖಂಡಿನಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಹವಿರ್ಧಾನ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹವಿರ್ಧಾನನು ಅಗ್ನಿ ಕುಲದ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಧಿಷಣಾ ಎಂಬ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮ, ಶುಕ್ರ, ಗಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಮೃಗ ಮತ್ತು ಅಜನ ಎಂಬ ಆರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹವಿರ್ಧಾನನ ಸತ್ಪುತ್ರರಾದ ಈ ಷಟ್ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮನು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭೂಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಪೂರ್ವಾಭಿ ಮುಖವಾಗಿ ಯಜ್ಞದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಸುವರ್ಣಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀತಸರು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾದ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮನು “ಸತ್ಪುತ್ರರೇ, ದೇವಾಧಿ ದೇವರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನನಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಜಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಪ್ತನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ಸಂತಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ. ಇದು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆದೇಶ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ತಂದೆಗೆ ವಿಧೇಯರಾದ ಆ ದಶಕುಮಾರರು ವಿನಯದಿಂದ “ತಾತ, ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪನೆಯಂತೆ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬರಲು ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಮನು “ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನನ್ನೇ ನೀವು ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಆ ಹತ್ತೂಜನ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಮನ ಪುತ್ರರು ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಹರಿಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವಿಘ್ನವು

ಬರಬಹುದೆಂದು ಸಮುದ್ರದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕುಳಿತು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಚೀತಸರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಹತ್ತು ಜನ ರಾಜಕುಮಾರರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಜಲಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ತದೇಕತಾನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅವರಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅಭಿಲಷಿತವಾದ ಸಂತಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿರೂಪವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹರಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಾಚೀತಸರು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ಸಮುದ್ರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಬಂದರು.

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಬೆಂಕಿ ಉಗುಳಿದರು

ರಾಜಕುಮಾರರಾದ ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರಾಚೀತಸರು ಅತ್ತ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಾಗರದ ನೀರಿನ ಆಗರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಇತ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ಕಡಿದು ಒಟ್ಟಿದ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯೊಡೆದು, ಗುಡಿ ಎತ್ತಿ, ಶಾಯೋಪ ಶಾಯಿಗಳಿಂದ ದಾಂಗುಡಿ ಇಟ್ಟು ಹೆಮ್ಮರಗಳಾಗಿ ನೆಲದ ತುಂಬ ಹಮ್ಮಿ ಹೊಮ್ಮಿ ನಿಂತವು. ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಈ ರಭಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಗಿಡದ ರೂಪಗಳು ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ, ಊರು ಕೇರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಚೆಲ್ಲುವರಿದು ತಮ್ಮ ಟೊಂಗೆ ಟೆಸಿಲುಗಳಿಂದ ಹೊಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟವು. ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟದ್ದವು. ಜನರಿಗೂ ಜಾನಾವರಗಳಿಗೂ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು. ನಾಡೆಲ್ಲವೂ ಕಾಡಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬದುಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬಂದ ಪ್ರಾಚೀತಸರು ತಾವಿಲ್ಲದಾಗ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಗಿಡಗಳ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕುದ್ಧರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳತೊಡಗಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ನಿಶ್ವಾಸದ ಗಾಳಿಯು ಸೇರಿ ಕಿಡಿ ಕಿಚ್ಚಾಗಿ ದಳ್ಳುರಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಿಡಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಸುಂಟರ ಗಾಳಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಹಮ್ಮಿದ ಹೆಮ್ಮರಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತಿ ಒಗೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿತ್ತಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ತೂರಿ ಬಂದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಲಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷ ಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀತಸರ ಮೌಖಿಕ ಅಗ್ನಿಯು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಮಹೀತಲವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿನಂತ ಗಿಡಗಳು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಉರಿದು ಹೋದವು. ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಬಯಲು, ನೆಲ, ಹೊಲ, ಜಲ,

ಸ್ಥಲ, ಬೆಟ್ಟ, ಬಾನು, ಕಾನು, ಭೂಮಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಚೀತಸರ ಕೋಪಾಗ್ನಿಗೆ ವನಸ್ಪತಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೆಲವೇ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ವೃಕ್ಷಗಳ ಅಧಿರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನು ಆ ಪ್ರಾಚೀತಸರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. “ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನೀವು ತುಸು ಶಾಂತರಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ. ನಿಮಗೂ ಈ ಅಳಿದುಳಿದ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ವೃಕ್ಷಗಳ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಈ “ಮಾರಿಷಾ” ಎಂಬ ಲಲನಾ ಮಣಿಯು ನಾರೀ ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ರತ್ನದಂತೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳನ್ನು ನೀವು ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿರಿ. ಇವಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ವಂಶವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ನಾನು ಕೂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಎರಡೂ ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಮಾರಿಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನು. ವೃಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಾದ ಈ ಮಾರಿಷೆಯ ಜನನ ಕತೆಯೂ ಕೌತುಕಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದವೇದಾಂತವಿಶಾರದನಾದ “ಕಂಡು” ಎಂಬ ಋಷಿಯು ಗೋಮತೀ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲು ದೇವೇಂದ್ರನು “ಪ್ರಮೋಚಾ” ಎಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಪ್ರಮೋಚೆಯ ಅನಿರ್ದೃ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮುಗ್ಧ ಮಂದಹಾಸ ಹಾಗೂ ಮಧುರಾಲಾಪಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸು ಖಂಡಿತವಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಸ್ವರ್ಗಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಮಂದರದ್ರೋಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಗೈಯುತ್ತ ವಿಷಯ ಲಂಪಟನಾಗಿ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಅನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಮೋಚೆಯು ಮಹರ್ಷಿಗೆ “ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ನಾನಿನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾವು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಕಾಮವಾಸನೆಯ ಕಾವು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಆ ಕಂಡು ಮುನಿಯು ಆ ಅಪ್ಸರಾಂಗನೆಗೆ “ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನೊಡನೆ ವಿಲಾಸ ಕೇಳಿಯಾಡುತ್ತ ಇರು” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದನು. ಆಗ ಆ ಪ್ರಮೋಚೆಯು ಋಷಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಮತ್ತೆ ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯೊಡನೆ ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು.

ಭೋಗ ಉಂಡು, ಯೋಗಕಂಡ ಕಂಡು ಮುನಿ

ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆ ಋಷಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಮುನಿಯು ಆ ಗಂಧರ್ವ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಸೆಳೆದು “ಚೆಲುವಿನ ಚಿಟ್ಟೆಯೇ, ಇನ್ನೂ, ತುಸುಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲು. ನೀನು ಹೋದಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಬೇಗ ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆ ದೇವಲೋಕದ ಗಣಿಕೆಯು ಮುಗುಳನಗೆ ನಕ್ಕು ಆ ಮುನಿಯ ಮನವನ್ನು

ಮರುಳುಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಅವನೊಡನೆ ರಾಗ ರತಿಯಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಸತಿಯಾಗಿ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಪ್ರಮೋಚನೆಗೆ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮರಳಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಹೃದಯವು ಅತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಋಷಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಪ್ರಣಯ ಪರತಂತ್ರನಾದ ಆ ಮುನಿಯು ಅವಳ ರಾಗ ರಸದ ಪ್ರಣಯ ಕೇಲೀವಿಲಾಸ ಲಾಲಸನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಚಂಡಕೋಪನಾದ ಆ ಕಂಡು ಮುನಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಡದಂತಾಗಿ ತನಗೆ ತಾಪಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಭೀತಿಯಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟು ದಿನದ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಆ ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮೋಹ ಮಮತೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮುನಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿದ್ದ. ಹಗಲಿರುಳು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮರುಳಾದ ಋಷಿಗೆ ಅನುದಿನವೂ ಹೊಸಹೊಸ ರೂಪರಸಗಳೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು, ಕಂಡು ಮುನಿಯು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಎಲೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ. ಅವನ ಈ ಅವಸರದ ಗಮನವನ್ನು ತಡೆದು ಆ ತರಳೆ ಕೇಳಿದಳು. “ಸವಾರಿ ಎತ್ತ ಚಿತ್ತೈಸುವದು?” ಅದಕ್ಕೆ ಮುನಿಯು “ಸುಂದರೀ, ಅತ್ತ ನೋಡು. ಹೊತ್ತು ಹೊರಳಿದೆ. ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಸಂಜೆಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮ ಲೋಪವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?” ಆಗ ಆ ಚೆಲುವೆಯು ತುಟಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಗೆಮುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ “ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತ ಮುನಿವರ್ಯ, ನಿಮಗೆ ಇಂದೇ ಸಂಜೆಯಾಯಿತೇ! ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿಹೋಗಿವೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೊರಳಿದ್ದೆಷ್ಟೋ! ಇರುಳು ಉರುಳಿದ್ದೆಷ್ಟೋ! ಬೆಳಗು ಮರಳಿದ್ದೆಷ್ಟೋ! ಸಂಜೆ ಅರಳಿದ್ದೆಷ್ಟೋ! ಒಂದು ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಒಂದು ಸಲವೂ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ವಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಿಲ್ಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಗಡಿಬಿಡಿಯು ಇಂದೇಕೆ ಬಂದಿದೆ! ಇಷ್ಟು ದಿನ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಇಂದು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇಷ್ಟು ಅವಸರಪಟ್ಟದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಇದರ ರಹಸ್ಯವೇನು ತಿಳಿಸುವಿರಾ!”

ಕಂಡು ಮುನಿ :- ಭದ್ರೇ ನೀನು ಇಂದೇ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದೆಯಲ್ಲವೇ! ಆಗಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡದ್ದು. ಆ ಬಳಿಕ ತೆಳುಮೈ ತರಳೆಯಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಎಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಇಡೀ ಹಗಲುಹೊತ್ತು ಸರಿದು ಹೋಯಿತು. ಇದೋ ಇದೀಗ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಗುವ ಮಾತೇನು? ಕೌತುಕದ ಕಾರಣವೇನು? ಈಗ ಪರಿಹಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದದ್ದೇನು ತಿಳಿಸು.

ಪ್ರಮೋಚಿ - ಜ್ಞಾನಿಗಳೇ, ನಾನು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ನಿಜ. ಈಗ ಹೊತ್ತು ಹೊರಳಿ ಇತ್ತ ಸಂಜೆ ಅರಳಿದ್ದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಾನು ಬಂದ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಇದಲ್ಲ. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳೇ ಉರುಳಿ ಹೋಗಿವೆ” ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮುನಿಯು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಆ ಬೊಗಸೆ ಗಣ್ಣಿನ ಭಾಮಿನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. “ಬೆದರು ಗಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಣೇ! ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಚಿನ್ನಾಟವಾಡತೊಡಗಿ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದವು?”

ಪ್ರಮೋಚಿ - “ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಇಂದಿಗೆ ಒಂಭತ್ತನೂರಾ ಏಳು ವರ್ಷ ಆರು ತಿಂಗಳು! ಮೇಲೆ ಮೂರು ದಿನಗಳಾದವು”.

ಕಂಡು ಮುನಿ - “ನಲ್ಲೆ, ನೀನಿದನ್ನು ನಿಜ ನುಡಿಯುವಿಯೋ? ಅಥವಾ ನಗೆ ಮಾತಾಡುವಿಯೋ! ನೀನು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನನಗಂತೂ ಒಂದೇ ದಿನ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”

ಪ್ರಮೋಚಿ - “ಬ್ರಹ್ಮನ್, ನಾನು ನಿಮ್ಮೆದುರು ಅದೂ ಇಂದು ತಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಾಗ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದು ನೀವು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಸುಳ್ಳು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು” ಆ ಅಪ್ಸರೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಋಷಿಯು “ಅಯ್ಯೋ ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ” ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿತಾಪ ಪಡುವ ಆ ಮಹಾ ಮುನಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಖೇದ ನಿರ್ವೇದದ ನುಡಿಗಳು ತಾವಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದವು. “ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿದ ತಪಸ್ಸು ಹಾಳಾಯಿತು. ಬೆಳೆಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವು ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮಾಡಿದ ವ್ರತಗಳೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದವು. ನನ್ನ ವಿವೇಕವು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಈ ಮಾಯಾ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು! ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ, ದುಃಖ, ಮೋಹ, ಮುಪ್ಪು, ಮರಣ ಈ ಆರರ ತಿರುಗಣಿಯ ತೆರಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಅರಿತ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಸಿದು ತನ್ನ ಕಾಲಕಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆ ಕಾಮನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ವೇದ ಓದಿ ವ್ರತಮಾಡುವ ನನ್ನಂಥ ನಿಯಮನಿಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ನಾರಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನರಕದ ದಾರಿಹಿಡಿದು ಬುದ್ಧಿ ಶುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆ ಮುನಿವರನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇನಿಂತ ಆ ಅಪ್ಸರೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮುನಿದು ನುಡಿದನು.

“ಪಾಪಿ ಹೆಣ್ಣೇ, ನೀನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವು ಆದಂತಾಯಿತಲ್ಲ, ಇನ್ನು ನೀನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗು. ಇಂದ್ರನ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹಾವಭಾವ, ಬೆಡಗುಬಿನ್ನಾಣಗಳಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಭಂಗಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಕಮರಿಸಲಾರೆ. ಶಾಪದಿಂದ ಸಾಯ ಹೊಡೆಯಲಾರೆ. “ಜೊತೆಗೂಡಿ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದರೂ ಸರಿ. ಏಳು ನುಡಿ ನುಡಿದರೂ ಸರಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ

ಮಿತ್ರರಾದಂತೆ" ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಸಜ್ಜನರ ಸ್ನೇಹ, ಸೌಖ್ಯ, ಸೌಹಾರ್ದಗಳು ಬೆಳೆದು ಬೆಳಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕೂಡಿ ನಡೆದಿದ್ದೇನೆ, ನಲಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ನಾನಿಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಶಾಪ ಚೆಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಿನ್ನ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಎಸಗಲಾರೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನಿದೆ ? ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಪ್ಪು ನನ್ನದು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲು ನನಗೇನು ಅಧಿಕಾರ ? ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ ! ದೇವರಾಜನನ್ನು ಒಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ. ಅಯ್ಯೋ ! ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ಗಂಡಸಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಮಾಯೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ". ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅವಳನ್ನು ತೆಗೆಳುತ್ತಲಿರುವಾಗ ಪ್ರಮೋಚೆಯು ಬೆದರಿ ನಡುಗಿದಳು. ಮೈ ಬೆವರು ಸ್ವೇದಜಲವು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು ನಡುಗುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಮುನಿದ ಆ ಮುನಿಪುಂಗವನು "ಎಲೇ ಮಾರಿಯೇ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಋಷಿಯ ಈ ಗುಡಗಾಟಕ್ಕೆ ನಡುಗಿಹೋದ ಆ ನಾಕನಾರಿಯು ಆ ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಮುಗಿಲಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಅವಳು ಆಗಸಕ್ಕೆ ಏರುವಾಗ ತನ್ನ ಮೈ ಬೆವರನ್ನು ತಳಿರು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಒರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳು ಗಿಡದಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮರದ ತುದಿಯ ಎಲೆ ಚಿಗುರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವೇದವನ್ನು ಒರಿಸಿ ಅವಳು ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು. ಮಹಾಮುನಿಯು ಆ ಅಪ್ಸರೆಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಗರ್ಭವು ಅವಳ ಶರೀರದ ಬೆವರು ಹಾಗೂ ನಿಮಿರುಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಬೆವರಿನ ರೂಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ತುದಿ ತಳಿರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ಆ ಋಷಿ ಗರ್ಭವನ್ನು ಗಿಡಗಳು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವು.

ಗಾಳಿಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದು ಸೂರೆಯಾದ ಆ ಸ್ವೇದ ಜಲವನ್ನು ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಗರ್ಭವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ವಾಯುದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಸಿ ಗರ್ಭಾಕಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ ನಾನು ನನ್ನ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಳೆಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮರದ ತುದಿಯ ತಳಿರು ತಳಿಗೆಯಿಂದ ಮೈ ತಾಳಿ, ಚಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಗರಿ, ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿ, ಕಾಂತಿಯ ಕೈ ಕೂಸಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆ ವೃಕ್ಷ ಕನ್ಯೆಗೆ ಮಾರಿಷಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಇವಳನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ಗಿಡಮರಗಳು ಕೂಡಿ ನಿಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿವೆ. ಕಂಡು ಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಇವಳನ್ನು ಕಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಗಲಿ. ಇವಳು ಕಂಡು ಋಷಿಯ ಕನ್ಯೆಯಾದಂತೆ ಮರಗಳ ಮಗಳೂ ಅಹುದು. ಚಂದ್ರಕುವರಿಯೂ ಅಹುದು. ವಾಯು ಕುಮಾರಿಯೂ ಅಹುದು. ಪ್ರಮೋಚೆಯ ಪುತ್ರಿಯೂ ಅಹುದು. ಸ್ವರ್ಗ ಸುಂದರಿಯಾದ ಪ್ರಮೋಚೆಯು ಮುನಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ

ಬಳಿಕ ಆ ಮುನಿಯು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅಣಿಯಾದನು. ಕಳೆದು ಹೋದ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ನಿಧಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾರಾಯಣನ ಒಳ್ಳೇ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಳವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಹರಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುಕುಂದನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಯೋಗಿಯಾದ ಮುನಿಪುಂಗವನು ತದೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಜಪ ತಪಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಪ್ರಚೀತನ ಉವಾಚ :

ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಂ ಮುನೇ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಃ ಪರಮಂ ಸ್ತವಮ್ |

ಜಪತಾ ಕಂಡುನಾ ದೇವೋ ಯೇನಾಽರಾಧ್ಯತ ಕೇಶವಃ

|| 53 ||

ಸೋಮಃ ಉವಾಚ :

ಪಾರಂ ಪರಂ ವಿಷ್ಣು ರಪಾರಪಾರಃ

ಪರಃ ಪರೇಭ್ಯಃ ಪರಮಾರ್ಥರೂಪೀ |

ಸ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಾರಃ ಪರಪಾರ ಭೂತಃ

ಪರಃ ಪರಾಣಾಮಪಿ ಪಾರಪಾರಃ

|| 54 ||

ಸ ಕಾರಣಂ ಕಾರಣತಸ್ತತೋಽಪಿ

ತಸ್ಯಾಪಿ ಹೇತುಃ ಪರಹೇತು ಹೇತುಃ |

ಕಾರ್ಯೇಷು ಚೈವಂ ಸಹಿ ಕರ್ಮಕರ್ತೃ

ರೂಪೈರಶೇಷೈ ರವತೀಹ ಸರ್ವಮ್

|| 55 ||

ಸ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ ಸರ್ವಭೂತೋ

ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪತಿರಚ್ಯುತೋಽಸೌ |

ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಯಂ ನಿತ್ಯಮಜಂ ಸ ವಿಷ್ಣುಃ

ಅಪಕ್ಷಯಾದ್ವೈ ರಖಿಲೈರಸಂಗಿ ||

|| 56 ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ಷರಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ಯಥಾಸೌ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |

ತಥಾ ರಾಗಾದಯೋ ದೋಷಾಃ ಪ್ರಯಾಂತು ಪ್ರಶಮಂ ಮಮ

|| 57 ||

ಏತದ್ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಾಖ್ಯಂ ಸಂಸ್ತವಂ ಪರಮಂ ಜಪನ್ |

ಅವಾಪ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಸ ಸಮಾರಾಧ್ಯ ಕೇಶವಮ್

|| 58 ||

ಪ್ರಚೇತಸರು - ಜಪ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಂಡು ಋಷಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಮಂತ್ರದ ಜಪದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರುವನೋ ಅಂಥ ಸ್ತೋತ್ರವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಸೋಮ - ಅಪರಂಪಾರವಾದ ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪಾರುಗೊಳಿಸಬಲ್ಲನು. ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮನು. ಅವನೇ ಪರಮಾರ್ಥ. ಪರಾವರ ಜೀವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಗತಿಯನ್ನು ಈಯುವ ಅವನೇ ವೇದರಾಶಿಯ ಕೊನೆಯ ಗುರಿ, ಪರಮ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 'ಪರಾರ್ಥ' ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯದ ಅವಸಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಪಾರ ಪ್ರಳಯ ಜಲಧಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಹಾಯಾಗಿ ಆಲದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಲನಾಗಿ ತೇಲಾಡುವ ಧೀರನೆಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬನೇ. ಚೇತನರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಿಗೆಲ್ಲ ಅವನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ. ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ತಾರತಮ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ಅವನೇ. ಹಿರಿತನದ, ತಾರತಮ್ಯದ ತುದಿ ಅವನು. ಅವನು ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮಗೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ತೋರುವ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಮೂಲಕಾರಣ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅವನೇ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ, ಸರ್ವಕಾರಣವೂ, ಆದ ಪ್ರಕೃತ್ಯಭಿಮಾನಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಕೂಡ ಅವನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣತ್ವವೂ ಬಂದಿರುವದು ಅವನಿಂದ. ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನು ನೆಲೆಸಿರುವದರಿಂದ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತಾ ಪ್ರತೀತಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಯವಾಗುವದು ಅವನ ದಯೆಯಿಂದ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತುಕೊಂಡು ತಾನೇ ಕರ್ತೃವೂ ಕರ್ಮವೂ ಆಗಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸಿ ಜಗದ್ರಕ್ಷೆಯ ಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಅವನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೇದರಾಶಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮರಳಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟವನು ಅವನೇ. ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ನಿಜವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂದರೆ ಆ ನಾರಾಯಣನೇ. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ, ಸೃಷ್ಟಿ

★ ಕಂಡು ಮುನಿಯು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಹಾಮಂತ್ರವೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಸ್ತಿಕನೂ ದಿನನಿತ್ಯದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಠಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಭಾವಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಅವಿಕಲವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಡಿದವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಅವನು ಸರ್ವ ಷಡ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಸರ್ವವಿಧ ನಾಶ ರಹಿತನೂ, ನಿತ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದು ಅವನು ಜನನ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಾವು ಅವನ ಸನಿಹವೂ ಸುಳಿಯದು ಮೋಹಪಾಶವು ಅವನನ್ನು ಎಳೆಯದು “ಇಂಥ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಂದ ಉತ್ತಮನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಇಂಥ ಪರಾತ್ಪರ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನಿರ್ದೋಷ ನಾರಾಯಣನ ನಿತ್ಯ ಸ್ಮರಣದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಗಲಿ.” ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪಿಸಿ ಕಂಡುಮುನಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಮಾರಿಷೆಯ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕತೆ

ಮರಗಳ ಮಗಳಾದ ಈ ಮಾರಿಷೆಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಗೌರವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾರಿಷೆಯು ಒಬ್ಬ ಮಹಾರಾಜನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ದೊರೆ ಬೇಗನೇ ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರದೇಶಿಯಾದ ಆ ರಾಜ ಮಹಿಷಿಯು ದುಃಖದಗ್ಧಳಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದಳು. ಪರಿಪರಿಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಅರಸಿಯ ಆರಾಧನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೂರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಅವಳೆದುರು ಮೈದಾಳಿ ಬಂದು ನಿಂತು “ನೀನು ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆರ್ತಳಾದ ಆ ಅನಾಥ ರಾಜರಮಣಿಯು, “ಭಗವನ್, ಎಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಾಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಭಾಗ್ಯಹೀನವಾದ ನನ್ನ ಬದುಕು ಬರಿದೋ ಬರಿದು. ಜಗತೀಪತೇ, ನನ್ನ ಈ ಜನ್ಮವಂತೂ ಬಾಲ್ಯ ವೈಧವ್ಯದಿಂದ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಕುಂದ, ಮುಂದಾದರೂ ನೀನು ದಯೆದೋರು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಪತಿಯನ್ನೂ ಶ್ವಾಘ್ಯಪುತ್ರರನ್ನೂ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಮಗನು ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಆಧೋಕ್ಷಜಾ, ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಹಬ್ಬವಾಗುವಂತಹ ರೂಪ ಸಿರಿಯು ನನ್ನ ಸೊತ್ತಾಗಲಿ. ಭಗವನ್, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೇ ಹಾಗೇ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾನವಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು.”

ರಾಜಮಹಿಷಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವರವೀಯಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ನಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನತಳಾದ ಆ ರಾಜಾಂಗನೆಯನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕರಪಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಹೀಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. “ಕಲ್ಯಾಣಿ, ನೀನು ಮುಂದಿನ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಹತ್ತು ಜನ ಕೊಡುಗೈ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವೆ.

ಅದರಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಓರ್ವ ಮಹಾತ್ಮನು ನಿನಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಲಿರುವನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಮೇಳೈಸುವವು. ಆ ನಿನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಅನೇಕ ವಂಶಗಳ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾಗುವನು. ನಿನಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಗರ್ಭವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ದಿವ್ಯರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ನನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಮಾನವೀಯ ಮನೋಹರವಾದ ಚೆಲವು, ಒಲವು, ಔದಾರ್ಯ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳ ಖಣಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಲಿರುವೆ” ಎಂದು ಒಲುಮೆಯಿಂದ ವರವಿತ್ತು ಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವರವೇ ಈ ಮರಗಳ ಮಗಳಾದ ಮಾರಿಷೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಮೈದಾಳಿ ನಿಂತಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯ ದಶಕುಮಾರರೇ, ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ನೀವು ಇವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ”

ಪರಾಶರ - ಚಂದ್ರನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಚೇತಸರು ವೃಕ್ಷಗಳ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ಕೋಪವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಗಿಡಗುವರಿಯಾದ ಮಾರಿಷೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಈ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರಾಚೇತಸರ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮಾರಿಷೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದನು. ಈ ಮಾರಿಷಾಕುಮಾರನಾದ ದಕ್ಷನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾತನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸಿ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆ ದಕ್ಷನೆನಿಸಿದನು. ಚತುರ್ಮುಖನ ಆದೇಶದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ಅನೇಕಾನೇಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾನೇ ಹೆತ್ತನು. ಅಸಂಖ್ಯ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಈಡನಡೆ. ಹಲವು ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಪಶುಗಳನ್ನು ಅವನು ತಾನೇ ಹಡೆದನು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹಲ ಕೆಲವರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಿಂದ ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯು ಆಗದಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಹೆರುವ ಯಂತ್ರದಂತಿರುವ ಅರವತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಇತ್ತನು. ಕಶ್ಯಪಯುಷಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನಿತ್ತನು. ೨೭ ಜನ ಚೆಲುವೆಯರನ್ನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದನು. ಚಂದ್ರ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರೇ ಈಗ ಗಗನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರರಾಗಿ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದಕ್ಷಕುವರಿಯರಿಂದ ದೇವ, ದಾನವ, ದೈತ್ಯ, ಮಾನವ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ ಗಂಧರ್ವ, ನಾಗಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜೀವ ಜಂಗುಳಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಅಂದಿನಿಂದ ಮೈಥುನ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಮೊದಲು ದೇವಯುಷಿಗಳು ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸಾಕು ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಗ್ರವಾದ ತಪಃಸಾಧನದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಯೋಗಿಗಳ ಹಾಗೂ ದೇವತಾ ಪುರುಷರ ಆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮವೇ ಬೇರೆ. ಆ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಕೂಡಾಟ ಒಡನಾಟವಾಗಲೀ ಹೆರಿಗೆಯ ಹಗರಣವಾಗಲೀ ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತರಹದ ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿ, ದರ್ಶನ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿ

ನರಕುಲವು ನಿರ್ಬಲವಾದಾಗ ನರನಾರಿಯರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಒಡಮೂಡುವ ಸಂಗ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಮೈತ್ರೇಯ - “ಮುನಿಮಹಾಶಯರೇ, ದಕ್ಷನು ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮನ ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ಅಂದರೆ ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಚೀತಸ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದ ! ಮತ್ತು ಈ ದಕ್ಷನು ಚಂದ್ರನ ಮಗಳೂ ಆದ ಮಾರಿಷಾಳ ಮಗ ಅರ್ಥಾತ್ ಚಂದ್ರನ ದೌಹಿತ್ರ. ಈ ಚಂದ್ರನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಾತಾಮಹನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಮಾವನು ಹೇಗಾದನು?”

ಪರಾಶರ - ದಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ - ಕಿರಿಯ, ಅಜ್ಜ ಮೊಮ್ಮಗ, ಈ ಭೇದವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಪಃಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವರೇ ಹಿರಿಯರು. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದವರೇ ಕಿರಿಯರು. ವಯಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿತನ - ಕಿರಿತನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ದೇವದಾನವರ ಮತ್ತು ನಾಗ ಗಂಧರ್ವರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಮಾತಿನ ಮಲಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ದಕ್ಷಕುಮಾರರು

ಪರಾಶರ - ಸಂಕಲ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋತ್ತಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮುಂದುವರಿಯುವ ಲಕ್ಷಣವು ಕಾಣದಿದ್ದುದರಿಂದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹೊಸ ಮಾದರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹೊಳವು ಹಾಕಿದನು. ಸಂಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂತಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ವೀರಣ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾದ ಅಸಿಕ್ಷಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿನಿಯಾದ ಈ ಅಸಿಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ತಂದೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ಹಸಿರುಗುದುರೆ ಏರಿ ಹರಿಯಶ್ಚರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ದಕ್ಷಕುಮಾರರೇ ! ನೀವು ಈಗ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಖರಿರುವಿರಿ. ಯಾವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೀವು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಹೊರಟಿರುವಿರೋ ಅದರ ತುದಿ ಮೊದಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವಿರಾ ? ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೇನು ಎಂದು ಅರಿತಿರುವಿರಾ ? ಅದರೊಳಗೇನು ಅವಿತಿದೆ ಹೊರಗೇನು ಕವಿತಿದೆ ಎನ್ನುವದನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಾ ? ಇದಾವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ನೀವೆಂತು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲಿರಿ. ಇದರ ಒಳ ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತಿರುಗಾಡಿ ನೀವು ಈ ನೆಲದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲಿರಾ ! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ತಿರುಗಾಡಿ ಈ ತಿರೆಯ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಏಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ? ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಒಳಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲ

ಕಡೆಗೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನೀವು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಂಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗುವ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವನ್ನೂ ಅದರ ತೊಡಕು ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯದ ನೀವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಉಜ್ಜುಗಿಸುವದು ಶುದ್ಧ ಹುಡುಗಾಟವಲ್ಲವೆ?"

ಪರಾಶರ - ನಾರದ ಮುನಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಕ್ಷ ಕುಮಾರರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿ ಎಂದರೆ ಲಿಂಗ ಶರೀರ. ಅದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಹಗಳು ಬೆಳೆಯುವವು. ಅಂಗದೇಹ ಎಂಬ ಭೂಮಿಯ ಅಂತ್ಯ ಎಂದರೆ ಅಂಗಭಾಗ. ಅದು ಅವರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆಗುವದು. ಅದು ಹರಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾರದಿಂದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದರ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಇತ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಗೆ ಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿತನಾದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರ ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆ ಏರಿದ್ದರಿಂದ ಶಬಲಾಶ್ವರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಆ ದಕ್ಷ ಪುತ್ರರು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಎತ್ತು ಗಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೆ ನಾರದರು ಬಂದು "ಮುಖ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ ನೀವು ಇದೇನು ಮಾಡಹೊರಟಿರುವಿರಿ? ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದರೇನು ಹುಡುಗಾಟವೇ!" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮಾತಿನ ಮಲಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯಮಾಡಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. "ನಾರದರು ನುಡಿದದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಹೋದ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವದೂ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುವದೂ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲದ ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ಅಳಿದು ಮಹತ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನಂತರ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಇಳಿಯೋಣ" ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಆ ಸಾವಿರ ಸಹೋದರರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ನಡೆದರು. ಕಡಲಿಗೆ ಕೂಡಿದ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಈವರೆಗೂ ಅವರಾರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ "ತಪ್ಪೊ ಸರಿಯೋ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಅಣ್ಣ ತುಳಿದ ದಾರಿಯೆಂದು ತಮ್ಮನೂ ನುಗ್ಗಿ ಬಿಡುವದು ತಿಳಿಗೇಡಿತನವಾಗುತ್ತದೆ." ಎಂದು ಗಾದೆಯ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಿಳಿದವರು ಇಂಥ ತಪ್ಪುಮಾಡಬಾರದು.

ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ತ, ಅರವತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಹೆತ್ತ

ತನ್ನ ಈ ಎರಡನೆಯ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಹೀಗಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣನಾದ ನಾರದ ಮುನಿಗೂ ಅವನು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಯಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆರವತ್ತು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಧರ್ಮನಿಗೆ, ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಹದಿಮೂರು, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಗೆ ನಾಲ್ಕು, ಬಹು ಪುತ್ರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು, ಕೃತಾಶ್ವನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು, ಅಂಗಿರಸನಿಗೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಧರ್ಮದೇವನ ಹೆಂಡಂದಿರಾದ ದಕ್ಷ ಕುಮಾರಿಯರ ಹೆಸರು ಇಂತಿವೆ. ಅರುಂಧತಿ, ವಸು, ಜ್ಯಾಮಿ, ಲಂಬಾ, ಭಾನು,

ಮರುತ್ವತಿ, ಸಂಕಲ್ಪಾ, ಮೂಹೂರ್ತಾ, ಸಾಧ್ಯಾ, ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವಳಾದ ವಿಶ್ವಾದೇವಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಾಧ್ಯಾ ಸತಿಯಿಂದ 'ಸಾಧ್ಯಾ' ಎಂಬ ದೇವತಾಗಣವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಮರುತ್ವತಿಯಿಂದ ಮರುತ್ವಂತರೂ, ವಸುದೇವಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟವಸುಗಳೂ, ಭಾನುಭಾಮಿನಿಯಿಂದ ಭಾನುನಾಮಕ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮುಹೂರ್ತಾ ಎಂಬ ಮಡದಿಯಿಂದ ಮುಹೂರ್ತಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಲಂಬಾದೇವಿಯಿಂದ ನಾದ ದೇವತೆಯಾದ ಘೋಷನೂ, ಜ್ಯಾಮಿಯೆಂಬ ಜಾಯೆಯಿಂದ ನಾಗವೀಧಿ, ಗಜವೀಧಿ, ಎಂಬ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಅಧಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅರುಂಧತೀದೇವಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳೂ, ಸಂಕಲ್ಪಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪದ ಅಧಿದೇವತೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಸುದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಷ್ಟ ವಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ. ಉಳಿದ ಏಳುವಸುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಪ, ಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಧರ, ಅನಿಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ವಸು ಪುತ್ರನಾದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಶರವಣದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಸ್ಥಂದನು ಪುತ್ರನಾದನು. ಶಾಖ, ವಿಶಾಖ ಮತ್ತು ನೈಗಮೇಯ ಇವರು ಷಣ್ಮುಖನ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಸಹೋದರರು. ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಶರಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಈ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜದ ಅಧಿದೇವತೆಯರು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ದೇವಗುರು ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಓರ್ವ ತಂಗಿ ಇದ್ದಳು. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವಳು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಯಾದ ಗುರು ಸೋದರಿಯನ್ನು ಎಂಟನೇ ವಸುವಾದ ಪ್ರಭಾಸನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಬಡಗಿನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ದೇವಲೋಕದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸಹಸ್ರಾಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾ ಕೌಶಲದ ಕುಸುರಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕೈ ಕೆಲಸ. ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಹೊಳೆವನ್ನು ಹಾಕಿದವನು ಈ ಶಿಲ್ಪ ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ದೇವ ವಿಮಾನಗಳು ಇವನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಆವಿಷ್ಕಾರ. ಇವನ ಕೈ ಚಳಕವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕರಿಸಿ ಮಾನವರು ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಶಿಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಶ್ಯಪರಸಂಸಾರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರ

ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಯ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಹೆಂಡದಿರಾದ ದಕ್ಷ ದುಹಿತೆಯರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ದನು, ಅರಿಷ್ಟಾ, ಸುರಸಾ, ಖಷಾ, ಸುರಭಿ, ವಿನತಾ, ತಾಮ್ರಾ, ಕ್ರೋಧವಶಾ, ಇರಾ, ಕದ್ವು ಮತ್ತು ಮುನಿ. ಕಳೆದು ಹೋದ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ಮಂತರದಲ್ಲಿ ತುಷಿತರು ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದರು. ವೈವಸ್ವತ

ಮನ್ವಂತರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ “ಬರಲಿರುವ ಈ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರೋಣ. ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುವದು” ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಆ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯಿಂದ ಕಶ್ಯಪ ಕುಮಾರರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದರು. ವಿಷ್ಣು, ಶಕ್ರ, ಆರ್ಯಮ, ಧಾತಾ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ಪೂಷಾ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ಸವಿತಾ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅಂಶ, ಭಗ, ಮತ್ತು ಅತಿ ತೇಜಸ್ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳು ದ್ವಾದಶ ಆದಿತ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಹಿಂದಿನ ಚಾಕ್ಷು ವಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ್ದರಿಂದ ಆದಿತ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗವು ಹಿಡಿದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ನಾಲ್ಕು ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯರು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕರಂತೆ ಹದಿನಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ದಕ್ಷನ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರು ಮದುವೆಯಾದ ಬಹುಪುತ್ರನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಾದ ನಾಲ್ವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ದಕ್ಷನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಳಿಯ ಅಂಗಿರಸ ಮುನಿಯ ಈರ್ವರು ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯರು ಪ್ರತ್ಯಂಗಿರಸ ಎಂಬ ಋಗ್ವೇದ ಮಂತ್ರದ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತರು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮತ್ತೆರಡು ಕನ್ಯೆಯರ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಕೃತಾಶ್ವನು ದೈವೀ ಆಯುಧಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ ಕಲ್ಪಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳೂ, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೂ, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೂ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಮತ್ತು ವಷಟ್ಕಾರ ಒಟ್ಟು ಈ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ದೇವತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ದೇವತಾಗಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರೂ ತಾವು ಬಯಸಿದಂತೆ ಅವತರಿಸಿ ಬರಲು ಸಮರ್ಥರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಏನೇ ಆದರೂ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳು ರವಿಯ ಉದಯಾಸ್ತದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಕ್ರದ ನಿಯಮ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿಯತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಯುಗ ಬಂದಾಗ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು. ಯುಗದ ಕೊನೆಗೆ ಸಾವು. ಇದು ಎಂಥ ದೇವತೆಗಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಕರ್ಮ ನಿಯತಿ.

ದೈತ್ಯರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿತ್ರೆ

ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿಯ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ದಿತಿದೇವಿಗೆ ಸೋಲನ್ನರಿಯದ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಯಪು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಸಿಂಹಿಕಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಿಂಹಿಕೆಯು ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನ ಮಡದಿಯಾದಳು. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೆ ಲ್ಹಾದ, ಸಂಲ್ಹಾದ, ಅನುಲ್ಹಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಇವರಿಂದ ದೈತ್ಯ ಕುಲವು ಕವಲೊಡೆದು ದಾಂಗುಡಿ ಇಟ್ಟು ಭರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ

ವೀರಾಧಿವೀರನಾಗಿದ್ದರೂ ವಿನಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದನು. ದೈತ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ದೈವೀ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಮಗನಾದರೂ ಸೌಮ್ಯವಾದಿಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದನು. ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು. ದೇವತಾ ದ್ವೇಷಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಅವನು ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ವೈರಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಪಿತೃ ಕರಳಿತು. “ಈ ದುಷ್ಟ ಮಗನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿರಿ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದ ಆ ದೈತ್ಯರಾಜ. ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಬಣಿವೆಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸುಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಅದು ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಅವನ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಕಡಲಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಭೂಮಿಯ ಒಡಲು ನಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಲು ಎತ್ತಿದ ಘೋರ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಂತೆ ಮೊಂಡವಾಗಿ ಮುರಿದುಬಿದ್ದವು. ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳ ಕೂಟದ ಕಿಚ್ಚನ್ನೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೈಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಬಂದ ಹಾವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೈರಾಣಾದವು. ಸಾವು ಅವನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿದರೂ ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಸ್ವರ್ಗದ ತುಟ್ಟತುದಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೆಲದ ಆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಗೊಂಡು ಆ ಭಕ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಗಾಳಿಯು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಏರಿ ಬಂದ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಮೋರೆ ಕೋರೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದವು. ಸಾವಿರ ಬಗೆಯಾಗಿ ತೂರಿ ಬಂದ ಶಂಬರಾಸುರನ ಮಾಯಾಮಾಟಗಳಾವುವೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ನಾಟದೇ ಶಂಬರನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಟ ಕಿತ್ತ ಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಊಡಿಸಿದ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷವು ಏನೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದಾಗ ದೈತ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೋಲಾಹಲವೇ ಎದ್ದಿತು. ಏನಾದರೂ ಸಾವು ಅವನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷವು ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ರಾಮರಕ್ಷೆಯಾಗಿ, ಭದ್ರ ಕವಚವಾಗಿ ಅವನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಕೂದಲೆಳೆಯೂ ಕೊಂಕದಂತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂಬಿದ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸತ್ಯ, ಸದಾಚಾರ, ಮೈತ್ರಿ, ಸಮದೃಷ್ಟಿ, ಭೂತ ದಯಾದಿ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳ ಖಣಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರಿಗೂ ಅವನೊಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ಸತ್ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಭಗವನ್ ತನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೆ ಇಷ್ಟು ದ್ವೇಷ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು? ಅವನಿಗೆ ವಿಷ ವಿಕೃತಿ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕಡಲಿಗೆ ಎಸೆದು, ಪರ್ವತದಿಂದ ತಳ್ಳಿ, ಆನೆಗಳಿಂದ ಇರಿಸಿ, ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ, ಹಾವುಗಳಿಂದ ಕಡಿಸಿ, ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನುಗ್ಗಿಸಿ, ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುವಷ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೈತ್ಯರಿಗಾದರೂ ಏಕೆ ಮೂಡಿತು? ಎಂಥ ವೈರಿಗೂ ಮಾಡದ ಇಂಥ ಘೋರ ಶಾಸನವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಗಳ ಗಣಿಯಂತಿರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲೆ ಆ ದೈತ್ಯರು

ಮಾಡಿದ ಕಾರಣವೇನು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಬರಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಎದುರಿಸಿ ಪಾರಾದ ಧೀರ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಕಶ್ಯಪರ ದಯಿತೆಯಾದ ದಿತಿದೇವಿಯ ಮಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಮಹಾವೀರನಾಗಿದ್ದನು. ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರವು ದೊರೆತ ಬಳಿಕಂತೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಉದ್ರೇಕವಾಯಿತು. ಅವನ ಹೂಂಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಅವನ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾದವು. ದೇವಲೋಕದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅವನು ಇಂದ್ರನ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದನು. ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವು ಅವನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳೂ ಆ ಭೂತಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಅವನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳೂ ಆ ಭೂತಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಅವನ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಅಮರಾವತಿಯ ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ವೇಷ ತೊಟ್ಟು ತಲೆ ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡತೊಡಗಿದರು. ತ್ರಿಲೋಕೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಏಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾಗಿ, ಭೋಗ ವಿಲಾಸ ಲೋಲನಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯತೊಡಗಿದನು. ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಅಮಲೇರಿ ಭೋಗ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುವ ಅವನೇದುರಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಬಂದು ನಿಂತು ಜಯ ಘೋಷಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಸಿದ್ಧರು ಹೊಗಳಿ ಪಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಅವನ ಎದುರು ಕುಣಿದರು. ಅರಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಶರೆಯನ್ನು ಹೀರತಕ್ಕ ಅವನೇದುರು ಭೋಗ ಜೀವನದ ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ತೆರೆದಂತಾಗಿದ್ದಿತು. ಮದಿರೆ ಮದಿರಾಕ್ಷಿಯರ ಮದವು ಮಿದುಳಿಗೆ ಏರಿ ಅದರ “ಧುಂದಿ” ಯಿಂದ ಅಂಧನಾದ ಆ ಅಸುರ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಬಂದಿನಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಕುಡಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿವೇಕದ ಹಿಡಿತವು ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ನಿಂತನು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಶ್ರುತಿ

ಆಗ ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಎತ್ತಿ “ವತ್ಸ, ಇಷ್ಟು ದಿನ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಕಲಿತೆ? ಈವರೆಗೆ ನೀನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಾರಭೂತವಾದ ಸುಭಾಷಿತ ಒಂದನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ “ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಕಲಿತುದೆಲ್ಲದರ ಕನೆಯಂತಿರುವ ಸುಭಾಷಿತ ಒಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

“ಅನಾದಿ ಮಧ್ಯಾಂತಮಜಮವೃದ್ಧಕ್ಷಯಮಚ್ಛ್ಯುತಮ್

ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮ್ಯಂತಮಂತಾನಾಂ ಸರ್ವಕಾರಣ ಕಾರಣಮ್”

ತುದಿಮೊದಲು ಮಧ್ಯಗಳು ಇರದ ಜನನ ಮರಣಗಳಿಲ್ಲದ, ಹಿಗ್ಗು ಕುಗ್ಗುಗಳಿಲ್ಲದ ಸರ್ವಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ, ಎಲ್ಲ ಕೊನೆಗಳಿಗೂ ಕೊನೆಯಾದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ" ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಚಿಮ್ಮಿತು. ತುಟಿ ನಡುಗಿತು. ಅವನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಗುರುವಿನತ್ತ ನೋಡಿ "ಎಲೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಬಂಧುವೇ, ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಇದೇ ಏನು ನೀನು ಕಲಿಸಿದ್ದು! ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯಾದ ನನ್ನವೈರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವು ಈ ಹುಡುಗನ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಡೆಯುವಷ್ಟು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟಿತೇ?" ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಅವನ ಈ ಘೋರ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋದ ಆ ಗುರುವು "ಮಹಾರಾಜರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವನು ನಾನಲ್ಲ." ಎಂದು ನಡುಗುತ್ತ ನುಡಿದನು. ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ "ಮಗು, ನಿಜ ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಈ ನಿನ್ನ ಗುರುವಂತೂ ತಾನು ಅಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ಜೀವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಲಿಸುವವನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಒಬ್ಬನೇ. ಆ ಭಗವಂತನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಕಲಿಸಬಲ್ಲರು?

“ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ”

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು - ಅಯ್ಯೋ ಮಗು! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನೆದುರೇ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವಿಯಲ್ಲಾ; ಅವನಾವನೋ ನಿನ್ನ ವಿಷ್ಣುವು?”

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಅಪ್ಪ! ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕುವವನಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಲುಕುವವನೂ ಅಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಗೋಚರನಾಗುವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನಿಂದ ಜನಿಸಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಯಾವನಿಂದ ತುಂಬಿದೆಯೋ ಅವನೇ ವಿಷ್ಣುವು. ಅವನೇ ನನ್ನ ದೇವರು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು - ಅಯ್ಯೋ! ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾದ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಮಗನೇ! ನಿನ್ನೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಮತ್ತೆ ಕೆ ವಿಷ್ಣು ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುವಿ. ನಿನಗೆ ಜೀವ ಬೇಸರವಾಗಿದೆಯೇ!

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - “ತಾತ, ನನಗೊಬ್ಬನಿಗಲ್ಲ. ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಅವನೇ ಕಾರಣ ಅವನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು ಅವನು. ಬದುಕಿಸಿದವನು ಅವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಪವೇಕೆ? ದಯಮಾಡಿ ಶಾಂತನಾಗು.”

ಮೊದಲು ಶಿಕ್ಷೆ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಈ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ

“ಈ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬಿರಿ. ನನ್ನ ವೈರಿಗಳ ಕೈವಾರಿಯಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಇವನನ್ನು ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಯಾಗಲಿ. ಅನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ.” ಆಗ ದೈತ್ಯರು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಲಿಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಗುರು ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೇಳುವದೇ ಬೇರೆ. ಇವನಿಗೆ ಕೇಳುವುದೇ ಬೇರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದ ಬಳಿಕ ದಾನವೇಂದ್ರನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿ “ಮಗು, ಎಲ್ಲಿ! ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತವನ್ನು ಹೇಳು ನೋಡೋಣ” ಎಂದು ಕಕುಲಾತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಭಕ್ತ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದಂತಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದನು.

“ಯತಃ ಪ್ರಧಾನ ಪುರುಷೌ ಯತಃ ಶ್ವೇವ ಚರಾಚರಮ್

ಕಾರಣಮ್ ಸಕಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸ ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು”

ಯಾವನು ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದನೋ ಮತ್ತು ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ಅಂಥ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರಣ ಪುರುಷನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ.”

ರತ್ನದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಲಿಯ ತುಣುಕು

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು - ದುರುಳನಾದ ಈ ತರಳನನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಿರಿ ಸ್ವಜನದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಂಥ ದುಷ್ಟನು ಬದುಕಿ ಮಾಡುವದೇನು? ಇವನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲದ “ರತ್ನದ ಗಣಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದ ಇದ್ದಲಿಯ ತುಣುಕು ಇದ್ದಂತೆ. ಇದನ್ನು ತಿಕ್ಕಿದಷ್ಟೂ ಕಪ್ಪೇ ಹೊರಡುವದು. ತೊಳೆದರಂತೂ ಎಲ್ಲರ ಮೈ ಕೈಗಳಿಗೆ ಮಸಿ ಬಳೆಯುವದು.” ರಾಕ್ಷಸ ರಾಜನ ಈ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೂರಾರು ಸಾವಿರ ದೈತ್ಯರು ಅಸ್ತ್ರ ಹಿರಿದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದರು.

ನೈನಂ ಛಿಂದಂತಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ

ಆಗ ಏಕೈಕ ವೀರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಅವರೆದುರು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನಿಂತು “ನೀವು ಎತ್ತಿದ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಹೊಡೆಯಬಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ನೂರಾರು ದೈತ್ಯರು ನೂರಾರು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಸೆದು ಎಸೆದರೂ ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ವೇದನೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಾರು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಭೀಕರ ಆಘಾತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಏನೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಯವಾಗದೆ ಮತ್ತೆ ಅವನು ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಮತ್ತೆ

ನಡೆಸಿದ ಈ ದೇವತಾ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಸಂತಾಪವಾದರೂ ಮಗನೆಂಬ ಮಮತೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿ “ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯ ಪುಟ್ಟ ಮಗು! ಇನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಆ ಹರಿಯ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಲಿ. ನಿನಗೆ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅತಿ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ಎಳೆಸಬೇಡ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಅಭಯದಾನವು ಅಂಜಿದವರಿಗಲ್ಲವೇ? ಅಂಜಿಕೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಾಗ ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಅಂಜಿಕೆ? ಅವನೊಬ್ಬನು ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಸಾವಿನ ಅಂಜಿಕೆಯೇ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು - ಎಲೋ ಅವಿವೇಕಿಯೇ ! ಆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಾದರೂ ನಿನಗೆ ಎಂದು ಉಂಟಾಯಿತು? ಎಂಥ ತಂದೆಗೆ ಎಂಥ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಿ; ಸುಮತಿಯಾದ ತಂದೆಗೆ ಕುಮತಿಯಾದ ಮಗ! ನಾನು ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿ ಸಂತೈಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಾಯುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಆಗಲಿ, ಎಲೋ ಹಾವುಗಳೇ! ಈ ದುಷ್ಟ ಹುಡುಗನನ್ನು ವಿಷವನ್ನು ಉಗುಳುವ ನಿಮ್ಮ ಹದನವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿರಿ.

ಹಾವು ಹೂವಾದವು. ಸಾವು ಸೋತಿತು

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ತಕ್ಷಕ, ಕುಹಕ, ಅಂಧಕ ಮೊದಲಾದ ಘೋರ ಸರ್ಪಗಳು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೈಗೆ ಅಡರಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚೂಪಾದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅವನ ಮೈ ತುಂಬ ಕಚ್ಚಿದವು. ಅವನ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನೇ ಸೂಜಿ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದವು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಾತ್ರ ಹಾವುಗಳು ಮೈತುಂಬ ಹರಿದಾಡಿ ಕಂಡೆಲ್ಲ ಕಡಿಯುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡದೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಾನಂದವು ಮನತುಂಬಿ ಮೈತುಂಬಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ್ದೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ದೇಹವನ್ನು ಕಡಿಕಡಿದು ಕುಸಿಬಿದ್ದ ಆ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಗಳು ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ದೈತ್ಯೇಶ್ವರಾ, ನಮ್ಮ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದವು, ರತ್ನಗಳು ಒಡೆದವು, ಹೆಡೆಗಳು ಸಿಡಿದವು, ಎದೆ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ, ಇಷ್ಟಾದರೂ ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೈಯ್ಯ ತೊಗಲು ಕೂಡ ಸೀಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿದವು.

ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಮುಗ್ಧರಿಸಿದವು

ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತನು. ಕೂಡಲೇ ಆ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ತಮ್ಮ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದ

ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಒಗೆದು, ತಮ್ಮ ದಂತಾಗ್ರದಿಂದ ತಿವಿದು ತಿಕ್ಕಿದವು. ಆದರೆ ಗೋವಿಂದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಆ ಬಾಲಕನ ಎಳೆದೊಗಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗಜಾಘಾತಗಳಿಂದ ಯಾವ ಗಾಯವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಾಡೆಗಳೇ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಬಡೆದು ಬೆಂಡಿನಂತೆ ಒಡೆದುತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದವು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಅಗ್ನಿದಿವ್ಯ

“ನೈನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ”

ದಂತ ಭಗ್ನವಾದ ಆ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಸೋತು ಸರಿದ ಬಳಿಕ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಬದುಕಿದಾಗಲೇ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರು ಭಯಂಕರವಾದ ಚಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಒಟ್ಟಿ, ಕೊಳ್ಳಿ, ಕೊಟ್ಟು ಆ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಬಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬೀಸಿ ಒಗೆದರು.

ಈಗಲೂ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಪವಾಡವನ್ನು ಮೆರೆಯಿತು. ದಗದಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯು ಚಂದನ ಪಂಕದಂತೆ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಕಿಚ್ಚಿನ ತಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕಮಲ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದಂತಾಯಿತು. ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿ ದೇವನ ಜ್ವಾಲಜಿವ್ವೆಗಳು ಚಾಮರ ಬೀಸಿದಂತೆ ತಂಗಳಿಯನ್ನು ಸೂಸ ತೊಡಗಿದವು. ಪುಟಕ್ಕಿಕ್ಕಿದ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಈ ಅಗ್ನಿಸ್ನಾನದಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉಜ್ವಲಾಂಗನಾಗಿ ತಂದೆಗೆ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. “ತಾತ, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಸಾಯಲಿಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಕಾಯವವನೇ ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲ. ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲವನೇ ಕಾಯಬಲ್ಲ. ಮಾನವರು ಅಥವಾ ದಾನವೇಂದ್ರನಾದ ನೀನು ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಯಾರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ! ಅವನು ಕಾಯ ಹೊರಟಾಗ ನೀವೆಂತು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲಿರಿ! ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನು ಎಂಬುದು ಈಗಾದರೂ ನಿನಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತೇ! ಬಾಲಕನಾದ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಾವೇ ಯೋಚಿಸಿನೋಡಬೇಕು. ಯಾವ ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ತಣ್ಣಗಾಯಿತೋ, ವಿಷ ಅಮೃತವಾಯಿತೋ, ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರವು ಗಾಯಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಿವ್ಯನಾಮದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡ ಬಳಿಕಾದರೂ, ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕವಾದರೂ ವಸ್ತು ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೇ? ಈ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಅನುಚಿತ ಅಸಂಬದ್ಧ ನುಡಿಗಳಿದ್ದರೆ ಹಿರಿಯರಾದ ತಾವು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ತಂದೆಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ವಂದಿಸಿ ಆ ದೈತ್ಯಕಂದನು ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತನು.

ಶಂಢಾಮರ್ಕರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ

ಆಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶಂಢಾಮರ್ಕ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಕೋಪದಿಂದ ತಾಪಗೊಂಡ ಆ ಅಸುರರ ಅರಸನಿಗೆ “ಪ್ರಭು! ಶಾಂತರಾಗಿರಿ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು

ಇನ್ನೂ ಎಳೆ ಮಗುವಲ್ಲವೇ! ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಗನು ನಿಮ್ಮ ಕೋಪ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನಾವು ಇವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಪದೇಶಕ್ಕೆ ಹಣೆಯದೆ, ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಗೆ ಮಣಿಯದೇ ಇವನು ಆ ಹರಿಭಕ್ತಿಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಬಳಿಕ ನಾವೇ ಇವನ ಮೇಲೆ ಭಯಂಕರ ಮಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಯ ಹೊಡೆಯುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಗೊಂಡರು. ಗುರುಬಂಧುಗಳ ಈ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಸೇವಕರಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯಿಸಿ ಶಂಡಾಮರ್ಕರಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಇವನಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಉಪದೇಶ ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗುರುಗಳ ಪಾಠಕ್ರಮದ ನಡುವೆ ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯಬಾಲಕರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಮೇಯ

“ಪುನರಪಿ ಜನನಂ ಪುನರಪಿ ಮರಣಂ”

ದೈತ್ಯಪುತ್ರರೇ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗಾವ ಲಾಭ ಲೋಭವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತುಸು ವಿಶ್ಲೇಷಣಮಾಡಿ ನೋಡಿರಿ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಾಲ್ಯ ತಾರುಣ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು. ಅನಂತರ ಮುಪ್ಪು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ತಾಪತ್ರಯದ ತಿರುಗಣಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮೃತ್ಯುವು ಜಪ್ಪಿಸಿ ಜೀವನ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಾಳಿನ ಗೋಳು ಮರಣದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕಷ್ಟಪಡಲು ಹುಟ್ಟಿಬರಬೇಕು. ಪುನಃ ನೋವಿನ ನಂಜಿನಲಿಗೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ತೀಡಬೇಕು. ಸಾವಿನ ಸುಳಿಸೆಳವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಸಂಕಟಪಡಬೇಕು. ಮಾನವರ ಬದುಕಿನ ತುಂಬ ತುಂಬಿದ್ದು ಬರೀ ದುಃಖ ಮಾತ್ರ. ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲವೂ ದುಃಖಮಯ. ವಿವೇಕದ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಗಿ ಅರಿವುಗೆಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯ ಗೋಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಸುಖವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂತೆಯೇ ಅದರಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಸದ ಕುಂಡದಂತಿರುವ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ರಸದ ಕಾರಂಜಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲಮೂತ್ರಾಶಯವಾದ ಕಾಯವನ್ನು ಕಂಪಿಂಪುಗಳ, ಸೊಂಪು ಸಡಗರಗಳ ತಂಪಿನಾಗರವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾನೆ.

ದುಃಖದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖದ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮಾನವನ ಮಂಗಬುದ್ಧಿ

ಇಂಥ ದುಃಖದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖದ ಸೆಲೆ ಕಾಣುವ ಬುದ್ಧಿಯು ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನೂ ನಾಕ ಸುಖವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗುವವನಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪ ಬೇಕೆನಿಸುವದು ಆದರೆ ಬಿಸಿಲು ಬೇಗುದಿ ಗೊಂಡವರಿಗೆ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಸಂತಪವಾಗುವುದು ಹಸಿದವನಿಗೆ ಅನ್ನದ ಹಂಬಲ, ಉಂಡವನಿಗೆ ಊಟ ಒಂದು ಕಾಟವೆನಿಸುವದು. ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದವನಿಗೆ ನೀರು ಅಮೃತ. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವವನಿಗೆ ನೀರೆಂದರೆ ಮೈ ನಡುಗುವುದು. ಒಂದೇ ವಸ್ತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನಿಷ್ಟವೂ ಎನಿಸುವದು. ಸುಖದುಃಖಗಳು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪರತಂತ್ರವಾದವುಗಳು. ನಮ್ಮ ಬಯಕೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪತಾಪಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ನೇಹ ಮೋಹಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಷ್ಟೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಕುಣಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿದಂತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದುಃಖದ ದುರ್ಘಟನೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವು ಕುಳ್ಳುಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಎದೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತವೆ. ಬಾಳಿನ ತುಂಬ ಗೋಳು. ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೇಗುದಿ, ಎದೆಗುದಿ. ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದ ತುಂಬ ತೇರೈಸಿ ತೂರಿ ಬರುವ ದುಃಖದ ಹೆದ್ದರೆಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಉಪಾಯ ನಾರಾಯಣ. ಅವನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರೆ ಅವನ ಕೃಪೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟಗಳ ಸಪ್ತ ಸಾಗರಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವದು.

ಚಿಕ್ಕವರೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಗೆ ತಕ್ಕವರು

ಮಿತ್ರರೇ, “ನಾವಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವರು, ಈಗಾಗಲೇ ಏಕೆ ಈ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ತೊಡಕು” ಎಂದು ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರಾಗಬೇಡಿರಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಲ್ಯವು ಬರೀ ಊಟ ಆಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತಾರುಣ್ಯವು ಬೇಟ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಧಕ್ಯದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೇ ಕೊರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಡಿಗಡಿಗಳಿಲ್ಲದ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಸದ ತೆರೆಗಳು ಏಳುವದು ತೀರ ವಿರಳ. ಈ ದುಃಖದ ಆಗರದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಡೆಹಾಯಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವದು ಭಗವತ್ಕೃಪೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆ ದಯಾಘನನು ಒಲಿದ ಬಳಿಕ ದೊರಕದ ವಸ್ತುವು ಯಾವದು! ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷ ರೂಪವಾದ ಫಲವೂ ಕೂಡ ಆ ಕರುಣೆಯ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ಕೈಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವದು.” ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಈ ವೇದಾಂತ ಪ್ರವಚನದ ಪ್ರಭಾವವು ಕಿರಿಯರ ಮೇಲಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ಹಿರಿಯ ದಾನವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಆಯಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಅಸುರರ ಅರಸನು ಕ್ರೋಧ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಅಡಿಗೆಯವರನ್ನು ಕರೆದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿಷವಿಕ್ಕುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

“ವಿಷಮಪ್ಯವ್ರತಂ ಕ್ವಚಿದ್ ಭವೇತ್”

ದೈತದೊರೆಯ ಅಣತಿಯಂತೆ ಪಾಚಕರು ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಬೆರಿಸಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದರು. ಭಕ್ತ ಫರೇಣ್ಯನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಗೈದು ವಿಷಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. ಘೋರವಾದ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷದ ಅರ್ಕವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು ತೇಗಿದ

ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೇಲೆ ಆ ವಿಷದ ಪರಿಣಾಮವೇನು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹರಿನಾಮವು ಹಾಲಾಹಲದ ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹರಣ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಇಂಥ ಉಲ್ಬಣವಾದ ಕಾಲಕೂಟವನ್ನು ಪಚನಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕಂಡು ಅರಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯ ಭಟ್ಟರೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಮಿಸಿ “ದೈತ್ಯರಾಜ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷವನ್ನೇ ಉಣಬಡಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಅವನು ಅನ್ನದ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಗರಳವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಭ್ರಾಂತನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು “ಓಹೋ! ದಾನವ ಪುರೋಹಿತರೇ! ಕೂಡಲೇ ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಇವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ. ತಡಮಾಡಬೇಡಿರಿ ಬೇಗ ಬಿಡಿರಿ” ಎಂದು ಚೀರಿಕೊಂಡನು.

ಬೆಂಕಿಯ ಬೊಂಬೆ, ಕೃತ್ಯೆಯ ದೊಂಬೆ

ದೈತ್ಯರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹೌಹಾರಿ ದೈತ್ಯಕುಲದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಆ ದೈತ್ಯ ಕುವರನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ತಿರುಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಆ ಅಸುರಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಯಂ ಕ್ರುದ್ಧ ಕ್ಷುಬ್ಧರಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯ ಬೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಉರಿಯ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಉಗುಳುವ ಆ ಮಹಾಮಾರಿಯು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟ ನೆಲ ಕುಸಿಯಿತು. ಸ್ಥಲ ನಡುಗಿತು. ಉರಿಮೋರೆಯ ಆ ಕರಾಳ ಕೃತ್ಯೆಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎದೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿತು. ವೇಗದಿಂದ ಬೀಸಿದ ಶೂಲವು ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ನೂರು ತುಂಡಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಮುಕುಂದನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಬಿದ್ದರೂ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಇಂಥ ಶೂಲ ನಾಲಗಳ ಪಾಡೇನು! ಪಾಪ ಲೇಪವಿಲ್ಲದ “ಪಾಪ” ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲೆ ಘೋರ ಮಾರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಆ ಪುರೋಹಿತನ ಮೇಲೆಯೇ ಅದು ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಅಗ್ನಿ ಪಿಶಾಚಿಯು ದೈತ್ಯ ಪುರೋಹಿತರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಹಮ್ಮಿ ಹಣೆದು ಅವರನ್ನೇ ಹುರಿಯಹತ್ತಿತು. ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಶಂಖಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎದೆ ಕರಗಿ ಅವನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟನು. “ಕೃಷ್ಣ, ಕರಾಳ ಕೃತ್ಯೆಯ ಅಗ್ನಿತಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು”. ಆಗ ಕೂಡಲೇ ಆ ಉರಿಯುವ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು.

ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಅಗ್ನಿಶ್ನಾನ ತಪ್ಪಿಸಿದ

ಇದರಿಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಹೃದಯದ ಹಿರಿಮೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಒಂದು ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ತನ್ನನ್ನು

ಸುಡಲೆಳಿಸಿದ ಶಂಠಾಮರ್ಕರು ಅದೇ ಕೃತ್ಯಯ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹುರಪಳಿಸಿ ಹೋಗುವಾಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಣಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ.

೧) ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತನಾದದ್ದು ನಿಜವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ

೨) ನನಗೆ ವಿಷವಿಕ್ಕಿ, ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟು, ಕೊಲ್ಲಲೆಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವೈರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷ ದುರ್ಭಾವನೆಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡದಿದ್ದು ನಿಜವಾದಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಕೃತ್ಯದ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿ” ಎಂದು ಶಪಥಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳನ್ನು ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮೈಮೇಲೆ ಆಡಿಸಿದ. ಆ ಬಾಲ ಭಕ್ತನ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದಗ್ಧದೇಹರಾದ ಶಂಠಾಮರ್ಕರ ಉರಿಬೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಅವರು ಸಂತಸದೊಂಬಿ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ಜೀವಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಹೋಳಿಯಾಡಹೊರಟ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯಿಂದ ಬದುಕಿಸಿ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹೃದಯದೊಂಬಿ ಹರಿಸಿದರು.

ಮಾಟವೋ! ಮಂತ್ರಪಾಠವೋ! ಹುಡುಗಾಟವೋ!

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರಾಶನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದು “ಮಗು ಇದೇನು ಮಂತ್ರವೋ! ಮಾಟವೋ! ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶಕ್ತಿಯೋ! ನನಗಂತೂ ಇದೇನೋ ಪವಾಡದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ದೇವರ ಆಟ

ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ವಿನಯದಿಂದ ತಂದೆಯನ್ನು ವಂದಿಸಿ “ತಂದೆ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಮಾಟಗಳಾವವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಹಜಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿ ನೆಲಿಸಿ ನಿಂದಿರುವನೋ ಅವರ ಗೈಮೆಯೆಲ್ಲವೂ ಒಂದುಪವಾಡವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೆಡಕನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಯಸದೆ ನಾನು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನಾರಾಯಣನು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಿದ್ದರೂ ಪೆಟ್ಟಾಗದ ಪುಟ್ಟ ಮಗು

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯರಾಜನ ಕೋಪವು ಮತ್ತೆ ಕೆರಳಿ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಕಾರಿತು. ತನ್ನ ಕಿಂಕರನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನು “ಈ ಕುಲಾಂಗಾರನನ್ನು ಈ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯ ತುದಿಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೂಕಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ” ಎಂದು ಶಾಸನಗೈದ. ಅದರಂತೆ ದಾನವರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಗಿರಿಶಿಖರಾಗ್ರದ ಪ್ರಸಾದದ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯ ಮೇಲಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮುಗಿಲು ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ದೈತ್ಯರು ದೂಡಿದಾಗ ಆ ದಾನವ ಕುಮಾರನು ಬಾಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ. ಹರಿಧ್ಯಾನಿಯು ಗಿರಿಶಿಖರದಿಂದ ಉರುಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ

ಎದೆಕರಗಿದ ಭೂಮಿತಾಯಿಯು ಮೂರ್ತಿಮಂತಾಗಿ ಎದ್ದು ಓಡಿಬಂದು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಯಾವ ಅವಯವಕ್ಕೂ ಪೆಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೋವೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಕ್ಷತನಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ.

ಮಾಯಾ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಯಾವಾಯಿತು

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತಲೆಕೆಟ್ಟ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಮಹಾಮಾಯಾವಿಯಾದ ಶಂಬರಾಸುರನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಹೇಳಿದನು. ನೂರಾರು ಬಗೆಯಾದ ಶಂಬರನ ಘೋರಮಾಯೆಗಳು ಆ ಬಾಲಭಕ್ತನನ್ನು ಮುಕುರಿದವು. ಈಗಲೂ ಆ ದೈತ್ಯಕುಮಾರ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಧುಸೂದನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಶಂಬರನ ಬಗೆಗೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಕೂಡಲೇ ಈ ಅಸುರಭಕ್ತನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದೇವದೇವನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಉರಿಯ ಹಾರವನ್ನು ತೂರಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಶಂಬರನ ಮಾಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಗಾಳಿಗಳ ದಾಳಿ

ಅನಂತರ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ರಾಜನು ಘೋರ ಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಗೈದನು. ಆಗ ದಾರುಣವಾದ ದೆವ್ವಗಾಳಿ, ಸುಂಟರಗಾಳಿ, ಬಿರುಗಾಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ತೃಣದಂತೆ ತೂರಾಡಿ ಒಗೆದು ಒಣಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಭೋರಾಡಿದವು. ಆದರೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ಅವನ ಎದೆಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಭಗವಂತನು ಆ ಎಲ್ಲ ಚಂಡಮಾರುತ, ಭೂತವಾತ, ಝಂಝುವಾತಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ಕರಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು, ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ, ಗಾಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾವೇ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮರಳಿ ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ವಿದ್ಯೆಯ ದೊಂಬರಾಟ, ಕಲೆಯ ವಿಡಂಬನೆ

ಗುರುಗೃಹದಲ್ಲಿ ಶಂಡಾಮರ್ಕರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಶುಕ್ರನೀತಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನು ಕಲಿತ ರಾಜನೀತಿಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಗುರುಗಳೇನೋ ನನಗೆ ದಂಡನೀತಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನನಗಂತೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಥ್ಯವೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಸತ್ಯವೂ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ದಂಡ, ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇರುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಮಿತ್ರರೇ ಸರಿ. ನಮಗೆ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ! ಪ್ರಪಂಚದ ತುಂಬ

ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಂಬಿದವರು ಎಂದೂ ಯಾರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಬಾರದು. ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇವನ ದೇಗುಲಗಳು ಎಂದು ಬಗೆದವನಿಗೆ ವೈರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಾಗ ಅವರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಅರ್ಥವಿದೆ ! ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅನರ್ಥಕಾರಿಯಾದ ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವದೇ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಮಾನವೀಯ ಹೃದಯದ ಹುಚ್ಚು ಹಂಬಲ, ಹುಂಬತನಗಳನ್ನು ಮಾತು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕಲಾವಿಡಂಬನೆಗಳೇ ಸರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಹರಿಯೇ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವದೇ ದುಃಖನಿವಾರಣೆಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಉಪಾಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸಮುದ್ರತಳದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಈ ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಸಹನೆ ಮೀರಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜಗದ್ದೆಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎದೆಗೆ ಒದ್ದು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೈತಿಕ್ಕಿ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. “ಎಲೋ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ಅರೇ ರಾಹು ! ಬೇಗ ಬನ್ನಿ. ಈ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಈಗಲೇ ನಾಗಪಾಶಗಳಿಂದ ಹೆಡಮುರಿಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದು ಸಮುದ್ರ ತಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ.” ಅಸುರಾಧೀಶನ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ದೈತ್ಯರು ಆ ಬಾಲಭಕ್ತನನ್ನು ಹಾವು ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಬಿಗಿದು ಕಡಲಿನ ನಡುನೀರಿಗೆ ನೂಕಿದರು. ಅದರಿಂದ ಸಾಗರದ ನೀರು ಉಕ್ಕೇರಿ ತುಳಕಿ ತೂರಾಡಿ ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಹೊರಚಿಲ್ಲಿತು. ನೆಲತುಂಬ ನೀರೇನೀರಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವು “ದೈತ್ಯರೇ ! ಹಾವುಗಳಿಗೆ ಹಣೆಯದ, ಕಾಲಕೂಟಕ್ಕೆ ಮಣೆಯದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸಾಯದ, ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಸಮುದ್ರದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆದ್ದು ಬರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿನ್ನೂ ಸಮುದ್ರದ ತಳದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ತಂದೊಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಂದು ಬಿಡದಂತೆ ಕಡಲಿನೊಡಲನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಅದ್ರಿಗಳಿಂದ ಭಿದ್ರವಿಲ್ಲದಂತೆ ಜಡಿದು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಿರಿ. ಶರಧಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಸಿಕ್ಕು, ಕೈ ಕಾಲು ಮುರಿದು, ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ” ಎಂದು ಗುಡುಗಿದನು. ಅದರಂತೆ ದೈತ್ಯರು ಸಾಗರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗಪಾಶಗಳಿಂದ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಒಗೆದು ಆ ಸಮುದ್ರ ತಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಲಾದ್ರಿಗಳಿಂದ ಭದ್ರವಾಗಿ ಬೆಸೆದು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಇಂಥ ಇರುಕು ಬಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಿಡಕಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪೂಜಾ

ಆನ್ವಿಕಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆನ್ವಿಕದ ಹೊತ್ತಾದಾಗ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ, ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

“ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಲೋಕಾತ್ಮನ್ ನಮಸ್ತೇ ತಿಗ್ಮ ಚಕ್ರಣೇ||
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಿತಾಯ ಚ
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ||

“ಈಶನೊಲಿದರೆ ಪಾಶವುಳಿವುದೇ !”

ಹೀಗೆ ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯ ಕುವರನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಮೈಗೆ ಬಿಗಿದ ನಾಗಪಾಶವು ಹರಿಯಿತು. ಬಂಧ ಬಿರಿಯಿತು. ಸಮುದ್ರವು ಮೊರೆಯಿತು. ತೆರೆಗಳು ತೊರಾಡಿದವು. ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಿಸಿತು. ಮೀನು ಮೊಸಳೆಗಳು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕುದಿದವು. ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ತಾಕಲಾಡಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಸಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೊರಬಂದನು. ಮತ್ತೆ ಹರಿಯನ್ನು ಮೈಮರೆತು ಧ್ಯಾನಮಾಡಹತ್ತಿದನು.

ಯಃ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕಟ ಪ್ರಕಾಶೋ |

ಯಃ ಸರ್ವಭೂತೋ ನ ಚ ಸರ್ವಭೂತಃ ||

ವಿಶ್ವಂ ಯತಶ್ಚೈತದವಿಶ್ವಹೇತೋಃ |

ನಮೋಽಸ್ಮು ತಸ್ಮೈ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ||

ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲನಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ಅವನು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರೇರಕನೂ ಕಾರಕನೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ವಿಶ್ವದಿಂದ ಅಂತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅವನು ಉಪಾದಾನನಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವನೇ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಲೇಪವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸರ್ವಕರ್ತನಾದರೂ ‘ಅಕರ್ತ’ನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ.” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಆ ಬಾಲಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಮರೆತು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನನಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಅವನ ಸ್ತುತಿಮತಿ ನತಿನುತಿಗಳಿಂದ ಒಲಿದು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ಮೂರ್ಮಿಮಂತಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಂತು ನುಡಿಯಬೇಕು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬರೀ “ವಿಷ್ಣು ವೇನಮಃ ವಿಷ್ಣು ವೇನಮಃ” “ವಿಷ್ಣು ವಿಗೆ ವಂದನೆ ವಿಷ್ಣು ವಿಗೆ ವಂದನೆ” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ದೇವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಯಾವದು ದುರ್ಲಭ !

ಆಗ ಭಗವಂತನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ದನಿಯಿಂದ “ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ನಿನ್ನ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎರಡು ಬಯಕೆಗಳು

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸಂತಸದಿಂದ ಬಾಗಿ “ಭಗವಾನ್, ನಾನು ಯಾವದೇ ಜನ್ಮಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಲಿ, ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಕೊರತೆಯಾಗಬಾರದು. ನನ್ನ ಅಚ್ಚುತ ಭಕ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಚ್ಯುತಿಯು ಬಾರದಂತಿರಲಿ, ಮತ್ತು ಅವಿವೇಕಿಗಳಾದ ವಿಷಯಲಂಪಟರಿಗೆ ವಿಷಯ ಸುಖದ ಉಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟು ಅನುರಕ್ತಿ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇರಲಿ.

“ಕಾಡಿದ ತಂದೆಗೆ ಕೇಡನು ಬಯಸದೆ ಬೇಡಿದ ಹರಿಯಲಿ ಸದ್ಗತಿಯು”

ಅವನ ಈ ಎರಡೂ ವರಗಳನ್ನು ‘ತಥಾಸ್ತು’ ಎಂದು ಕರುಣಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು “ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಮತ್ತೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ ತಿಳಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಹಾವು ಕಡಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಡಿಸಿ’ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡಿಸಿ, ಗಿರಿಶಿಖರದಿಂದ ದೂಡಿಸಿ, ಉಗ್ರ ವಿಷವನ್ನು ಊಡಿಸಿ, ಮಾಯೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಕಾಡಿಸಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ, ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ. ಹರಿಭಕ್ತರ ದ್ರೋಹವು ಮಹಾ ಅನರ್ಥಕಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಪಾಪದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಚ್ಚೇತನವು ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಅವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರ ವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಅದನ್ನು ಕರುಣಾಶಾಲಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಿ “ಮತ್ತೆ ಏನು ವರ ಬೇಕು ಕೇಳು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ

“ನಾಥ ಯೋನಿಸಹಸ್ರೇಷು ಯೇಷು ಕೇಷು ವ್ರಜಾಮೃಹಂ

ತೇಷು ತೇಷ್ವಚ್ಯುತಾ ಭಕ್ತಿರಚ್ಯುತಾಸ್ತು ಸದಾ ತ್ವಯಿ ||

ಯಾ ಪ್ರೀತಿರವಿವೇಕಾನಾಂ ವಿಷಯೇಷ್ವನಪಾಯಿನೀ

ತ್ವಾಮನುಸ್ಮರತಃ ಸಾ ಮೇ ಹೃದಯಾನ್ನಾಪಸರ್ಪತು ||

ಶಾಶ್ವತ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರದಾನರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಜವಾದ ಹರಿಭಕ್ತನಿಗೆ ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೇಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮುಕ್ತಿಯಂತೂ ಭಕ್ತಿಯ ಕೈಕೊಸಾಗಿ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದನು ಆಗ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು

“ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಚಿಂತನ ಮಾಡುವ ನೀನು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ದಿವ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಜಗದೀಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆನಂದದಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತನು.

“ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಬೆಂದ. ಪ್ರೇಮರಸದಲ್ಲಿ ಮಿಂದ”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೂ ಮಗನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಕಟುಕತನದ ಕೃತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ತಾನೇ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮೃತ್ಯುತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಆ ದೈತ್ಯರಾಜನ ಹೃದಯವು ಸಂತಸಗೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣು ಕಂಬನಿದುಂಬಿತು. ಬಂದ ಮಗನನ್ನು ಅವನು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೈತುಂಬ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ “ಮಗು, ಈ ಕ್ರೂರ ತಂದೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬದುಕಿ ಬಂದೆಯಾ!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟು ಸಿಡುಕುಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರೀತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದಿತು. ತಾನೆಸಗಿದ ಕಠೋರ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುತಾಪವು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಾದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಗೃಹದ ಯಾವದೇ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಹತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ತಾರದೆ ‘ತಂದೆಯೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯನಿರಂತರವೂ ಅವನ ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಪಿತೃಸೇವಾ, ಹರಿಭಕ್ತಿ, ಹರಿಸೇವಾದಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಎಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಯವು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೆಲಕಾಲವು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವನ್ನು ಅರ್ಧ ಮಾನವ ಅರ್ಧ ಸಿಂಹದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ನರಸಿಂಹ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿಗೊಂಡು ಬಂದು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನು.

ದೈತ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ದೈವೀ ಪುರುಷ

ಅನಂತರ ಆ ಅಸುರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೇ ಅಧಿರಾಜನಾಗಿ ಕುಳಿತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಚಕ್ರವು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ರಾಜಭೋಗದಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವು ಸವೆಯಿತು. ಅನೇಕ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಅವನ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ ಆಯಿತು. ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಶವು ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಮನೆತುಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭೋಗ ಭೂಮಿಯಿಂದ ತ್ಯಾಗ ತಪಸ್ಸಿಗೆ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸುಖಸಂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಿಗ್ಗು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಮೂಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗ

ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಬಂಧಕವಾದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲೋಪವಾದವು. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನು ಕೊನೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ದೈತ್ಯನಾದರೂ ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಹಾ ಮಹಿಮೋಪೇತನಾದ ಈ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುಣ್ಯದಿನ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಗೋದಾನದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂತೆ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಪೀಳಿಗೆ

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸಹೋದರನಾದ ಸಂಲ್ಛಾದನಿಗೆ ಆಯುಷ್ಮಾನ್, ಶಿಬಿ, ಮತ್ತು ಬಾಷ್ಕಳ ಎಂದು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿರೋಚನ ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದ. ಆ ವಿರೋಚನನ ಪುತ್ರನೇ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಈ ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಪುತ್ರರು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಣಾಸುರನೇ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಸಹೋದರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಿಗೆ ಪೂತನಾ, ಶಕುನಿ, ಭೂತ ಸಂತಾಪನ, ಮಹಾನಾಭ, ಮಹಾಬಾಹು, ಕಾಲನಾಭ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

ದಾನವ ಕುಲವು ದಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟಿತು

ಕಶ್ಯಪಋಷಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಡದಿಯಾದ ದನುದೇವಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ದಾನವರು ಜನಿಸಿದರು, ದ್ವಿಮೂರ್ಧ, ಶಂಬರ, ತಾರಕ, ಸ್ವರ್ಭಾನು, ವೃಷಪರ್ವ, ಪುಲೋಮ ಮುಂತಾದವರು ದನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಸೋದರಿ ಸಿಂಹಿಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಯೂ ವಾತಾಪಿ, ಇಲ್ವಲ, ನಮುಚಿ, ಖಸ್ರಮ, ನರಕ, ವ್ಯಂಗ, ಶಲ್ಯ, ವಕ್ರಯೋಧಿ, ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ದಾನವ ಕುಲವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದನು. ಅಸುರರಾಜ ವೃಷಪರ್ವನಿಗೆ ಶರ್ಮಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ವೈಶ್ವಾನರನಿಗೆ ಉಪದಾನವಿ, ಹಯಶಿರಸ್, ಪುಲೋಮಾ ಮತ್ತು ಕಾಲಕಾ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪುಲೋಮಾ ಮತ್ತು ಕಾಲಕೆಯರನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಂದ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ದಾನವರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಪೌಲೋಮರು ಕಾಲಕೆಯರು ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ತಾಮ್ರೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪುಣ್ಯ

ಕಶ್ಯಪಋಷಿಯ ತಾಮ್ರಾ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಶುಕೀ, ಶೈನೀ, ಹಂಸೀ, ಸುಗ್ರೀವಿ, ಗೃಧ್ರಿ, ಶುಚಿ ಎಂಬ ಆರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಕಶ್ಯಪ ಕುಮಾರಿಯರಿಂದಲೇ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿಸಿತು. ಶುಕಿಯು ಗಿಳಿ ಗೂಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಗೆಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಶೈನಿಯು

ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಹಂಸಿಯು ವಂಶವೇ ಹಂಸಗಳು. ಗೃಧ್ರಿಗೆ ಹದ್ದುಗಳೇ ಸಂತಾನ, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತೆ, ಒಂಟೆಗಳು ಸುಗ್ರೀವೀಯ ಮಕ್ಕಳು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಶುಚಿಯ ಸಂತತಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ತಾಮ್ರಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಕುಟುಂಬಿನಿಂದ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಶ್ಯಪರ ಮಗದೊಬ್ಬ ಮಡದಿ ವಿನತೆಗೆ ಗರುಡ, ಅರುಣ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಗರುಡನು ಹಾವುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

“ಹುರುಡುಗಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ ಹಾವು ಹೆತ್ತಮುನಿಯ ಹೆಂಡಿರು”

ಸುರಸಾ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಶ್ಯಪಕಾಂತೆಯಿಂದ ಹತ್ತು ಹೆಡೆಯ ಸಾವಿರ ಹಾವುಗಳೇ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಹೊರಬಂದವು. ಸುರಸೆಯ ಸವತಿ ಕದ್ರೂವಿಗೂ ಸಾವಿರ ಸರ್ಪಗಳು ಸಂತಾನವಾಗಿ ಜನಿಸಿದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇಷ, ವಾಸುಕಿ, ತಕ್ಷಕ, ಶಂಖ, ಶ್ವೇತ, ಕಂಬಳ, ಅಶ್ವತರ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಧನಂಜಯ, ಮುಂತಾದ ಪನ್ನ ಗೇಶ್ವರರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರರಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಸರ್ಪಗಳೂ ಭಾರೀವಿಷಾರೀ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಲೋಕಕಂಟಕಗಳಾದುದರಿಂದ ಜಗತ್ ಕ್ಷೇಮಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಗರುಡನು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕಶ್ಯಪಕುಲದ ಹಲವು ಕುಡಿಗಳು, ಕೆಲವು ಕಿಡಿಗಳು

ಕ್ರೋಧವಶಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಕಾಮಿನಿಗೆ ಕ್ರೋಧವಶರೆಂಬ ಕ್ರೂರ ರಕ್ತಸರ ಸಂತತಿಯು ಜನಿಸಿತು. ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಜಲಚರ, ಸ್ಥಲಚರ, ಖೇಚರ, ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕ್ರೋಧವಶೆಯ ಸಂತಾನವೇ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಶ್ಯಪಕಾಂತೆಯಾದ ಸುರಭಿಯಿಂದ ಆಕಳು, ಎತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜನಿಸಿದವು. ಇರಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಕುಟುಂಬಿನಿಂದ ಗಿಡಬಳ್ಳಿ, ಹುಲ್ಲು ಹಸಿರು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾವರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಖಶಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಮುನಿ ಎಂಬ ಮಾನಿನಿಯಿಂದ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ಅರಿಷ್ಟಾದೇವಿಯಿಂದ ಗಂಧರ್ವರೂ ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಅಂತೂ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಕಶ್ಯಪ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕತೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರಕೃತ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ವರುಣದೇವನು ಯಜ್ಞಗೈಯ್ಯುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಏಳು ಜನ ಮಾನಸಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರೇ ಸಪ್ತಯುಷಿಗಳಾದರು.

ಸೇವೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ

ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮನಸ್ತಾಪವೆಸಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಸಗಿತು. ಆ ಘೋರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರು ಸತ್ತು ಅವರ ವಂಶವು

ಧ್ವಂಸವಾಯಿತು. ಆಗ ದೈತ್ಯರ ತಾಯಿಯಾದ ದಿತಿದೇವಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟ ಮಾನಸರಾದ ಕಶ್ಯಪರು ಅವಳಿಗೆ “ಬೇಕಾದ ವರಬೇಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇಂಥ ಸಂಧಿ ಸಂಧರ್ಭಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ಪಲಿದ್ದ ದಿತಿಯು ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು “ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಓರ್ವ ಶೂರ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ನೂರು ವರ್ಷ ವ್ರತವಮಾಡು ಶೂರ ಸುತನು ಜನಿಸುವ”

ಅದಕ್ಕೆ ಕಶ್ಯಪರು “ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ಬಲಿಷ್ಠಪುತ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ಕಠಿಣವಾದ ವ್ರತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಕಳಾಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿಭೂತಳಾಗಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಈ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೂರು ವರುಷ ಧರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ನಿನಗೆ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಮಾರಕನಾದ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು” ಎಂದು ವರವಿತ್ತು ಗರ್ಭಾಧಾನ ಮಾಡಿದೂರದ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿ ಗಾಗಿತೆರಳಿದರು.

ಹುಷಾರ ಹೆಣ್ಣು, ಮೈತುಂಬ ಕಣ್ಣು

ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಸುರರಾಜನ ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಕಶ್ಯಪರ ವರ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ದಿತಿದೇವಿಯ ಶತವಾರ್ಷಿಕ ವ್ರತಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಲೋಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವಳ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ದುರ್ಬಲ ಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಅವನು ದಿತಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. “ತಾಯಿ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವಳ ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮ, ಆಚಾರ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ಶಚೀಪತಿಯು ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ಜಪಿಸಿ ಕುಳಿತನು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಳಾದ ದಿತಿದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಇದ್ದು ಯಾವುದೇ ಶೌಚಾಚಾರ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಇನಿತೂ ಲೋಪವಾಗಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿ ಬಾರದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಮೈತುಂಬ ಕಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನೂರು ವರುಷ ಕಳೆಯಬಂದರೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂದು ಕಾಣದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದ್ದ.

“ಚೂರು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಗರ್ಭ ಚೂರುಚೂರು ಆಯಿತು”

ಒಂದು ದಿನ ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ದಿತಿದೇವಿಯು ರಾತ್ರಿ ಜಲಬಾಧೆ ಪೂರೈಸಿ ಕಾಲು ತೊಳೆಯದೇ ಮರೆತು ಹಾಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಸುರರಾಜನು ಅವಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಗಾಢವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಂಥ ಪ್ರಮಾದವು ಘಟಿಸುವ ಸಮಯವನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತ ಇಂದ್ರನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಅವಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಏಳು ಹೋಳುಮಾಡಿದನು. ವಜ್ರದ

ಏಟಿಗೆ ದಿತಿಯ ಗರ್ಭಪಿಂಡವು ಒಡೆದು ಏಳು ತುಂಡಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿತು. 'ಅಳಬೇಡ' (ಮಾ ರೋದೀಃ) 'ಅಳಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇಂದ್ರನು ದಿತಿಗರ್ಭದ ಆ ಏಳು ತುಂಡುಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ವಜ್ರದಿಂದ ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಿಂಡವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಏಳೇಳು ಹೋಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ದಿತಿದೇವಿಯ ಗರ್ಭವು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನವಲಕ್ಷೋಂಬತ್ತು ಭಾಗವಾಯಿತು. ಇಂದ್ರನು ಅವುಗಳನ್ನು "ಮಾ ರೋದೀಃ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ನುಡಿದು ಸಂತೈಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಮರುತರು ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ದಿತಿದೇವಿಯ ಅನವಧಾನ ಅಥವಾ ಶೌಚಲೋಪ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಶತ್ರುಗಳಾಗ ಬೇಕಾದವರು ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರರಾಗಿ ಆದಿತಿ ಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ ಮರುದ್ಗಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವತಾಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಅಳಿಯಲಾರದ ಅರಸರು

ಪೃಥುರಾಜನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು.

ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವನಸ್ಪತಿ, ಗಿಡಬಳ್ಳಿ, ಹೋಮಹವನ, ತಪಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ರಾಜರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಬೇರನನ್ನು ಅಧಿರಾಜನೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜರ ರಾಜ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ. ಇದರಂತೆ ನೀರಿಗೆ ವರುಣ, ಆದಿತ್ಯರಿಗೆ ವಿಷ್ಣು, ವಸುಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಯಮ, ಆನೆಗಳಿಗೆ ಐರಾವತ, ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಮೇರು, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಗರುಡ, ರುದ್ರರಿಗೆ ಶಿವ, ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚಿಶ್ರವ, ಗೋಗಳಿಗೆ ನಂದಿ, ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹ, ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ತಿಯ ಗಿಡ, ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ರಾಜರು ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು.

ದಿಕ್ಕುಗಳ ದೇವತೆಗಳು

ಅನಂತರ ನಾಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದರು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ವೈರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ಸುಧನ್ವ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕರ್ದಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗ ಶಂಖಪದ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ರಜಸನ ತನಯ ಕೇತು ಮಂತ್ರ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪರ್ಜನ್ಯನ ಮಗ ಹಿರಣ್ಯರೋಮನು ಒಡೆಯನೆಂದು, ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಮತ್ತು ಪುರ ಗ್ರಾಮ ಧಾಮಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿರುವ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಧರ್ಮದಿಂದ ಯಾವ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೇ ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಜಗದ್ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶಭೂತವಾದ ಒಂದೊಂದು ವಿಭೂತಿ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಪಾಲನವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಧರ್ಮ, ದೇವ, ದೈತ್ಯ, ಮಾನವ, ಪಶು,

ಪಕ್ಷಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ನಾಗ ಮುಂತಾದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ರಾಜರು, ನೇತಾರರು, ಮುಂದಾಳುಗಳೇ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶಭೂತರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚತುರ್ಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅವನದೇ ಕರ್ಮ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅವನದೇ ಧರ್ಮ, ಸಂಹಾರ ಅವನದೇ ಕಾರ್ಯ. ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ ತಪಸ್ಸುಗಳು ಅವನ ಈ ಲೋಕ ಲೀಲೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು. ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಭಗವಂತನು ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಸುವ್ಯಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಥಮ ರೂಪ. ದಕ್ಷ ಮರೀಚಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಎರಡನೆಯ ಸರ್ವಕ ರೂಪ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕಾಲಖಂಡ ಮೂರನೆಯ ರೂಪ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಈಸ ಬೀಳುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಲ್ಕನೇ ರೂಪ. ಇವು ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆ ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳೂ ನಾಕು. ಸಾಕ್ಷಾದ್ ವಿಷ್ಣು ಅವನ ಸಂರಕ್ಷಕವಾದ ಪ್ರಥಮ ರೂಪ. ಆ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮನು, ಮನುಕುಮಾರ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಎರಡನೇ ರಕ್ಷಕ ರೂಪ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲ ಮೂರನೇ ರೂಪ. ರಕ್ಷ್ಯರಾದ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಾಮಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಾಲ್ಕನೇ ರೂಪ.

ಇದರಂತೆ ಭಗವಂತನ ಸಂಹಾರಕ ರೂಪಗಳೂ ನಾಕು. ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಹಾರಕ ರೂಪ. ಅಗ್ನಿ, ಯಮ ಮುಂತಾದವರು ಎರಡನೇ ಅಂಶ. ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖವಾದ ಕಾಲ ಮೂರನೇ ಅಂಶ. ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಾಕನೇ ಅಂಶ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಂಹಾರಕ ಮುಖಗಳೂ ನಾಕು. ಹೀಗೆ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ಪರಮಪುರುಷಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ದಕ್ಷಾದಿಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲ, ಜೀವರ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣರಾದ ವಿಷ್ಣು, ಮನು, ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ, ಸಂಹಾರ ಕಾರಣರಾದ ರುದ್ರ, ಯಮ, ವಿನಾಶಕಾಲ, ಜೀವಕೋಟಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಂದೊಂದು ವಿಭೂತಿರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆ ನಡದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಈ ಸರ್ವನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮರೀಚಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಇಂದಿಗೂ ಆ ಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಂತುಗಳು ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

“ಕಾಲಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್”

ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕಾಲ ಬಾರದೇ ಯಾವದೂ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲವು ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಾಗಲಿ ಮರೀಚಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಾಗಲಿ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಲನಾಮಕ ಭಗವದ್ರೂಪವು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಸ್ಥಿತಿರೂಪಗಳೂ ನಾಕು, ಸಂಹಾರಕರೂಪಗಳೂ ನಾಕು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಹೆತ್ತದ್ದೆಲ್ಲ ಹರಿಯ ರೂಪ, ಕೊಂದದ್ದೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ರೂಪ

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ನರ ನಾಗ ಮುಂತಾದ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮರಿ ಹಾಕಿ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವುದುಂಟು. ಇಂಥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಜಂತುಗಳು ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಸರ್ಜನ ಕಾರಣವಾದ ವಿಭೂತಿ ರೂಪಗಳೇ. ಇದರಂತೆ ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಹಾರ ಕಾರಣವಾದ ರುದ್ರರೂಪವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಪ್ರಭುವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರಾರೂ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರರು, ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು, ಕೊಲ್ಲಲಾರರು. ಹುಟ್ಟಿಸುವವನೂ ಅವನೇ ಕಾಯುವವನೂ ಅವನೇ, ಕೊಲ್ಲುವವನೂ ಅವನೇ, ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಸ್ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲ, ಸ್ಥಿತಿಕಾಲ ಸಂಹಾರ ಕಾಲಾದಿ ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಆದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಗುಣಸಂಬಂಧದಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಈ ಗುಣಗಳ ಲೇಪವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಗುಣಾತೀತ. ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು ಸ್ವಯಂ ವೇದ್ಯ ಎಂದರೆ - ಅವನೊಬ್ಬನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲರ್ಹ ವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಈ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಕೂಡ ನಾಕುಬಗೆಯಾಗಿದೆ.

“ನಾರಾಯಣ ನಾಲ್ಕು ನಿಲುವು”

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಕು ವಿಧವಾದ ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಾಧನ ಎಂದೂ, ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಯಮ ನಿಯಮ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳು ಸಾಧನವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಧಕನು ಮೋಕ್ಷೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಂದು ಅಂಶ. ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಅತ್ಯಂತ

ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯು ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಭಗವತ್ಪಾದೈಕತಾನಲೀನ ಮಾನಸನಾಗಿ ತಪಂಗೈಯವಾಗ ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಗೋಚರವಾಗುವ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಎರಡನೇ ರೂಪ. ಅನಂತರ ಈ ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳೆರಡೂ ಏಕರೂಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನರೂಪವೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಫಲ ಸಾಧನೆಗಳ ಐಕ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಗವದ್ರೂಪವೇ ತೃತೀಯರೂಪ. ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುವ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವೂ ಮನೋ ವಾಚಾಮಗೋಚರವೂ ಸರ್ವವಿಲಕ್ಷಣವೂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ರೂಪವೂ ನಾಲ್ಕನೇ ರೂಪ. ಅದು ನಿರುಪಮ, ನಿರಂಜನ, ಅದು ಅಜ್ಞೇಯ, ವಿಜ್ಞೇಯ, ಅದು ಶಾಂತ ಶುದ್ಧ. ಅದು ಭಯಾತೀತ ದೋಷರಹಿತ. ಹೀಗೆ ಯೋಗಿಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪವು ನಾಕುಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜ್ಞಾನಿಯ ಬಂಧಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ಷೀಣವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾರ.

ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು

ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರ. ಒಂದು ಮೂರ್ತ ಇನ್ನೊಂದು ಅಮೂರ್ತ. ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪವು ಅಕ್ಷರವೂ ಅಮೂರ್ತವೂ ಆಗಿದೆ. ಅವನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂರ್ತರೂಪ, ಕ್ಷರರೂಪ. ಒಂದೆಡೆ ಬೆಳಗುವ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಹರಡುವಂತೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯು ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಧಿಷ್ಠಾನಭೇದದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶರು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳು. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರಿಗಿಂತ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸನ್ನಿಧಾನ. ಮಾನವರಿಗಿಂತ ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಮುಂತಾದ ಜಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪತರವಾದ ಭಗವದಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜನನ ಮರಣದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗುವ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಮೂಲರೂಪದಿಂದ ಅನಾದಿನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಶಕ್ತಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲರೂಪ. ಈ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ.

ಶಿವಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದೊಂದು ರೂಪಗಳಾದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳು. ವಿಷ್ಣು ಮಾತ್ರ ಆ ವಿರಾಟ್ ಶಕ್ತಿಯ

ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಸ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದಿವ್ಯಕರ ಚರಣಾದ್ಯುಪೇತವಾದ ಸಾಕಾರ ರೂಪವನ್ನೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಂಡು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಮಯವಾದ ಈ ವಿಶ್ವವು ಆಯುಧ ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದೆ.

ಆಯುಧಗಳೇ ಆಭರಣಗಳಾದ ಬಗೆ

ಮೈತ್ರೇಯ :- ಆಭರಣ ಆಯುಧ ರೂಪಗಳಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ? ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ :- ಭಗವಂತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ದಿವ್ಯಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನವೆಂದರೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಪುರುಷನೇ ಸರಿ. ತನ್ನ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ ಚಿಹ್ನದ ರೂಪದಿಂದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಪವಮಾನದೇವನನ್ನು ಗದಾರೂಪದಿಂದಲೂ, ತಾಮ್ರ ಸಾಹಂಕಾರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಂಖರೂಪದಿಂದಲೂ, ರಾಜಸಾಹಂಕಾರವನ್ನು ಶಾರ್ಙ್ಗಬಿಲ್ಲಿನ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಧಾರಣಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವಾಯು ವೇಗ ಚಪಲತೆವುಳ್ಳ ಚಿತ್ತ ತತ್ವವು ಚಕ್ರರೂಪದಿಂದ ಹರಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪಂಚಭೂತ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ವೈಜಯಂತೀಮಾಲೆಯಾಗಿ ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ. ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಧಾಲು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಮನಸ್ಸು ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು, ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯುಧಾಭರಣಾದಿ ರೂಪಗಳಿಂದ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾಲಃ ಕಲಯತಾಮಹಂ

ನಿಮಿಷ, ಮುಹೂರ್ತ, ಸಂಜೆ, ಮುಂಜಾವು, ದಿನ ರಾತ್ರಿ, ಮಾಸ, ಋತು, ಪಕ್ಷ, ವರ್ಷ ಮುಂತಾದ ಕಾಲಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಲರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಶಗಳೇ. ಅದರಂತೆ ಭೂಮಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಸ್ವರ್ಗ, ಮಹರ್ಲೋಕ, ಜನೋಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಹಾಗೂ ಸತ್ಯಲೋಕಾದಿ ಏಳು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಲೋಕ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಅವನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮ

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಮಹಾಭಾರತ, ಧನುರ್ವೇದ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಗಂಧರ್ವವೇದ, ಉಪನಿಷತ್, ಶಿಕ್ಷಾ ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ಭಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಮನ್ವಾದಿಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಶಬ್ದಮೂರ್ತಿ ಧರನಾದ

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಒಂದೊಂದು ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ಕಾಣದಿರುವ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿ ಚಿದ್ವಿಲಾಸಗಳಾಗಿವೆ.

“ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿರುವ ಹರಿಯು ಅಹೇಯನಾದುದರಿಂದ ಅಹಂಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸತ್ತಾಪ್ರದನಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದುದರಿಂದ ಅವನೇ ಸರ್ವಭೂತಮಯನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದೂ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಯಾವುದೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳಲಾರದು. ಅವನೇ ಜಗದಾಧಾರ” ಎಂದು ಯಾರು ನಂಬಿ ನಡೆವರೋ ಅವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಆದಿವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಅಂಶವನ್ನು ನಾನು ಈವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲ ಪುಣ್ಯವು ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ, ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ ಮುಂತಾದವರ ಜನನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಆ ದೇವ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಫಲಕೊಡುವರು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಅಂಶ ಸಂಪೂರ್ಣ

ದ್ವಿತೀಯ ಅಂಶ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಉತ್ತಾನ ಪಾದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಉತ್ತಾನ ಪಾದನ ಪುತ್ರನಾದ ಧ್ರುವನ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅವನ ವಂಶವು ಹಬ್ಬಿದ ಬಗೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಹಿರಿಯನಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮಹಾರಾಜನ ಕುಲದ ಬಳ್ಳಿಯು ಚೆಲ್ಲದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ಕರ್ದಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಕನ್ಯೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತು ಗಂಡು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು, ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಮ್ರಾಟ್, ಕುಕ್ಷಿ ಎಂದು ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಪುತ್ರಿಯರ ಹೆಸರು. ಅವನ ದಶಕುಮಾರರೂ ಒಳ್ಳೇ ಮೇಧಾವಿಗಳು. ಶೂರರು, ಆದರೂ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರು. ಅಗ್ನೀಧ್ರ, ಅಗ್ನಿಬಾಹು, ವಪುಷ್ಮಾನ್, ದ್ಯುತಿಮಾನ್, ಮೇಧಾ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ಭವ್ಯ, ಸವನ, ಸುಪುತ್ರ, ಕೊನೆಯವನೇ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಾನ್. ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಿತ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಂತಪಾರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಬಲ ಪೌರುಷದಿಂದ ಹೆಸರಾಂತವರೇ.

“ಹೆತ್ತ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮೂವರು”

ಅವರಲ್ಲಿ ಮೇಧಾ, ಅಗ್ನಿಬಾಹು ಮತ್ತು ಸುಪುತ್ರ ಎಂಬ ಈ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಯೋಗಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮ ಜಾತಿಗಳ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದು. ದಿವ್ಯಯೋಗಿಗಳಾದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಿಂದ ವಾರಸಾನಾತೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಅಧಿಕಾರ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಆಶೆ ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ತಿಳಿಮನದ ಅವರು ಎಂದೂ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಎಂದೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಯೋಗವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಅವರಿಗೆ ಭೋಗದತ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತ್ಯಾಗವೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಉಸಿರು.

“ಸಪ್ತರಾಜ ಕುಮಾರೈಸ್ತೈಃ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ”

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಮೂವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಏಳುಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಅಂದು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟ ಏಳು ರಾಜ್ಯಗಳೇ ಇಂದು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ಅಗ್ನೀಧ್ರನಿಗೆ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮೇಧಾತಿಥಿಗೆ ಪ್ಲಕ್ಷ ದ್ವೀಪವನ್ನಿತ್ತನು. ಕುಶದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ. ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ವಪುಷ್ಮಂತನನ್ನು ದೊರೆಯಾಗಿಸಿದ. ದ್ಯುತಿಮಂತನಿಗೆ ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಆಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತ. ಶಾಕದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಭವ್ಯನನ್ನು ಶಾಸಕನೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದ. ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸವನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗ

ಅವರಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ದೊರೆಯಾದ ಆಗ್ನೀಧ್ರನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ಪುತ್ರರು. ನಾಭಿ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಹರಿವರ್ಷ, ಇಲಾವ್ರತ, ರಮ್ಯ, ಹಿರಣ್ಯಾನ್, ಕುರು, ಭದ್ರಾಶ್ವ, ಕೇತುಮಾಲ ಎಂದು. ತಂದೆ ಆಗ್ನೀಧ್ರನು ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ಹಿಮವರ್ಷವನ್ನು ತನ್ನ ನಾಭಿ ಎಂಬ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದಕ್ಕೇ ಈಗ ಭಾರತ ವರ್ಷ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಕಿಂಪುರುಷನಿಗೆ ಹೇಮಕೂಟವನ್ನೂ, ಹರಿವರ್ಷನಿಗೆ ನೈಷಧ ವರ್ಷವನ್ನೂ, ಇಲಾವ್ರತನಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತವಿರುವ ಇಲಾವ್ರತ ಖಂಡವನ್ನೂ, ರಮ್ಯನಿಗೆ ನೀಲಾಚಲದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಭೂಖಂಡವನ್ನೂ, ಹಿರಣ್ಯಾನನಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲ್ಗಡೆಯ ಶ್ವೇತವರ್ಷವನ್ನೂ, ಶೃಂಗವಾನ ಪರ್ವತದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಕುರುರಾಜನಿಗೂ, ಭದ್ರಾಶ್ವನಿಗೆ ಮೇರು ಪೂರ್ವಭಾಗವನ್ನೂ, ಕೇತುಮಾಲನಿಗೆ ಗಂಧಮಾದನ ವರ್ಷವನ್ನೂ ಆಳಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ಈ ಎಲ್ಲ ತನ್ನ ನವಪುತ್ರರನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅಧಿರಾಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ನವಪುತ್ರರಿಗೆ ನವಖಂಡ ಪೃಥ್ವೀಯನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ವಿರಕ್ತನಾದ ಆಗ್ನೀಧ್ರ ಮಹಾರಾಜನು ತಪಂಗೈಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಾಲಾಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

“ಉಳಿದ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ ವರ್ಷ ನಿತ್ಯವುಂಟು”

ಮಹಾಮುನೇ, ನಾವಿರುವ ಈ ಹಿಮವರ್ಷ ಅಥವಾ ಭಾರತ ವರ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಕಿಂಪುರುಷ ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ವರ್ಷ - ಭೂಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಸಂಪದಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ ಬಹಳ. ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೇ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಬಯಸಿದ ಭೋಗ ವಿಲಾಸಗಳೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಡದೆ ಕೈಗೆಟಕುವವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಮುಪ್ಪು ಮೂಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಾರುಣ್ಯ ಮಾಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸಾವು ಅವರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲ. ಹಿರಿತನದ ಹಗರಣವಿಲ್ಲ. ಕಿರಿತನದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. ಆ ದೇಶದ ಜನರ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ವಿಧಿ ತನ್ನ ಯುಗದ ನೊಗವನ್ನೇ ಹೇರಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲ ಸುಖದ ದೇಶಗಳು.

“ನಮ್ಮ ಭಾರತ ನಾಡು, ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಬೀಡು”

ಹಿಮವರ್ಷ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆಗ್ನೀಧ್ರ ಕುಮಾರನಾದ ನಾಭಿ ಮಹಾರಾಜನೇ ಮೊದಲನೇ ಅರಸು ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮೇರುದೇವಿಯಿಂದ ಋಷಭ ಎಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಅವನು ಭಗವದವತಾರಿ. ಆ ಋಷಭ ದೇವನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಭರತ ಹಿರಿಯ. ಆ ಋಷಭ ದೇವ ಸ್ವಯಂ ದೇವಾಧಿದೇವ. ಧರ್ಮರಾಜ್ಯದ ಚಕ್ರವು ಸುರಳಿತ ಉರುಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಂದಲೇ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ.

ಶರಣರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮರಣದಲ್ಲಿ

ಆ ಋಷಭರಾಜನು ಬಹು ಕಾಲ ಧರ್ಮ ಶಾಸನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗ ಭರತನನ್ನು ನಾಡಿನ ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಡೆದು ನೇರವಾಗಿ ಗಂಡಕೇ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುಲಹಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಐತಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಘೋರ ತಪದ ನೋಂಪಿಯನಾಂತು ನಿಂದ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಕರ ನಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಗಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಕಠೋರ ತಪದಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಕಾಯ ಕೊರಗಿತು. ಒಣಗಿ ಸೊರಗಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬರೀ ಎಲವಿನ ಹಂದರವಾಗಿ ಉಳಿದ ಅವನ ಮೈದೂಗಲಿನ ತುಂಬ ನರಗಳ ಬಲೆಗಳು ಪೋಣಿಸಿದ್ದು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ದೇಹದ ತೊಗಲಿನ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ತೊಟ್ಟ ಅರಿವೆಯ ಪರಿವೆ ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ! ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನಿಟ್ಟು ತಪಂಗೈಯುತ್ತಲೇ ಆ ಋಷಭದೇವನು ನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಋಷಭದೊರೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಈ ನಾಡಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನೆಲ್ಲ ಭರತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದ. ಅದೇ ಕಾರಣ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ “ಭಾರತವರ್ಷ” ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲಿಕ್ಕೆ. ಭರತನ ಶಾಸನ ಧರ್ಮಶಾಸನ. ಹೋಮಹವನಗಳೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ತಂದೆಯಂತೆ ಅವನಿಗೂ ಯಜ್ಞ ಯಾಗವೆಂದರೆ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹ.

ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಭರತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸುಮತಿ ಎಂಬ ಮಗ. ಅವನೂ ತಂದೆ ತಾತರಂತೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೈವಾರಿ. ಭರತನು ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಕಾಡಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ದೇಹಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಯೋಗಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮೈತ್ರೇಯ, ಅವನ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಬಿತ್ತರಿಸಲಿದ್ದೇನೆ.

ಅನಂತರ ಸುಮತಿಯು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದ. ಪರಮೇಷ್ಠಿಯು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನ ಮಗ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಹಾರ ಪುತ್ರ. ಪ್ರತಿಹಾರನಿಂದ ಪ್ರತಿಹರ್ತಾ, ಅವನಿಗೆ ಭವ, ಭವನಿಂದ ಉದ್ಧೇಧ, ಉದ್ಧೇಧನಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಅವನಿಗೆ ವೃಥು, ವೃಥುವಿಗೆ ನಕ್ತ, ನಕ್ತನ ಮಗ ಗಯ, ಗಯನಿಂದ ವಿರಾಟ್, ಅವನಿಗೆ ಮಹಾವೀರ್ಯ, ಅವನ ಮಗ ಧೀಮಾನ್, ಅವನಿಗೆ ಮಹಾಂತ, ಮಹಾಂತನಿಗೆ ಮನಸ್ಯ, ಮನಸ್ಯನಿಂದ ತ್ವಷ್ಟ, ತ್ವಷ್ಟನ ಮಗ ವಿರಜ, ಅವನಿಗೆ ರಜ, ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ರಜನ ಮಗ ಶತಜಿತ್‌ನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ನೂರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗ್ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಮುಖ. ಈ ನೂರು ಸಾವಿರವಾಗಿ, ಕುಲ ಕವಲೊಡೆದು ಮಾನವವಂಶ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮನುಕುಲದ ಮರಿಗಳು ನವಖಂಡ ಭಾರತ ಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಹರಡಿ ಹಬ್ಬಿದವು. ಈ ಕುಲದ ಕುಡಿಮಿಡಿಗಳಾದ ನರವೀರರೇ ಕೃತ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರ ಕಲಿ ಮುಂತಾದ

ಯುಗಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಭರತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತು ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗಗಳ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಉರುಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ವಾರಾಹ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲನೇ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಭೂಗೋಲದ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆ ಕೇಳಿ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಈಗ ಈ ತಿರೆಯ ಹರವು ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ನನಗೆ. ಈ ಪೊಡವಿಯ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಪುರ ಗ್ರಾಮ, ಮೊರೆಯುವ ಕಡಲು, ಹರಿಯುವ ನದಿ, ಮೆರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ, ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ನಡುಗಡ್ಡೆ, ಗುಡ್ಡ ಗಿಡ, ಧರೆ, ತೊರೆ, ಬನ ಬಯಲು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಾಣ; ಆಕಾರ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣ, ನೆಲೆ ನಿಲವುಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಆಸೆ ಮೂಡಿದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ. ತಾವು ಬಣ್ಣಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಬಡಾವಣೆಯ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೂರು ವರುಷಗಳೂ ಸಾಲವು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಈ ಭುವನ ಮಂಡಲವು ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರುಹುವೆ, ಜಂಭೂ ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲ, ಕುಶ, ಕ್ರೌಂಚ, ಶಾಕ, ಮತ್ತು ಪುಷ್ಕರ ಎಂಬ ಈ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಏಳು ಕಡಲುಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದು ಮೊರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಈ ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಉಪ್ಪು ಸಮುದ್ರವು ಆವರಿಸಿದೆ. ಕಬ್ಬಿನರಸದ ಕಡಲು ಪ್ಲಕ್ಷ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಶಾಲ್ಮಲ ನಡುಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸುರೆಯ ಸಾಗರವು ಬಳಸಿ ನಿಂದಿದೆ. ಕುಶದ್ವೀಪದ ದಂಡೆ ತೀಡುವದು ತುಪ್ಪದ ಸಮುದ್ರದ. ಕ್ರೌಂಚದ್ವೀಪದ ತಡಿಗುಂಟ ಹಾಲ್ಗಡಲು ತುಳುಕಿದೆ. ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದ ಅಂಚಿನಗುಂಟ ಜೇಂಗಡಲು ತರಂಗಿಸಿದೆ.

ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟ

ಈ ಏಳು ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಇದೆ ನಮ್ಮ ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ. ಇದರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಿಂತಿದೆ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತ. ಇದರ ಎತ್ತರ ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಹರದಾರಿ. ನೆಲದೊಡಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಹೊಕ್ಕು ಹೊತ್ತು ಹೋದದ್ದು ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ. ಈ ಬೃಹತ್ತರ ಬೆಟ್ಟದ ಬೆನ್ನು ಭಾಗದ ಹರವು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟಿದೆ. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಮೇರುಗಿರಿಯು ಭೂತಲ ಕಮಲದ ಮಧ್ಯಕೋಶದಂತಿದೆ. ಈ ಮೇರುಗಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಭಾರತವರ್ಷ, ನಂತರ ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷ, ಅದರಾಚೆ ಹರಿ ವರ್ಷಗಳಿವೆ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ರಮ್ಯಕ ಹಿರಣ್ಮಯ, ಉತ್ತರ ಕುರುದೇಶಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆ ಇಲಾವ್ರತ ಖಂಡವಿದೆ. ಅದರ ನಡುವೆ

ಸುಮೇರು ಎಂಬ ಕನಕಾಚಲವಿದೆ. ಈ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟವು ಬುಗರೆಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಹರವಾಗಿದ್ದು ಕೆಳಗೆ ಬಂದಂದತೆ ಸಣ್ಣದಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಎಂದಾದರೂ ವಾಲಿ ಬೀಳಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದಲೋ ಏನೋ ಇದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನಾಕು ಗಟ್ಟಿ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಭಗವಂತ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮಂದರಾಚಲ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಗಂಧಮಾದನ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಿಪುಲ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಪಾರ್ಶ್ವ ಎಂದು ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಎತ್ತರವಾದ ಗಿರಿಗಳು ಎದ್ದು ನಿಂತಿವೆ. ಈ ನಾಕೂ ಬೆಟ್ಟಗಳ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಲ ಗಿಡ, ಆಲದ ಮರ, ಕದಂಬ ವೃಕ್ಷ, ಪೀಪಲ ವೃಕ್ಷಗಳು ಈ ಕುಲಾಚಲಗಳ ಬಾವುಟಗಳಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿವೆ. ನಾಕೂ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಉದ್ದಳತೆ ಹನ್ನೊಂದು ನೂರು ಯೋಜನ.

ಗಿರಿಯಂಥ ಮರ, ಗಜದಂಥ ಫಲ

ಮೈತ್ರೇಯ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (ಜಂಬೂವೃಕ್ಷ) ನೀರಲಮರದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಹಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಆನೆಯ ಆಕಾರದವು. ಈ ಗಜಗಾತ್ರದ ಹಣ್ಣು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅದರ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯಂತಹ ತುಡು ತುಣುಕುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಚೆಲ್ಲುವರಿಯುವವು. ಅವುಗಳಿಂದ ಬಸಿದು ಬಂದ ರಸ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಂಬೂ ನದಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ನೀರಲ ನದಿಯ ಸೀಕರಣೆಯ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿದವರಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಅಡರುವದಿಲ್ಲ. ಬೆವರು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿದರೆ ಮೈ ದುರ್ನಾಸ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜಂಬೂ ನದಿಯ ತಡಿಗುಂಟಿ ತಂಗಾಳಿಗೆ ಒಣಗಿ ರೇವು ಬಿಟ್ಟ ಮಿದುಮಣ್ಣೇ “ಜಾಂಬೂನದ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಂಗಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇರು ಪರ್ವತ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಭದ್ರಾಶ್ವರ್ಪರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಕೇತು ಮಾಲ ಪರ್ವ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಇಲಾವ್ರತ ಪರ್ವ. ಇದರ ನಾಕೂ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರರಥ, ಗಂಧಮಾದನ, ವೈಭ್ರಾಜ, ನಂದನ ಎಂಬ ನಾಕು ಉಪವನಗಳೂ, ಅರುಣೋದ, ಮಹಾಭದ್ರ, ಅಸಿತೋದ, ಮಾನಸ ಎಂಬ ನಾಕು ಸರೋವರಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಗಂಗಾವತರಣ

ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ. ಹದಿನಾಕು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಹರಹು. ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ದಶದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಹೆಸರಾಂತ ನಗರಗಳಿವೆ. ಹರಿಯ ಅಡಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಹೊಮ್ಮಿ ಬಂದ ದೇವಗಂಗೆ ತನ್ನ ತಣ್ಣೀರಿನ ತೆರೆ ತುಂತುರುಗಳಿಂದ ತಂಗದಿರನ ತಿಂಗಳಲೋಕದ ಅಂಗಳವನ್ನು ತೊಳೆದು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ತಂಪೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ದೇವನದಿಯು ಕವಲೊಡೆದು ನಾಕು ನಿಟ್ಟಿಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗಿದೆ. ನಾಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿದ ದೇವ ಗಂಗೆಯ ಸ್ತೋತಸಗಳಿಗೆ ಸೀತಾ, ಅಲಕನಂದಾ, ಚಕ್ರ, ಭದ್ರಾ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಸುರನದಿಯ ಸಮುದ್ರ ಯಾತ್ರೆ

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಎಂಬ ಸುರನದಿಯ ಶಾಖಾತರಂಗಿಣಿಯು ಮೂಡಲ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಾನಗುಂಟ ಹರಿದು, ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಧುಮುಕುತ್ತ ಭದ್ರಾಶ್ವ ವರ್ಷದ ಕಾಡುನಾಡುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕಡಲಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಖೆ ಅಲಕನಂದೆಯು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಏಳು ಕವಲೊಡೆದು ತನ್ನ ಸಪ್ತ ಸ್ತೋತಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಈ ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ತೋಯಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಸಂಗಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಬಾಂದೊರೆಯ ಚಕ್ಷು ಎಂಬ ಝರಿಯು ಪಡುವಲ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಅನೇಕ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ತುಳುಕಾಡಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಡಲಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಅಡುಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯ ಕೊನೆಯ ಕವಲುಹೊಳೆಯಾದ ಭದ್ರೆಯು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊರೆದು ಹರಿದು ಪಾರಾಗಿ ಕೇತುಮಾಲಖಂಡದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತೋಯತಾಂಡವ ಗೈದು ನೀರಾಟವಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರ ಗರ್ಭವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ವಾಸಮಾಡಿದ ವಿಷ್ಣುವು ಭದ್ರಾಶ್ವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೇತುಮಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ವರಾಹ ರೂಪದ ವೈಭವ ನಡೆದಿದೆ. ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಭಾರತ

ಮೈತ್ರೇಯ, ಹಿಮಾಚಲ ಬೆಟ್ಟದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯವರೆಗೂ ಮೈಚಾಚಿದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಭಾರತವರ್ಷ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜನರೇ ಭಾರತೀಯರು. ಇದರ ಅಗಲ ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ. ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಶುಕ್ತಿಮಾನ್, ಋಕ್ಷ, ವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಇವು ಏಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು. ಒಳ್ಳೇ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಸಾಧುಜೀವಿಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ. ಆದರಂತೆ ಪಾಪಿಜೀವವು ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ನರಕದ ಮುಖ ಕಾಣುವದು. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯ ಭಾರತದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರಾವ ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳ ವಿಧಿ ಒತ್ತಾಯವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ ಕಲಿ ಎಂಬ ಈ ಚತುರ್ಯುಗ ಚಕ್ರ ಉರುಳುವದು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇದು ಸಾಧನಭೂಮಿ. ದೇವಮುನಿಗಳು ತಪಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾನೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಪುರುಷರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಯಜ್ಞಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೇ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಸಾಧನ ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಧಕ ಜೀವಿಗಳು ಈ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಬಯಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞ ತಪಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು

ಅತ್ತೋದ್ಧಾರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸದವಕಾಶ ಬೇರೆ ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯೂ ಭರತಖಂಡವು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಕರ್ಮ ಭೂಮಿ. ಉಳಿದವುಗಳೆಲ್ಲ ಭೋಗ ಭೂಮಿ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

“ಗಾಯಂತಿ ದೇವಾಃ ಕಿಲ ಗೀತಕಾನಿ ಧನ್ಯಾಸ್ತು ತೇ ಭಾರತ ಭೂಮಿ ಭಾಗೇ |
ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗಾಸ್ಪದ ಮಾರ್ಗಭೂತೇ ಭವಂತಿ ಭೂಯಃ ಪುರುಷಾಃ ಸುರತ್ಪಾತ್ ||

ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸಂಕಲ್ಪಿತ ತತ್ಪಲಾನಿ ಸನ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೌ ಪರಮಾತ್ಮ ಭೂತೇ |
ಅವಾಪ್ಯ ತಾಂ ಕರ್ಮಮಹೀಮನಂತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಲಯಂ ಯೇ ತ್ವಮಲಾಃ ಪ್ರಯಾಂತಿ ||
(ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ 2/3/ 24 - 25)

“ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಧನ್ಯರು. ಈ ಕರ್ಮ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಬಯಸದೇ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸುರರಿಗಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಪರಮ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಅಪವರ್ಗ ಎರಡರ ಮಾರ್ಗಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಧಕರ ಎದುರು ಮುಕ್ತದ್ವಾರಗಳಾಗಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿವೆ. ಇವರೇ ಧನ್ಯರೆಂದು” ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ದೇವಪುರದ ಭಾವಿಕರು.

ಮೈತ್ರೇಯ ! ಈ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಒಳಮೈಗಾತ್ರವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ನವ ಖಂಡ ಭೂಖಂಡದ ಹೊರಗೂ ಕೂಡ ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಕ್ಷಾರ ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನ ಕಪ್ಪು ತೆರೆಗಳಿಂದ ಈ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಘೋರಾಕಾರದಿಂದ ಘೂರಿಸುತ್ತಲಿದೆ.

ಭಾರತದ ಜೀವನಾಡಿಗಳಾದ ನದಿಗಳು

ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಭೂಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ, ಕಶೇರು, ತಾಮ್ರಪರ್ಣ, ಗಭಸ್ತಿಮಾನ್, ನಾಗದ್ವೀಪ, ಸೌಮ್ಯ, ಗಂಧರ್ವ, ವಾರುಣ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾದ ವಾರುಣ ಖಂಡವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ವ್ಯಾಸ ಸಾವಿರ ಯೋಜನ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಹಿಮಾಲಯ ಗಿರಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ಶತದ್ರು, ಎಂಬ ಎರಡು ನದಿಗಳು, ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಪರ್ವತದಿಂದ ವೇದ, ಸ್ಮೃತಿ ಎಂಬ ನದಿಗಳೂ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದಿಂದ ನರ್ಮದಾ ಸುರಸಾ ತೊರೆಗಳೂ ಋಕ್ಷ ಗಿರಿಯಿಂದ ತಾಪೀ, ಪಯೋಷ್ಟೀ, ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾದಿ ಹೊಳೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದಿವೆ. ಇದರಂತೆ ಗೋದಾವರಿ, ಭೀಮರಥೀ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಪಯಸ್ವಿನೀಗಳು ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದಿಂದ ಜನಿಸಿವೆ. ಕೃತಮಾಲಾ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ನದಿಗಳು ಮಲಯಾಚಲದಿಂದ,

ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲದಿಂದ ತ್ರಿಸಾಮಾ, ಅರ್ಯಕುಲ್ಯಾ ಶುಕ್ತಿಮಾನ್ ಗಿರಿಯಿಂದ ಋಷಿಕುಲ್ಯಾ. ಕುಮಾರೀ ಮುಂತಾದ ನದಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅನೇಕಾನೇಕನದೀ ಉಪನದಿಗಳ ತಡಿಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರು ಪಾಂಚಾಲ, ಕಾಮ ರೂಪ, ಪುಂಡ್ರ, ಕಳಿಂಗ, ಮಗಧ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಶೂರ, ಆಭೀರ, ಕಾರೂಷ, ಮಾಲವ, ಹೂಣ, ಸಾಲ್ವ, ಸೈಂಧವ, ಅಂಬಸ್ವ, ಪಾರಸೀಕ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಜನರು ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ನಲಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಣ್ಯವಂತರ ನಾಡು ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪ

ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪದ ಉದ್ದಗಲ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಎರಡುಪಟ್ಟು, ಆ ದ್ವೀಪದ ದೊರೆ ಮೇಧಾತಿಥಿಗೆ ಏಳು ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಶಾಂತಹಯ, ಕಿರಿಯ ಧ್ರುವ. ನಡುವೆ ಶಿಶಿರ, ಸುಖೋದಯ, ಆನಂದ, ಶಿವ, ಕ್ಷೇಮಕ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನ ವರ್ಷ ಅರ್ಧಾತ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಧಿರಾಜರಾಗಿ ಆಳಿದರು. ಈ ಏಳು ರಾಜ ಕುಮಾರರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಗೋಮೇದ, ಚಂದ್ರ, ನಾರದ, ದುಂದುಭಿ, ಸೋಮಕ, ಸುಮನಾ, ಮತ್ತು ವೈಭ್ರಾಜ ಎಂದು ಏಳು ಕುಲಗಿರಿಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಥವಾ ಪಾಪ ಮಾಡದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರೂ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟರಾದವರಿಗೆ ದುಃಖದ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಸ್ತದ ಇಲ್ಲ. ಬೇನೆಯೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ನದಿಗಳು ಅನುತಪ್ರಾ, ಶಿಖೀ, ವಿಪಾಶಾ, ತ್ರಿದಿವಾ, ಅಕ್ಲಮಾ, ಅಮೃತಾ ಮತ್ತು ಸುಕೃತಾ. ಇವಲ್ಲದೇ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ತೊರೆ ಝರಿಗಳೋ ಸಾವಿರಾರು. ಗಿರಿಗ್ರಾಮಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಆಯುರ್ಮಾನ ಐದುಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ನಡು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಸಾವು ಎರಗುವದಿಲ್ಲ. ದುಃಖ ದುರ್ಘಟನೆಗಳು ಜರಗುವದಿಲ್ಲ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಹಿಂಸಾ, ಸತ್ಯ ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪರಿಗ್ರಹ, ಎಂಬ ಐದು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಜನರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಎಂದು ಜಾತಿಗಳಿದ್ದಂತೆ ಆ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯೂ ಆರ್ಯಕ, ಪರರ ವಿದಿಶ್ಯ, ಭಾವೀ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಗಳುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸೋಮರೂಪದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳ ದ್ವಾರಾ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಜಂಬೂಗಿಡದಂಥ ಘನ ಆಕಾರದ ಪ್ಲಕ್ಷ ಗಿಡವಿದ್ದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಆ ದ್ವೀಪದ ಹೊರಮೈಯನ್ನು ಸುತ್ತುಹಾಕಿರುವದು ಉಪ್ಪು ನೀರಿನ ಕಪ್ಪು ಸಮುದ್ರವಲ್ಲ. ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕದ ಸಿಹಿ ರಸದ ಕಬ್ಬಿನರಸದ ಹಾಲ್ಗಡಲು.

ಮಧ್ಯದ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪ

ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪದ ಅರಸು ವೀರನಾದ ವಪುಷ್ಮಾನ್. ಅವನಿಗೂ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳು.

ಶ್ವೇತ, ಹರಿತ, ಜೇಮೂತ, ರೋಹಿತ, ವೈದ್ಯುತ, ಮಾಸ, ಸುಪ್ರಭ ಎಂದು ಶ್ವೇತವರ್ಷ, ಜೇಮೂತವರ್ಷ ಮುಂತಾದ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನ ವರ್ಷ ನಾಡುಗಳೇ ಅವರವರ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕುಮುದ, ಉನ್ನತ, ಬಲಾಹಕ, ದ್ರೋಣಾಚಲ, ಕಂಕ, ಮಹಿಷ, ಕಕುದ್ಧಾನ್ ಎಂಬ ಏಳು ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಗಳುಂಟು. ಇವೆಲ್ಲ ಕುಲಾಚಲಗಳು ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಗಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಮೂಲ್ಯ ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿವೆ. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಯೋನಿ, ತೋಯಾ, ಚಂದ್ರಾ, ಮುಕ್ತಾ, ವಿಮೋಚಿನಿ, ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಏಳು ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಪಿಲ, ಅರುಣ, ಪೀತ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ನಾಕು ವರ್ಣದ ಜನರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಪಿಲ ವರ್ಣದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಾಶ್ರಯನಾದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಣರೂಪವನ್ನು ಹೋಮ ಹವನಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಮ್ಯದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಆವಾಸವಿದೆ. ಶಾಲಲ ಗಿಡದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅದರ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಮಧ್ಯದ ಮಹಾ ಸಮುದ್ರವು ಬಳಸಿಗೊಂಡು ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಸುರಾ ಸಮುದ್ರವು ಈ ದ್ವೀಪದ ಇಮ್ಮಡಿ ವ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ಕುಶ ದ್ವೀಪದಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿದೆ.

ತುಪ್ಪದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ದರ್ಭದ ದ್ವೀಪ

ಕುಶ ದ್ವೀಪದ ಒಡೆಯ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತನಿಗೆ ಉದ್ಬಿದ, ವೇಣುಮಾನ್, ವೈರಥ ಲಂಬನ, ಧೃತಿ, ಪ್ರಭಾಕರ ಮತ್ತು ಕಪಿಲ ಎಂದು ಸಪ್ತ ಪುತ್ರರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ದಾನವ, ಮಾನವ, ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ಕಿನ್ನರ ಮುಂತಾದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ದಮೀ, ಶುಷ್ಪೀ, ಸ್ನೇಹ, ಮಂದೇಹ ಎಂಬ ನಾಕುವರ್ಣದ ಜನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ಸವೆಯಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಜನಾರ್ದನನ ಸೇವೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಮ, ಹೇಮಶೈಲ, ದ್ಯುತಿಮಾನ್, ಪುಷ್ಪವಾನ್, ಕುಶೇಶಯ, ಹರಿ ಮತ್ತು ಮಂದರಾಚಲ ಎಂದು ಏಳು ಗುರು ಗಿರಿಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿವೆ. ಮತ್ತು ಧೂತಪಾಪಾ, ಶಿವಾ, ಪವಿತ್ರಾ, ಸಮೃತ್ತಿ, ವಿದ್ಯುತ್, ಅಂಭಾ, ಮಹೀ ಎಂದು ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಗಳು ಹರಿದು ನಾಡನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ದರ್ಭೆಯ ಗಿಡದಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕುಶದ್ವೀಪ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ತುಪ್ಪದ ಸಮುದ್ರವು ಈ ತೃಣ ದ್ವೀಪವನ್ನು ದುಂಡುವರಿದು ಆವರಿಸಿದೆ.

ಕನೆಯ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೌಂಚದ್ವೀಪ

ಇದರಂತೆ ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ದೂರೆ ದ್ಯುತಿಮಾನನ ಕುಶಲ, ಮಂದಗ, ಉಷ್ಣ, ಪೀವರ, ಅಂಧಕಾರಕ, ಮುನಿ, ದುಂದುಭಿ, ಎಂಬ ಏಳು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಪ್ತ ಖಂಡಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರೌಂಚ, ವಾಮನ, ಅಂಧಕಾರಕ, ಸ್ವಹಿನೀ, ದಿವಾವೃತ್,

ಪುಂಡರೀಕವಾನ್, ದುಂದುಭಿ ಎಂಬ ಸಪ್ತ ಕುಲಾದ್ರಿಗಳೂ ಗೌರೀ, ಕುಮುದ್ವತೀ, ಸಂಧ್ಯಾ, ರಾತ್ರಿ, ಮನೋಜವಾ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಪುಂಡರೀಕಾ, ಎಂಬ ಏಳು ನದಿಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪುಷ್ಕರ, ಪುಷ್ಕಲ, ಧನ್ಯ ಮತ್ತು ತಿಷ್ಯ ಎಂಬ ನಾಕು ವರ್ಣದ ಜನರು ರುದ್ರರೂಪಿಯಾದ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮೊಸರಿನ ಕನೆಯ ಸಮುದ್ರವು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದೆ.

ದುಗ್ಧ ಸಿಂಧುವಿನ ನಡುವಿರುವ ತರಕಾರಿ ನಡುಗಡ್ಡೆ

ಶಾಕದ್ವೀಪದ ಸಮ್ರಾಟ್ ಭವ್ಯನಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಸುಕುಮಾರರು, ಜಲದ ಕುಮಾರ, ಸುಕುಮಾರ, ಮರೀಚಕ, ಸುಮೋದ, ಮೌದಾಕಿ, ಮಹಾದ್ರುಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಸಪ್ತ ಸತ್ಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ನಾಮಾಂಕಿತ ದೇಶಗಳಿಗೆ ದೊರೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಏಳು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಗಡಿಗುಡ್ಡಗಳು ಉದಯಾಚಲ, ಜಲಾಧಾರ, ರೈವತಕ, ತ್ಯಾಮ, ಅಸ್ತಾಚಲ, ಅಂಭಕೇಯ ಮತ್ತು ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಕವೃಕ್ಷದ ಸುಗಂಧಗಾಳಿ ಬಡಿದರೇ ಸಾಕು ದೇವ ಗಂಧರ್ವರೂ ಕೂಡ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೂವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ನದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರೀ, ನಲಿನೀ, ಧೇನುಕಾ, ಇಕ್ಷು, ವೇಣುಕಾ, ಸುಕುಮಾರೀ ಗಭಸ್ತೀ ಎಂಬ ಸಪ್ತಸ್ರೋತಸ್ವಿನೀಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಂಗ, ಮಾಗಧ, ಮಾನಸ, ಮಂದ ಎಂಬ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದ ಜನರು ಸವಿತೃ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುಣ್ಯದ ಭಾಂಡಾರವು ಕರಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಜನರು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಗವದ್‌ಪಾಸನೆಗೈಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಕದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತ ಹಾಲ್ಗಡಲು ಮೊರೆಯುತ್ತಲಿದೆ.

ರೋಗ ರಾಗ ರಹಿತವಾದ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪ

ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದ ಪ್ರಭು ಸವನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರ ಹೆಸರು. ಮಹಾವೀರ, ಘಾತಕಿ. ಅವರ ಹೆಸರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವೀರಖಂಡ ಘಾತಕೀಖಂಡ ಎಂದು ಎರಡೇ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಶೈಲವೂ ಕೂಡ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಅದರ, ಹೆಸರು ಮಾನಸೋತ್ತರ. ಅದರ ಅಗಲ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ, ಉದ್ದಳತೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಈ ಬೃಹದ್ ಬೆಟ್ಟವು ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಟ್ಟಿ ನಡುವೆ ಕೊರೆದು ಇಬ್ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು ಎರಡೇ ರಾಜ್ಯ ಖಂಡಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಆಯುಃ ಪರಿಮಿತಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ರೋಗ, ರಾಗ, ದುಃಖ ದ್ವೇಷ ಈ ದ್ವೀಪದ ಹತ್ತಿರವೂ ಸುಳಿಯಲಾರವು. ಇಲ್ಲಿ ದೇವದೈತ್ಯರು ನೆಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮಾನವರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಾನರೂಪ, ಸಮಾನವೇಷ, ಸಮನಾದ ಕಾಂತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವೇದ ಚೋದನೆ ಇಲ್ಲ. ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗ. ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ದೇವದಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಸುತ್ತು

ಮುತ್ತು ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸಾಗರವು ಆವರಿಸಿದೆ. ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸಮುದ್ರದ ಸುತ್ತಲೂ ಅದರ ಇಮ್ಮಡಿ ಬಂಗಾರದ ಭೂಮಿ ಹರಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಜನಶೂನ್ಯ, ಜಂತುವರ್ಜಿತ. ಅದರಾಚೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರವುಳ್ಳ ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಆ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ದಟ್ಟ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಆ ಘನಾಂಧಕಾರವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಟಾಹದಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಟಾಹ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ, ಸಪ್ತಪರ್ವತಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತೊನೆದಾಡುವ ಸಮಗ್ರ ಭೂಮಂಡಲದ ಪರಿಮಾಣವು ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ಯೋಜನವಾಗಿದೆ. ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣಗೌರವಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಪೃಥ್ವಿ ಮಂಡಲವು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತವಾಗಿದೆ.

ಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳ ಮೇಲ್ಮೈ

ವಿಪ್ರವರ್ಯ, ಈ ವರೆಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಭೂಮಂಡಲದ ಅಗಲ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಇದರ ಎತ್ತರವೂ ಕೂಡ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ಆತಲ, ವಿತಲ, ನಿತಲ, ಗಭಸ್ತಿಮತ್, ಮಹಾತಲ, ಸುತಲ, ಪಾತಲ ಎಂಬ ಏಳು ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಧೋ ಲೋಕಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭದ ಒಳಕೆಳಗೆ ಉಂಟು. ಈ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುಂದರ ಮಂದಿರಗಳೂ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ದೈತ್ಯ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಜಾತಿಯವರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳ ಹಾರಾಟವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವು ನಾಗಲೋಕಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಿದಾಡುವ ಹಾವುಗಳ ಹಡೆ ಮುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾರದರು ಪಾತಾಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ದೇವಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ “ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಪಾತಾಲಲೋಕವೇ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರಂತೆ. ರತ್ನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಈ ಪಾತಾಲ ಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಮೂರುತಿಗಳಂತೆ ಸಂಚರಿಸುವ ನಾಗಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮುಕ್ತಜೀವನಕ್ಕೂ ಮರಳಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕೆನಿಸುವದು.

ಬೆಳದಿಂಗಳಂಥ ಬಿಸಿಲು, ಚಳಿಯಿಲ್ಲದ ಚಂದ್ರಿಕೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಬೀರುವದು ಬೆಳಕನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಯಾರ ಮೈಯಿಂದಲೂ ಬೆವರು ಬಸಿಯುವದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ, ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ ಬರುವದು ಚಂದ್ರ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಚಳಿಯಿಲ್ಲ. ಕಂಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಯನವೆನಿಸುವಂತೆ ಈ ಲೋಕದ ಅಂಗಳ ತುಂಬ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು. ಅಂಗಳಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸುವಷ್ಟೇ ತಂಗಾಳಿ. ಮೈಗೆ ಬೆಚ್ಚಗೆನಿಸುವಷ್ಟೇ ಬಿಸಿಲು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಸರೋವರಗಳು, ಹೂವಿನ ಹಂದರಗಳುಳ್ಳ ಉಪವನಗಳು, ತಿಳಿನೀರಿನ ಹೊಳೆಗಳೂ,

ತಾವರೆ ಬನಗಳು, ತುಂಬಿಗಳ ಗೀತಗುಂಜನ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಮಧುರಾಲಾಪದ ರಂಜನ, ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ಕೆಳಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಗಲೋಕದ ನಾಗರಿಕರು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಸ್ವಚ್ಛ. ತೊಟ್ಟ ಆಭರಣ ಸುಂದರ, ಮೈಗಿಟ್ಟ ಲೇಪನ ಸುಗಂಧ ಸೂಸುತ್ತವೆ.

ಪಾತಾಳದ ಪುಣ್ಯ, ಸಮಸ್ತ ಜಗದಾಧಾರನಾದ ಅನಂತ

ಈ ಸಪ್ತ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಗಳ ಕೆಳಗೆ ಜಗದಾಧಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶೇಷ ರೂಪವಿದೆ. ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ದೇವದಾನವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಾರರು. ಅವನನ್ನು ಅನಂತನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧ ತಾಪಸರೆಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಡೆಗಳು ಹತ್ತು ನೂರು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವಸ್ಥಿಕ ಚಿಹ್ನೆ. ಆ ಪಣೆ ಮಣಿಗಳ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿ ಜಗಮಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವನು ಉಟ್ಟದ್ದು ನೀಲಾಂಬರ, ತೊಟ್ಟದ್ದು ಬಿಳಿ ಹಾರಗಳು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ, ಅವನು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಒನಕೆ ಎತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶೋಭೆಯು ಸ್ವಯಂ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ಶರೀರಗೊಂಡು ಅವನ ಸೈವೈಯುತ್ತದೆ. ವಾರುಣೀದೇವಿ ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಕಲ್ಪಗಳ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಆದಿಶೇಷನ ಮುಖಗಳೆಲ್ಲ ನಂಜಿನ ನಾಲಿಗೆ ತೆರೆದು ಉರಿಯ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಸಂಕರ್ಷಣ ನಾಮಕವಾದ ರುದ್ರ ರೂಪವು ಇವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಕಬಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶೇಷ ದೇವನು ಅಶೇಷ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟದಂತೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಪಾತಾಲ ತಲದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಆದಿಶೇಷನು ಎಂದಾದರೂ ಆಕಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಶೈಲ ಸಮುದ್ರ, ಸಹಿತವಾದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ನಡುಗಿ ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಕೋಲಾಹಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹದಿನಾಕು ಲೋಕಗಳ ಸಾಲು ಒಂದು ಮಾಲೆಯಿರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಇವನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಗರ್ಗಮುನಿಯು ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲದ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಶಕುನ ಅಪಶಕುನ ಹೇಳುವ ಫಲಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನೂ ಕಲಿತು ಧನ್ಯನಾದನು.

ಪಾಪಿಗಳಿಗಾಗುವ ಘೋರ ನರಕಗಳು

ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ ! ಈ ನೆಲ ಹಾಗೂ ನೀರುಗಳ ಕೆಳಗೆ ನರಕಲೋಕವಿದೆ. ಘೋರಪಾತಕ ಗೈದ ಕ್ರೂರ ಪಾಪಿಗಳು ಬೀಳುವದು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ. ದುಷ್ಟಚೇತನಗಳಿಗೆ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಉಣ್ಣು ಹಚ್ಚುವ ಘೋರ ನರಕಗಳು ನಾನಾ ಬಗೆಯಾಗಿವೆ. ರೌರವ, ಸೂಕರ, ರೋಧ, ತಾಲ, ವಿಶಸನ, ಮಹಾಜ್ವಾಲ, ತಪ್ತಕುಂಭ, ಲವಣ, ವಿಲೋಹಿತ, ರುಧಿರಾಂಬ, ವೈತರಣಿ, ಕೃಮೀಶ, ಕೃಮಿಭೋಜನ, ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಕೃಷ್ಣ ಲಾಲಾಭಕ್ಷ, ದಾರುಣ, ಪೂಯವಹ, ಪಾಪ, ವನ್ದಿಜ್ವಾಲ, ಅಧಃಶಿಲಾ, ಸಂದಂಶ, ಕಾಲಸೂತ್ರ, ಅವೀಚಿ ಶ್ವಭೋಜನ, ಅಪ್ರತಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಚಿ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ.

ಇವಲ್ಲದೇ ಯಮ ಶಾಸನದಂತೆ ವಿಧಿಸಲಾದ ಭಯಂಕರ ದಂಡ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಜೀವಿಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತರುವ ಇನ್ನೂ ಭೀಕರ ನರಕಗಳು ಉಂಟು. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಬೆದರಿಸಿ, ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೆದರಿಸಿ ಗೋಳಾಡಿಸುವ ಕ್ರೂರಕ್ರಮಗಳುಂಟು.

ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಯಾವ ನರಕ !

ಕೊಟ್ಟ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿದವ ರಾರವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸಿದವನೂ, ಹಸುವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದವನೂ, ಊರುಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗೈದವನೂ ರೋಧ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉರಲು ಹಾಕಿದವ, ಸೆರೆಗೂಡುಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಲೆಗಡುಕ, ಚಿನ್ನ ಕದ್ದವ, ಮತ್ತು ಇವರ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಸೂಕರ ನರಕದಲ್ಲಿ ನವೆಯುವರು. ವೈಶ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಹಂತಕ, ಗುರುಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಸರಸಕ್ಕಿಳಿದವ, ಭಗಿನಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದವ, ರಾಜ್ಯದ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕೊಂದವ ಇವರೆಲ್ಲ ತಪ್ಪುಕುಂಡ ಎಂಬ ನರಕದ ಕುದಿಯುವ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬೇಯುವರು. ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾರುವವರನ್ನೂ, ನಂಬಿದವರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವವರನ್ನೂ, ತಪ್ಪು ಲೋಹ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೊಸೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಮಹಾಜ್ವಾಲ ನರಕದ ಉರಿಯ ತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವರು. ಗುರುವಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದ ಎದುರಾಡಿದವರೂ, ಕೀಳು ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರೂ, ಲವಣ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಳವು ಮಾಡಿದವನು ವಿಲೋಹಿತ ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವವ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವವನೂ ಕೃಮಿಭಕ್ಷ ನರಕಕ್ಕೆ ಎಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವವ ಕೃಮೀಶ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹುಳ ಹುಪ್ಪಡಿ ತಿಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ತೋರಿಸದೇ ಪಿತೃತರ್ಪಣವೀಯದೇ, ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಮೊದಲು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಲಾಲಾಭಕ್ಷ ಎಂಬ ನರಕವಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೀ ಜೊಲ್ಲು ನೆಕ್ಕಿಯೇ ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ದುಷ್ಟರಿಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಪಂಚಾಂಗ ಹೇಳಿ ಹಣ ಕೇಳಿದರೆ, ಅಧೋಮುಖ ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಳಗದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ತಿಂದು ತೇಗಿದರೆ, ಉಪ್ಪು ಎಣ್ಣೆ, ಮಾಂಸ, ಅನ್ನ, ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರೆ, ಪೂಯವಹ ನರಕದಲ್ಲಿ ಯಮ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಮೀನು ಹಿಡಿದು ಮಾರಿದರೆ, ವಿಷವಿಕ್ಕಿದರೆ, ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿತನ ಮಾಡಿದರೆ, ಮನೆ ಮಾರುಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಘಾತಗೈದರೆ, ಸೆರೆ ಮಾರಿದರೆ, ರುಧಿರಾಂಬ ಎಂಬ ಉಗ್ರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವದು. ಹೋಮಹವನಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನವೊಡ್ಡಿದವರೂ, ಗ್ರಾಮಧಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗಡುವವರೂ ವೈತರಣಿ ಎಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಹಸ್ತಮೃಥುನಾದಿ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದವರೂ, ಕಪಟ ವಂಚನೆಗೈಯುವವರೂ ಕೃಷ್ಣ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುವರು. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡು ಕಡಿದು ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು

ಹಾಳುಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಸಿಪತ್ರವನದಲ್ಲಿ ಘೋರಕಷ್ಟ ಕಾದಿದೆ. ಆಡು ಕುರಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಕಟುಕರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವವರೂ, ಬೇಡರೂ ವನ್ನಿಜ್ವಾಲ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹುರುಪಳಿಸಿ ಹೋಗುವರು. ವ್ರತನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾದವರು ಸಂದಂಶ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಪಾಪವಾಸನೆಯಿಂದ ವೀರ್ಯಪಾತವಾದರೆ ಶ್ವಭೋಜನ ಎಂಬ ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ನರಕಗಳಿವೆ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಗೃಹದ್ದಕ್ಕೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರಹದ ಪಾಪಕೃತ್ಯ, ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಈ ಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಉಣ್ಣಬೇಕಾಗುವದು. ಪಾಪಿಗಳು ಈ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಉಗ್ರಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಗಿಡಗಂಟಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ, ಜಲಚರ ಸ್ಥಲಚರ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಮಾನವ ದಾನವ, ದೇವಧಾರ್ಮಿಕ ಏನಾದರೂ ಆಗಿ ಜನಿಸುವರು. ಆಗ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವರು ಒಳ್ಳೇ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುವರು. ಪುನಃ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಮಾಡಿದವರು ಮತ್ತೆ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು.

ನರಕದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ನರರಿಗಿರುವ ಏಕೈಕ ಉಪಾಯ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಸ್ಮೃತಿಮುಂತಾದ ಶ್ರುತ ಸ್ಥಾರ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಪಾಪದ ಹೊರೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನರಕದ ಭಯವೂ ತಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೈತ್ರೇಯ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿಜವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣವೊಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬೈಗುಬೆಳಗು, ಹಗಲು ಇರುಳುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಪಾಪದ ರಾಶಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸವೆದು ಸಣ್ಣಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಪಾತಕಮಾಡಿದ್ದರೂ ಹರಿಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅದೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಇಂಥ ಹರಿಭಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳೂ ಕೂಡ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ಸೆಳವಿನಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವ, ಸ್ವರ್ಗಪದವೆಲ್ಲಿ! ಶಾಶ್ವತ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ 'ವಾಸುದೇವ' ನಾಮದ ಜಪವೆಲ್ಲಿ! ಆದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮವನ್ನು ನಿರಂತರ ಭಜನ ಮಾಡುವುದೇ, ಈ ನರಕಗಳ ನೋವು ನರಳಾಟಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನರಮಾತ್ರರಿಗೆ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ.

ಖಗೋಲದ ಖಚಿತ ವಿಜ್ಞಾನ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ! ಭುವಲೋಕ ಮೊದಲಾದ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿಮಿತಿ, ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಾಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ನನ್ನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ತಾವು ತಣಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವವರೆಗೆ, ಚಂದ್ರನ ತಿಂಗಳ ಕಾಂತಿ ಸೂಸುವವರೆಗೆ ಭೂಮಂಡಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ. ಭುವಲೋಕದ ಹರವು ತಿರುವುಗಳೂ ಕೂಡ ಭೂಲೋಕದಷ್ಟೇ. ನೆಲದಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲ ಇದೆ. ಚಂದ್ರನಿಂದ ನೂರು ಸಾವಿರಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವು ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದಿಂದ ಎರಡು ಲಕ್ಷಯೋಜನೆಗಳ ಅಂತರದ ಆಚೆ ಬುಧ, ಅವನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಶುಕ್ರ, ಶುಕ್ರನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಮತ್ತೆ ರಡು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶನಿ, ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲ, ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನೆಗಳ ಆಚೆ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರದ ಹೊಕ್ಕಳದಂತಿರುವ ಧ್ರುವ ಮಂಡಲವು ಬೆಳಗುತ್ತಲಿವೆ.

ಮುಗಿಲಿನ ಏಣಿ, ಲೋಕಗಳ ಶ್ರೇಣಿ

ಧ್ರುವಲೋಕದಿಂದ ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಹಲೋಕವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬದುಕಿ ಇರುವ ಭೃಗು ಮುನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಧೀರ್ಘ ಜೀವಿಗಳಾದ ಸಿದ್ಧರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ರಡು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಜನೋಲೋಕವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು ವಸತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಂಟು ಕೋಟಿ ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ತಪೋಲೋಕವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೈರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಗಣವು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಎತ್ತರದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯಲೋಕವುಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಎಂದೂ ಸಾಯದಿರುವ ಅಮರ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿವೆ.

ಕೃತಕ - ಅಕೃತಕ - ಕೃತಕಾಕೃತಕ ಲೋಕಗಳು

ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಜೀವ ಜಂತುಗಳಿಗೆ ನಡೆದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭೂಲೋಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲಗಳ ನಡುವಿನ ಲೋಕವೇ ಭುವರ್ಲೋಕ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಸಿದ್ಧರು ಮತ್ತು ಮಹಾಮುನಿಗಳು. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಹದಿನಾಕು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಂತರ ಅಥವಾ ಆಕಾಶಾವಕಾಶವನ್ನೇ ಸ್ವರ್ಲೋಕ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಃ ಭುವಃ, ಸ್ವಃ ಇವು ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಕೃತಕವೆಂದೂ ಜನ, ತಪಃ, ಸತ್ಯ ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಅಕೃತಕವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಡುವಿರುವದೇ ಮಹಲೋಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃತಕಾಕೃತಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಪಾಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಕೃತಕಾಕೃತಕ.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಏಳು ಕೆಳಗೆ ಏಳು ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಕು ಲೋಕಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಬಳವಲ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಸುತ್ತಲಿಲ್ಲ ಪರಟೆ ಅಥವಾ ತೆಂಗಿನ ಚಿಪ್ಪಿನಂತಹ ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆ (ಕಟಾಹ) ಯಿಂದ ವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಆ ನೀರು ಅಗ್ನಿಯ ಆವರಣದಿಂದ, ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವಿನಿಂದ, ವಾಯು ಆಕಾಶದಿಂದ, ಆಕಾಶವು ಭೂತಕಾರಣವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ, ಅಹಂಕಾರವು ಮಹತ್ತತ್ವದಿಂದ, ಮಹತ್ತತ್ವವು ಪ್ರಧಾನದಿಂದ, ಆವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಧಾನ ತತ್ವವೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಪಾರ ಪ್ರಕೃತಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಧಾನವನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನಾದ ಪುರುಷ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಧಾನ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳೂ ವಿಶಕಲಿತವಾಗಿ ಇರಲಿಕ್ಕೂ, ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಸಮುಚಿತ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾನ್ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷೋಭಣೆಗೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಮೃತ್ರೇಯ - ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿ ಮಿತಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆ. ಹಗಲು ಇರುಳುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೇ ಕಾರಣ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಸೂರ್ಯ ದೇವನಿಗೆ ಉದಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಸ್ತವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವನು ಮೊದಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವನೋ ಆಗ ಸೂರ್ಯ ಉದಯನಾದ ಎನ್ನುವರು ಅವನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಾಗ ಅಸ್ತಮನ ಹೊಂದಿದ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಉದಯಾಸ್ತಗಳೆರಡೂ ನೋಡುವವರ ದೃಷ್ಟಿನಿಷ್ಠ. ಸೂರ್ಯ ನಿಷ್ಠವಲ್ಲ. ಆ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹ ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದೆ.

“ನೈವಾಸ್ತಮನಮರ್ಕಸ್ಯ ನೋದಯಃ ಸರ್ವದಾ ಸತಃ |

ಉದಯಾಸ್ತಮನಾಖ್ಯಂ ಹಿ ದರ್ಶನಾದರ್ಶನಂ ರವೇಃ ||

ಎಲ್ಲ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮಧ್ಯ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಮುಖನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶದ ನಟ್ಟುನಡುವೆ ಬೆಳಗುವನೋ ಅದೇ ರೇಖಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಒಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದಾಗ ಅದರ ಸಮರೇಖೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರು ಬದುರಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಸೂರ್ಯನ ಪಯಣ ಕಾಲಗಣನೆ

ಸೂರ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ದಾರಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳ ಭೋಗಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲು, ಆರು ರಾಶಿ, ರಾತ್ರಿ ಆರು ರಾಶಿ. ದಿನರಾತ್ರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು ಸೂರ್ಯನ ಈ ರಾಶಿ ಚಂಕ್ರಮಣದಪರಿಣಾಮವೇ.

೧೫ ನಿಮಿಷಗಳೆಂದರೆ = ೧ ಕಾಷ್ಠಾ, ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾ = ೧ ಕಲಾ, ೩೦ ಕಲಾ = ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ = ೧ ದಿನ.

ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತದ ಸಮಯ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಇದೇ ದಿನದ ಐದನೇ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತ 'ಸಂಕವ' ಅನಂತರ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ಆ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತದ 'ಅಪರಾಹ್ನ' ಅನಂತರ 'ಸಾಯಾಹ್ನ'. ಇದೂ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತ ಸಮಯದ್ದಿರುವುದು. ಒಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿರುವವು.

ವಿಷುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹದಿನೈದು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಉತ್ತರಾಯಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯ ಕೆಲವು ಕಲೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣಾಯಣದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲಿನ ಕೆಲ ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಬ್ಬುತ್ತದೆ. ಶರತ್ ಮತ್ತು ವಸಂತ ಋತುಗಳ ನಡುವೆ ಸೂರ್ಯನು ತುಲಾ ಅಥವಾ ಮೇಷ ರಾಶಿಗೆ ಇದ್ದಾಗ ವಿಷುವ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ದಿನ ರಾತ್ರಿಗಳು ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನ ಕರ್ಕ ರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ, ಮಕರ ರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಉತ್ತರಾಯಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿಷುವ ಕಾಲ

ಮೈತ್ರೇಯ, ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಕೂಡಿ ಒಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಮೊದಲು ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಇಂಥ ಹಗಲಿರುಳು ಹದಿನೈದಾದರೆ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ವೆನಿಸುವುದು. ಎರಡು ಪಕ್ಷವಾದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು, ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕೂಡಿ ಒಂದು ಋತು. ಮೂರು ಋತು ತಿರುಗಿದರೆ ಒಂದು ಅಯನ, ಎರಡು ಅಯನ ಕೂಡಿ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ಆದಿ - ಮೇಷ ರಾಶಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನು ವಿಶಾಖಾ ನಾಕನೇ ಅಂಶ ವೃಶ್ಚಿಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನು ವಿಶಾಖಾದ ಮೂರನೇ ಭಾಗ ತುಲಾದ ಅಂತಿಮ ಭಾಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಚಂದ್ರನು ಕೃತ್ತಿಕೆಯ ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ ಮೇಷರಾಶಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವಿಷುವಕಾಲ ಎನ್ನುವರು. ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪರ್ವಕಾಲವಾಗಿದ್ದು ಈಗ ದೇವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಿದ ದಾನವು ಅನಂತ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಕಲಾ, ಕಾಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತ, ದಿನ, ರಾತ್ರಿ, ಪಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಕಾಲಕಲೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಗುಣಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಕಾ, ಅನುಮತಿ ಎಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಕುಹೂ, ಸಿನೀವಾಲೀ ಎಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೂ ಇಬ್ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಷೋಡಶಕಲೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾದ ಚಂದ್ರನು ಉದಿಸಿದರೆ ಆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ 'ರಾಕಾ' ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಲೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಅನುಮತಿ

ಪೂರ್ಣಿಮಾ. ಇದರಂತೆ ಚಂದ್ರನ ಒಂದು ಕಲೆಯ ದರ್ಶನವಾಗುವ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಸಿನೀವಾಲಿ' ಇದು ಚತುರ್ದಶೀಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಥಾ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಕುಹೂ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

“ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ”

ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಹು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರನೆಯ ದಿವ್ಯಧಾಮವಿದೆ. ಈ ತೇಜೋಮಯವಾದ ವಿಷ್ಣು ಪದವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಗೊಂಡು ಧ್ರುವಮಂಡಲವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲ, ಅದನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮೇಘಮಂಡಲ, ಅದನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ವೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ವೃಷ್ಟಿ ತುಷ್ಟಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುಪದವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ವಿಷ್ಣುಪದದಿಂದಲೇ ಗಂಗೆಯ ಉಗಮ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎಡಕಾಲಿನ ಬೆರಳು ತುದಿಯಿಂದ ಉರುಳಿದ ಈ ನೀರನ್ನು ಧ್ರುವ ತನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಡೆಗೊಡಗಳಿಂದ ಈ ಪುಣ್ಯ ಜಲವನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿವ್ಯ ತೊರೆಯ ತೆರೆ ತುಂತುರುಗಳು ತಗಲಿದಾಗ ಕ್ಷಯ ಹಿಡಿದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದ ಕಾಂತಿ ಕೊನರಿತು. ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚೆಲುವು ಚಿಗುರಿತು. ಇಂತು ಚಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು ತೊಳೆದು ತುಳುಕಿದ ಆ ತೀರ್ಥ ಜಲವು ಮೇರುಗಿರಿಯ ನೆತ್ತಿಗೆ ಧೀಂಕಿಟ್ಟುತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಲಕನಂದಾ, ಸೀತಾ, ಚಕ್ಷು, ಭದ್ರಾ ಎಂದು ನಾಕು ನಾಲೆಗಳಾಗಿ ಹರಿದಳು ದೇವಗಂಗೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲಕನಂದೆಯನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ನೂರುವರ್ಷ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಧನ್ಯನಾದ. ಶಿವ ಜಟಾಜೂಟದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಆ ಅಲಕನಂದೆಯ ಒಂದು ಧಾರೆಯು ಪಾತಾಳದವರೆಗೂ ಹರಿದು, ಅಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಬಿದ್ದ ಸಗರ ಕುಮಾರರ ಬೂದಿ ಬೀದಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಯಿತು. ಎಲುವು ಬೂದಿಗಳು ಮಂದಾಕಿನಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನ್ನು ಮಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ ಸಗರ ಕುಮಾರರಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಈ ದೇವ ನದಿಯ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಪುಣ್ಯ, ಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ. ತರ್ಪಣದಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶತಾನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಇದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದಂತೂ ಮುಕ್ತಿ. ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲುಗಳಾಚೆ ನಿಂತು. “ಗಂಗಾ ಗಂಗಾ” ಎಂದು ಕೂಗಿದರೂ ಸಾಕು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದ್ದರೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಗಂಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹರಿಯ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವಾದ ಆ ವಿಷ್ಣು ಪದದಿಂದಲೇ.

ನಕ್ಷತ್ರ ಗುಚ್ಛ, ಶಿಂಶುಮಾರ ಪುಚ್ಛ

ಮೈತ್ರೇಯ, ಮೇಲಿನ ನೀಲ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ನಕ್ಷತ್ರ ರೂಪವೊಂದಿದೆ. ಚೇಳಿನ ಆಕಾರದ ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಚಿಕ್ಕಗಳ ಚಂದವಾದ ಆ ಗುಚ್ಛಕ್ಕೆ ಶಿಂಶುಮಾರ ಚಕ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಚಿಕ್ಕಗಳ ಚೇಳಿನ ಕೊಂಡಿಯ ತಾಣವೇ ಧ್ರುವನ ನೆಲೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಅವನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆ. ಧ್ರುವ ತಿರುಗಿದಾಗ ರವಿ ಚಂದ್ರರು ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವೇ ಸುತ್ತ

ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಚಿಕ್ಕ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ನೀಹಾರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಾಯು ಸೂತ್ರದಿಂದ ಧ್ರುವ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಶಿಂಶುಮಾರ ಚಕ್ರದ ಹೃದಯದ ಸ್ಥಾನ ನಾರಾಯಣನ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ. ಉತ್ತಾನ ಪಾದನ ಮಗ ಧ್ರುವ ಘೋರ ತಪಂಗೈದು ಈ ಚಿಕ್ಕೆಯ ಗೊಂಚಲಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಂಶುಮಾರ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಭೂತನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಶಿಶುಧ್ರುವನಿಗೂ ಆಧಾರ. ಆ ಧ್ರುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಆಧಾರ. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಭಾನು ಎಂಬ ರೂಪ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಸೂರ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಆಧಾರ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀರಿ ಮೋಡ ರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೆಲದೆದಗೆ ಅದರಿಂದ, ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಗಿಡಬಳ್ಳಿ, ಉಣಿಸು, ತಿನಿಸು, ಕಳೆಕಾಂತಿ, ನಲಿವು, ಗೆಲವು. ಹೀಗೆ ಜಗದಾಧಾರ ಸೂರ್ಯ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಧ್ರುವ, ಧ್ರುವನಿಗೆ ಶಿಂಶುಮಾರ ಚಕ್ರ ಆಧಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಆಧಾರ. ಅಂತೂ ಅವನೇ ಜಗದಾಧಾರ ಎಂದು ಸಿದ್ಧ.

“ತನ್ನ ಮೈಯ್ಯ ತಿನ್ನಲಿತ್ತು ಕರಗಿ ಹೋದ ಚಂದಿರ ಸೋತು ಸವೆದು ಸುಂದರ”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾನವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದಂತೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನಿಂದ ಪೋಷಣೆ ಪಡೆದು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನ ‘ಸುಷುಮಾ’ ಎಂದು ಎಂಬ ಕಿರಣಗಳು ಸೂರಗಿ ಸೋತುಹೋದ ಶೀತಮರೀಚಿ ಚಂದ್ರಗೆ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಪುಷ್ಪನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಚೆಲುಬಿಂಬವು ಮತ್ತೆ ಮೈದುಂಬಿ ಮಿನುಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಚಂದ್ರನ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪಾನಮಾಡಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಲಾಹೀನನಾದಾಗ ಚತುರ್ದಶಿಯ ನಂತರ ಅಳಿದುಳಿದ ಎರಡುಕಲೆಗಳನ್ನು ಪಿತೃಗಳು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದುಹೋದ ಕಲಾಧರನ ಅಮೃತ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭರತಿ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ಸೂರ್ಯನದು. ಅವನು ಹಾಗೆ ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಗುರಿಸದಿದ್ದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪವಾಸ ವನವಾಸವಾದೀತು. ಅಮೃತವೇ ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರವಲ್ಲವೇ! ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಲೆ ಕುಡಿದು ಕಿರಣ ತಿಂದು ಬದುಕಬೇಕು. ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೇ ದೊಡ್ಡ ಉಗ್ರಾಣ. ಆ ಅನ್ನಕೋಶಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ನಿರಂತರ ಒದಗಿಸುವವ ಸೂರ್ಯ. ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಅನ್ನದಾತಾ. ಮಾನವರಿಗೂ ಬೆಳಕು, ಭೋಜನ, ಬದುಕು ಎಲ್ಲ ಅವನಿಂದಲೇ.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಚಂದ್ರ

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಚತುರ್ದಶಿಯ ಮಾರನೇ ದಿನ ಎರಡೇ ಕಲೆಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಾಗ ಕ್ಷೀಣನಾದ ಚಂದ್ರನು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ‘ಅಮಾ’

ಎಂಬ ಕಿರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ದಿನಕ್ಕೆ 'ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಮೊದಲು ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಗಿಡಬಳ್ಳಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಎಲೆ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುವದರಿಂದ ಕಳ್ಳಿಕಂಟ ಕಡಿಯಬಾರದು, ಎಲೆ ಹರಿಯಬಾರದು, ಬಳ್ಳಿ ತರಿಯಬಾರದು, ಮರ ಮುರಿಯಬಾರದು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆದೇಶ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪ ತಗಲುವದು. ಚಂದ್ರ ದ್ವಿಜರಾಜನಾದುದರಿಂದ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ತುಳಸೀ ದಳವನ್ನು ಕೂಡ ಹರಿಯಬಾರದೆಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯದವರಿಲ್ಲ, ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯದವರಿಲ್ಲ

ಅಂದು ಬಸಿದುಳಿದ ಚಂದ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಪಿತೃಗಳು ತಿಂದು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೌಮ್ಯ, ಬರ್ಹಿಷದ, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ಮ ಎಂಬ ಮೂರು ಪಿತೃಗಳಾದವರು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸೋಸಿ ಬಂದ ಸುಧೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಮರುತಿಂಗಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದ್ವಿಜರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು, ಪೋಷಣೆಗೈದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತೋಷಣವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಜಲಕಣಗಳಿಂದ ಲತಾ, ವೃಕ್ಷ, ಋಷಧಿ, ಸಸ್ಯ, ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ಮಾನವ ಪರ್ಮಂತ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಉಪಕಾರಗೈಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇಂಥ ಶಕ್ತಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಧ್ರುವನಿಂದ, ಧ್ರುವನಿಗೆ ಹರಿಯಿಂದ, ಒಟ್ಟು ಎಲ್ಲರ ಪೋಷಣ ತೋಷಣಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ.

“ಚಿಕ್ಕೆಯ ಬಳಗದ ಓತೀಕಾಟ ಕಳೆವುದು ನೋಡಿದರೆಲ್ಲರ ಕಾಟ”

ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಮಹಿತವಾದ ಶಿಶುಮಾರ ಚಕ್ರ ಎಂಬ ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜವನ್ನು ರಾತ್ರಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಓತೀಕಾಟ ಆಕಾರದ ಈ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಚಿಬುಕದಂತಿದ್ದುದೇ ಧ್ರುವನ ತಂದೆ ಉತ್ತಾನಪಾದ. ಅದರ ಕೆಳಗಿದ್ದುದೇ ಯಜ್ಞ. ತಲೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ, ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಅಂಗಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು, ಕಾಲುಗಣಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರುಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮರು. ಅಗ್ನಿ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಕಶ್ಯಪ, ಮತ್ತು ಧ್ರುವರು ಅದರ ಪುಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿರುವರು. ಇದರ ಪುಚ್ಚಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲಲೀಲೆಯಾಡುವ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಎಂದು ಅಸ್ತವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಮೈತ್ರೇಯ, ಇಂತು ನಾನು ನಿನಗೆ ಪೃಥಿವೀ ಮಂಡಲ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲ, ದ್ವೀಪ, ಪರ್ವತ, ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ನಗರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಂಸ್ಥಾನ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಸ್ವರೂಪಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ

ಜೀವನು ತಿರುಗುತ್ತಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ! ಅವರ ಕರ್ಮ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಶ್ರಿಭುವನ ತಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ತೂರಾಡಿ ಕಳ್ಳೆಮಿಳ್ಳೆ ಆಡಿಸುವ ಬಂಧಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನರಾಗಬೇಕು. ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಲೋಕಭ್ರಮಣೆ ಇಲ್ಲ.

“ಭರತ ರಾಜನ ಚರಿತ, ಬಹು ಕುತೂಹಲ ಭರಿತ”

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮನೆಮಾರು, ಸಿರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತೊರದು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಂಗೈದ. ಇಂಥ ಪಾವನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಂಪಿಯನಾಂತು, ನಿರಂತರ ಹರಿಯ ಚಿಂತನಗೈದರೂ ಅದೆಂತು ಅವನಿಗೆ ಮುಕುತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ! ಅವನು ಮತ್ತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದಿರಲ್ಲವೇ! ಅದೇಕೆ! ವಿಪ್ರನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು ನಡೆದುದೆಂತು! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿಯಲು ನನಗೇನೋ ಕುತೂಹಲ. ತಾವು ದಯಮಾಡಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಭರತ ದೊರೆ ಬಹುಕಾಲ ಆ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಆ ಭರತ ಗುಣವಂತರಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ. ಅಹಿಂಸೆಯ ಆದರ್ಶ ಸಾಧಕ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿಯಂತೂ ಕೊನೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದಿದ್ದನಾತ. “ಯಜ್ಞ ಪತಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಗೋವಿಂದ! ನಿನಗೆ ವಂದನೆ. ನಾರಾಯಣ! ನಿನಗೆ ನಮೋನಮಃ. ಕೇತವ! ಕೈಮುಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ! ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ. ವಾಸುದೇವ! ನಮಸ್ಕಾರ” ಎಂದು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅರಸ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ನೆನಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭೋಗವನ್ನು ತೊರೆದ. ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಆದರಿಸಿದ. ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ. ತಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಾಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೀಸಲು. ತನಗಾಗಿ ಅವನೇನೂ ಮಾಡಲಾರ. ಕೈ ಅಲುಗಾಡಿಸುವದೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ. ಅವನ ಕಾಲು ಚಲಿಸುವದು ಬನದಲ್ಲಿ ಹೂ ಹರಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತುಳಸಿ ತರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಅವನ ಕರ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮ. ಇದೇ ಅವನ ಬದುಕಿನ ಮರ್ಮ.

“ಬಂದಿತೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಚಿಗರಿ, ದೊರೆಯ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಚಿಗುರಿ”

ಅವನೊಂದು ದಿನ ಗಂಡಕೀ ನದಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅದರ ಪುಣ್ಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದ. ಅದರ ತಡಿಯಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಎರಳೆಯೊಂದು ಆ ತೀರ ಸಾರಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮೇಲೆ ತುಂಬಿದ ಬಸುರಿ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ನೀರಿಗಾಗಿ ಧಾವಿಸಿತ್ತು. ನಡುನೀರಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಚಿಗರೆ ನದಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಚ್ಚಿತು. ಸರ್ರೆಂದು ನೀರನ್ನು ಹೀರಿತು. ಅಯ್ಯೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುಡುಗು! ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹನಾದ! ವನವೆಲ್ಲ ದುಮ್ ದುಮಿಸಿತು. ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ನಡುಗಿ ಹೋದವು. ಪಾಪ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಚಿಗರೆ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿತು. ಬೆದರಿ ಟಣ್ಣನೆ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯಿತು. ದಡಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯಿತು. ನೀರಿಗಿಂತ ಎತ್ತರ ಆ ತೀರ.

ಈಯಲಾಗಿತ್ತು ಆ ಎರಳೆ. ಅದು ಹೆದರಿ ಹಾರಿದಾಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿತು ಅದರ ಗರ್ಭ. ಜೀವವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲವೇ ! ಸಿಂಹದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆದರಿ ಚೆದುರಿದ ಜಿಂಕೆ ಹಾರಿ ದಂಡೆ ಎರಿ ಓಡಿತು. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಜಿಂಕೆ ತೀರ ಎರುವಾಗ, ಹೆದರಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುವಾಗ, ನೀರಿಗೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ಎರಳೆಯ ಮರಿಯು ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಹತ್ತಿತ್ತು. ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಣಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಭರತ ದೊರೆ ನೋಡಿದ. ತೊರೆಯ ತೆರೆ ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಜಿಂಕೆಯ ಪುಟ್ಟ ಮರಿ. ಸೆಳವು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಟ್ಟನೆ ಭರತ ದೊರೆ ಜಪಮಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗರಬಿದ್ದು ನದಿಯ ನಡುವೆ ನೀರು ಗುಟಕರಿಸುವ ಆ ಎಳೆ ಎರಳೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ. ಮೇಲೆ ಬಂದ. ತೀರಕ್ಕೆ ತಂದ. ತಾಯಿ ಜಿಂಕೆ ಬರುವದೇನೋ ಎಂದು ಆಚೇಚೆ ನೋಡಿದ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ತಾಯಿ ! ಸಿಂಹ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಎದೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ತಾಯಿ ಚಿಗರೆ ಹೆದರಿ ಹಾರಿದಾಗಲೇ ಅದರ ಬಸಿರು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಬೆದರಿ ಎತ್ತರದ ತೀರ ಎರಬೇಕೆಂದು ಜೋರಿನಿಂದ ಜಿಗಿದಾಗ ಅದರ ಪ್ರಾಣವೇ ನೆಗೆದು ಹೋಯಿತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಂಡೆಯ ಬಳಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿತು. ರಾಜನಿಗೆ ಯೋಚನೆಗಿಟ್ಟಿತು. ತಾಯಿ ಜೀವ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ, ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿ ಜಿಂಕೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಈಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು ! ಈ ಮರಿಯನ್ನು ಒಗೆಯುವದೇ ! ವೈಯ್ಯುವದೇ ! ಪರದೇಶಿ ಮರಿ. “ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥಮಿದಂ ಶರೀರಂ” ಇದೂ ಒಂದು ಭಗವತ್ಸೇವೆ ಆಗಲಿ. ಎಂದು ಚಿಗರೆ ಮರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದ.

“ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಹರಿಣ, ತೆರೆಯಿತಂತಃಕರಣ”

ತಾನಾಗಿ ಕರೆತಂದ ಬಳಿಕ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಚಾರಮಾಡಬೇಡವೇ ! ಅದಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಬಾರದು. ದಯೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ. ಸರಿ, ನಡೆಯಿತು ಆರೈಕೆ. ಸಾಗಿತು ಉಪಚಾರ ತಾನೇ ತಾಯಿ ಆದ. ಹೊಟ್ಟೆ ನೇತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದ, ದೊರೆಯ ನಲುಮೆಯ ರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಗುರೆಯ ಬದುಕು ಚಿಗುರಿತು. ಮೃಗ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಲವಿನ ದಾರ ಹುರಿಗೊಂಡಿತು. ಜಿಂಕೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಶ್ರಮದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿತು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಬನಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿತು. ದೂರ ಹೋದರೂ ಮತ್ತೆ ಸಾರಿ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಆ ತರಳೆ ಎರಳೆ. ಸ್ನೇಹದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅರಸನ ಅಂತಃಕರಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಜಪ ಅನ್ವಿತಗಳ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿದ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ. ಸಮಾಧಿಯಂತೂ ಸಂಪುಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹಗಲಿರುಳು ಚಿಗರೆಯದೇ ಚಿಂತೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಒಡನಾಟ. ಬೇರಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇಬಾರದು. ಅಡವಿಗೆ ಅದು ಆಡ ಹೋದಾಗ ಅದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಉಬ್ಬಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಆ ಚಿಗರೆಯೊಡನೆ ಚಿಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಚಿತ್ತದ ತುಂಬ ಚಿಗರೆಯದೇ ಚಿತ್ತ.

ಮಾಯಾಮೃಗ

ಆದರೆ ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ! ಭರತ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ. ಅವನಿಗಾವುದೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಬಂಗಾರದಂಥ ಮಕ್ಕಳು, ಶೃಂಗಾರಸ್ವಪ್ನದಂತಿದ್ದ ಮಡದಿ, ಸಾರ್ವಭೌಮಸಿರಿ, ಪ್ರೀತಿಯ ಬಳಗ, ಬಯಸಿದ ಭಾಗ್ಯ, ಮುತ್ತಿನಂಥ ಸಂಸಾರ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮಾಯೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ತಾನು ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಚಿಗರೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಡಹತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊರೆದ ದೊರೆ ಹರಿಣದ ಮರಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಬಂದರೂ ಸ್ನೇಹದ ನಂಟು ಮತ್ತೆ ಕರುಳಿನ ಸುರುಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಚಿಗರೆಯರೂಪದಿಂದ ಅವನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಮಮತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಚಿಗರಿಹೋಗರೇರಿನಂತವು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅವನಿಗೆ ಆ ಚಿಗರೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಜಿಂಕೆ, ಶಂಕೆ

ಕಾಡಿಗೆ ಆಡಲು ಹೋದ ಅದು ಮನೆಗೆ ಮರಳಲಿಕ್ಕೆ ತಡವಾದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಿಂಕೆ, ಇಲ್ಲದ ಶಂಕೆ. ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹುಲಿ ಹಿಡಿಯಿತೇ ! ತೊಳ ತಡೆಯಿತೇ ! ಸಿಂಹ ಹೊಡೆಯಿತೇ ! ಅವನ ಜಿಂತೆಗೆ ಅಂತವಿಲ್ಲ ಪಾರವಿಲ್ಲ.

ಮೃಗದ ಶೋಕದಿಂದ ಕಾವ್ಯವೇ ಉಗಮವಾಯಿತು.

ಎರಳೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲು ವಿಳಂಬವಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ ತುಂಬಿ ಬರುವದು. ಕಂಬನಿ ಕೋಡಿಯೊಡೆವುದು. ಹೃದಯದ ಹಂಬಲ ಹಾಡಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುವದು. “ಆ ಮೃಗ ನನ್ನ ಮಗು. ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ತಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ತನ್ನ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಅದು ನನ್ನ ತೋಳನ್ನು ತುರಿಸಿದಾಗ ಆಹಾ ನನಗೆಷ್ಟು ಆನಂದ ! ಅದು ಇನ್ನೆಂದಾದರೂ ಬಂದು ನೇಹದಿಂದ ನನ್ನ ಮೈ ನೆಕ್ಕಿತೇ ! ಕೋಡಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ತೋಳಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿತೇ ! ಅದು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟ ನೆಲ ನಿಪುಣಕ್ಕೆ ನಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಸಿದಂತೆ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ! ಅದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಹಲ್ಲು ಒಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಅರಗಚ್ಚ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಅದು ಕಚ್ಚಿದ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗಳ ಗರಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಮುರಿದು ಅವು ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿಕ್ಕ ವಟುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ಆ ನನ್ನ ಹುಲ್ಲೆ ಮರಿ ! ಅದು ಇನ್ನೆಂದಾದರೂ ನನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಮರಳಿತೇ ! ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಅರಳಿತೇ !” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವನ ಮನ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎದೆ ತುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದು ಎದುರು ಬಂದಾಗ ಅವನ ಮುಖ ಅರಳಿ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತಸದ ಗೆರೆ ಗುರುತು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಚಿಗರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಚಿತ್ತ ಗರಿಗೆದರಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಾದಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚೇತನ ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ನೆರಳಾಗಿ ಮರುಳಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಜಪ ಹಾಳಾಯಿತು. ತಪ ಬೀಳಾಯಿತು. ಅವನ ವೈರಾಗ್ಯ ಅಳಿಯಿತು. ಹಗಲಿರುಳು ಅದರದೇ ಧ್ಯಾನ.

“ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರಣ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿಣ ಸ್ಮರಣ”

ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಹರಿಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಅವನ ಹರಣ ತಳಮಳಿಸಿತು. “ಅಯ್ಯೋ, ನಾನು ಸತ್ತರೆ ಈ ಕೂಸಿನ ಗತಿಯೇನು?” ಎಂದು ಮಮ್ಮಲ ಮರಗಿದ. ಸಾಯುವಾಗ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಆ ಚಿಗರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಗರೆಯು ಚಿತ್ರವೇ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಜಿಂಕೆಯ ವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಜನ್ಮ ನೀಗಿದ.

ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಭರತ, ಹರಿಣ ಸ್ಮರಣ ಗೈದನು, ತಾನೆ ಚಿಗರೆಯಾದನು

ಮರಣ ಕಾಲದ ಸ್ಮರಣ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟೀತೇ! ಆ ಅಂತ್ಯ ಕಾಲದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಆ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕಾಲಂಜರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆಯಾಗಿಯೇ ಜನಿಸಿದ. ಕಾಲಂಜರ ಬೆಟ್ಟ ಜಂಬೂಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಒಂದುದಟ್ಟಡವಿ. ಅಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಪತಪ ಮಾಡಿದ ಜೀವವಲ್ಲವೇ! ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಚಿಗರಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ತಾನು ಹಿಂದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದಿದ್ದರೂ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಆತಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಈಗ ಚಿಗರೆಯಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಅದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹರಿಣವು ಯಾರನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ವೈರಾಗ್ಯ ಇಂದು ಮತ್ತೆ ಮರುಕಳಿಸಿತು. ಈಗ ಆ ಮೃಗ ಮುನಿಯಾಯಿತು. ಮನೆ ಮರೆಯಿತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಿತು. ಓಡಿ ಮತ್ತೆ ಆ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಐತಂದಿತು. ಪುಲಹಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಗೈಯುವ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿತು. ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದಿತು. ಮತ್ತೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ಅದರ ಹರಿಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸವೆಯಿತು. ಅದರ ಬಗೆ ತಿಳಿಗಟ್ಟಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಜಿಂಕೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿತು.

“ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಂ ಅಂತೇ ಜ್ಞಾನವಾನ್”

ಅನಂತರ ಸದಾಚಾರಿಗಳ ಪವಿತ್ರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಆ ಚಿಗರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ವಂಶ ಯೋಗಿಗಳ ವಂಶ. ಅವರ ನಡೆ ಶುದ್ಧ. ನುಡಿ ಸತ್ಯ ಬದ್ಧ. ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಿಶುವಿನ ಬಾಳಿನ ಬಗೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂತರ್ಮುಖಿ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಚಿತ್ತ. ನೋಡಲು ಉನ್ಮತ್ತ. ಆದರೆ ತುಂಬಿದ ಕೊಡ. ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳೂ ಅವನ ಅರಿವಿನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವನ ಪತ್ರಿಭೆ ‘ಕ್ಷ’ ಕಿರಣ ಬೀರಿ ಬೆಳಗಿತ್ತು. “ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಭಗವದ್ರೂಪ ಒಂದು. ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಹಿರಿದು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದು” ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವಟು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಅರಿಯಬೇಕಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತಂತಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಉಪದೇಶವೇ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಂದೆಯ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮುಂಜಿವೆ ಆಯಿತು. ಪುರೋಹಿತರ ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಜನಿವಾರ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಸೌಟು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಟ್ಟೆ ಪಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ತೀರ್ಥ ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದ 'ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ತನ್ನ ಮದಡ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿ' ಎಂದು.

ಹುಚ್ಚನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ

ಅಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದು ಇವನ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶಬ್ದಗಳತ್ತ ಇವನ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಬೈದು, ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ ಉತ್ತರ. ಅಸಂಬದ್ಧ ಪ್ರಲಾಪ. ಗುರುಗಳು ಬೇಸತ್ತು 'ಹುಚ್ಚ' ಎಂದು ಅವನ ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಇವನ ಮೈ ಹೊಲಸು. ಕೊಳೆಯಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಮುದುರಿದ ಮುಖ, ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೋರೆ ತೊಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದರೆ ಮಲಿನತೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದಂತೆ. ಇವನನ್ನು ಕಂಡರೇ ಊರವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ. ಅವನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವದೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಬ್ಬು, ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಿಗ್ಗು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಟ. ಅವನಿಗೂ ಅದು ಕಾಟವಲ್ಲ. ಇದೇ ಅವರ ಮೋಜು.

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಹಿತನುಡಿ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. "ನಿಜವಾದ ಯೋಗಿಗೆ ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹಾನಿ. ಗೌರವವೇ ಅವನನ್ನು ರೌರವಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುವದು. ಅವಮಾನವೇ ಅವನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಯೋಗಿಯು ಧರ್ಮದ ದಾರಿ ಬಿಡದೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನಟಿಸಬೇಕು. ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಪರಿಸರಬೇಕು. ಯಾರನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವಮಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಜನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುವಂತಿರಬೇಕು ಅವನ ಚರ್ಯೆ." ಈ ಉಪದೇಶ ಇಡಿಯಾಗಿಯೇ ಅವನ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಹುಚ್ಚ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ. ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಕ್ಕಿ ಚೋಳ, ಕಾಳು - ಕಡ್ಡಿ ಹುಲ್ಲು, ಹಣ್ಣು, ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿ ಯಾವದಾದರೇನು ! ಹಸಿಯೋ ಬಿಸಿಯೋ ! ದೊರೆತದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿ ನುರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ತಂದೆ ಸತ್ತ. ಬಂಧುಗಳು ಇವನಿಗೇಕೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಬಡಿಸುವರು ! ಕದನ್ನ ಇಕ್ಕಿದರು. ತಂಗಳನ್ನ ಬಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ತಕರಾರಿಲ್ಲದೇ ತಿಂದು ತೇಗಿದ ಈ ಭೂಪ. ಅವರು ನೀಡಿದ ಕೊಳು ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಊಟ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಇವನನ್ನು ಹಾಗೇ ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದಿತು ಅವರ ಬಂಧು ಬುದ್ಧಿ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಡ್ಡ ಮಡ್ಡನಿಂದ ಏನು ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ! ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಲ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅವನು ದನ ಜನ ಯಾರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹೆದರಿಸದಿದ್ದರೂ ಮಾನವನ ಗೊಂಬೆಗಿಂತ ಜೇವಂತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಸು ಹೆದರಿ ತಾವಾಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು. ಎಲ್ಲಿ ಏನು ಈ ಅವಧೂತನಿಗೆ !

ಕೂಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ. ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂಥ ಬಂಧು ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಭಾಗ್ಯವೆಂದರು ಬಳಗದವರು. ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೇ ತುಂಬ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರೀ ಕೂಳಿಗೆ ಇಂಥ ಆಳು ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತು ! ಎಂದು ತಾವು ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದನ್ನೂ ಹಳಸಿದ್ದನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಈಡಾಗಿ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಹಾಕಿದರೂ ಅವನು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಹಾಕಿದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಂಡು ಪಚನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೃಷ್ಯಪುಷ್ಪನಾಗಿಯೇ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಟ್ಟ ಕೂಳು ಹಾಕಿ ಅವನಿಂದ ಬಿಟ್ಟೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ತಲೆಕೆಟ್ಟಂತೆ ತಿರುಗಾಡುವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಂದಾದ ಪರೋಪಕಾರ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಂಧುಗಳು ಅವನನ್ನು ಹೊಲಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದ್ದರು.

“ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದ ಆಳು, ಕಾಳೀದೇವಿಗೆ ಕೂಳು”

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲದೇಶದ ದೊರೆಯ ಸಾರಥಿಯು ಕಾಳೀದೇವಿಗೆ ನರಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಂದು ಪುರುಷ ಪಶುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಲ ಕಾಯುವ ಜಡಭರಿತ ಕಾಣಿಸಿದ. ಮೈ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಆಸಾಮಿ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾರ ಅಕ್ಷತೆ ಇಲ್ಲ. ಮೈಮೇಲೆ ದ್ವಾದಶನಾಮವಿಲ್ಲ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆ ಸಾರಥಿ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಭಯವಿಲ್ಲ. ದಪ್ಪ ದೇಹದ ಈ ಕಾಳಿಯ ಬಲಿಯಾಗಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಳಿಯ ಗುಡಿಗೆ ನಡೆದರು. ಅವಧೂತನಾದ ಜಡಭರತ. ಕರೆದಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದ. ಅವನನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಮೊದಲು ಮೈ ತೊಳೆದರು. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಉಡಿಸಿದರು. ವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆ ತೊಡಿಸಿದರು. ಬಲಿಯಾಗಲಿರುವ ಪಶುವನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಇವನನ್ನೂ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿದರು. ಅವನನ್ನು ಕಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಎದುರು ತಂದರು. ಆ ಜಡಭರತನಿಗೋ ಇತ್ತ ಲಕ್ಷವೇ ಇಲ್ಲ.

“ಭಕ್ತನ ರಕ್ತವ ಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾಳಿ, ನಡುಗಿದಳಲ್ಲಿಯೇ ಭೀತಿಯ ತಾಳಿ”

ಅವನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೆದುರು ಕರೆತಂದಾಗ ಕಾಳೀದೇವಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಹೃದಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಹರಿ ಮಿಂಚುತ್ತಲಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅಂಥ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನ ನೆತ್ತರವನ್ನು ತನಗೆ ನೀಡ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ ಆ ರಾಜದೂತನ ಕೊರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಳು. ನೆತ್ತರು ಎತ್ತರ ಚಿತ್ತರ ಚಿಮ್ಮಿತು. ದೇವಿಯು ಆ ನೀಚನ ನೆತ್ತರ ಹೀರಿ ತಣೆದಳು. ಅವಳ ಬೆಂಬಲಿಗರೂ ಸಾರಥಿಯ ಪರಿವಾರದವರು ಕೊಬ್ಬಿದ ದೇಹದಿಂದ ಬೀಸಿದ ಬಿಸಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಂಟಮುಟ ಕುಡಿದು ಕುಣಿದರು. ಭಗವಂತನ ದಯೆಯಿಂದ ಜಡ ಭರತ ಬಲಿಯಾಗದೇ ಬದುಕಿದ.

“ಈಡು ದೇಹದ ಗುಂಡ, ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡ”

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಸೌವೀರ ದೇಶದ ಸಾಮ್ರಾಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ. ಅರಸನ ಅಂದಣ ಹೊರಲು ವಾಹಕ ಒಬ್ಬ ಕಡಿಮೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ರಾಜದೂತ ಹುಡುಕುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಜಡಭರತ ಬಿದ್ದ. ಆ ಧಾಂಡಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಆಸಾಮಿ ಅರಸರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ, ಎಂದುಕೊಂಡ ಆ ರಾಜದೂತ. ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಹೂಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು ಅದು ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡ ಎಂದು. ಜಡಭರತನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಜಡವಾದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ನೊಗ ಬಂದು ಕುಳಿತು. ಉಳಿದ ಹತ್ತೆಂಟು ಜನ ವಾಹಕರೊಡನೆ ಜಡಭರತ ರಾಜ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆದ. ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ ಅರಸನಿಗೋ ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನ ದೊರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಾರತೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುವಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅವನ ಕತೆಯೇ ಬೇರೆ.

“ಬಾಳು ಗೋಳಿನ ಕೊನೆಯ ಅರಿಸ ಹೊರಟಹ ಅರಸ”

ಇಕ್ಷುಮತೀ ನದಿಯ ನೀರು ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಷ್ಟು ಸಿಹಿ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಕಪಿಲ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮ. ಸೌವೀರ ದೇಶದ ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಕು ಎನಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ್ದು ಬರೀ ದುಃಖ. ಈ ಗೋಳಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯ ಎಂಬುದುಂಟೇ! ಇದ್ದರೆ ಅದಾವುದು! ಅದು ದೊರಕುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ! ಇದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಬಾಳಿನ ಒಂಟಿ ಒಡೆಯ ಬಲ್ಲವ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾಶುಷಿಯೊಬ್ಬನೇ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ಸೌವೀರದ ದೊರೆ ಈಗ ಅವನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಡಭರತ ಅವನಿಗೆ ಅಂದಣ ಹೊರುವ ಬೋಯಿಯಾಗಿ ದೊರೆತ.

“ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಹೊತ್ತ, ಎತ್ತೊ ಚಿತ್ತ, ಕಣ್ಣೆ ಮತ್ತೆ,
ಕರೆಯ ಬಂದು ಹೆಗಲನಿತ್ತ”

ಜಡಭರತನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಇನ್ನೂ ಸವೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೊಂದು ಕಪಿಲರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಸೌವೀರ ನರೇಶನ ಅಂದಣಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೆಗಲು ಹಚ್ಚಿದ. ಕೂಲಿಯ ಆಳುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತು ತಾನು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹುಳುಹುಪ್ಪಡಿ ಸಾಯಬಾರದೆಂದು ಜಪ್ಪಿಸಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ಬಿಲ್ಲಿನಳತೆಯ ನೆಲವನ್ನು ಮೊದಲು ನಿರುಕಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕವೇ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಕಿತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ಉಳಿದ ವಾಹಕರು ಯಾವ ವಿಚಾರವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜಡಭರತನು ನೆಲ ನೋಡಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಡೆಯುಂಟಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಗಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ತಿತ್ತ ಎಳೆದಾಡಿದಂತಾಗಿ ರಾಜನು ಗದರಿಸಿದ “ವಾಹಕರೇ, ಇದೇನು ! ಹೀಗೇಕೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಜಗ್ಗಾಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೀರಿ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರಿ.”

ಹೆದರಿದ ಬೋಯಿಗಳು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಜಡಭರತ ಮಾತ್ರ ಯಾಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಅಂದಣ ಹೇರಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ನೆಲವನ್ನು ನಿರುಕಿಸುತ್ತ ನಿದಾನವಾಗಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ತೂಗಾಟ ಬೋಯಿಗಳ ಜಗ್ಗಾಟ, ಅರಸನಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕುಲಿಕಾಟ. ಆಚೀಚೆ ಹೊರಳಿ ಉರುಳಿದಂತೆ ಅನುಭವ. ಮತ್ತೆ ಸಾವರಿಸಿಗೊಂಡು ಗದರಿದ “ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟ ! ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವಿರಾ !” ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದ ಬೋಯಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತ ನುಡಿದರು. “ಬುದ್ಧಿ, ನಾವೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ, ಆದರೆ ಈ ಹೊಸಬ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಪ್ಪು ಅವನದು ನಮ್ಮದಲ್ಲ.” ರಾಜ ಜಡಭರತನಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದ. ಅವನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮೈ ಕೈ ನೋಡಿದ. ನಕ್ಕು ನುಡಿದ. “ಎನಯ್ಯಾ ! ಬಹಳ ದಣಿವಾಯಿತೇ ! ನೀನು ನಡೆದದ್ದು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಆಯಾಸವಾಯಿತೇ ! ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತುಂಬ ತೋರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೀ. ಇಂಥ ಪುಷ್ಟ ದೇಹಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಇಷ್ಟು ನಡೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ಶ್ರಮವಾಯಿತೇ !”

ಅರೆಹುಚ್ಚನ ಮಾತಿನ ‘ಮುಂಡಿಗೆ’

“ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಪುಷ್ಟನಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ದಣಿದಿಲ್ಲ. ಹೊರುವ ಆಯಾಸವನ್ನು ನಾನು ಸಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ.” ಅವಧೂತನಂತೆ ನುಡಿದ ಆ ಅರೆಹುಚ್ಚ. ರಾಜನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಕೌತುಕಪಟ್ಟು ಕೇಳಿದ “ನಾನು ಪುಷ್ಟನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯ. ಆದರೆ ನೀನು ದಪ್ಪ ದಾಂಡಿಗನಾಗಿದ್ದುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ! ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ನಿನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದುದು ಕಣ್ಣಿಗೇ ಕಾಣುವುದು. ನಾನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವೆ ! ಮತ್ತು ಭಾರ ಹೊತ್ತ ದೇಹಕ್ಕೆ ಶ್ರಮ ಆಗದಿರುತ್ತದೆಯೇ ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಅಪಲಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಲ್ಲ !”

ರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಜಡಭರತ ಉತ್ತರಿಸಿದ

ಜಡಭರತ :- “ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳು. “ನೀನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಇದೆ” ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು. ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿವೆ. ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಗಣಿಕೆಗಳು ! ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ತೊಡೆಗಳಿವೆ. ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೇರಿದೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಎದೆ ನಿಂತಿದೆ. ಆ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಗಲು. ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಹೆಗಲು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತರೆ ನನಗೇಕೆ ಶ್ರಮವಾಗಬೇಕು!

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದು ಎನ್ನಲಾಗುವ ರಾಜನ ದೇಹವು ಇದೆ. 'ನಾನು' ಕೆಳಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. "ನಿನ್ನ ಅಂದಣವನ್ನು ನಾನು ಹೊತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕೂಡ ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನನ್ನನ್ನೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಧರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹ ಪತಿತವಾದ ಆ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳು ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿವೆ. ಆ ಜೀವನ ಕರ್ಮಗಳು ಅವಿದ್ಯಾ ಮೂಲಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಅವಿದ್ಯಾ ನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೂ ಶುದ್ಧ. ನಾಶರಹಿತ, ಗುಣ ತ್ರಯಾತೀತ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಂತೂ ವೃದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ, ಹ್ರಾಸಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನೀನು ಪುಷ್ಪನಾಗಿರುವಿ' ಎಂದು ನೀನು ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವೆ ? ಈ ಆತ್ಮವು ಕೊಬ್ಬುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊರಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಸೊಕ್ಕುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಸೊರಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ದಪ್ಪ ಧಾಂಡಿಗನಾಗಿರುವಿ' ಎಂದು ನುಡಿದ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಾಲು, ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕಾಲು, ಮೊಣಕಾಲ ಮೇಲೆ ತೊಡೆ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಟೊಂಕ, ಟೊಂಕದ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎದೆ, ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹೆಗಲು ಇದ್ದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಇದೆ. ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಭಾರವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುವುದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಇಲ್ಲ! ನೀನು ಬೇರೆ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತುವ ಬೇರೆಯಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಭಾರವಿಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೇರೆ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಈ ದೇಹ ಬೇರೆಯಾದುದರಿಂದ ನನಗೂ ಭಾರವಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಭಾರ ಹೊತ್ತಂತಾದರೆ ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಭಾರ ಎನಿಸಬಾರದು? ಇದೇ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಕಾಡು ನಾಡುಗಳೆ ಹೊತ್ತು ಭಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎನಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಆಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೂ ಇರುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಭೇದವೇ ಕಾರಣವಾಗುವುದಾದರೆ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದ ನನಗೆ ದೇಹವು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತರೂ ಆಯಾಸವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವಿದೆ? ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ 'ನಿನಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ತಪ್ಪು."

ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಜಡಭರತ ಮೌನ ತಾಳಿದ. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿದಾಗಲೇ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. 'ಇದೊಂದು ಮಹಾಚೇತನ' ಎಂದು ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅಂದಣದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿದ. ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಪಾದಹಿಡಿದ. ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದ.

ರಾಜ :- "ಮಹಾರಾಯ, ಮೊದಲು ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಿಡು. ಈಚೆಗೆ ಬಾ, ದಯಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೆಗಲು ಹಚ್ಚಬೇಡ. ನೀನಾವನೋ ಸತ್ತುರುಷನಿರುವೆ. ಹುಚ್ಚನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು!"

ಜಡಭರತ :- ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಯಾರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಜೀವಿಗಳ ಭೋಗಾದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬರುಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದವರು ಸುಖವನ್ನು, ಪಾಪಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದವರು ದುಃಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಗೃಹ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಲಿರುವರು. ಅಂದ ಬಳಿಕ “ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಾರಣ ಏನು” ಎಂದು ಬೇರೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಏನು ಕೇಳುತ್ತೀ?

ಮಹಾರಾಜ :- “ಬ್ರಹ್ಮನ್, ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ. ಜೀವಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ. ಅವರವರ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ಫಲೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಂದು ದೇಹದಿಂದ ದೇಹಾಂತರಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ. ಆದರೆ ತಾವು ಯಾರು ಎಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲವೇ ! ಅದೇಕೇ ! ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ವಶದಿಂದ ಬಂದ ಈ ದೇಹದ ಒಡೆಯನಾದ ಆತ್ಮನು ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲವೇ ! ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ’ ‘ನಾನು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ !”

ಜಡಭರತ :- ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ’ ನಾನು ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲದ್ದರಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದೂ ತಪ್ಪು. ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೂ ತಪ್ಪು. ಈಗ ‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವವರಾರು ! ನಾಲಿಗೆ, ಹಲ್ಲು, ತುಟಿ, ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಂಗಗಳ ಇವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ‘ಅಹಂ’ ಎನ್ನುವ ಇವಾವೂ ಆತ್ಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಉದಿಸಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಅಥವಾ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾಣಿಯು ‘ಅಹಂ’ ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಕೂಡ ‘ಅಹಂ’ ಪದಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ‘ಅಹಂ’ ಎಂದರೆ ನಾನು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ‘ನೀನು ಪುಷ್ಪನಾಗಿರುವಿ’ ಎಂದು ನೀನಾದರೂ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ ! ರಾಜನ್, ಕೈ ಕಾಲು ತಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾನವನ ಈ ದೇಹ ಪಿಂಡವು ಅವನ ಜೀವದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿ !

ಆತ್ಮನಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಧಿ ?

ಆತ್ಮ ಭೇದದಿಂದ ಈ ರಾಜ ರಂಕ ಭೇದವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮನಿಗಂತೂ ಯಾವ ಭೇದ, ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಪಶು ಆತ್ಮ, ವೃಕ್ಷಾತ್ಮ, ಪಕ್ಷಾತ್ಮ, ರಾಜನ ಆತ್ಮ, ಸೇವಕ ಆತ್ಮ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ

ಉಪಾಧಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬಂದ ದೇಹಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ದೇವ, ದಾನವ, ಗಿಡ, ಗಂಟಿ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ದೇಹಗಳೋ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ, ಅರಸ, ಆಳು, ದಾಸ, ದೇವ, ವೃಕ್ಷ, ವರಾಹ ಮುಂತಾದ ದೇಹಗಳು ಇವೇ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ಇದಾವುದೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಬದಲಾಗದೇ ಏಕರೂಪವಾಗಿರುವುದೇ ವಾಸ್ತವಿಕವೆನಿಸುವುದು. ಜೀವನಿಗೆ 'ಇವ ರಾಜ, ಇವ ಸೇವಕ, ಇದು ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇದು ನಾನು, ಇದು ನೀನು ಎಂದು ಕೊರದು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಾಸ್ತವಿಕ ಉಪಾಧಿಯುಂಟು !

ನಿನ್ನನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಲಿ !

ಮತ್ತು ರಾಜನ್, ನೀನು ಈ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಈ ದೇಶಕ್ಕೂ ರಾಜ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮಗ. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪ. ನಿನ್ನ ವೈರಿಗೆ ಶತ್ರು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಲಿ ! ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೀನಾರು ! ಗಂಡನೋ ! ಮಗನೋ ! ತಂದೆಯೋ ! ಮಿತ್ರನೋ ! ಶತ್ರುವೋ ! ಹಾಗೂ ನೀನು ತಲೆಯೋ ? ಕೊರಳೋ ? ಹೊಟ್ಟೆಯೋ ? ಕೈಯೋ ? ಕಾಲೋ ? ಯಾರು ನೀನು ? ಇವೇ ನೀನೋ ? ನಿನ್ನವೇ ಇವುಗಳೋ ? ಅಥವಾ ಇವುಗಳೇ ನೀನೋ ! ಏನು ? ಏಕೆ ? ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದಾವುದೂ ನೀನು ಅಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ನೀನು ಭಿನ್ನವೇ ಆಗಿರುವಿ. ಅದರಂತೆ ನಾನೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವೇ ಆಗಿರುವೆನು. ಅಂದ ಬಳಿಕ 'ಅಹಂ' ಎಂದು ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲಿ ? ಇದರಂತೆ ನೀನಾದರೂ ಲಕ್ಷವಿತ್ತು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ 'ನಾನು ಯಾರು' ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಪೃಥಕ್ರಿಸಿ 'ಅಹಂ' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳದೇ ಕುಳಿತಿರುವ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಅರ್ಥವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು."

ಜಡಭರತನ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೌವೀರದೊರೆಯ ತಲೆ ತಾನಾಗಿ ತಗ್ಗಿತು. ಅವನು ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

"ಮಹಾತ್ಮರೇ, ತಾವು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾರ್ಥತತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ, ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಈ ತತ್ವಾರ್ಥದ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ.

"ಕಪಿಲನನ್ನು ಕಾಣ ಹೊರಟು ಕಪಿಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದೆ"

ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲ ಋಷಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅವತಾರೀ ಪುರುಷ. ಜನರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದು ಅವನ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ಅವತಾರ. ಪಾಮರರಿಗೆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ನೆಲದೆಡೆಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ "ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ನಿಜವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಯಾವುದು ? ಪರಮಾರ್ಥ ಯಾವುದು ? ಎಂದು. ಆದರೆ ಇದೀಗ ನಿಮ್ಮ ಜಾಣ್ಣುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ತವು ತವಕಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆ ಕಪಿಲದೇವನೇ ನಿಮ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂತೆನಿಸುವುದು. ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಅರಿವಿನ ಆಗರ. ಜ್ಞಾನದ ಅಲೆಗಳ ಸಾಗರ. ನಿಮ್ಮ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಎರಗಿದ ನನಗೆ 'ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಯಾವುದರಿಂದಾಗುವುದು ? ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು. ರತ್ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಕೋತಿಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆ ತಿಳಿಯದ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಈ ಅಂದಣ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ !' ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾವುದು ?

ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಪರಮಾರ್ಥ ಎರಡೂ ವಿರುದ್ಧ

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಡಭರತನು "ರಾಜನ್ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಯಸಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಯಾವುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಲಿ ಪ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿರಿ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಇದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದು ಬಗೆಯುವರು.

ನಿಜವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು

ಆದರೆ ಇದಾವದೂ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸಲ್ಲ. ಮಾನವನ ನಿಜವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಯೋಗ ಮಾತ್ರ. ಈ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಫಲೇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದೆ ಭಗವದರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥ

ಇದರಂತೆ ಧನ, ಪುತ್ರ, ರಾಜ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮಗಳಾವೂ 'ಪರಮಾರ್ಥ' ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧನವೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಎನಿಸಿದ್ದರೆ ಭೋಗ ವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಮಾನವರು ಆ ಹಣವನ್ನು ಹೀಗೇಕೆ ತೂರುತ್ತಿದ್ದರು ! ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡನ್ನು ಏಕೆ ಸೂರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನುಷ್ಯರಾದರೂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ! ಆದುದರಿಂದ ಧನವು ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ರಾಜ್ಯಾದಿಗಳೂ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಹ್ರಾಸ ವಿನಾಶವಾಗುವ ಅಸ್ಥಿರ ವಸ್ತು ಪರಮಾರ್ಥ ಎನಿಸಲಾರದು. ಅದರಂತೆ ಪುತ್ರಾದಿಗಳೂ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಲಾರವು. ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ದನ, ಕರು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ

ಬೇಕೆಂದರೂ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಜೀವಜಂತುಗಳೆಲ್ಲ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎನ್ನಬೇಕಾದೀತು. ಇದರಂತೆ ಋಗಾದಿ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳೂ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ದರ್ಭೆ, ತುಪ್ಪ, ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಸಮಿಧಾ) ಸೌಟು ಮುಂತಾದ ನಶ್ವರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹೋಮ ಹವನಗಳೂ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳೂ ನಶ್ವರವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವಾವೂ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಫಲಾಶಾರಹಿತವಾದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮವೇ ಪರಮಾರ್ಥ ಎನ್ನಲೂಬಾರದು. ಈ ತರಹದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಫಲವು ಮೋಕ್ಷವಾದುದರಿಂದ ಇದು ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಪರಮಾರ್ಥ ಎಂದರೆ ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಂಟು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಇಚ್ಛಾನಿಚ್ಛಾಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಂದ, ಜೀವನ ದೇಹಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇರುವ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮರುಗಳೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಎನ್ನೋಣ ಎಂದರೆ ಆ ಪರಮಾರ್ಥವು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರ ಐಕ್ಯ ಅಥವಾ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಯೋಗವೇ ಪರಮಾರ್ಥ ಎಂದರೆ ಇದಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂಭಾವಿತ. ಒಂದು ವಸ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತು ಎಂದು ಆಗಲಾರದು.

“ಪರಮಾತ್ಮಾನುನೋರ್ಯೋಗಃ ಪರಮಾರ್ಥ ಇತೀಷ್ಯತೆ
ಮಿಥ್ಯೈತದನ್ಯದ್ವೈಯಂ ಹಿ ನೈತಿ ತದ್ವೈಯತಾಂ ಯತಃ॥

ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪರಮಾರ್ಥ

ಆದುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥ ವಸ್ತು ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಏಕಮೇವ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, ದೋಷರಹಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಸಂಖ್ಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ ಪರಮಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ದೇಹದ್ಯಧಿಷ್ಠನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ನಿಜವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಅಲ್ಲ. ಪೊಳ್ಳು ಬಿದಿರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗಾಳಿಯು ಷಡ್ದಾದಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಗತಾನಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವಂತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಾಣಿಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವರಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಭೋಗ ದೇಹಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾನೆ.” ಜಡಭರತನ ಈ ತತ್ವ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೀರನರೇಶನು ಮೂಕನಾದನು. ಅವನು ಹೇಳಿದ ಪರಾಪರ ಈ ತತ್ವವಿವೇಚನೆಯನ್ನೇ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಮೌನದಿಂದ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಭಗವತ್ತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಡಭರತನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು.

ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಗುರು. ವಿಚಿತ್ರ ಶಿಷ್ಯ

“ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಋಭು ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದ. ತತ್ವಾರ್ಥಗಳ ರಹಸ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ನಿದಾಘನು ಋಭುವಿನ ಶಿಷ್ಯನಾದ. ಇಂಥ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಋಭುವು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ನಿದಾಘನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚದ ತಲತುದಿಗಳೆಲ್ಲದರ ತಿಳಿವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳ ತಂತ್ರ, ತಿರುವು, ಸುಳಿವು, ಹೊಳವುಗಳೆಲ್ಲದರದೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರ್ವತ್ರ ಅನೇಕಾನೇಕ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಬ್ಬ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಚಿತವಾಗಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾರೂಢವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಈ ಅದ್ವೈತ ವಾಸನೆಯು ಅಲಗಾಡುತ್ತಲಿರುವುದು ಅವನ ಗುರು ಋಭುವಿನ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವನಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಧೃಡತರವಾದ ಭಗವದ್‌ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಗುರು ಋಭುಋಷಿಯು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ.

ಅವನು ಮರೆತ, ಇವನು ಅರಿತ

ದೇವಿಕಾ ಎಂಬ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವೀರನಗರ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪಟ್ಟಣ. ಆ ನಗರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಮಹರ್ಷಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯರು. ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸುಂದರ ಬನ. ಹಸಿರು ಕುಸುರು. ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಸೊಬಗಿನ ಸುಗ್ಗಿ. ಈ ರಮಣೀಯತೆಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಕೂಡಿಸಿದ ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿದಾಘವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನೇ ಆ ಋಭು ಮುನಿಯ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಶಿಷ್ಯ. ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಇಬ್ಬರೂ ತಪೋಬಲದಿಂದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ಉಂಟಾಯಿತು ಋಭುಋಷಿಗೆ. ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ವೀರನಗರಕ್ಕೆ ಐತಂದ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಋಭು ಬಂದಾಗ ನಿದಾಘ ವೈಶ್ವದೇವ ಬಲಿಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಕಾಗೆಗೆ ಬಲಿ ಇತ್ತ, ಅತಿಥಿಗಳ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದ. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಿದಾಘನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಗುರುಕುಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಳಿಕ ನಿದಾಘ ಗುರುವಿನ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಗುರುತೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆದರು ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಸವಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದ ಆ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ನಿದಾಘ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿದ. ಕೈ ಹಿಡಿದು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲು ತೊಳೆದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಎಲೆ ಬಡಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿದು “ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಬಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದ.

“ಕರಿಯದೆ ಬಂದ, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಬಡಿಸು ಎಂದ”

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅನ್ನವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಮನೆಯೊಡೆಯ ನಿರ್ದಾಢಿಗಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ. “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಅನ್ನವಿದೆ ಮೊದಲು ಹೇಳು. ನನಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಊಟ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಡು ಕೂಳು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಆಗ ನಿರ್ದಾಢಿ ವಿನಯದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ “ಪೂಜ್ಯರೆ, ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ರೊಟ್ಟಿ, ಬೇಳೆ ಪೂರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ರುಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಅತಿಥಿಯು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ “ಅಯ್ಯಾ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕದನ್ನ. ಇಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಕೂಳು ತಿಂದು ನನಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವಿದ್ದರೆ ನೀಡು. ಸಿಹಿಯಾದ ಪಾಯಸವಿಲ್ಲವೇ ! ಹಲ್ವಾ, ಒಡೆ, ಹೋಳಿಗೆ ಆದರೂ ನಡೆದೀತು” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ನಿರ್ದಾಢಿ ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕೂಗಿದ. “ಪ್ರಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ಸವಿಸವಿಯಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಅತಿಥಿಗೆ ಬಡಿಸು” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತನು. ಅದರಂತೆ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಕೂಡಲೇ ರುಚಿಕರವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಳು. ಆಗ ಋಭುಮುನಿಯು ಆ ಸವಿಯಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಂಡು ತಿಂದು ತಣಿದನು. ಆಗ ನಿರ್ದಾಢಿ ಅವನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು “ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ ಈ ಊಟದಿಂದ ತಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತೇ ! ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ ! ತಮ್ಮ ಊರು ಯಾವುದು ! ತಾವೀಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವುದು ! ಎಲ್ಲಿಂದ ತಾವಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋಣವಾಯಿತು !” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನಿರ್ದಾಢಿ ಉಪಚಾರದ ಮಾತಿಗೆ ಋಭುಮುನಿ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

“ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ತಿಂದ, ಉಂಡೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದ”

“ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹಸಿವು ಆದ ಮನುಷ್ಯ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವ ಮಾತೆಲ್ಲಿ ಬಂತು ! ಜಠರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದೇಹ ಘಟಕವಾಗಿರುವ ಪಾರ್ಥಿವ ಧಾತುಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾದಾಗ ಹಸಿವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜಲಮಯಧಾತು ಕ್ಷೀಣವಾದಾಗ ನೀರಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆ ದೇಹದ ಧರ್ಮಗಳು. ಇವೆರಡೂ ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಹಸಿವೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಊಟದಿಂದ ನನಗೇನು ಹೊಸ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ! ಮತ್ತು “ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೇ?” ಎಂದು ನೀನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂತೋಷ, ಸಮಾಧಾನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಧರ್ಮಗಳು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ. ನನ್ನನ್ನೇಕೆ! “ನೀನು ಇರುವುದಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು? ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಿರರ್ಥಕವೇ ಆಗಿವೆ”. ಜೀವಾತ್ಮನಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೂ ಬರಲಿಕ್ಕೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸರ್ವಗತನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೀ?, ಎಂದು ಹೇಗೆ ಕೇಳುವುದು! ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅಸಂಗತವಾಗಿವೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ನೀನಲ್ಲ, ನಾನು ನಾನಲ್ಲ, ಅವರು ಅವರಲ್ಲ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಡಿನೆಳಲಿದ್ದಂತೆ. ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಅಳಿವು, ಉಳಿವು, ಗತಿ, ಮತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಇಚ್ಛೆ ಅವನು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುವುದು. ಅವನು ಆಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡುವುದು. ಇವಿಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ. ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾನು ನೀನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ!

ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಯಾವುದು! ಶುಚಿ ಯಾವುದು?

ಮತ್ತು “ಪಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನೇ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಕು. ನನಗೆ ಕದನ್ನ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ! “ಮಧುರ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಡಿಸು” ಎಂದು ನಾನೆಂದಾಗ ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂತಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ, ನಿಜ ನುಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಊಟಮಾಡುವವನಿಗೆ ರುಚಿ ಏನು! ಅರುಚಿ ಏನು! ಎಂಥ ರುಚಿಕರವಾದ ಪಕ್ಷಾನ್ನವಾದರೂ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ಅಥವಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಸಿ ಕೆಟ್ಟ ಕಹಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಈಗ ಕಹಿ ಒಗರು ಇದ್ದುದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಳಿತು, ಹಣ್ಣೊಂಡು ರುಚಿಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಒಳ್ಳೇ ಸವಿ ಕಟ್ಟಾದ ತಿಂಡಿತಿರ್ಥಗಳು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು ಕೊಳೆತು ಹಳಿತು ವಿಷವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳು ನಾಲಿಗೆಗೆ ರುಚಿಯಾದರೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಕಗಳಾಗಿ ಅಪಘನವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕಹಿಯಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳು ದೇಹಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ. ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ರುಚಿಕರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಈಗ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಡದೇ ಕಹಿಯಾಗದೇ ಸವಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಭಕ್ಷ್ಯವಾವುದು! ಭೋಜ್ಯವಾವುದು! ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾನವರು ತಿನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಸವೇ, ರಸವಲ್ಲ.

ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಸೆಗಣೆಯ ಸಾರಣೆಯೇ ಸರಿ

ಆದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಮೆತ್ತಿದಾಗ ಅದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯರ ಈ ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹವು ಪಾರ್ಥಿವ ಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಜೋಳ, ಗೋದಿ, ತುಪ್ಪ, ಎಣ್ಣೆ ಹಾಲೂ, ಮೊಸರು, ಹಣ್ಣು, ಬೆಲ್ಲ, ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕದನ್ನವಾವುದು! ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವಾವುದು! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ಮಾನವನು

ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ವನಾಗಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ.” ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಋಭುಮುನಿಯು ಹೇಳಿದ ನುಡಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿದ್ದವು. ಮನೆಯೊಡೆಯ ನಿದಾಘ ಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನದು ಹರಿತ ಬುದ್ಧಿ, ಹದಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತೆಯೇ ಋಭು ಪ್ರಭುವಿನ ಮಾತಿನ ಮಲಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವಿತು ಆತು ನಿಂತ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿತು ಅವನ ಸಂಸ್ಕಾರವಂತ ಮನಸ್ಸು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಋಭುವಿನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ತಲೆಚಾಚಿದ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿದ “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿದ ಮೋಹವೆಲ್ಲ ಅಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ದೋರಬೇಕು. ತಾವು ಯಾರು! ಹೇಳಿರಿ”

ಆಗ ಋಭು ಮುನಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ :-

“ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುರು, ಋಭು, ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡೋಣ ಎಂದೇ ಬಂದೆ. ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಮುಖ್ಯ, ಸರ್ವಕರ್ತ, ಸರ್ವಸತ್ತಾಪ್ರದ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿ ಬದುಕಬಲ್ಲ ವಸ್ತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ” ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುರುಭಕ್ತನಾದ ನಿದಾಘ ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವನ ಚರಣತೊಳೆದು ಗುರುಪೂಜೆಗೈದ. ಅನಂತರ ಋಭು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದ.

ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ

ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಋಭುಗುರುವಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ನಿದಾಘನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟ. ನೇರವಾಗಿ ನಿದಾಘನಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಊರ ಹೊರಗೇ ಋಭುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು.

ಗುರುವಿನ ಆಟ, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಪಾಠ

ಅಂದು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಸಂಭ್ರಮ. ಆ ದೇಶದ ದೊರೆ ಅದೇ ದಿನ ಆ ನಗರವನ್ನು ಮೊದಲುಬಾರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿದ್ದ. ಅವನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಚಂಡ ಜನದಟ್ಟಣೆ ಸೇರಿದ್ದಿತು. ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿ ಹಾಕಿ ಮಹಾರಾಜರ ಜಂಬೂಸವಾರಿ ಹೊರಟಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ ಜನಸ್ತೋಮದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲು. ಭಾರೀ ಸದ್ದು, ಭಯಂಕರ ಗದ್ದಲ. ನಿದಾಘನು ಹೂ ತುಳಸಿ ಅರಳಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಊರ ಮುಂದೆ ಜನಸಾಗರ ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತನಾದ ನಿದಾಘನಿಗೋ ಗದ್ದಲ ಗಲಾಟೆಯೆಂದರೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು! ನಿರ್ವಾಹವೇ ಇಲ್ಲ. ‘ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಲಿ’ ಎಂದು ಅವನು ಒಂದು ಬೀದಿಯ ಬದಿ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಆತು ನಿಂತ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕಾಲು ಸೋತಿದ್ದವು. ಬಿಸಿಲು ಬಡೆದು ಆತ ಬಸವಳಿದ್ದ. ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಗಂಟಲು

ಸೇದುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅವನು ದೂರವೇ ನಿಂತಿದ್ದ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆ, ಅರಳಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿ ದೂರ ಸಿಡಿದು ನಿಂತ ನಿರ್ದಾಘನನ್ನು ದೂರಂದಲೇ ಕಂಡು ಗುರುತು ಹಿಡಿದ ಋಭುಮುನಿ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಾಘನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುವಿನ ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಮೇಲಾಗಿದ್ದಿತು ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಮುಖ ಕಂಡು.

ಗುರುವಿನ ಲೀಲೆ, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮಾಲೆ

ಆದರೆ ಋಭುಮುನಿಯು ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನೀನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಸಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವೆ?”

“ಎಪ್ರ, ಈ ದೇಶದ ಅರಸು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸ್ವಾಗತದ ಸಂಭ್ರಮ, ಆ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ ದೂರ ಸರಿದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ನಿರ್ದಾಘ. ಋಭುವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿತು. “ಈ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಯಾರು ! ಜನರು ಯಾರು !” “ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಏರಿದವನೇ ಮಹಾರಾಜ. ಕೆಳಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳು” ಎಂದುತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿರ್ದಾಘ. “ಇಲ್ಲಿ ಆನೆ ಯಾವುದು ಅರಸ ಯಾರು !” ಋಭು ಮತ್ತೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ. “ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನೇ ಅರಸ. ಅವನ ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದು ಅವನನ್ನು ಹೊತ್ತದ್ದೇ ಆನೆ” “ಮೇಲೆ ಎಂದರೆ ಏನು ? ಕೆಳಗೆ ಎಂದರೆ ಏನು? ಮತ್ತೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಆ ಗಟ್ಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. “ನೀನು ಹೇಗಾದರೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಲದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳು” ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪುರವಣಿಯೊಂದನ್ನು ಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿದ.

ಪ್ರಶೋತ್ತರದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕ ಪ್ರಯೋಗ

ಇವನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಿರ್ದಾಘನಿಗೆ ತಲೆ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಹಾರಿಬಂದು ತನ್ನ ಎದುರಿಗಿರುವ ಋಭುಮುನಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು ಹತ್ತಿದ. ಋಭುವಿನ ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿ “ಇಕೋ ನೋಡು. ಇದು ಮೇಲೆ, ಅದು ಕೆಳಗೆ. ನಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದು ಮೇಲೆ. ನೀನು ಬಗ್ಗಿದ್ದು ಕೆಳಗೆ. ಇದರಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನು ಮಹಾರಾಜ. ಅವನ ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿದ್ದೇ ಆನೆ. ಈ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಾದರೂ ತಿಳಿಯಿತೇ ಮೇಲೆಂದರೇನು ಕೆಳಗೆಂದರೇನು ! ಮಹಾರಾಜನಂತೆ ನಾನು ಮೇಲಿರುವೆ ಆನೆಯಂತೆ ನೀನು ಕೆಳಗಿರುವೆ.” ಎಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದ. ಗುರುವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀನೆಂದರೆ ಯಾರು? ನಾನೆಂದರೆ ಯಾರು?” ಮಿಂಚಿ ಬಂದಿತು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಲಿಕೆ ಆನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಬಂದಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ದಾಘನಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು ಇವನು ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಋಭು ಎಂದು. ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿಂದ ಟಣ್ಣನೇ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿದ. ಗುರುವಿನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದ. ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದ “ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಾವು ಬೇರಾರೂ ಆಗದೇ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಆಚಾರ್ಯ

ಋಭುಮುನಿಗಳೇ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಉಳಿದವರಾರೂ ಇಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಾರರು. ಆನೆ, ಅರಸ, ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವಕ, ಸರ್ವತ್ರ ಇದ್ದು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು. ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಯಾದ ಅದ್ವೈತ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟು ! ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಋಭು ಆಚಾರ್ಯರೇ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದೀರಿ.”

ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧ ಅದ್ವೈತಾನುಭವ

ಆಗ ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಋಭುಮುನಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. “ವತ್ಸ, ಹಿಂದೆ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಹಸಿವನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾನು ಆಗಾಗ ಒಂದು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಮರವು - ಮಮತೆಗಳಿಂದ ಮಸಕಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತಾಪ್ರದನಾಗಿ ಚೇಷ್ಟಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತೃತ್ವವೇನಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಕರ್ತೃತ್ವವೆಲ್ಲವೂ ತದೇಕನಿಷ್ಠ ಈ ಅನುಸಂಧಾನವೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧವಾದ ಅದ್ವೈತಾನುಸಂಧಾನ. ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.” ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅದ್ವೈತಸಾರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಋಭು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದ. ಅನಂತರ ನಿದಾಘನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈವಾಡವನ್ನೇ ಕಂಡ. ಬೇರಾರ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅದ್ವೈತೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ನಿದಾಘನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದ. ಸೌವೀರರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯೇ, ನೀನಾದರೂ ಆ ನಿದಾಘನಂತೆ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ವೈರಿಗಳನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಕಾಣ. ದೇಹಾಭಿಮಾನ ಬಿಡು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಭಗವಂತ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಭ್ರಾಂತಿ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಪಿಲ, ಬುದ್ಧ, ಪರಶುರಾಮ, ವ್ಯಾಸ, ಮುಂತಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳು ಕಂಡರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಒಂದು. ಒಂದೇ ಆಕಾಶವು ಬಿಳಿದಾಗಿಯೂ ನೀಲವಾಗಿಯೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೇ ! ಇದೂ ಹಾಗೇ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನಾನು ನೀನು ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲದರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನೇ. ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಭ್ರಾಂತಿ ಮೋಹ. ಅದನ್ನು ಬಿಡು. ಇದನ್ನು ಹಿಡೆ” ಎಂದು ಅವಧೂತನಾದ ಜಡಭರತನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸೌವೀರ ನರೇಶ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪರಮಾರ್ಥ ಎಂದು ಬಗೆದ. ಅದರಂತೆ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಜಡಭರತನಿಗಾದರೂ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಸಂಗನಾಗಿ ಆತ್ಮೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಂದ ಭಕ್ತಿಭರಿತನಾಗಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಅದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಉದ್ಧಾರಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ದ್ವಿತೀಯಾಂಶವು ಸಂಪೂರ್ಣ

ಮೂರನೇ ಅಂಶ

ಮೊದಲಿನ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಪರಿಚಯ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಗುರುಗಳೇ, ತಾವು ಈವರೆಗೆ ಈ ಭೂಗೋಲ ಖಗೋಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದಿರಿ. ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳ ಚರಿತೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ವಿಚಾರ, ಜೀವಜಂತುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತಾವು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಕತೆಯಂತೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈಗ ನಾನು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮನ್ವಂತರಗಳು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಯಾರು ಒಡೆಯರು ! ಅವರೆಷ್ಟು ಜನ ಮನು ಮಹಾರಾಜರು ! ಪ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಂದ್ರರು ಯಾರು ಯಾರು ! ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ನನಗೆ. ಅದೂ ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದಲೇ.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ ಒಟ್ಟು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಳೆದು ಹೋದ ಮನ್ವಂತರಗಳು ಆರು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಏಳನೆಯ ಮನ್ವಂತರ. ಇದು ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಬರಲಿವೆ. ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ತಾಮಸ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ಎಂದು ಆರು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಆಗಿ ಹೋದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದ ದೇವತೆ, ಮನು, ಮನುಕುಮಾರ, ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮೊದಲಾದವರ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಕಲ್ಪಾದಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಪ್ರಥಮ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರ

ಅನಂತರ ಎರಡನೇಯದಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದ ಋಷಿದೇವತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾರಾವತರು ಮತ್ತು ತುಷಿತರು ದೇವತಾ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದರು. ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವಿಷಶ್ವಿತ್ ಎನ್ನುವವ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಊರ್ಜ, ಸ್ತಂಭ, ಪ್ರಾಣ, ವಾತ, ವೃಷಭ, ನಿರಿಯ, ಪರೀವಾನ್ ಎಂಬುವ ಏಳು ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಚೈತ್ರ, ಕಿಂಪುರುಷ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷನ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮನುಕುಮಾರರಾಗಿ ಇಡೀ ಮನ್ವಂತರದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಋಷಿದೇವತಾ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉರುಳಿಸಿದರು.

ಮೂರನೇ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಒಡೆಯ ಉತ್ತಮ. ಸ್ವರ್ಗದ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಇಂದ್ರ, ಆಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಆಗ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವತೆಗಳ ಐದು ಗುಂಪು ದೇವತಾಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಐದು ದೇವತಾಕಣಗಳಿಗೆ

ಸುಧಾಮ, ಸತ್ಯ, ಜಪ, ಪ್ರತರ್ಧನ, ವಶವರ್ತಿ, ಎಂದು ಹೆಸರು. ವಸಿಷ್ಠರ ಏಳು ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಅಜ, ಪರಶು, ದೀಪ್ತಿ, ಮುಂತಾದವರು ಮನುಕುಮಾರರು.

ನಾಲ್ಕನೇಯ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸುಪಾರ, ಸತ್ಯ, ಹರಿ, ಸುಧೀ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳುಂಟು ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದೇವತೆಗಳಿರುವರು. ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಶಿಬಿರಾಜನು ಆಗ ಇಂದ್ರಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೆಂದರೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಧಾಮ, ಪೃಥು, ಕಾವ್ಯ, ಚೈತ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವನಕ ಮತ್ತು ಪೀವರ ಮನುಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನರ, ಖ್ಯಾತಿ, ಕೇತುರೂಪ, ಜಾನು, ಸಂಘ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

ಐದನೇಯ ರೈವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಭು ಎಂಬುವ ಇಂದ್ರ, ರೈವತ ಎಂಬುವ ಮನು. ಅಮಿತಾಭ, ಭೂತರಯ, ವೈಕುಂಠ, ಸುಮೇಧ ಎಂಬ ನಾಕು ದೇವತಾಗಣಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಣದಲ್ಲಿ ಘಟಕರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು. ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯರೋಮ, ವೇದಶ್ರೀ, ಊರ್ಧ್ವಬಾಹು, ವೇದಬಾಹು, ಸುಧಾಮ, ಪರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಮುನಿ ಎಂಬ ಏಳು ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬಲಬಂಧು, ಸಂಭಾವ್ಯ, ಸತ್ಯಕ, ಮುಂತಾದ ರೈವತಕನ ಚಿರಂಜೀವರ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಶಾಸನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು

ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ತಾಮಸ, ರೈವತ ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮನುಗಳು ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮಹಾರಾಜನ ವಂಶದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿರಾಜನಾದರೂ ಋಷಿ ಕಲ್ಪನಾದ ಆ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ದಯೆಯಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಪುತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದನು.

ಆರನೇ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಚಾಕ್ಷುಷ ಎಂಬ ಮನು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಆಗ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದವ ಮನೋಜನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಂದ್ರದೇವ. ಅಪ್ಯ, ಪ್ರಸೂತ, ಭವ್ಯ, ಪೃಥುಕ, ಲೇಖಿ ಐದು ದೇವಗಣಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುರಗಣವು ಎಂಟುಂಟು ದೇವತಾ ಘಟಿತವಾಗಿದೆ. ಸುಮೇಧ, ವಿರಜ, ಹವಿಷ್ಮಾನ್ ಉತ್ತಮ, ಮಧು, ಅತಿನಾಮ; ಸಹಿಷ್ಣು ಎಂಬುವವರೇ ಆಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನುವಿನ ಊರು, ಪೂರು, ಶತದ್ಯುಮ್ನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಪುತ್ರರು ಶಾಸನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಚಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಕೃತ ಮನ್ವಂತರದ ಶಾಸಕ ಮಂಡಲ

ಮೈತ್ರೇಯ, ಪ್ರಕೃತ ನಡೆದಿರುವ ಏಳನೆಯದೇ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ. ಇಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಸುತ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೇ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವರ್ಚಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಅವನೊಂದು ಕಾಂತಿಯ ಮೊಟ್ಟೆ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿ. ಈಗ ಪುರಂದರನೇ

ಇಂದ್ರ, ಆದಿತ್ಯ, ವಸು, ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗಗಳುಂಟು. ಈ ನಮ್ಮ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಗೌತಮ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮತ್ತು ಭರದ್ವಾಜ ಎಂಬ ಏಳು ಮಹಾನುಭಾವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನೃಗ, ಧೃಷ್ಟ, ಶರ್ಯಾತಿ, ನರಿಷ್ಯಂತ, ನಾಭಾಗ, ಅರಿಷ್ಟ ಕರೂಷ, ಮತ್ತು ಪೃಷಧ ಎಂಬ ಮನು ಪುತ್ರರು ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು. ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸತ್ವಗುಣ. ಉತ್ಕರ್ಷಣಿಯಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಜಗತ್ ಪಾಲನಗೈಯುತ್ತಾನೆ.

“ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ”

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಆಕೂತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ನಾಮಕನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಎರಡನೆಯ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ತುಷಿತ ಎಂಬ ದೇವಗಣದೊಂದಿಗೆ ಅಜಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತುಷಿತಾದೇವಿಯಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದನು. ಉತ್ತಮ ಎಂಬ ಮೂರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಎಂಬ ದೇವಗಣದೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯಾದೇವಿಯಿಂದ ಸತ್ಯನಾಮಕನಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿದನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನ್ವಂತರವಾದ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಮತ್ತೆ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದ. ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಜನನಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತಳಾದ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಹರಿ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನ ಹೆಸರೂ ಹರಿ. ಅವನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾದ ದೇವತಾ ಗಣವೂ ಹರಿ ಗಣವೇ. ರೈವತನಾಮಕವಾದ ಪಂಚಮ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾದದ್ದು ಸಂಭೂತಿದೇವಿಯಿಂದ. ರೈವತನಾಮಕರಾದ ದೇವಕುಲ ಅವನ ಒಡನಾಡಿಗಳು. ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವೈಕುಂಠ ಎಂಬ ಅವತಾರ. ಆಗ ಅವನ ತಾಯ್ತನದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದವಳು ವಿಕುಂತಾದೇವಿ. ಅವನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವೈಕುಂಠಗಣವೆಂದೇ ಹೆಸರು. ನಾವು ಬದುಕಿದ ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನನು ಕಶ್ಯಪ ಕುಮಾರನಾಗಿ ದೇವಮಾತೆ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯಿಂದ ವಾಮನಾವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮೂರು ಅಡಿ ನೆಲವನ್ನು ಬಲಿರಾಜನಿಂದ ಯಾಚಿಸಿ ಪಡೆದು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪಧರಿಸಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ವಿರಾಟ ಮೂರ್ತಿ ಅವನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತ. ಮೂರು ಲೋಕದ ಸಂಕಟ ಕಳೆದ ದುಃಖವಳಿದ. ಹೀಗೆ ಏಳೂ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಳು ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಆ ಮನ್ವಂತರದ ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಯುತ್ತಾನೆ. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬತುಂಬಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ವಿಶೇಷ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಕುಮಾರರೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಮತ್ತಿತರ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದೊಂದು ವಿಭೂತಿ ರೂಪಗಳೇ.

ಮುಂದೆ ಬರುವ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳು

ಮೈತ್ರೇಯ - ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಮುಂಬರುವ ಮನ್ವಂತರಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಪ್ರಕೃತ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯನ ಸಂಸಾರ

ಪರಾಶರ - ದೇವತೆಗಳ ಬಡಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞಾ ಎಂಬ ಮಗಳು. ಆ ಬಡಿಗೆ ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಸಂಜ್ಞೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರು. ಮನು, ಯಮ, ಯಮೀ. ತರುಣನಾದ ಸವಿತೃದೇವನ ತೇಜಸ್ಸು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ತೇಜಃಪ್ರಕರ್ಷ ಅವನ ಮಡದಿಗೆ ತಾಳದಾಯಿತು. ಗಂಡನೇನೋ ತೇಜಃಪುಂಜ. ಆದರೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರೆ ಉರಿಯುವ ಪುಂಜು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಸರಸರವೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಚುಂಬನ. ದೇಹಾಲಿಂಗನ ಜ್ವಾಲಾವಿಲಾಸ. ಕೆಂಡದ ಉಂಡೆಯಂತಿರುವ ಈ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಅಗ್ನಿ ದಿವ್ಯವನ್ನು ದಿನದಿನವೂ ಇನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯು ಹೊರಟು ನಡೆದಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿದಳು. ಆ ತನ್ನ ಛಾಯೆಗೆ “ನೀನು ನಾನೇ ಆಗಿ ನನ್ನ ಪತಿ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದಳು.

ಹೆಣ್ಣಿನ ನೆರಳು, ಗಂಡು ಮರಳು

ಸಂಜ್ಞೆಯ ಛಾಯೆ - ನೆರಳು ಅವಳಂತೆ ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಆದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಛಾಯೆಯನ್ನು ಸಂಜ್ಞೆಯೆಂದೇ ಬಗೆದ. ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ. ಸರಸವಿಲಾಸ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ. ಎರಡು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಹಿರಿಯ ಮಗನೇ ಶನಿ. ಎರಡನೆಯವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನು. ಮೂರನೆಯವಳೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾದ ತಪತೀ. ಛಾಯಾದೇವಿಯು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸವಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗೂ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದ ಬಳಿಕ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಚಿಕ್ಕದು ಬಡೆದಾಡಿದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಗನಾದ ಯಮನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಶಾಪ, ತಾಯಿ ಕೊಡುವಳೆ ಶಾಪ”!

ಪ್ರಸಂಗ ಶಾಪಕೊಡುವಷ್ಟು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸೂರ್ಯ ಯಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಬಂದಿತು. ಹಡೆದ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಕೇಡು ಬಯಸಿ ಶಾಪ

ಕೊಡುವುದುಂಟೇ! ಇವಳು ಶನಿಯ ತಾಯಿಯೇ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂದೇಹ ಬಂದು ಸೂರ್ಯ ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದ. “ನೀನಾರು?”

ಭಾಯಾ - ಮಾಯಾ

ಆಗ ಭಾಯಾದೇವಿಯು ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದಳು. “ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟದಂತಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಉರಿಯ ಅಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ತೆರಳಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧಕಾದ ಆ ನೆರಳ ನಾರಿಯಿಂದ ಪತ್ನಿಪಲ್ಲಟದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಈ ನೆರಳಿನೊಂದಿಗೆ ಮರುಳಾಟ ಸಾಕು ಎನಿಸಿತು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ತಿರುಳ ರೂಪವನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಅವನಿಗೆ, ಕೂಡಲೇ ಜಗಚ್ಚಕ್ಕುವಾದ ಅವನು ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮೂಲಮೈಯಿಂದ ತಪಂಗೈಯುತ್ತಿರುವ ತಾಣವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಅನಿರ್ದ್ಯ ಸುಂದರಿಯಾದ ಅವಳು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣಿನದ ಚೆಲುವು ಕಂಡವರ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಯಿಸಿ ಚಿತ್ತ ವಿಕಾರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಕಾಮಿನೀ ರೂಪ ಬಿಟ್ಟು ಕುದುರೆ ರೂಪ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪತಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತನಾದ ದಿವಾಕರನು ತಾನು ಗಂಡು ಕುದುರೆಯ ರೂಪ ತೊಟ್ಟು ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು. ಆಗ ಆ ಅಶ್ವದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳೇರ್ವರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರೇ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು. ಅವರ ರಾಗರತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಪುಟ್ಟದ ಕೊನೆಯ ಮಗನೇ ರೇತಸ. ಅನಂತರ ರವಿದೇವನು ತನ್ನ ಮಡದಿಗೆ ಮೂಲರೂಪ ತೊಡಿಸಿ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದನು. ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯ ತಂದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಮಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಅವಾಂತರ ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದ. ಅಳಿಯ ಬೆಂಕಿಯ ಬಣಿವೆ. ಮಗಳೋ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೊಂಬೆ. ಒಂದು ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಮೇಣದ ಗೊಂಬೆ. ಈ ಸಿಡಿಲು ಮೊಗ್ಗೆಗಳ ಯೋಗವೆಂತು! ರಾಗವೆಂತು! ಭೋಗವೆಂತು! ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಯುಕ್ತಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಡಗನಲ್ಲವೇ! ಪ್ರಭೆಯ ಪರ್ವತದಂತಿರುವ ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ತನ್ನ ಗಾಡಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ. ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟದಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ಬೃಹದಾಕಾರವು ಸಾಣೆಗೆ ಹಿಡಿದು ತೀಡಿದಾಗ ಸವೆದು ಸಣ್ಣದಾಯಿತು. ಕಾವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶರೀರ ಸೌಮ್ಯವಾಯಿತು. ಕಿಚ್ಚಿನ ಕುಲುಮೆಯಂತಿರುವ ಅವನ ವಿರಾಟ್ ಕಾಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊರೆದು ತೆಗೆದು ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ಅಂಶಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವೈಷ್ಣವೀಯ ತೇಜೋಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಯುವ ಬೃಹದ್ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದಾಗ ಆ ತೇಜೋಗೋಲಕದ ಭಾಗಗಳು ಕಡಿದು ಕತ್ತರಿಸಿ ತುಂಡು ತುಣುಕುಗಳಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ಆ ಕೆಂಡದ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಖಂಡ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವಿಷ್ಣುವಿನ

ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶಂಕರನ ತ್ರಿಶೂಲಾಯುಧವನ್ನೂ ಅದರಿಂದಲೇ ರಚಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಅದರ ತೇಜಸ್ತುಣುಕಗಳಿಂದ ಸ್ಕಂದನ ಶಕ್ತಿ ಆಯುಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಸಿಡಿದು ಬಂದ ಅವೇ ಬೆಳಕಿನ ಸೆಳಕುಗಳಿಂದ ಕುಬೇರನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗಿ ಉಳಿದ ಆ ಅಗ್ನಿ ಪಿಂಡದ ಭಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಕಿಡಿ ಪುಡಿಗಳಿಂದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ತೇಜಸ್ವೀಕ್ಷಣ ವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸವತಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾಮ್ಯ

ದಿವಾಕರನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದಂತೆ (ಸಂಜ್ಞೆಯು) ಛಾಯೆಯಿಂದಲೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಜ್ಞೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ಮನು-ಛಾಯೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ಮನು. ಈ ಸಣ್ಣ ಮನು. ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಮನುವನ್ನೇ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೇ ಕಣ್ಣು, ಅದೇ ಬಣ್ಣ, ಅದೇ ಮೋರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ತದ್ರೂಪ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಾವರ್ಣ್ಯಮನು ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂಬರುವ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಈ ಸಾವರ್ಣ್ಯಯೇ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಬರಲಿರುವನು. ಆಗ ಸುತಪ, ಅಮಿತಾಭ ಮುಖ್ಯರು ದೇವತಾ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವರು. ಈ ದೇವತೆಗಳ ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತರಂತೆ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಾವೇಶ ವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಆಗಾಮಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್, ಗಾಲವ, ರಾಮ, ಕೃಪ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಮಗನಾದ ವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಇವರೇಳು ಜನ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವರು.

ಮೂರಡಿ ನೆಲದಾನವಿತ್ತು, ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಬಲಿ

ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿರೋಚನನ ಮಗ ಬಲಿರಾಜನೇ ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ಇಂದು ಕೆಳಗೆ ಪಾತಾಳದ ತಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ಮುಂದೆ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗುವನು. ಇವೆಲ್ಲವು ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೂರಡಿ ನೆಲವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ್ದರ ಫಲ. ಈ ಸಾವರ್ಣ್ಯ ಮನುವಿನಪುತ್ರರಾದ ವಿರಜ, ಉರ್ವರೀವಾನ್ ಮತ್ತು ನಿರ್ವೋಕ ಮುಂತಾದವರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕರಾಗುವರು.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮನ್ವಂತರವೇ ದಕ್ಷಸಾವರ್ಣ್ಯ ಮನ್ವಂತರ. ಪಾರ, ಸುಧರ್ಮ, ಮರೀಚಿಗರ್ಭ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಘಗಳು ಆಗ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವತೆಗಳು. ಆ ದೇವತಾ ಸಂಘಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅದ್ಭುತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಧಿರಾಜನಾಗಿರುವನು. ಆಗ ಸವನ, ದ್ಯುತಿಮಾನ್, ಭವ್ಯ, ವಸ್ತು, ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪದದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವರು. ಈ ದಕ್ಷಸಾವರ್ಣ್ಯ ಮಕ್ಕಳು ಧೃತಕೇತು, ದೀಪ್ತಿಕೇತು, ಪಂಚಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯ ಮೊದಲಾದವರು ಮಹಾರಾಜರಾಗಿ ಮೆರೆಯಲಿರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾವರ್ಣ್ಯ ಮನ್ವಂತರವೇ ಹತ್ತನೆಯದು. ಸುಧಾಮ, ವಿಶುದ್ಧ ಎಂಬ ದೇವತಾಗಣಗಳು. ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಸುರರಸಂಖ್ಯೆ ನೂರು. ಅವರಿಗೆ ಶಾಂತಿ

ಎಂಬ ಇಂದ್ರನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನು. ಆ ಸುರಪತಿ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ. ಇನ್ನು ಆಗ ಆಗಲಿರುವ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹವಿಷ್ಮಾನ್, ಸುಕೃತ, ಸತ್ಯ, ತಪೋಮೂರ್ತಿ, ನಾಭಾಗ, ಅಪ್ರತಿಮೌಜ, ಸತ್ಯಕೇತು ಇವರೇ ಆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ಸುಕ್ಷೇತ್ರ, ಉತ್ತಮ, ಭೂರಿಷೇಣ, ಮುಂತಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರ್ಣಿಯ ತನುಜರು ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲವನ್ನು ಆಗ ಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡುವರು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನು ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿ ಅವನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಹಂಗಮ, ಕಾಮಗಮ, ನಿರ್ವಾಣರತಿ ಎಂಬ ಅಮರ ಗಣಗಳು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವರು. ಒಂದೊಂದು ಗಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ದೇವತಾ ಸದಸ್ಯರಿರುವರು. ವೃಷ ಎಂಬ ಇಂದ್ರನು ಆಗಿನ ಸುರಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುವನು. ನಿಷ್ವರ, ಅಗ್ನಿತೇಜ, ವಪುಷ್ಮಾನ್, ಫಲಣಿ, ಅರುಣಿ, ಹವಿಷ್ಮಾನ್, ಅನಘ, ಪ್ರಭೃತಿಗಳೇ ಈ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಸರ್ವತ್ರಗ, ಸುಧರ್ಮ, ದೇವಾನೀಕ ಮುಂತಾದ ಮನುಕುಮಾರರು ಪೌಡವಿಯಾಣ್ಣ ರಾಗಿ ಶಾಸನ ಮಾಡುವರು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ರುದ್ರದೇವರ ಮಗನಾದ ಸಾವರ್ಧಿ ಮನುವೇ ನಿಯಾಮಕ. ಅಂದಿನ ಇಂದ್ರ ಋತುಧಾಮ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿತ, ರೋಹಿತ, ಸುಮನಾ, ಸುಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸುರಾಘ ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರದಾನ ಸುರಸಂಘಗಳುಂಟು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಘಕ್ಕೂ ಹತ್ತು ಜನ ಸುರಪುರದ ನಾಗರಿಕರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಈ ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಪೋಮೂರ್ತಿಗಳೇ. ಇದು ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ತಪಸ್ವೀ, ಸುತಪಾಃ, ತಪೋಮೂರ್ತಿ, ತಪೋರತಿ, ತಪೋಧೃತಿ, ದ್ಯುತಿ, ಮತ್ತು ತಪೋಧನ, ಈ ಏಳು ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಆಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗುವರು. ದೇವಾನ್, ಉಪದೇವ, ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಂತಾದ ಮನುಪುತ್ರರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾರಾಜರಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಲಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೇ ಬಲಿಷ್ಠರು.

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮನ್ವಂತರ ರುಚಿಮನ್ವಂತರ. ಸುತ್ರಾಮ, ಸುಧಾಮ, ಸುಕರ್ಮ ಎಂಬ ಅಮರ ಗಣಗಳು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸುರರಿಂದ ಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ದಿವಸ್ಪತಿಯೇ ಆ ಮನ್ವಂತರದ ಇಂದ್ರ. ಆ ರುಚಿಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಹ, ತತ್ವದರ್ಶಿ, ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪ, ನಿರುತ್ಸುಕ, ಧೃತಿಮಾನ್, ಅವ್ಯಯ, ಕೊನೆಯವನಾಗಿ ಸುತಪ ಎಂಬ ಮುನಿಗಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವರು. ಚಿತ್ರಸೇನ, ವಿಚಿತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜರಾಗಿ ಆಗ ಆಳುವರು. ಕೊನೆಯ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಭೌಮನು ಮನು. ಅಂದಿನ ಇಂದ್ರ ಶುಚಿ. ದೇವತಾಗಣಗಳು ಐದು. ಚಾಕ್ಷುಷ, ಪವಿತ್ರ, ಕನಿಷ್ಠ, ಭ್ರಾಜಿಕ, ವಾಚಾವೃದ್ಧ ಎಂದು. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರು ಕೇಳು. ಅಗ್ನಿಬಾಹು ಶುಚಿ, ಶುಕ್ರ, ಮಾಗಧ, ಅಗ್ನೀಧ್ರ, ಯುಕ್ತಜಿತ. ಭೌಮಮನುವಿನ ಊರು, ಗಂಭೀರ. ಬುದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕೊನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹೀಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಕಾರ್ಯ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚತುರ್ಯುಗದ ಕೊನೆಗೆ ವೇದಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಕಾಲದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿದು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ವೇದೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕೃತ್ಯಾದಿಯುಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮನು ಮಹಾರಾಜನು ಸ್ಮೃತಿಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಆ ಮನುವಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರಿಂದ ಪೊಡವಿಯ ಪಾಲನವು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮನು, ಸಪ್ತರ್ಷಿ, ದೇವಗಣ, ಇಂದ್ರ, ಮನುಪುತ್ರರಾದ ರಾಜರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ತಿರುಗಿದಾಗ ಸಾವಿರ ಯುಗದ ಅವಧಿಯ ಒಂದು ಕಲ್ಪವು ಪೂರ್ಣವಾದಂತೆ. ಇಷ್ಟೇ ಸಮಯ ರಾತ್ರಿ. ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಬಳಿಸಿ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಗೊಂಡು ಕಲ್ಪಾಂತ ಕಾಲದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷ ಎಂಬ ಹಾವಿನ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿ ಕಲ್ಪದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ನಾಶರಹಿತನಾದ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ರಚೋಗುಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನು, ಮನುಪುತ್ರ, ಇಂದ್ರ, ಸಪ್ತರ್ಷಿ, ದೇವತಾಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇತುವಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಒಂದೊಂದು ಪಾಲಕ ಅಂಶಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವಯಂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಪಿಲ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಜಗದುದ್ಧಾರಗೈಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಲ್ಮಿಸ್ವರೂಪದಿಂದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಾಸನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಕಾಯುವುದು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಈ ಮೂರನ್ನು ಮಾಡುವವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಅನ್ಯರಾರೂ ಅಲ್ಲ.

ಮುನೀನಾಮಪ್ಯಹಂ ವ್ಯಾಸಃ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ವೇದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂತು ! ಯುಗ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ವ್ಯಾಸರು ಯಾರು ! ವೇದಗಳ ಶಾಖೆಗಳು ಯಾವು ! ಎಷ್ಟು ! ಅರುಹಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ವೇದ ವೃಕ್ಷದ ಟೊಂಗೆಗಳೋ ಸಾವಿರ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಹೇಳುವುದು ನನ್ನ ಆಳವಿಗೆ ಮೀರಿದ ಮಾತು. ಪ್ರತಿದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ವೇದವ್ಯಾಸ ರೂಪದಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾನವರ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಪ. ಮತಿ ಮಿತ, ಜನರ ಈ ಅಲ್ಪತೆಯನ್ನು ಕಂಡೇ ಎಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರು ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವರು.

ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಒಂದಾಗಿದ್ದ ವೇದವನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ವೇದವ್ಯಾಸ ಅವತಾರ. ಮುನಿ ಮೃತೇಯ, ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದ್ವಾಪರ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವೇದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ಕೇಳು (ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿಯೂ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವೇದವ್ಯಾಸನಾಗಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ).

ಮೊದಲನೇ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ವೇದ ವಿಭಾಗಮಾಡಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಎರಡನೇ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಮೂರನೇ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ನಾಕನೇ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ವೇದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಂತೆ ಮುಂದೆ ಒಂದೊಂದು ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಯಮ, ಇಂದ್ರ, ವಸಿಷ್ಠ, ಸಾರಸ್ವತ, ತ್ರಿಧಾಮ, ತ್ರಿಶಿಖ, ಭರದ್ವಾಜ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ವರ್ಣಿ, ತ್ರಯ್ಯಾರುಣ, ಧನಂಜಯ, ಕೃತುಂಜಯ, ಜಯ, ಭರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ, ಹರ್ಯಾತ್ಮ, ವಾಜಶ್ರವ, ತೃಣಬಿಂದು, ಋಕ್ಷ, ಅನಂತರ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ವ್ಯಾಸರಾದರು. ಆ ಬಳಿಕ ನಾನು ವ್ಯಾಸನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಅನಂತರ ಜಾತುಕರ್ಣನ ನಂತರ ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ವ್ಯಾಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವ್ಯಾಸರು ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಅಷ್ಟು ಸಲ ವೇದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ ಪುತ್ರನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ವ್ಯಾಸ ಪದವಿಗೆ ಬರಲಿರುವನು. ಸರ್ವವೇದವೂ ಓಂ ಕಾರಾರ್ಥ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಆ ಓಂಕಾರದ ಅರ್ಥ ಸರ್ವ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಸರ್ವ ವೇದಾರ್ಥನೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸರ್ವವೇದಮಯ. ಅವನೇ ಋಜುಯ, ಯಜುರ್ಮಯ, ಮೂಲತಃ ಏಕರೂಪವಾದ ವೇದಮಯನಾದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಋಗಾದಿ ಭೇದದಿಂದ ವಿಭಜನ ಹೊಂದಿದ. ಆ ವಿಭಾಗವನ್ನೂ ತಾನೇ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಶಾಖೋಪ ಶಾಖೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವೇದವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ಗೈದವನೂ ಅವನೇ. ಆ ಸರ್ವ ವೇದ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಆ ಭಗವಂತನೇ. ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನಪ್ರದ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ, ಜ್ಞಾನಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ವೇದಶಾಖೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಪರಾಶರ - ವೇದವು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಆದರೆ ಆದ ಶಾಖೆಗಳು ಅನಂತ. ಅಸಂಖ್ಯ. ಅದರ ಚರಣ ನಾಕು. ಅದರ ಮಂತ್ರಗಳೋ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜನರಿಗೆ ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುವ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತವಾದವು. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ಭಗವದವತಾರ ಭೂತನಾದ ನನ್ನಮಗ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಆ ವೇದವನ್ನು ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ

ಎಂದು ನಾಕು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಸರೂ ಅದರಂತೆಯೇ ತಾವೂ ಚತುರ್ವಿಧವಾಗಿಯೇ ವೇದ ವಿಭಾಗಗೈದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಸರಿ.

“ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂ ವಿದ್ಧಿ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಂ
ಕೋಽಹ್ಯನ್ಯೋ ಭುವಿ ಮೈತ್ರೇಯ ಮಹಾಭಾರತಕೃದ್ಧವೇದ್ ||

ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲದೇ ಮಹಾಭಾರತದಂಥ ಹೆಬ್ಬೆತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬರೆಯಬಲ್ಲರು ! ಈ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿದವ ಈ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನೇ. ಅವನು ನನ್ನ ಮಗ. ವಸ್ತುತಸ್ತು ಅದು ಪರಚೇತನ. ಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ವೇದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು. ಸರಿ ವ್ಯಾಸ, ವೇದರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ ಇಟ್ಟ.

ಚತುರರಾದ ಚತುಃಶಿಷ್ಯರು

ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರಿಗೆ ಅನೇಕ ಜನ ಶಿಷ್ಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಗುರುವಿನ ದಯೆಯಿಂದ ಮಹಾ ವೇದ ಪಾರಂಗತರು. ಅವರದು ಒಳ್ಳೇ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿ. ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಸಗುರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವರಲ್ಲಿ ಪೈಲಮುನಿಗೆ ಋಗ್ವೇದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ. ವೈಶಾಂಪಾಯನನಿಗೆ ಯಜುರ್ವೇದದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ. ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಜೈಮಿನಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳಿ ಪಾರಂಗತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಇವರಲ್ಲದೇ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಸೂತಜಾತಿಯವನಾದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಿದ್ದ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಬಹಳ ಹರಿತ ಅವನಿಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಸರ ಈ ಸೂತಜಾತಿಯ ಶಿಷ್ಯನ ಹೆಸರು ರೋಮಹರ್ಷಣ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜುರ್ವೇದವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನ ಗೈಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಯಜುರ್ವೇದದಿಂದ ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಋಗ್ವೇದದಿಂದ ಹೋತೃವಿನ ಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಅಥರ್ವವೇದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನು ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅನಂತ ವೇದರಾಶಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರ, ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರ, ಋಕ್ಕು ಎತ್ತಿ ಋಗ್ವೇದವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಲ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. ಅಥರ್ವವೇದದಿಂದ ರಾಜಕಾರ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಒಂದಾದ ವೇದದ ಗಿಡವು, ಟೊಂಗ್ಗೆ, ಟಿಸಿಲು, ಗುಡಿ ಮಿಡಿಗಳಿಂದ ದಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದು ಈಗ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ವೈದಿಕ ಉಪವನವೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಪೈಲಮುನಿಯು ಋಗ್ವೇದವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಮಿತಿ ಮತ್ತು ಬಾಷ್ಪಲ ಎಂಬ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದನು. ಬಾಷ್ಪಲನು ತಾನು ಓದಿದ ಆ ಋಕ್ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಾಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದನು.

ಬಾಷ್ಕಲ ಶಾಖೆಯ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಬೋಧ್ಯ, ಅಗ್ನಿಮಾಧಕ, ಯಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಪರಾಶರ ಎಂಬ ನಾಕು ಶಿಷ್ಯರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಮೃತ್ರೇಯ, ಪೈಲರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಮಾಂಡೂಕೀಯನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಶಾಕಲ್ಯವೇದ ಮಿತ್ರನು ಈ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಮಿತಿ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಐದು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು. ಈ ಪಂಚ ಪ್ರಕಾರವಾದ ವೇದಸಂಹಿತಾ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಶಾಕಲ್ಯ ವೇದಮಿತ್ರನ ಮುದ್ದಲ, ಗೋಮುಖಿ, ವಾತ್ಸ್ಯ, ಶಾಲೀಯ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಎಂಬ ಐವರು ಶಿಷ್ಯರು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಈ ವೇದಮಿತ್ರರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಿದ್ದ. ಶಾಕಪೂರ್ಣ ಅವನೂ ಪ್ರಗಾಢ ಪಂಡಿತ. ಅವನು ಮೂರು ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದ. ಕ್ರೌಂಚ, ವೈತಾಲಿಕ, ಬಲಾತ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಮುನಿಗಳು ಈ ಶಾಕಪೂರ್ಣನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅವನ ಈ ಮೂರು ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಶಾಕಪೂರ್ಣನು 'ನಿರುಕ್ತ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ವೇದ ವೇದಾಂಗ ಪಾರಂಗತನಾದ ಯಾಸ್ನಾಚಾರ್ಯನು ಈ ಶಾಕಪೂರ್ಣನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಅದೇ ನಿರುಕ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ನಿರುಕ್ತಕಾರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇದರಂತೆ ಬಾಷ್ಕಲನೂ ಮೂರು ಬೇರೆ ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಲಾಯನಿ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಕಥಾಜವ ಎಂಬ ಮೂವರು ಚತುರ ಮತಿಗಳಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವೇದವೃಕ್ಷವು ಶಾಖಾ ಪ್ರತಿಶಾಖಾ ಮುಖಾಂತರ ಕೊನರಿ ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತ ಈಗೊಂದು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಶ್ರುತಿಕಾನನವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಋಕ್ ಶಾಖಾ ಪ್ರವರ್ತಕರಿಗೆ 'ಬಹ್ವಚರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಶುಕ್ಲ ಯಜುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಅದರ ಶಾಖೆಗಳು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆ

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ವೈಶಂಪಾಯನರು ಯಜುರ್ವೇದದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದರು. ವೈಶಂಪಾಯನರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾತರ ಪುತ್ರ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮ ಬಲ್ಲವರು. ಮೇಲಾಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಗುರುಭಕ್ತರು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಕಾಲದ ಮಹಾ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಒಂದನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಮಹರ್ಷಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಯಾವನಾದರೂ ಋಷಿಯು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಏಳು ಇರುಳು ಉರುಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ದೋಷವು ತಗಲುವದೆಂದು ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆ ಅಂದಿನ ಆ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶಿಖರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಋಷಿ ಸಭೆಗೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಆದರೆ

ವೈಶಂಪಾಯನರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೇರು ಶೃಂಗದ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆ ಋಷಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಹೋಗುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವರ ಕಾಲಿನ ತುದಿ ತಾಗಿ ಅವರ ಸೋದರಳಿಯನೊಬ್ಬನು ತಕ್ಷಣ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ತಗಲಿದಾಗ

ಇದರಿಂದ ಮನನೊಂದ ವೈಶಂಪಾಯನರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು “ಶಿಷ್ಯರೇ, ನನಗಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ದೋಷ ತಗಲಿದೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಅಂಟಿದ ಈ ಪಾತಕ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜಪತಪ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಎದ್ದು “ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಏನಾಗುವದು ! ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜವೇ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರಮ ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ತಮ್ಮ ಪಾಪ ಲೋಪವಾಗದು. ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪಾತಕವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ವ್ರತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಈ ಧಾಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ವೈಶಂಪಾಯನರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು.

“ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತೇಜೋಹೀನರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವರು. ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನುರಿತವರು. ಇಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುಂಗವರು ವರ್ಚಃಶೂನ್ಯರೆಂದು ಹೇಳುವದು ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹ. ಇವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯದೇ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ವ್ರತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಯೇ ! ನಾನು ಅಜ್ಞನೇ ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದೆ. ಒಳ್ಳೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ಶಿಷ್ಯ ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈವರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಓದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ವಾಪಾಸು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು ಎಂದು ಕೆರಳಿ ನುಡಿದರು. ಆಗ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಹಾಗೆ ನುಡಿದದ್ದು. ನಿಮ್ಮನ್ನಾಗಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಾಗಲಿ ಅವಮಾನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಓದು ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಓದಿದ್ದನ್ನು ಇದೋ ಈಗಲೇ ಮರಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಾಂತಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವೈಶಂಪಾಯನರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಯಜುರ್ವೇದವೆಲ್ಲವೂ ಆ ವಮನದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ಹಿಂದೆ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಓದಿದ ವೇದ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಅದಾಗಿದ್ದಿತು. ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದದ್ದನ್ನು ಮರಳಿ ಗುರುವಿಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಮನಬಂದತ್ತ ನಡೆದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ.

“ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಕಕ್ಕಿದರು,

ಮುನಿಗಳು ಅದನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿದರು. ಜ್ಞಾನಾಮೃತವೆನೆ ನೆಕ್ಕಿದರು”

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾವು ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ಮರಳಿ ಒಪ್ಪಿಸುವದರ ಒಂದು ಬಗೆಯೇ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಈ ಉದ್ವಮನದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಮುನಿಗಳು

ಕೂಡಲೇ ತಿತ್ತಿರಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಆ ವೇದೋದ್ವಮನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಯಜುಃ ಶಾಖೆಗೆ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಶಾಖೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ವೈಶಂಪಾಯನರ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರು ಚರಕಾಧ್ವರ್ಯುಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದರು. ಇತ್ತ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ತೆರಳಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪರಾಯಣರಾಗಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಕೃತ ಸೂರ್ಯಸ್ತುತಿ

“ನಮಃ ಸವಿತ್ರೇ ದ್ವಾರಾಯ ಮುಕ್ತೇರಮಿತತೇಜಸೇ |

ಋಗ್‌ಯಜುಃ ಸಾಮಭೂತಾಯ ತ್ರಯೀ ಧಾಮ್ನೇ ಚ ತೇ ನಮಃ ||

ಕಲಾ ಕಾಷ್ಠಾನಿಮೇಷಾದಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನಾತ್ಮರೂಪಿಣೇ |

ಧೈಯಾಯ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಾಯ ಪರಮಾಕ್ಷರ ರೂಪಿಣೇ ||

ನಮೋಽಗ್ನೀಷೋಮಭೂತಾಯ ಜಗತಃ ಕಾರಣಾತ್ಮನೇ |

ಭಾಸ್ಕರಾಯ ಪರಂತೇಜಃ ಸೌಷಮ್ನ ರುಚಿ ಬಿಭ್ರತೇ ||

ಭಿಭರ್ತಿ ಯಃ ಸುರಗಣಾನ್ ಆಪ್ಯಾಯೇಂದುಂ ಸ್ವರಶ್ಮಿಭಿಃ |

ಸ್ವಧಾಮೃತೇನ ಚ ಪಿತೃನ್ ತಸ್ಮೈ ತೃಪ್ತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ||

ಹಿಮಾಂಬುಘರ್ಮ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಕರ್ತಾ ಭರ್ತಾ ಚ ಯಃ ಪ್ರಭುಃ |

ತಸ್ಮೈ ತ್ರಿಕಾಲರೂಪಾಯ ನಮಃ ಸೂರ್ಯಾಯ ವೇಧಸೇ ||

ಅಪಹಂತಿ ತಮೋ ಯಶ್ಚ ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಜಗತ್ಪತಿಃ |

ಸತ್ವಧಾಮ ಧರೋ ದೇವೋ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ವಿವಸ್ವತೇ ||

ಸತ್ಕರ್ಮಯೋಗ್ಯೋ ನ ಜನೋ ನೈವಾಪಃ ಶುದ್ಧಿಕಾರಣಂ

ಯಸ್ಸಿನ್ನನುದಿತೇ ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ದೇವಾಯ ಭಾಸ್ವತೇ ||

ಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ಯದಂಶುಭಿರ್ಲೋಕಃ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗ್ಯೋ ಹಿ ಜಾಯತೇ |

ಪವಿತ್ರತಾ ಕಾರಣಾಯ ತಸ್ಮೈ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ||

ನಮಃ ಸವಿತ್ರೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ವಿವಸ್ವತೇ |

ಆದಿತ್ಯಾಯಾದಿಭೂತಾಯ ದೇವಾದೀನಾಂ ನಮೋ ನಮಃ ||

ಹಿರಣ್ಮಯಂ ರಥಂ ಯಸ್ಯ ಕೇತವೋಽ ಮೃತವಾಜಿನಃ |

ವಹಂತಿ ಭುವನಾಲೋಕ ಚಕ್ಷುಷಂ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ||

ಅಪರಿಮಿತವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನ ನಿಧಿಯೂ ಮೋಕ್ಷದ ದ್ವಾರಭೂತನೂ, ಋಗ್ ಯಜುಃ ಸಾಮಾದಿ ವೇದ ಸ್ವರೂಪಭೂತನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯದೇವ, ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸುಷ್ಮಾ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಭಾಸ್ಕರದೇವ, ನೀನೇ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಕಾಂತಿಪ್ರದ. ಪರಮ ಅಕ್ಷರನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜೋವಿಭೂತಿಯೇ ನೀನಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಈ ಸವಿತೃ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯರೂಪವೇ ಕಾಲನಿಯಾಮಕವಾಗಿ ಕಲಾಕಾಷ್ಠಾ ನಿರ್ಮೇಷಾದಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕಾಂತಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಆ ಕಾಂತಿ ಸುಧೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಸ್ವಧಾ ಎಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ ಇರಲಿ.

ಹಿಮ, ನೀರು, ಕಾವು, ಮಳೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವನೂ, ಮತ್ತು ಚಳಿಗಾಲ, ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ, ಮಳೆಗಾಲ ಮುಂತಾದ ಋತು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯ ವರ್ತಮಾನ ಮುಂತಾದ ಕಾಲರೂಪನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯ ದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಜಗದೊಡೆಯನ ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ವಂದನೆ. ಯಾರ ಉದಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜನರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಮತ್ತು ಯಾರ ಕಿರಣ ಚರಣ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದೇ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಪಾವಿತ್ರದ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಶುದ್ಧಿಯ ದೇವತೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮವಿರಲಿ. ಸವಿತಾ, ಸೂರ್ಯ, ಭಾಸ್ಕರ, ವಿವಸ್ವಾನ್ ಮುಂತಾದ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮನಿಗೆ ನಮೋ ನಮಃ! ಅಮರ ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆವ ಹೊಂದೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಣುವ ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಏನು ! ಎಂದು ಸಂತಸದಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಆಗ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯ ಎದುರು ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ. “ನನ್ನ ಗುರು ವೈಶಂಪಾಯನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರದ ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು” ಎಂದು. ದಿವಾಕರ ಆ ಭಕ್ತನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಈಡೇರಿಸಿದ. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮೀಸಲು ಮುರಿಯದ ‘ಅಯಾತಯಾಮ’ ಎನಿಸಿದ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ. ಈ ಮೊದಲು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಆ ಮಂತ್ರ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಗುರು ವೈಶಂಪಾಯನರಿಗೂ ಅವು ಗುರುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ತಾಜಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಾಜಿ ರೂಪದಿಂದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಹಿತೆಗೆ ವಾಜಸನೇಯ ಸಂಹಿತೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಓದಿದ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಾಜಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು. ಈ ವಾಜಸನೇಯ ಸಂಹಿತೆ ಕಾಣ್ವ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೈದು ಶಾಖೆಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಶಾಖೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಸಾಮವೇದದ ಶಾಖಾಭೇದ

ಪರಾಶರ - ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯ ಜೈಮಿನಿ ಮುನಿಗಳು ಸಾಮವೇದದ ಶಾಖಾ ವಿಭಾಗಮಾಡಿದರು. ಆ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಲಿಸು; ಜೈಮಿನ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸುಮಂತು ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಮಗ ಸುಕರ್ಮ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳು ಸಾಮವೇದದ ಒಂದೊಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಕಲಿತು ಪಾರಂಗತರಾದರು. ಸುಮಂತು ಸುತನಾದ ಸುಕರ್ಮನು ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸಾವಿರ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು. ಈ ಬೃಹತ್ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಹಿರಣ್ಯನಾಭ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಪಿಂಜಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಅದಲ್ಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದು ಅವರ ಆಚರಿಸಿದ ಮಹಾ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವ.

ವೇದಾಚಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯವೈಭವ

ಕೋಸಲ ದೇಶದ ವೇದಾಚಾರ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯನಾಭ ತಾನು ಓದಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಪಾಠ ಹೇಳತೊಡಗಿದಾಗ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಅಂಚಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಭಾತ್ರರೇ ಐದಾರು ಸಾವಿರ. ಅವರಲ್ಲಿ ಐದುನೂರು ಜನರು ಭಾತ್ರರು ಮಹಾಪಂಡಿತರಾಗಿ 'ಉದೀಚ್ಯ ಸಾಮಗರು' ಎಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದರು. ಅದರಂತೆ ಪೂರ್ವದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಭಾತ್ರರಲ್ಲಿಯೂ ಐದು ನೂರು ಜನರು ವೇದ ವಿಶಾರದರಾದರು. ಅವರು 'ಪ್ರಾಚ್ಯಸಾಮಗರು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸುಕರ್ಮ ಮುನಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಪೌಷ್ಪಿಂಜಿಗೂ ನಾಕು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಲೋಗಾಕ್ಷಿ, ಕೌಠುಮಿ, ಕಕ್ಷೀವಾನ್, ಲಾಂಗಲಿ ಎಂದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರು ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಯಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತ ಹೋದರು. ಹಿರಣ್ಯನಾಭನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕೃತಿ ಎಂಬ ವೇದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಾಮ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಓದಿದ ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಮವೇದವು ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲರದು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ನಿಂದಿದೆ. ಅರ್ಥವೇದವನ್ನು ತೇಜೋಭಾಸುರನಾದ ಸುಮಂತು ಮುನಿಯು ಮೊದಲು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಕಬಂಧನಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕಲಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕಬಂಧನು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ದೇವಾದರ್ಶ, ಪಥ್ಯ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ. ದೇವಾದರ್ಶನಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಶಿಷ್ಯರು. ಮೇಧ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲಿ, ಶೌಲ್ಕಾಯನಿ, ಪಿಪ್ಪಲಾದ ಎಂದು. ಪಥ್ಯನಿಗೂ ಮೂವರು ಶಿಷ್ಯರು ಜಾಬಾಲಿ, ಕುಮದಾದಿ, ಶೌನಕ. ಈ ಪಥ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಶೌನಕನು ತಾನು ಓದಿದ ಅರ್ಥವೇದ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ಬಭ್ರುವಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಸೈಂಧವನಿಗೂ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆ ಸೈಂಧವನಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿ ಕೇಶನು ಓದಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ವೇದ ವಿದ್ವಾಂಸನೆನಿಸಿದನು. ಈ ಮುಂಜಿಕೇಶನು ಮೊದಲು ದ್ವೇಧಾವಿಭಕ್ತವಾದ ತನ್ನ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಐದು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು.

ನಕ್ಷತ್ರಕಲ್ಪ, ವೇದಕಲ್ಪ, ಸಹಿಂತಾಕಲ್ಪ, ಅಂಗಿರಸಕಲ್ಪ ಶಾಂತಿಕಲ್ಪ ಎಂದು ಈ ಐದು ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಅರ್ಥವರ್ಣ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿವೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹಿಂದಿನ ಪುರಾಣಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನಿಪುಣರು. ಅವರು ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ರೋಮಹರ್ಷಣನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅವ ಸೂತಜಾತಿಯವ. ಆದರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರು ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದರು. ಆಸೂತಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಆರು ಶಿಷ್ಯರು ಸುಮತಿ, ಅಗ್ನಿವರ್ಚ, ಮಿತ್ರಾಯು, ಶಾಂಸಪಾಯನ, ಅಕೃತವ್ರಣ, ಮತ್ತು ಸಾವರ್ಣಿ ಎಂದು. ಕಶ್ಯಪಗೋತ್ರದ ಅಕೃತವ್ರಣ, ಸಾವರ್ಣಿ ಮತ್ತು ಶಾಂಸಪಾಯನ ಈ ಮೂವರು ಮತ್ತೆ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತಾ ಕಾರಕರಾದರು. ಆ ಮೂರು ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ರೋಮಹರ್ಷಣನ ಸಂಹಿತೆಯೇ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಸಾರ ತೆಗೆದೇ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಹದಿನೆಂಟು ಮಹಾ ಪುರಾಣಗಳು

ಒಟ್ಟು ಪುರಾಣಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ೧) ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ ೨) ಪದ್ಮಪುರಾಣ ೩) ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ ೪) ಶಿವಪುರಾಣ ೫) ಭಾಗವತ ೬) ನಾರದ ೭) ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ೮) ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ ೯) ಭವಿಷ್ಯ ೧೦) ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ೧೧) ಲಿಂಗ ೧೨) ವಾರಾಹ ೧೩) ಸ್ಕಂದ ೧೪) ವಾಮನ ೧೫) ಕೂರ್ಮ ೧೬) ಮಚ್ಯು ೧೭) ಗರುಡ ೧೮) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಇವು ಅಷ್ಟಾದಶ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಉಪಪುರಾಣಗಳು ಉಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣವೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೇಯ ಪುರಾಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರಳಯ, ದೇವ ಮಾನವರ ವಂಶ ವಿಸ್ತಾರ, ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜನರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವು ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಗ, ಪ್ರತಿಸರ್ಗ, ವಂಶ, ಮನ್ವಂತರಗಳ ಕಥೋಪಕಥನ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗರಿಮೆ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ವಿದ್ಯೆಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ನಾಲ್ಕುವೇದ, ಆರು ವೇದಾಂಗ, ಹತ್ತು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಇವು ನಾಲ್ಕು, ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಚತುರ್ವಿಧ ವಿದ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಯುರ್ವೇದ, ಧನುರ್ವೇದ, ಗಾಂಧರ್ವವೇದ, ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಪುರಾಣದಂತೆ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಹದಿನೆಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಋಷಿಗಳು ಮೂರು ಬಗೆಯವರಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ದೇವರ್ಷಿ, ರಾಜರ್ಷಿ, ಎಂದು ಋಷಿಗಳೇ ವೇದ ವೃಕ್ಷದ ಶಾಖೋಪಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ ಆದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ವೇದವು ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ

ವೃದ್ಧಿಂಗತವಾದರೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ ಶ್ರುತಿಯು ಮಾತ್ರ ನಿತ್ಯವೂ ಏಕ ವಿಧವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅದರ ವಿಕಲ್ಪ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಯಮಗೀತಾ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಗುರುಗಳೇ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಸಂಸಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕರ್ಮವಶರಾಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಯುಷ್ಯವು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಘೋರ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಜನಿಸುವರು. ಮತ್ತೆ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ, ಪುನಃ ನರಕಯಾತನೆ. ಈ ಚಕ್ರವು ನಿರಂತರವೂ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಣಯವಷ್ಟೇ! ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಯಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಯಮಪುರಿಗೆ ಹೋಗದಂತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವುಂಟೋ!

ಪರಾಶರ - ಮುನಿವರ, ಹಿಂದೆ ಪಂಚಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾದ ನಕುಲನು ಕುರುಕುಲ ಪಿತಾಮಹರಾದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಭೀಷ್ಮ - ನಕುಲ, ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಯಮದೇವರಿಗೂ ಅವರ ದೂತರಿಗೂ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯಿತಂತೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಯಮಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯಮನ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಜೀವದ ಕಿವಿಗೆ ಆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಮುಂದೆ ಆ ಜೀವವು ಯಮ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮರಳಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದರ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ಜೀವವು ಕಲಿಂಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನಿಸಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಆ ಕಲಿಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಯಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯತನಾಮಯ ಶರೀರದಿಂದ ಯಮಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಯಮ ಹಾಗೂ ಯಮದೂತರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಕಲಿಂಗ ದೇಶದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹಸ್ತಿನಾವತೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ನನಗೂ ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಅವನಿಗೆ “ನಿನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಆ ಕಲಿಂಗ ಮಿತ್ರನು ಸಂಯಮನೀಪುರದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಯಮ ಮತ್ತು ಯಮದೂತರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದನು. “ಒಂದು ದಿನ ಯಮದೇವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಯಮದೂತನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮರಣಪಾಶವನ್ನು ಪಿಡಿದು ಭೂಲೋಕದಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಆಗ ಯಮದೇವನು ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದನು.

“ಸ್ವ ಪುರುಷಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಪಾಶಹಸ್ತಃ |

ವದತಿ ಯಮಃ ಕಿಲ ತಸ್ಯ ಕರ್ಣ ಮೂಲೇ ||

ಪರಿಹರ ಮಧುಸೂದನ ಪ್ರಪನ್ನಾನ್ |

ಪ್ರಭುರಹಮನ್ಯನ್ಮಹಾಮವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ||

ಅಹಮಮರವರಾರ್ಚಿತೇನ ಧಾತ್ರಾ |

ಯಮ ಇತಿ ಲೋಕ ಹಿತಾಹಿತೇ ನಿಯುಕ್ತಃ ||

ಹರಿಗುರು ವಶಗೋಽಸ್ಮಿ ನ ಸ್ವತಂತ್ರಃ |

ಪ್ರಭವತಿ ಸಂಯಮನೇ ಮಮಾಪಿ ವಿಷ್ಣುಃ ||

ಹರಿಮಮರ ವರಾರ್ಚಿತಾಂಘ್ರಿಂ |

ಪ್ರಣಮತಿ ಯಃ ಪರಮಾರ್ಥತೋ ಹಿ ಮರ್ತ್ಯಃ ||

ತಮಪಗತಸಮಸ್ತಪಾಪ ಬಂಧಂ |

ವ್ರಜ ಪರಿಹೃತ್ಯ ಯಥಾಗ್ನಿ ಮಾಜ್ಯಸಿಕ್ತಂ ||

ದೂತ, ನೀನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ತರುವಾಗ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿದವರ ತಂಟೆಗೇ ನೀನು ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಏನೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ವಿಮುಖರಾದ ಪಾಪಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಾಸನ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟು. ನಾನೇನೋ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಲೋಕ ಶಾಸಕನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಕೂಡ ಸುರನಾಯಕರಿಗೆಲ್ಲ ಪೂಜ್ಯನಾದದ್ದೂ ನಿಜ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಿಯಮನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಮ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಾನು ಆಸ್ವತಂತ್ರ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ವಾಯುದೇವರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ನಿಯಮಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಆ ಹರಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಯಮನಾದರೆ ನನ್ನ ಸಂಯಮ ಮಾಡುವವ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು. ಆದುದರಿಂದ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ನಮಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಯಾರು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಕೂಡ ನೀನು ಸುಳಿಯಬೇಡ. ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೆನೆದವರಲ್ಲಿ ಪಾಪವು ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಹರಿಭಕ್ತರ ಹತ್ತಿರ ನೀನು ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ದೀಪದ ಹುಳ ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿಗೆ ಹಾಯ್ದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ.” ಒಡೆಯನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಶವಿಡಿದು ನಿಂತ ದೂತ ಬೆಸಗೊಂಡ. “ಪ್ರಭು, ಹಾಗಾದರೆ ‘ಇಂಥವ ಹರಿಭಕ್ತ’ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುವದೆಂತು ! ಹರಿಯೇನೋ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕ ಸರಿ. ಆದರೆ ಆ ಹರಿಭಕ್ತನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು.

ಅದಕ್ಕೆ ಯಮದೇವರು ಇಂತು ನುಡಿದರು

“ನ ಚಲತಿ ನಿಜವರ್ಣ ಧರ್ಮತೋ ಯಃ |

ಸಮಮತಿರಾತ್ಮ ಸುಹೃದ್ವಿಪಕ್ಷಪಕ್ಷೇ ||

ನ ಹರತಿ ನ ಚ ಹಂತಿ ಕಿಂಚಿದುಚ್ಚಿಃ |

ಸಿತಮನಸಂ ತಮವೇಹಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಮ್ ||

|| ೧ ||

ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ ನಿಜವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ. ಅವನೆಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಮೇರೆ ಮೀರಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮಿತ್ರರಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಹೆರವರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕೂಡ ನೋಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವನೇ ಹರಿಭಕ್ತನೆನಿಸುವನು.

ಕಲಿಕಲುಷಮದೇನ ಯಸ್ಯ ನಾತ್ಮಾ

ವಿಮಲ ಮತೇರ್ಮಲಿನೀ ಕೃತಸ್ತಮೇನಂ ||

ಮನಸಿ ಕೃತಜನಾರ್ದನಂ ಮನುಷ್ಯಂ

ಸತತಮವೇಹಿ ಹರೇರತೀವ ಭಕ್ತಮ್ ||

|| ೨ ||

ಕಲಿಯ ಮಲದಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾಗಬಾರದು ಮನಸ್ಸು. ಇಂಥ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೆನೆಯುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಹರಿಭಕ್ತ

ಕನಕಮಪಿ ರಹಸ್ಯವೇಕ್ಷ್ಯ ಬುದ್ಧ್ಯಾ |

ತೃಣಮಿಮ ಯಃ ಸಮವೇತಿ ವೈ ಪರಸ್ವಮ್ ||

ಭಗವತಿ ಚ ಭಗವತ್ಯನನ್ಯ ಚೇತಾಃ

ಪುರುಷವರ ತಮವೇಹಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಂ ||

|| ೩ ||

ಹೆರವರ ಸೊತ್ತಾದ ಹೊನ್ನ ಹಣ ಹುಲ್ಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಡದೇ ಧ್ಯಾನಿಸುವವ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ ಎಂದು ತಿಳಿ

ಸ್ಫಟಕಗಿರಿ ಶಿಲಾಮಲಃ ಕ್ಷ ವಿಷ್ಣುಃ |

ಮನಸಿ ನೃಣಾಂ ಕ್ಷ ಮತ್ಸರಾದಿ ದೋಷಃ ||

ನ ಹಿ ತುಹಿನಮಯೂಖಿರಶ್ಮಿ ಪುಂಜೋ

ಭವತಿ ಹುತಾಶದೀಪ್ತಿಜೇ ಪ್ರತಾಪೇ ||

|| ೪ ||

ಅಸೂಯೆ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಹೊಲಸಾದ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ! ಸ್ಫಟಿಕ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿಯ ಶುಭ್ರ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ! ಅಂಥ ದೂಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹರಿ ನಿಲ್ಲಲಾರ. ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಚ್ಚು ತನ್ನ ಕೆಂಡ ಕೆದರಿದಲ್ಲಿ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಸೂಸುವ ಚಂದ್ರನ ತಂಬೆಳಗು ತಂಗಬಹುದೇ !

ವಿಮಲ ಮತಿರಮತ್ಸರಃ ಪ್ರಶಾಂತ :

ಶುಚಿ ಚರಿತೋಽಖಿಲ ಸತ್ವ ಮಿತ್ರಭೂತಃ ||

ಪ್ರಿಯಹಿತವಚನೋಽಸ್ತಮಾಯೋ

ವಸತಿ ಸದಾ ಹೃದಿ ತಸ್ಯ ವಾಸುದೇವಃ ||

|| ೫ ||

ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲವಿರದ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರ ವಿರದ, ಶಾಂತಿವೃತ್ತಿಯ, ಶುದ್ಧಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳ, ಸವಿನುಡಿಯುವ, ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೀ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನು ಸರ್ವದಾ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ

ವಸತಿ ಹೃದಿ ಸನಾತನೇ ಚ ತಸ್ಮಿನ್

ಭವತಿ ಪುಮಾನ್ ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಸೌಮ್ಯರೂಪಃ ||

ಕ್ಷಿತಿರಸಮತಿರಮ್ಯಮಾತ್ಮನೋಽಂತಃ

ಕಥಯತಿ ಚಾರುತಯೈವ ಶಾಲಪೋತಃ ||

|| ೬ ||

ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಮೂಡಿದ್ದು ಮಾನವರ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿ ತುಂಬಿದಾಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಮೂಡಿ ಶಾಂತಿ ಕಾಂತಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲವಾದ ಭೂಮಿಯ ಹಸಿರು ಕುಸುರು ನೆಲದೊಡಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂಸುವ ರಸಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಾರುವುದಿಲ್ಲವೇ !

ಯಮನಿಯಮ ವಿಧೂತಕಲ್ಮಷಾಣಾಂ |

ಅನುದಿನಮಚ್ಯುತಸಕ್ತ ಮಾನಸಾನಾಂ ||

ಅಪಗತಮದಮಾನ ಮತ್ಸರಾಣಾಂ |

ತ್ವಜ ಭಟ ದೂರತರೇಣ ಮಾನವಾನಾಂ ||

|| ೭ ||

ದೂತ, ಯಮ ನಿಯಮ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರಂತರವೂ ಅಚ್ಯುತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟಂಥ, ಮದ, ಮಾನ, ಮತ್ಸರಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರನ್ನು ಕಂಡು ನೀವು ದೂರ ಹಾಯಬೇಕು.

ಹೃದಿ ಹೃದಿ ಭಗವಾನನಾದಿರಾಸ್ತೇ |

ಹರಿರಸಿಶಂಖಗದಾಧರೋಽವ್ಯಯಾತ್ಮಾ ||

ತದಘಮಘವಿಘಾತ ಕರ್ತೃ ಭಿನ್ನಂ

ಭವತಿ ಕಥಂ ಸತಿ ಚಾಂಧಕಾರಮರ್ಕೇ ||

|| ೮ ||

ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಹರಿಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಪವೆಂತು ಉಳಿದೀತು ! ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಗುವಾಗ ಕತ್ತಲೆ ಉಳಿದೀತೇ ! ಪಾಪನಾಶಕನಾದ ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾತಕಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.

ಹರತಿ ಪರಧನಂ ನಿಹಂತಿ ಜಂತೂನ್
ವದತಿ ತಥಾನ್ಯತ ನಿಷ್ಕರಾಣಿ ಯಶ್ಚ ||
ಅಶುಭ ಜನಿತ ದುರ್ಮದಸ್ಯ ಪುಂಸಃ
ಕಲುಷಮತೇಹ್ಯದಿ ತಸ್ಯ ನಾಸ್ತಾನಂತಃ ||

|| ೯ ||

ಹೆರವರ ಹಣವನ್ನು ಕದಿಯುವವನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವವನಲ್ಲಿ, ಹುಸಿ ನುಡಿಯುವವನಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗೈದು ಗರ್ವಿಷ್ಣುನಾದವನಲ್ಲಿ, ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟವನಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಎಂದೂ ಹೃದಯವಾಸ ಮಾಡಲಾರ.

ನ ಸಹತಿ ಪರಸಂಪದಂ ವಿನಿಂದಾಂ |
ಕಲುಷಮತಿಃ ಕುರುತೇ ಸತಾಮಸಾಧುಃ ||
ನ ಯಜತಿ ನ ದದಾತಿ ಯಶ್ಚ ಸಂತಂ
ಮನಸಿ ನ ತಸ್ಯ ಜನಾರ್ದನೋಽಧಮಸ್ಯ ||

|| ೧೦ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸಿರಿವಂತರಾದರೆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಕುದಿದು ಹೋಗುವ ದುಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಮನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಹೀಗಳೆಯುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಸತ್ತುರುಷರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯೂ ಅಹುದು. ಇವೆರಡನ್ನೂ ಮಾಡದವ ಅಧಮ, ಅಂಥಲ್ಲಿ ಅವನಿಲ್ಲ.

ಪರಮಸುಹೃದಿ ಬಾಂಧವೇ ಕಲತ್ರೇ |
ಸುತತನಯಾ ಪಿತೃಮಾತೃ ಭೃತ್ಯವರ್ಗೇ ||
ಶತಮತಿರುಪಯಾತಿ ಯೋಽರ್ಥ ತೃಷ್ಣಾಂ
ತಮಧಮಚೇಷ್ಟಮವೇಹಿ ನಾಸ್ಯ ಭಕ್ತಮ್ ||

|| ೧೧ ||

ಬಂಧು, ಇರಲಿ, ಬಳಗ ಇರಲಿ, ಮಿತ್ರ ನಿರಲಿ, ಅದೇಕೆ ಮಗ, ಮಗಳು ತಾಯಿ ತಂದೆ, ನೌಕರ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಹಣವನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳುವ ದುಷ್ಟ ಹರಿಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಅಧಮ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿ.

ಅಶುಭ ಮತಿರಸತ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಕ್ತಃ |
ಸತತಮನಾರ್ಯಕುಶೀಲ ಸಂಗ ಮತ್ತಃ ||
ಅನುದಿನ ಕೃತ ಪಾಪಬಂಧಯುಕ್ತಃ |
ಪುರುಷ ಪಶುರ್ನಹಿ ವಾಸುದೇವ ಭಕ್ತಃ ||

|| ೧೨ ||

ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ, ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಶೀಲ ಭ್ರಷ್ಟರ ಸಹವಾಸ, ಮೇಲೆ ಅನುದಿನವೂ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯ ಪುರುಷನಲ್ಲ ಪಶು. ಅವನು ವಾಸುದೇವ ಭಕ್ತ ಹೇಗಾಗುವನು !

ಸಕಲಮಿದಮಹಂ ಚ ವಾಸುದೇವಃ

ಪರಮ ಪುಮಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ಸ ಏಕಃ

ಇತಿ ಮತಿರ ಚಲಾ ಭವತ್ಯನಂತೇ

ಹೃದಯಗತೇ ವ್ರಜ ತಾನ್ ವಿಹಾಯ ದೂರಾತ್ ||

||೧೩||

“ನಾನು ಮತ್ತು ಇದೆಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಆ ಹರಿಯ ಅಧೀನ. ನಾನು ಅವನ ಪಡಿನೆಳಲು. ಅವನು ನುಡಿಸಿದರೆ ನುಡಿವೆ, ಕುಣಿಸಿದರೆ ಕುಣಿವೆ. “ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದರೆ ವಾಸುದೇವನೊಬ್ಬನೇ” ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಢ ವಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಸನ್ನ ಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬೇಡ.

ಕಮಲ ನಯನ ವಾಸುದೇವ ವಿಷ್ಣೋ |

ಧರಣಿ ಧರಾಚ್ಯುತ ಶಂಖ ಚಕ್ರಪಾಣೇ ||

ಭವ ಶರಣಮಿತಿರಯಂತಿ ಯೇ ವೈ

ತ್ವಜ ಭಟ ದೂರತರೇಣ ತಾನಪಾಪಾನ್ ||

||೧೪||

“ಕಮಲನೇತ್ರ, ವಾಸುದೇವ, ವಿಷ್ಣೋ, ಭೂಧರ, ಅಚ್ಯುತ, ಶಂಖಪಾಣಿ, ಚಕ್ರಧರ, ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ಹರೇ ನನಗೆ ನೀನೇ ಶರಣು, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಯಾರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿರುವರೋ ಅಂಥ ಪಾಪ ದೂರವಾದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರನ್ನು ನೀನೂ ದೂರವೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು.

ವಸತಿ ಮನಸಿ ಯಸ್ಯ ಸೋಽ ವ್ಯಯಾತ್ಮಾ |

ಪುರುಷವರಸ್ಯ ನ ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಪಾತೇ ||

ತವ ಗತಿರಥವಾ ಮಮಾಸ್ತಿ ಚಕ್ರ

ಪ್ರತಿಹತ ವೀರ್ಯಬಲಸ್ಯ ಸೋಽನ್ಯಲೋಕೈಃ ||

||೧೫||

ಸಕಲ ವಿಧ ನಾಶ ರಹಿತನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಂಗಿರುವನೋ ಅಂಥ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನದೇಕೆ ನನ್ನದೂ ಕೂಡ ಏನೂ ಆಟಸಾಗದು. ಅವರು ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹರಿ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ ಸುತ್ತಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರಕ್ಕಿಟ್ಟು ತಡೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂಥವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬೇಡ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವವರಲ್ಲ ಅವರು ಹೋಗುವ ಲೋಕವೇ ಬೇರೆ. ಅದು ವೈಕುಂಠ”

ಹೀಗೆ ಯಮಧರ್ಮನು ತನ್ನ ಕಿಂಕರನಿಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪಾರಬ್ಧವಶಾತ್ ಆಗ ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಿಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೇಳಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸ್ಮರಣೆಯ ಬಲದಿಂದ ನೆನಪಿಟ್ಟು ನನಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು. ನಕುಲ, ಅದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಕಡಲಿನಿಂದ ಪಾರುಗಾಣಿಸುವವನು ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಯಮನೂ ಕೂಡ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರ.

ಪರಾಶರ :- ಹೀಗೆ ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದ ಯಮಗೀತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕುಲನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಮೈತ್ರೇಯ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಅದು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಮತ್ತೇನು ನಿನ್ನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ?

ಸಗರರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಔರ್ವಮುಷಿಯ ಉತ್ತರ

ಮೈತ್ರೇಯ :- ಪೂಜ್ಯರೇ, ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಅವನು ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲವೇನು?

ಪರಾಶರ :- ಹಿಂದೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ಸಗರ ಮಹಾರಾಜನು ಔರ್ವ ಮುಷಿಗೆ ಇದೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಔರ್ವಮುನಿ ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಔರ್ವಮುನಿ :- ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವವು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸುರಸಂಭಾವಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ದೊರಕುವವು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೇ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ದೊರಕುವುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಫಲ ಬೇಡಿದಾಗ ದೊರಕುವುದು. ಬಯಸಿದಷ್ಟು ದೊರಕುವುದು. ಇನ್ನು ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆಲಿಸು.

ಮಾನವೀಯ ಧರ್ಮ, ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ, ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು. ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಹೊರತು ಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಸಾಧನ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವವರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾಠ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಗೈದಂತೆಯೇ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಗೈದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರೆ ಅದೇ ಹರಿಪೂಜೆ. ಜಪಮಾಡುವವ ಜಪಮಾಡಿದರೆ ಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿದಂತೆಯೇ. ಇದರಂತೆ ಹಿಂಸಕನು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹರಿಯ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ದೇವನು ಸರ್ವಭೂತಮಯನಲ್ಲವೇ! ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರಾದಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದ ಜನರು ಪಾಪಾಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾಡಬಾರದ ಕರ್ಮ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಅಧರ್ಮ

ಇದು ಮಾಡುವುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಾಡದೇ ಬಿಡುವದೂ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ನೋವಾಗುವ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕೇಶವನು ಮೆಚ್ಚಲಾರ. ಪರನಿಂದೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಚಾಡಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಸುಳ್ಳಾಡಬಾರದು. ಪರದ್ರವ್ಯ, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಪರಹಿಂಸೆ, ಈ ಮೂರನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಗೆ ಕಥಮಾನಂದ?

ಹೆರವರನ್ನು ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಹಿಂಸಿಸದಿದ್ದರೆ ಹರಿಗೆ ಬಲು ಹಿಗ್ಗು. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರೆ, ಗುರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಆ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದರೆ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡರೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜಾತಿ ಯಾವ ವರ್ಣ ಯಾವ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ಅದರಂತೆ ನಡೆದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸುಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮೈತ್ರೇಯ :- ಹಾಗಾದರೆ ವರ್ಣ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು? ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಾವುವು? ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದೆ?

ಸ್ವಧರ್ಮ, ಸ್ವಕರ್ಮ

ಪರಾಶರ :- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಮುಂತಾದ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣದ ಜನರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಅಂದರೆ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನು ಬದುಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಟ್ಟರೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನ್ಯಾಯದ ದುಡ್ಡನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಮುಟ್ಟಕೂಡದು. ನ್ಯಾಯದಿಂದಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಕಲಿತಿದ್ದನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಯಾರಿಗೂ ಎಂದೂ ಅಹಿತವನ್ನು ಎಸಗಬಾರದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಈ ಸರ್ವ ಸ್ನೇಹವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಹೆರವರ ಹೊನ್ನು ರನ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಬಗೆಯಬೇಕು. ಸ್ವಪತ್ನೀ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದಾನಿವೀಯಬೇಕು. ಯಜ್ಞ ಮಾಡಬೇಕು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಬದುಕಬೇಕು. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಮಣಿಸಬೇಕು. ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ತಣಿಸಬೇಕು. ವೈಶ್ಯರು ಪಶುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ದಾನ ನೀಡಬೇಕು, ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸಬೇಕು, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೂದ್ರನಾದವ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಒದಗಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಒಡೆಯನನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಅಮಂತ್ರಕ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಳವು ಮಾಡಬಾರದು. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಾಕಯಜ್ಞವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಂದಲೂ ಸೇವಾಲಬ್ಧವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಋತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತೀ ಗಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣಿದಯ ಸಹನಶೀಲತೆ, ಗರ್ವರಾಹಿತ್ಯ, ಸತ್ಯ, ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ, ಮಧುರವಚನ, ಸ್ನೇಹಶೀಲತೆ, ಮಂಗಲಾಚರಣ, ಆಶಾತ್ಮ್ಯ, ದಾನಧರ್ಮಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣ ಜಾತಿ ಆಶ್ರಮ, ಮತ, ಪಥ, ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಕಟ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಆಪದ್ಧರ್ಮ ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ವೈಶ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು, ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ವೈಶ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ನೀಚವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಮತ್ತು ಕರ್ಮ ಸಂಕರವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಆಶ್ರಮನಿರೂಪಣೆ

ಔರ್ವಮುನಿ:- ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿವೆ (ಉಪಯನ) ಆದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಶೌಚ, ಆಚಾರ, ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡಿ ವೇದ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಆಪ್ತನೇ ಪಡೆದು ಮಧುಕರೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಡಿತಂದು ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಗುರುಗಳು ಏಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಗುರುಗಳ ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ವೇದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಇತ್ತು ಅವರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡಬೇಕು.

“ಧನ್ಯೋ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಃ”

ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ವಿಹಿತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾದವರು ತರ್ಪಣಕೊಟ್ಟು ಪಿತೃಗಳನ್ನು, ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಸಂತಾನದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಆಹಾರಗಳನ್ನಿತ್ತು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಈ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ನೀಡಿದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರ, ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನ, ಪೃಥ್ವೀ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಸಂಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗೃಹಸ್ಥನೇ ಆಧಾರ.

ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊರಲ್ಲಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಇಂಥ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ, ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಊಟ, ಆಸನ, ಮತ್ತು ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾರ ಮನೆಯಿಂದ ಅತಿಥಿಯು ನಿರಾಶನಾಗಿ ಮರಳಿ ಹೋಗುವನೋ ಅವನ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಳಿಯಬಾರದು. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಾಳಬಾರದು. ಡಂಭಾಚಾರ ಮಾಡಬಾರದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ಅನ್ನದಾನ, ಪರೋಪಕಾರ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಯಸ್ಸು ಆದ ಬಳಿಕ ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಪತ್ನಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತಾನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತೆರಳಬೇಕು. ಆ ಪತ್ನಿಯು ಪತಿಯ ಜೊತೆಗೇ ಕಾಡಿಗೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಗಾಗಿ ಹೊರಡಬೇಕು.

ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ

ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಇರಬೇಕು. ಗಡ್ಡ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು. ಚರ್ಮ ಅಥವಾ ದರ್ಭಗಳಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹೂದಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತ್ರಿಕಾಲ ಸ್ನಾನ, ದೇವರಪೂಜೆ, ಹೋಮ ಹವನ, ಅತಿಥಿಪೂಜೆ, ಭಿಕ್ಷೆ ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಚಳಿಮಳೆ ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿಗಳನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು, ನಿಯತವಾಗಿ ಮುನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯರ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳು ದಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ

ರಾಜನ್, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಆಶ್ರಮವಾದ ಸನ್ಯಾಸ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಮನೆ, ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳುಗಳ, ಮೋಹ, ಮಮತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಅಸೂಯೆಗೆ ಇಂಬು ಗೊಡಬಾರದು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಎಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ತೊರೆಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

“ಮಾ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಾಭೂತಾನಿ”

ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ, ತತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೊರಬಂದ, ಬೀಜದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ, ಬೆವರಿನಿಂದ ಮೂಡಿದ, ಕಸ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಾನವ, ಪಶು, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ, ಜೀವಜಂತು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ಮೈಮುಟ್ಟಿ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೂಡಾ ನೋಯಿಸಬಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಯಾರ ಮೋಹವೂ ಸಲ್ಲದು. ಅವನು ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಹಗಲು ಇರಬೇಕು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಾಸಮಾಡಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಯಾರ ಜೊತೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ ಅಥವಾ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ಬದುಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಉಚ್ಚವರ್ಣದವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬೇಕು. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ದರ್ಪ, ಮೋಹ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ದೂರಬಿಡಬೇಕು. ಯತಿಯಾದವನಿಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಹ ಮಮತೆ ಇರಕೂಡದು. ಯಾವ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜಠರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ತಂದ ಅನ್ನವೆಂಬ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಮಮಾಡುವನೋ ಅಂಥ ಯತಿಯು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಯಾವಜ್ಜನ್ಮ ಆಚರಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಾದ ಮೋಕ್ಷಾಶ್ರಮ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವನು ಅನುಚಾನವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವನೋ ಅಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸೌದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉರಿಯುವ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ, ಶಾಂತ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಶುಚಿಭೂತನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟಿಂಥ ಯತಿ ಪುಂಗವನು ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು

ಸಗರ ಮಹಾರಾಜ - ಮುನಿವರ್ಯಾ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ, ಮತ್ತೂ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳ ಕ್ರಿಯಾ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ತಾವು ಈ ವರೆಗೆ ಬಿತ್ತಿರಿಸಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಮಾನವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುವು? ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುವು? ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಯಾವುವು? ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಭೃಗುಕುಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲೀರಿ. ನೀವು ಸರ್ವಜ್ಞ ಕಲ್ಪರು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಾದ ಜಾತಕರ್ಮ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಔರ್ವಮುನಿ - ನೀನು ಕೇಳಿದ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳು.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಂಥ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು !

ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ತಂದೆಯು ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಭ್ಯುದಯಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತು ದಿನವಾದ ಬಳಿಕ ತಂದೆಯು ಮಗನಿಗೆ ಹೆಸರು ಇಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಗೆ ಶರ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ವರ್ಮ, ವೈಶ್ಯರು ಗುಪ್ತ, ಶೂದ್ರರು ದಾಸ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಗಂಡು ಹುಡುಗರ ಹೆಸರು ಪುರುಷ ವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು ಯಾವದಾದರೂ ದೇವರ ಹೆಸರಾಗಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆ - ವಿಷ್ಣು ಶರ್ಮ, ಸೋಮಶರ್ಮ, ರಾಮಶರ್ಮ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ,

ರವಿವರ್ಮ, ಇಂದ್ರವರ್ಮ, ಕೃತವರ್ಮ, ಮುಂತಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ, ವಿಷ್ಣುಗುಪ್ತ, ಮೊದಲಾಗಿ ವೈಶ್ಯರೂ ರಾಮದಾಸ, ಹರಿದಾಸ, ಕೃಷ್ಣದಾಸ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಶೂದ್ರರೂ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೆಸರು ಅರ್ಥಹೀನವಾಗಿರಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪಶಬ್ದವಿರಕೂಡದು. ಜಿಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ತರುವಂಥ ಅರ್ಥ ಇರಕೂಡದು. ಅಮಂಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಅದರಿಂದ ಹೊರಡಬಾರದು. ಸಮಾನವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಹೆಸರು ಬಹಳ ಉದ್ಭವಾಗಬಾರದು. ಅತೀ ಚಿಕ್ಕದೂ ಆಗಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳು ಬಹಳ ಇರಕೂಡದು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು.

“ನಾರ್ಥಹೀನಂ ನ ಚಾಶಸ್ತಂ ನಾಪಶಬ್ದಯುತಂ ತಥಾ |

ನಾಮಂಗಳ್ಯಂ ಜಗುಪ್ಸ್ಯಂ ವಾ ನಾಮ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮಾಕ್ಷರಂ ||

ನಾತಿರ್ದೀರ್ಘಂ ನಾತಿಹ್ರಸ್ವಂ ನಾತಿಗುರ್ವಕ್ಷರಾನಿತ್ವಂ

ಸುಖೋಚ್ಚಾರ್ಯಂ ತು ತನ್ನಾಮ ಕುರ್ಯಾತ್ ಯತ್ ಪ್ರವಣಾಕ್ಷರಂ”

ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೆಸರಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹೆಸರು ದೇವರು, ದೇವಭಕ್ತರ, ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡವರ ಹೆಸರಾಗಿರಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವೇದೋಕ್ತ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತದನಂತರ, ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿ ಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಯಾವುದಾದರೂ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಧೃಢ ಸಂಕಲ್ಪಗೈದು ತನಗೆ ಸರಿಕಂಡ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಕನ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣ. ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಕನ್ನೆ ಎಂತಿರಬೇಕು !

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಆಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕು. ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಏಕತ್ರತೀಯಾಂಶ ವಯಸ್ಸಿನವಳು ಇರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಕನ್ಯೆಯು ಅತೀ ಕಪ್ಪು ಅಥವಾ ಅತೀ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಇರಬಾರದು. ಕೂದಲು ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಮೈ ತುಂಬ ಕೂದಲು ಇದ್ದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಬಾರದು. ಮತ್ತು ಕೀಳು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ರೋಗಗ್ರಸ್ತಳಾದ, ಅಂಗಹೀನಳಾದ, ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಂಗ ವಿಕೃತವಾದ, ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಯವ ಉಳ್ಳ, ಬಿರುಸು ಮಾತನ್ನು ಆಡುವ ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯಬಾರದು. ಮತ್ತು ಕನ್ಯೆಯ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅನುವಂಶಿಕ ದೋಷಗಳಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಒರಿಸಬಾರದು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೀಶೆ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಅಥವಾ ಗಂಡಸಿನ

ಆಕಾರವಿದ್ದರೆ, ಧ್ವನಿಯು ಕರ್ಕಶವಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಗಂಟಲ ಗುರ್ ಗುರ್ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಕುಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅತೀಉದ್ದವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಮುಖವು ಕ್ರೂರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಅಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ ಮತ್ತು ಪೈಶಾಚಿ ಎಂದು ವಿವಾಹಗಳು ಎಂಟು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಯಾವ ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವಿವಾಹವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕು. ವಿವಾಹವಾಗಿ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಮಹಾಫಲವುಂಟು.

ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಸದಾಚಾರ

ಸಗರರಾಜ - ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾ, ಗ್ರಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಹಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬಾಧಕವಾಗದ ಮತ್ತು ಸಾಧಕವಾಗುವ ಸದಾಚಾರವು ಯಾವುದು? ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನೀಷೆ.

ಔರ್ವಮುನಿ - ಮಹಾರಾಜ, ಸದಾಚಾರದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಸದಾಚಾರಿಯಾದ ಮಾನವನು ಎರಡೂ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆ. ಸದಾಚಾರ ಎಂದರೆ ಸತ್ + ಆಚಾರ. ಸತ್ ಎಂದರೆ ಸಾಧುಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ದೋಷವಿಲ್ಲದವರು. ಇಂಥ ಸಜ್ಜನರ ಆಚಾರವೇ ಸದಾಚಾರವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸಪ್ತಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಮನುಗಳೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೂ ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವವರೂ ಮಾಡುವವರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಜ್ಜನರ ದಿನಚರಿ ಹೇಗಿರಬೇಕು ?

ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಾನವನು ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತ ಅಂದರೆ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಅವಿರೋಧವಾದ ಕಾಮವನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗಾಗುವ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು ಮನೆಯಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಣ್ಣು ನೀರುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸಲ ಲಿಂಗವನ್ನು, ಮೂರು ಬಾರಿ ಪೃಷ್ಠವನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಸಾರೆ ಎಡಕೈಯನ್ನೂ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಏಳು ಸಾರೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಮಣ್ಣು ನೀರುಗಳಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡು, ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ವಿಹಿತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಧನ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯವಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ದಾನ ಧರ್ಮಾದಿ ಪರೋಪಕಾರ ಕೆಲಸಗಳಾಗಲೀ ಕುಟುಂಬ

ಪೋಷಣೆಯಾಗಲಿ ದ್ರವ್ಯಾಧೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಧನಾರ್ಜನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನದೀ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳ, ಇದಾವದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಡಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ನೀರಿನಿಂದ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

“ನಮೋ ವಿವಸ್ವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಭಾಸ್ವತೇ ವಿಷ್ಣು ತೇಜಸೇ ||

ಜಗತ್ಸವಿತ್ರೇ ಶುಚಯೇ ಸವಿತ್ರೇ ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷೀಣೇ

ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನಿತ್ತು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಗೃಹ ದೇವತೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ವಿಸರ್ಜನೆ, ಅಭಿಷೇಕ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಮುಂತಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ದೇವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಆ ಬಳಿಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಗೃಹ್ಯ ದೇವತೆ, ಕಾಶ್ಯಪ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ಹವ್ಯವನ್ನು ಪೃಥ್ವಿ ಮತ್ತು ಮೇಘಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉದಕ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಧಾತು ವಿಧಾತರ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಾಗಿಲದ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಬಲಿ

ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರಿಗಾಗಿ ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಬಲಿಕೊಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಧನ್ವಂತರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ನಂತರ ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತದುತ್ತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುವ್ಯ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿಗೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತದಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಅವರ ಸ್ಥಾನಾನುಸಾರ ಬಲಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವಪತಿಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಯಥಾಸ್ಥಾನ ಬಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇವತಾ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಲಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

“ದೇವಾಃ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪಶವೋ ವಯಾಂಸಿ |

ಸಿದ್ಧಾಸ್ತಯಕ್ಷೋರಗ ದೈತ್ಯ ಸಂಘಾಃ ||

ಪ್ರೇತಾಃ ಪಿಶಾಚಾಸ್ತರವಸ್ಸಮಸ್ತಾಃ |

ಯೇಚಾನ್ ಮಿಚ್ಛಂತಿ ಮಯಾತ್ರ ದತ್ತಂ ||

“ಪಿಪೀಲಿಕಾಃ ಕೀಟ ಪತಂಗಕಾದ್ಯಾಃ |

ಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ ಕರ್ಮ ನಿಬಂಧ ಬದ್ಧಾಃ ||

ಪ್ರಯಾಂತು ತೇ ತೃಪ್ತಿ ಮಿದಂ ಮದನ್ಮಂ |

ತೇಭ್ಯೋ ವಿಸೃಷ್ಟಂ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು” ||

ಯೇಷಾಂ ನ ಮಾತಾ ನ ಪಿತಾ ನ ಬಂಧು

ನೈವಾನ್ ಸಿದ್ಧಿರ್ನ ತಥಾನ್ಮಮಸ್ತಿ ||

ತತ್ಪ್ರಪ್ತಯೇಽನ್ಮಂ ಭುವಿ ದತ್ತ ಮೇತತ್

ತೇ ಯಾಂತು ತೃಪ್ತಿಂ ಮುದಿತಾ ಭವಂತು” ||

“ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ ಸಿದ್ಧ, ಯಕ್ಷ, ಸರ್ಪ, ದೈತ್ಯ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ ಮತ್ತೂ ಎಲ್ಲ ಗಿಡಗಳಿಗೂ, ಇರುವೆ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟಗಳಿಗೂ, ಹಾಗೂ ಕರ್ಮ ಬಂಧನದಿಂದಾಗಿ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಆತುರವಾದ, ನನ್ನಿಂದ ಅನ್ನವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಂತುಗಳಿಗೂ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ” “ಯಾರಿಗೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವೋ ತಂದೆ ಇಲ್ಲವೋ, ಬಂಧು ಇಲ್ಲವೋ, ಬಳಗ ಇಲ್ಲವೋ, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರೆಲ್ಲರ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಈ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ”

“ಶುನಿ ಚೈವ ಶ್ವಪಾಕೇ ಚ ಪಂಡಿತಾಃ ಸಮದರ್ಶಿನಃ”

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಾಯಿ, ಚಂಡಾಲ, ಮತ್ತೂ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತೂ ದೀನ ದಲಿತರಿಗೂ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಅನಾಥ ಮುದುಕರಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

“ಅತಿಥಿದೇವೋ ಭವ”

ಅನಂತರ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಹೊತ್ತಿನಷ್ಟು ಸಮಯ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಅತಿಥಿಗಳ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು. ಯಾರೂ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾರಾದರೂ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರೆ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಆಸನ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕೈ ಮುಗಿಯಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಭೋಜನೋತ್ತರ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟರೆ ಅವರನ್ನು ಊರಹೊರಗೆ ತುಸು ದೂರದವರೆಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಿ, ಸವಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಬಿಳ್ಳೊಡಬೇಕು. ದೇಶಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಅತಿಥಿಯ ಹೆಸರು ದೆಶೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಅತಿಥಿಗೆ “ಏನು ಓದಿರುವಿ ? ಎಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ ! ನಿನ್ನ ಆಚರಣ ಹೇಗೆ ! ಕುಲ ಎಂಥದು ! ಗೋತ್ರಪ್ರವರಗಳು ಏನು ?” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡದೆ ‘ಅತಿಥಿದೇವ’ ಈ ಅತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಪಿತೃ ಉದ್ದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನಾಗಿರಬಾರದು.

ಕುಲ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತನಾದ, ಅನುದಿನವೂ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು “ಮನುಷ್ಯೇ ಭ್ಯೋಹಂತ” ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಬೇರೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ ‘ಹಂತಕಾರ’ ಎಂಬ ಅನ್ನದಿಂದ ಊಟಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವತಾ, ಅತಿಥಿ, ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದರೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅತಿಥಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಇವರು ನಾಲ್ವರಿಗೆ ‘ಭಿಕ್ಷು’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅತಿಥಿಗಳು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವನ ಪುಣ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಧಾತಾ, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಅಷ್ಟವಸ್ತುಗಳು, ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಇಷ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ಅತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಯಜಮಾನನು ನೀಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ ಆದುದರಿಂದ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಊಟಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಉಂಡರೆ ಪಾಪವನ್ನೇ ಉಂಡಂತೆ.

ಒಡೆಯನ ಊಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ

ಹೀಗೆ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಊಟವಾದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇನೆಯವರಿಗೂ, ಬಸಿರು ಹೆಂಗಸರಿಗೂ, ಮುದುಕರಿಗೂ, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಯಜಮಾನನಾದವನು ಇವರೆಲ್ಲರದೂ ಆದ ಬಳಿಕ ಕೊನೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನಮಾಡದೆ ಉಂಡರೆ ಮಲವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ. ಜಪ ಅನ್ವಿತವಿಲ್ಲದೆ ತಿಂದರೆ ರಕ್ತಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ. ನೈವೇದ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡರೆ ಮೂತ್ರ ಪಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ. ರೋಗಿ, ಬಸಿರು ಹೆಂಗಸು, ಬಾಲಕರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಉಂಡರೆ ಶಿಗಣೆಯನ್ನು ತಿಂದಂತೆ. ವೈಶ್ವದೇವ ಇಲ್ಲದೆ ಉಂಡರೆ ಹುಳ ಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಂತೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಕ್ಕದೆ ತಾನೇ ಮುಕ್ಕಿದರೆ ವಿಷವನ್ನೇ ನೆಕ್ಕಿದಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ, ದೇವ ಋಷಿ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜಪಮಾಡಿ, ದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆಗೈದು, ವೈಶ್ವದೇವ ಬಲಿಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತಿಥಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗುರು ಹಿರಿಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಊಟಮಾಡಿಸಿ ನಂತರ ಒಡೆಯನು ತಾನು ಕೊನೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಊಟದ ನಿಯಮಗಳು

ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಗಂಧವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹೂ ತುಳಸಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮೈ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಣ್ಣುವ ಅನ್ನವು ರುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾಗಿ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಜನರು ಬಡಿಸಬಾರದು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೀಡಬಾರದು. ಉಣ್ಣುವ ಪಾತ್ರವು ಶುದ್ಧವೂ ಸ್ವಚ್ಛವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಉಣ್ಣುವ ಎಲೆ ಅಥವಾ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಆಸನ (ಕುರ್ಚಿ ಟೇಬಲ್) ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಹೊಲಸು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ, ಊಟಮಾಡಬಾರದು. ತಂಗಳನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬಾರದು. ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ, ಕಂದಮೂಲ, ಒಣಗಿದ ತರಕಾರಿ, ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಬೆಲ್ಲದ ಸಿಹಿ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಇಟ್ಟು ತಿಂದರೂ ಅವು ತಂಗಳೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೇನು, ಖೀರು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಅನ್ನ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲದಂತೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟೇ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಂಡು ಏಳಬೇಕು. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಏಳಬಾರದು. ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಬೈಯಬಾರದು. ಬಹಳ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ಊಟದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ಮೊದಲಾದ ಸಿಹಿಯಾದ ನೀರು ಪದಾರ್ಥ (ದ್ರವ)ವನ್ನೂ ನಡುವೆ ಉಪ್ಪು ಕಾರ ಹುಳಿ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ ಮೊಸರು ಮಜ್ಜೆಗೆ ಮುಂತಾದ ದ್ರವಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಬಲ ಬಂದು ಆರೋಗ್ಯವು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು.

ಉಂಡ ಅನ್ನ ಜೀರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ

ಊಟದ ಕೊನೆಗೆ ಉತ್ತರಾಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಮೊಳಕೈವರೆಗೆ ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

“ವಿಷ್ಣು ದತ್ತಾ ತಥೈವಾನ್ಯಂ ಪರಿಣಾಮಶ್ಚ ವೈ ತಥಾ
ಸತ್ಯೇನ ತೇನ ಮಧ್ವುಕ್ತಂ ಜೀರ್ಯತ್ವನ್ನ ಮಿದಂ ತಥಾ|
ಅನ್ನಂ ಪುಷ್ಪಿಕರಂ ಚಾಸ್ತು ಮಮಾಪ್ಯವ್ಯಾಹತಂ ಸುಖಂ||

ಅಗಸ್ಯರಗ್ನಿವರ್ಷವಾನಲಶ್ಚ ಭುಕ್ತಂ ಮಯಾನ್ಯಂ ಜರಯತ್ವಶೇಷಂ ||

ಸುಖಂ ಚ ಮೇ ತತ್ ಪರಿಣಾಮಸಂಭವಂ ಯಚ್ಚಂತ್ವರೋಗೋ ಮಮ ಚಾಸ್ತು ದೇಹೇ" ||

“ನನಗೆ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವ ವಿಷ್ಣು, ಉಣ್ಣುವ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟವ ವಿಷ್ಣು, ಉಣ್ಣುವ ಅನ್ನವೂ ವಿಷ್ಣು, ಉಂಡದ್ದನ್ನು ಪಚನ ಮಾಡಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅದರ ರಸದಿಂದ ಬಲ ಪುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವವನೂ ಅವನೇ. ಅವನ ದಯೆಯಿಂದ ನಾನೀಗ ಉಂಡದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಪಚನವಾಗಲಿ. ನಾನು ಉಂಡ ಅನ್ನವು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಲಿ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಲಿ. ಅಗಸ್ಯರಂತೆ, ವಡವಾಗ್ನಿಯಂತೆ, ನನ್ನ ಜಠರಾಗ್ನಿಯು ಉದ್ದೀಪಿತವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಲಿ. ನಾನು ಉಂಡ ಅನ್ನವು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಲಿ. ನಾನು ಭೋಜನಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಜೀರ್ಣಮಾಡಲಿ. ನನ್ನ ದೇಹವು ಬೇನೆ ಬೇಸರಿಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಸುಖ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಲಿ.” ಈ ಅರ್ಥದ ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಆಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಯಾಸವಾಗದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿಗೆ, ವಿರೋಧವಾಗದಂತೆ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಠ, ಪ್ರವಚನ, ಶ್ರವಣ, ಮನನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹಗಲು ಹೊತ್ತನು ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಯಾವಾಗ !

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಇರುವಾಗಲೇ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೀಯಬೇಕು. ಸೂತಕ ಉನ್ಮಾದ, ಅಥವಾ ಏನಾದರೂ ಕಠಿಣಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ತೋರಿಸಿ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ವೃಶ್ಚದೇವ ಮಾಡಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ನಾಯಿ ಚಾಂಡಾಲ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಇತ್ತು ಅತಿಥಿಯ ದಾರಿ ಕಾಯಬೇಕು. ಅತಿಥಿ ಬಂದರೆ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆದರದಿಂದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಅವನಿಗೆ ಹಾಸಿಕೆ ಹೊದಿಕೆ ಮಲಗುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಶಯನ ವಿಧಿ

ಅನಂತರ ತಾನೂ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮಂಚ ಅಥವಾ ಘಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮಲಗುವ ಕಾಷ್ಠಶಯನವು ಮುರಕ ಇರಬಾರದು. ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿರಬಾರದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಹಾಸಿ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಋತು ಕಾಲ ಮತ್ತು ಶುಭಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ತೀ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಪತ್ತಿಯ ಖಿನ್ನಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನು ಸಂಗ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಬಾರದು.

ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಕಿವಿಮಾತು

ಮುಟ್ಟಾದಾಗ, ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಗರ್ಭಿಣಿಯಿದ್ದಾಗ, ಹಸಿದಾಗ, ಉಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾರವಾದಾಗ, ಬೇಸತ್ತಾಗ, ಬೇಡವೆಂದಾಗ, ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ, ಹೆದರಿದಾಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಕೇಳಿಗೆ ಇಳಿಯಬಾರದು. ಚತುರ್ದಶಿ ಅಷ್ಟಮಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮುಂತಾದ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗ ಮಾಡಬಾರದು. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ, ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾ ಪಾಪ, ನರಕ, ಮಲ-ಮೂತ್ರ, ತಿಂದಂತೆ. ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ, ಪಾರಾಯಣ, ಪಾಠ, ಪ್ರವಚನ, ಜಪ, ತಪ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು. ತನ್ನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕವಾದ ಔಷಧ ಲೇಪನಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು. ದೇವರ ಗುಡಿ, ಗುರುಗಳ ಮನೆ, ಆಶ್ರಮ, ಮಠ, ಬೀದಿ, ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ, ದನಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಸ್ತಾನ, ಉಪವನ, ನದಿ, ಕೆರೆ, ಸರೋವರ, ಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು, ಪರ್ವಕಾಲ, ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು, ಮತ್ತು ಮಲ ಮೂತ್ರ, ಬಾಧೆಯಾದಾಗ, ಕಾಮ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಪಾಪವು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣ ಪಾಪ, ಆದರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಗಮನ ಮಾಡಿದರೆ ಘೋರ ನರಕಾದಿ ಅನರ್ಥ ಉಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗವನ್ನು ಮನಸಾಪಿ ಮಾಡಬಾರದು. ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದು. ಮುಂದೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಋತುಕಾಲವೇ ಇರಲಿ ಬೇರೆ ಕಾಲವೇ ಇರಲಿ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ವಿಹಿತ.

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಸುಭಾಷಿತ ಸಂದೇಶ ನೀತಿ ಬೋಧಕ ಮಾರ್ಮಿಕ ಮಾತುಗಳು

ದೇವ ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಸಿದ್ಧಾನ್ ವೃದ್ಧಾಚಾರ್ಯಾನ್ ತಥಾರ್ಚಯೇತ್

ದ್ವಿಕಾಲಂ ಚ ನಮೇತ್ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಅಗ್ನೀನ್ ಉಪಚರೇತ್ ತಥಾ || ೧ ||

ಸದಾಚಾರಿಯಾದ ಮಾನವನು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಸುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರನ್ನೂ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಎರಡೂ ಹೊತ್ತು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸದಾನುಪಹತೇ ವಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರಶಸ್ತಾಶ್ಚ ಮಹಾಷಧೀಃ |

ಗಾರುಡಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಬಿಭೃಯಾತ್ ಪ್ರಯತೋ ನರಃ || ೨ ||

ಅಂಚು ಸೆರಗುಗಳುಳ್ಳ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಒಳ್ಳೆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ರತ್ನ ಹರಳನ್ನೂ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸಿಗ್ಧಮಲಕೇಶಶ್ಚ ಸುಗಂಧಶ್ಚಾರು ವೇಷ ಧೃಕ್

ಸಿತಾಸ್ನಮನಸೋ ಹೃದ್ಯಾ ಭಿಭೃಯಾಚ್ಚ ನತಃ ಸದಾ || ೩ ||

ಸುಂದರವಾದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಮಿದುವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಆಗಾಗ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಬೇಕು. ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿದ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಾದ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಮುಡಿಯಬೇಕು.

ಕಿಂಚಿತ್ ಪರಸ್ವಂ ನ ಹರೇನ್ನಾಲ್ಪಮಪ್ಯಪ್ರಿಯಂ ವದೇತ್

ಪ್ರಿಯಂ ಚ ನಾನ್ಯತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ನಾನ್ಯದೋಷಾನುದೀರಯೇತ್ || ೪ ||

ಪರರ ಸೊತ್ತನ್ನು ಇನಿತೂ ಅಪಹರಿಸಕೂಡದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವು ಆಗುವಂತಹ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಬಾರದು. ಪ್ರಿಯವಾದರೂ ಸುಳ್ಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿಯಬಾರದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ತಪ್ಪನ್ನು ಎಣಿಸಬಾರದು.

ನಾನ್ಯಸ್ತ್ರಿಯಂ ತಥಾ ವೈರಂ ರೋಚಯೇತ್ ಪುರುಷರ್ಷಭ

ನ ದುಷ್ಪಂ ಯಾನಮಾರೋಹೇತ್ ಕೂಲಭಾಯಾಂ ನ ಸಂಶ್ರಯೇತ್ || ೫ ||

ಹೆರವರ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಬಯಸಬಾರದು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ದುಷ್ಪ - ಕುದುರೆ, ಇರಕ ಎತ್ತು, ಮುರಕ ಬಂಡಿ, ಅಥವಾ ಯಂತ್ರ, ಕೆಟ್ಟ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಬಾರದು.

ವಿದ್ವಿಷ್ಠ ಪತಿತೋನ್ಮತ್ತ ಬಹು ವೈರಾದಿ ಕೀಟಕೈಃ

ಬಂಧಕೀ ಬಂಧಕೀ ಭರ್ತುಃ ಕ್ಷುದ್ರಾನ್ಯತ ಕಥೈಃ ಸಹ || ೬ ||

ತಥಾತಿವೈಯ ಶೀಲೈಶ್ಚ ಪರಿವಾದರತ್ನೈಃ ಶಟೈಃ

ಬುಧೋ ಮೈತ್ರಿಂ ನ ಕುರ್ವೀತ ನೈಕಃ ಪಂಥಾನಮಾಶ್ರಯೇತ್ || ೭ ||

ಸಮಾಜವನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯ, ಅಥವಾ ಜಾತಿ ಭ್ರಷ್ಟ, ಉನ್ಮತ್ತ, ಗ್ರಾಮ ಕಂಟಕ, ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಾರುವವ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವ, ದುಂದುಗಾರ, ಲೋಕ ನಿಂದಕ, ನೀಚ, ಇಂಥ ಜನರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದಲ್ಲ. ದುರ್ಗಮವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬಾರದು.

ನಾವಗಾಹೇಜ್ಜಲೌಘಸ್ಯ ವೇಗಮಗ್ರೇ ನರೇಶ್ವರ |

ಪ್ರದೀಪ್ತಂ ವೇಶ್ಮ ನ ವಿಶೇನ್ನಾರೋಹೇಚ್ಚಿಖಿರಂ ತರೋಃ || ೮ ||

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೆಳವು ಇದ್ದಾಗ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಈಸಬಾರದು. ಉರಿಯುವ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಮರದ ತುದಿಗೆ ಏರಬಾರದು.

ನ ಕುರ್ಯಾದ್ಧಂತ ಸಂಘರ್ಷಂ ಕುಷ್ಟೀಯಾಚ್ಛ ನ ನಾಸಿಕಾಮ್
 ನಾಸಂವೃತಮುಖೋ ಜೃಂಭೇತ್ ಶ್ವಾಸಕಾಸೌ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ || ೯ ||
 ನಾಲ್ಪುಜನರ ಜೊತೆಗಿದ್ದಾಗ ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಮೂಗನ್ನು ಕೆದರಬಾರದು.
 ಆಕಳಿಸುವಾಗ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಾರದು. ಬಾಯಿ ತೆರೆದು
 ಉಸಿರಾಡಿಸಬಾರದು.

ನೋಚ್ಚೈರ್ಹಸೇತ್ ಸಶಬ್ದಂ ಚ ನ ಮುಂಚೇತ್ ಪವನಂ ಬುಧಃ
 ನಖಾನ್ ನ ಖಾದೇಥ್ ಭಿಂದ್ಯಾಚ್ಛ ನ ತೃಣಂ ನ ಮಹೀಂ ಲಿಖೇತ್ || ೧೦ ||
 ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಅಟ್ಟಾಹಸ ಮಾಡಿ ನಗಬಾರದು.
 (ಜನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ) ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಉಗುರು ಕಡಿಯಬಾರದು
 ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಕಚ್ಚಬಾರದು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಬಾರದು.

ನ ಶ್ತುತ್ರಂ ಭಕ್ಷಯೇಲ್ಲೋಷ್ಯಂ ನ ಮೃದ್ವೀಯಾದ್ ವಿಚಕ್ಷಣಃ
 ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯಮೇಧ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಾನಿ ನಾಭಿವೀಕ್ಷೇತ್ ಚ ಪ್ರಭೋ || ೧೧ ||
 ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಮೀಶೆ ಬೆಳಸಬಾರದು. ಕಲ್ಲು ಕಟೆಯಬಾರದು.
 ಅಮಂಗಲ ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಹೊಲಸು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬಾರದು

ನಗ್ನಾಂ ಪರಸ್ತ್ರಿಯಂ ಚೈವ ಸೂರ್ಯಂ ಚಾಸ್ತಮಯೋದಯೇ |
 ನ ಹುಂಕುರ್ಯಾಚ್ಛವಂ ಗಂಧಂ ಶವಗಂಧೋ ಹಿ ಸೋಮಜಃ || ೧೨ ||
 ಬಟ್ಟೆ ಕಳಚಿದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮತ್ತು
 ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ಯಾರಾದರು ಸತ್ತಾಗ ಹೆಣ ಹೊರಲು
 ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ಅದರ ಗಂಧದಿಂದ ಹೇಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಶವ
 ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಸೋಮನ ಅಂಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಚತುಷ್ಟಥಂ ಚೈತ್ಯತರುಂ ಸ್ಮಶಾನೋಪವನಾನಿ ಚ |
 ದುಷ್ಟಸ್ತ್ರೀಸನ್ನಿಕರ್ಷಂ ಚ ವರ್ಜಯೇನ್ನಿಶಿ ಸರ್ವದಾ || ೧೩ ||
 ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗಳು ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಚೈತ್ಯ ಗಿಡದ
 ಕೆಳಗೆ ತಂಗಬಾರದು. ಸ್ಮಶಾನದ ಬದಿಯ ವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು. ದುಷ್ಟ ಹೆಂಗಸರ
 ಹತ್ತಿರ ವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು.

ಪೂಜ್ಯ-ದೇವ-ದ್ವಿಜ-ಜ್ಯೋತಿ-ಚ್ಛಾಯಾಂ ನಾತಿಕ್ರಮೇದ್ ಬುಧಃ |
 ನೈಕಃ ಶೂನ್ಯಾಟವೀಂ ಗಚ್ಛೇತ್ ತಥಾ ಶೂನ್ಯ ಗೃಹೇ ವಸೇತ್ || ೧೪ ||
 ಪೂಜ್ಯರಾದ ದೇವತೆಗಳ, ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತೇಜಸ್ಸಿನ ನೆರಳನ್ನು ಕೂಡ
 ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದು. ದಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಹೋಗಬಾರದು. ಶೂನ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ
 ಒಬ್ಬನೇ ವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು.

ಕೇಶಾಸ್ಥಿ-ಕಂಟ-ಕಾಮೇಧ್ಯ-ಬಲಿ-ಭಸ್ಮ ತುಷಾಂಸ್ತಥಾ |

ಸ್ನಾನಾದ್ಯಧರಣೀಂ ಚೈವ ದೂರತಃ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೧೧ ||

ಎಲ್ಲವು, ಕೂದಲು ಮುಳ್ಳು, ಹೊಲಸು, ಭೂತಗಳಿಗಿಟ್ಟ ಬಲಿ, ಭಸ್ಮ, ಹೊಟ್ಟು, ಮುಂತಾದ ಕೊಳೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ರೊಚ್ಚಾದ ನೆಲವನ್ನೂ ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು.

ನಾನಾರ್ಯಾನಾಶ್ರಯೇತ್ ಕಾಂಕ್ಷಿನ್ನ ಜಿಹ್ವಂ ರೋಚಯೇದ್ ಬುಧಃ |

ಉಪಸರ್ಪೇನ್ನ ವೈ ವ್ಯಾಲಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠೇನ್ನವೋತ್ತಿತಃ || ೧೨ ||

ಕೀಳು ಜನರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಾರದು. ಕಪಟಗಳ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾವು ಹರಿದಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಾರದು. ಎಚ್ಚರವಾದ ಬಳಿಕ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಬಾರದು.

ಅತೀವ ಜಾಗರ ಸ್ವಪ್ನೇ ತದ್ವತ್ ಸ್ನಾನಾಸನೇ ಬುಧಃ

ನ ಸೇವೇತ ತಥಾ ಶಯ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಯಾಮಾಂ ಚ ನರೇಶ್ವರ || ೧೩ ||

ಬಹಳ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅತೀ ನಿದ್ರೆ ಕೆಡಬಾರದು. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕೂಡಬಾರದು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬಾರದು. ಅತೀ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ದಂಷ್ಟ್ರಿಣಃ ಶೃಂಗಿಣಶ್ಚೈವ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ದೂರೇಣ ವರ್ಜಯೇತ್ |

ಅವಶ್ಯಾಯಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪುರೋವಾತಾತಪೌ ತಥಾ || ೧೪ ||

ಚೂಪು ಹಲ್ಲುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಉದ್ದ ಕೋಡುಳ್ಳ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ದೂರ ಹಾಯಬೇಕು. ಚಳಿಗೆ ಮೈ ಒಡ್ಡಬಾರದು. ಎದುರು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಎದುರು ಬಿಸಿಲನ್ನು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ನ ಸ್ನಾಯನ್ನ ಸ್ವಪೇನ್ನಗೋ ನ ಚೈವೋಪಸ್ತಶೇದ್ ಬುಧಃ

ಮುಕ್ತಕೇಶಶ್ಚ ನಾಚಾಮೇದ್ ದೇವಾದ್ಯರ್ಚಾಂ ಚ ವರ್ಜಯೇತ್ || ೧೫ ||

ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ನಗ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಾರದು. ವಿವಸ್ತ್ರನಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಕೂದಲನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಅಥವಾ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಹೋಮ ದೇವಾರ್ಚನಾದ್ಯಾಸು ಕ್ರಿಯಾಸ್ವಾಚಮನೇ ತಥಾ |

ನೈಕ ವಸ್ತ್ರಃ ಪ್ರವರ್ಧೇತ ದ್ವಿಜವಾಚನಿಕೇ ಜಪೇ || ೧೬ ||

ಹೋಮ ಹವನ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಸಂದ್ಯಾ ವಂದನೆ, ಜಪ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂಟಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಜೋಡು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಆಗ ಧರಿಸಬೇಕು.

ನಾಸಮಂಜಸ ಶೀಲೈಸ್ತು ಸಹಾಸೀತ ಕಥಂಚನ
 ಸದ್ವೃತ್ತ ಸನ್ನಿಕರ್ಷೋ ಹಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧಮಪಿ ಶಸ್ಯತೇ || ೨೦ ||
 ನಡತೆಯು ಸರಿ ಇಲ್ಲದ ಶೀಲಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರ ಜೊತೆಗೆ ಎಂದೂ ಸಹವಾಸ
 ಮಾಡಬಾರದು. ಒಳ್ಳೇ ಶೀಲವಂತರಾದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು
 ಅರ್ಧಕ್ಷಣವಿದ್ದರೂ ಅದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಸಂತ್ಸಂಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿರೋಧಂ ನೋತ್ತಮೈರ್ಗಚ್ಛೇನ್ನಾಧಮೈಶ್ಚ ಸದಾ ಬುಧಃ
 ವಿವಾಹಶ್ಚ ವಿವಾದಶ್ಚ ತುಲ್ಯ ಶೀಲೈರ್ನೃಪೇಷ್ಯತೇ || ೨೧ ||
 ದೊಡ್ಡವರ ಜೊತೆಗೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಕೀಳುಜನರ ಜೊತೆಗೂ
 ವಿರೋಧ ಮಾಡಬಾರದು. ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವಿವಾದ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಮಾನ ಶೀಲರ
 ಜೊತೆಗೇ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ನಾರಭೇತ ಕಲಿಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಶುಷ್ಕವೈರಂ ಚ ವರ್ಜಯೇತ್
 ಅಪ್ಯಲ್ಪ ಹಾನಿಸ್ಸೋಢವ್ಯಾ ವೈರೇಣಾರ್ಥಾಗಮಂ ತ್ಯಜೇತ್ || ೨೨ ||
 ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾರ ಜೊತೆಗೂ ಕಲಹ ಮಾಡಬಾರದು. ಶುಷ್ಕ
 ವೈರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ತುಸು ಹಾನಿಯಾದರೂ ಅದನ್ನು
 ಸೋಸಬೇಕು. ವೈರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಬಾರದು.

ಸ್ನಾತೋನಾಂಗಾನಿ ಸಂಮಾರ್ಜೇತ್ ಸ್ನಾತ ಶಾಖ್ಯಾನ ಪಾಣಿನಾ |
 ನ ಚ ನಿರ್ಧೂತಯೇತ್ ಕೇಶಾನ್ನಾಚಾಮೇಚ್ಛಿವ ಚೋದ್ಧಿತಃ || ೨೩ ||
 ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ಮೈಯನ್ನು ಒರಿಸಬಾರದು. ಬರೀ
 ಕೈಯಿಂದಲೂ ಮೈ ಒರಿಸಬಾರದು. ನಿಂತು ಕೂದಲನ್ನು ಜಾಡಿಸಬಾರದು ಮೈ
 ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಆಚಮನ ಮಾಡಬಾರದು.

ಪಾದೇನ ನಾಕ್ರಾಮೇತ್ಪಾದಂ ನ ಪೂಜ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ನಯೇತ್
 ನೋಚ್ಚಾಸನಂ ಗುರೋರಗ್ರ ಭಜೇತಾವಿನಯಾನ್ವಿತಃ || ೨೪ ||
 ದೊಡ್ಡವರ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂಡಬಾರದು.
 ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು. ಗುರುಗಳ ಎದುರು ಉಚ್ಚ ಆಸನದಲ್ಲಿ
 ಕೂಡಬಾರದು. ಗುರು ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ವಿನಯದಿಂದಲೇ ವರಿಸಬೇಕು.

ಅಪಸವ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛೇಚ್ಛ ದೇವಾಗಾರ ಚತುಷ್ಪಥಾನ್
 ಮಾಂಗಲ್ಯ ಪೂಜ್ಯಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ವಿಪರೀತಂ ನ ದಕ್ಷಿಣಮ್ || ೨೫ ||
 ದೇವರ ಗುಡಿ, ದೇವಭಕ್ತರು, ಮತ್ತು ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ನಾಲ್ಕು ರಸ್ತೆಗಳು
 ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು. ಇವುಗಳ
 ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅಮಂಗಳ ಅಪೂಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ಹೋಗಬಾರದು.

ಸೋಮಾರ್ಕಾಗ್ನೃಂಬು ವಾಯೂನಾಂ ಪೂಜ್ಯಾನಾಂ ಚೈವ ಸಮ್ಪುಖಂ |

ಕುರ್ಯಾನ್ನಿಷ್ಟೀ ವಿಣ್ಮೂತ್ರ ಸಮುತ್ಸರ್ಗಂ ನ ಪಂಡಿತಃ || ೨೭ ||

ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು, ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಗುಳುವುದನ್ನಾಗಲೀ ಮಲ ಮೂತ್ರ, ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಮಾಡಬಾರದು.

ತಿಷ್ಠನ್ನ ಮೂತ್ರಯೇತ್ ತದ್ವತ್ ಪಥಿಷ್ವಪಿ ನ ಮೂತ್ರಯೇತ್ |

ಶ್ಲೇಷ್ಮ ವಿಣ್ಮೂತ್ರರಕ್ತಾನಿ ಸರ್ವದೈವ ನ ಲಂಘಯೇತ್ || ೨೮ ||

ನಿಂತು ಮೂತ್ರ, ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಮತ್ತು ಬೀದಿಗಳ ನಡುವೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತ ಕೀವು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದಾಟಬಾರದು.

ಶ್ಲೇಷ್ಮ ಶಿಂಘಾಣಕೋತ್ಸರ್ಗೋ ನಾನ್ನಕಾಲೇ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ |

ಬಲಿ-ಮಂಗಲ-ಜಪಾದೌ-ನ ಹೋಮೇ ನ ಮಹಾಜನೇ || ೨೯ ||

ಊಟ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಜಪ ಹೋಮ ಮತ್ತು ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಾಗಲೂ ಮತ್ತು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಜನರಿದ್ದಾಗಲೂ ಉಗುಳುವುದು, ಸಿಂಬಳ ಕಳಿಯುವುದನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಯೋಷಿತೋ ನಾವಮನ್ಯೇತ ನ ಚಾಸಾಂ ವಿಶ್ವಸೇದ್ ಬುಧಃ

ನ ಚೈವೇಷ್ಯಾ ಭವೇತ್ತಾಸು ನ ಧಿಕ್ಕುರ್ಯಾತ್ ಕದಾಚನ || ೩೦ ||

ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಬಾರದು. ಅವರನ್ನು ಪೂರ್ಣ ನಂಬಲೂಬಾರದು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆ ಪಡಬಾರದು, ಅವರನ್ನು ಎಂದೂ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮಾಂಗಲ್ಯ ಪುಷ್ಪ, ರತ್ನಾಜ್ಯ ಪೂಜ್ಯಾನನಭಿವಾದ್ಯ ಚ

ನ ನಿಷ್ಕುಮೇತ್ ಗೃಹಾತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸದಾಚಾರ ಪರೋ ನರಃ || ೩೧ ||

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಮಂಗಲಕರವಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಹೊನ್ನು ರನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಡಿಸಿ, ತುಪ್ಪದ ದೀಪದಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡದೆ, ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಗೈಯದೆ, ಪೂಜ್ಯರನ್ನು ವಂದಿಸದೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳಬಾರದು.

ಅಕಾಲಗರ್ಜಿತಾದೌ ಚ ಪರ್ವಸ್ವಾ ಶೌಚಕಾದಿಷು

ಅನರ್ಥಾಯಂ ಬುಧಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಉಪರಾಗಾದಿಕೇ ತಥಾ || ೩೨ ||

ಮಳೆ ಮೋಡಗಳಿಲ್ಲದ ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದಾಗ, ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಶೌಚ ಬಂದಾಗ, ಮತ್ತು ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದಾಗ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಅದು ಅನಾರ್ಥಾಯದ ಕಾಲ.

ಶಮಂ ನಯತಿ ಯಃ ಕ್ರುದ್ಧಾನ್ ಸರ್ವ ಬಂಧುರಮತ್ಸರೀ

ಭೀತಾಶ್ವಸನ ಕೃತ್ ಸಾಧುಃ ಸ್ವರ್ಗಃ ಸ್ಯಾದಲ್ಪಕಂ ಫಲಂ || ೩೩ ||

ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿ, ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದವರನ್ನೂ ಕೂಡ ಯಾವನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವನೋ ಮತ್ತು ಅಂಜಿದವರಿಗೆ ಅಶ್ವಾಸನವನ್ನು ನೀಡುವನೋ ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನು 'ಸಾಧು' ಎಂದು ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಪ ಫಲವೇ ಸರಿ.

ವರ್ಷಾತಪಾದಿಷು ಭತ್ತಿ ದಂಡೀ ರಾತ್ರೈಃ ಟವೀಷು ಚ

ಶರೀರ ತ್ರಾಣಕಾಮೋ ವೈ ಸೋಪಾನತ್ಯಃ ಸದಾ ವ್ರಜೇತ್ || ೩೪ ||

ಮಳೆ ಬಿಸಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಕೂಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದಾದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಯಾವಾಗ ಹೋದರೂ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂದರೆ ಅವನ ಶರೀರವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನೋರ್ಧ್ವಂ ನ ತೀರ್ಯಗ್‌ದೂರಂ ವಾ ನ ಪಶ್ಯನ್ ಪರ್ಯಟೇದ್ ಬುಧಃ

ಯುಗ ಮಾತ್ರಂ ಮಹೀಷ್ಯಷ್ಟೇ ನರೋ ಗಚ್ಛೇದ್ ವಿಲೋಕಯನ್ || ೩೫ ||

ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತ ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಿಯೋ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ನಡೆಯಬಾರದು. ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವ ಎರಡು ಮಾರು ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ದೋಷಹೇತೂನಶೇಷಾಂಶ್ಚ ವಶ್ಯಾತ್ಮಾ ಯೋ ನಿರಸೃತಿ

ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಾನಾಂ ಹಾನಿನಾಲ್ಪಾಪಿ ಜಾಯತೇ || ೩೬ ||

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಪ್ಪು ತಡೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅದರ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯನ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸದಾಚಾರರತಃ ಪ್ರಾಚ್ಛ್ಞೋ ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಶಿಕ್ಷಿತಃ

ಪಾಪೇಷ್ಯಪಾಪಃ ಪುರುಷೇ ಹ್ಯಭಿಧತ್ತೆ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಯಃ |

ಮೈತ್ರೀದ್ರವಾಂತಃಕರಣ ಸ್ತಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಃ ಕರೇ ಸ್ಥಿತಾ || ೩೭ ||

ಯಾವನು ಅವಕಾರ ಮಾಡಿದವನಿಗೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಕ್ರೂರ ಮನುಷ್ಯನ ಜೊತೆಗೆ ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು ಯಾವನು ಅಂತಃಕರಣವು ಸರ್ವದಾ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕರಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥ (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವ) ಜನರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆ.

ಯೇ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಲೋಭಾನಾಂ ವೀತರಾಗಾ ನ ಗೋಚರೇ
 ಸದಾಚಾರಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇಷಾಮನುಭಾವೈರ್ಧೃತಾ ಮಹೀ || ೩೮ ||
 ಯಾರು ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವರೋ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳನ್ನು
 ತೊರೆದಿರುವರೋ, ಅಂಥ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಮಹಾನುಭಾವರ
 ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಿಯು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ.

ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಂ ವದೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಯತ್ ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಣಂ
 ಸತ್ಯಂ ಯತ್ ಪರದುಃಖಾಯ ತದಾ ಮೌನಪರೋ ಭವೇತ್ || ೩೯ ||
 ಜಾಣ ಮನುಷ್ಯನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸತ್ಯವಾದ ವಚನವನ್ನು
 ನುಡಿಯಬೇಕು. ಸತ್ಯವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಡಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ
 ಅಥವಾ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೌನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಿಯಮುಕ್ತಂ ಹಿತಂ ನೈತದಿತಿ ಮತ್ವಾ ನ ತದ್ವದೇತ್
 ಶ್ರೇಯಸ್ತತ್ರ ಹಿತಂ ವಾಚ್ಯಂ ಯದ್ಯಪ್ಯತ್ಯಂತಮಪ್ರಿಯಂ || ೪೦ ||
 ಪ್ರಿಯವಾದ ವಚನದಿಂದ ಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ಅಂಥ
 ಪ್ರಿಯ ವಚನ, ಸವಿನುಡಿಯನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ಅಪ್ರಿಯವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ,
 ಹಿತಕರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಿನಾಮುಪಕಾರಾಯ ಯಥೈವೇಹ ಪರತ್ರ ಚ
 ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ತದೇವ ಮತಿಮಾನ್ ಭಜೇತ್ || ೪೧ ||
 ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ
 ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಕೃತಿಯಿಂದಲೂ, ತ್ರಿಕರಣ ಸಿದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಶುಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮಂಗಳಶ್ರಾದ್ಧ

ಗಂಡುಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗತಂದೆಯು ತಾನು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ
 ಆ ಮಗುವಿನ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ಅಭ್ಯುದಯಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.
 ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಲಗಡೆಗೂ ಮತ್ತು
 ಎಡಗಡೆಗೂ ಕೂಡಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮೊಸರು
 ಅಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಬೋರೇಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ
 ಅಭ್ಯುದಯಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ನಾಂದೀಮುಖದೇವಹೆಸರಿನ ಪಿತೃಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ
 ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಮಂಗಳ ನಾಮಕರಣ, ಚೌಲ, ಸೀಮಂತಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಥಮ
 ಸಲಮಕ್ಕಳ ಮುಖದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ನಾಂದೀಮುಖರೆಂಬ ಪಿತೃಗಳ ಬಳಗವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ
 ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಮಹಾರಾಜಾ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರೇತಕರ್ಮದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು
 ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯ

ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ಆ ಶವ ಶರೀರವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ಊರಹೊರಗೆ ವೈಯ್ದ ಅದನ್ನು ದಹನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ತಾನು ಉಟ್ಟ ತೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ “ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಸ್ಥಿತಾಯೇದಮಮುಕಾಯ” ಎಂದು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತು ಎಲ್ಲ ಬಾಂಧವರೂ ಮೃತನಿಗೆ ಜಲಾಂಜಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಂಜೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಊರ ಹೊರಗೇ ಇದ್ದು ಆಕಳುಗಳು ಮರಳಿ ಊರಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ತಾವೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಕ್ಷತ್ರ ದರ್ಶನವಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಆಗ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಶೌಚ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಲ್ಲು ಚಾಪೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡದಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಅನಿಷ್ಠಿದವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಾಂಧವರಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಬಂಧು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನದಿಂದ ಆ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೆ ಮೃತಜೀವನಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಶೌಚದ ಮೊದಲನೇ ದಿನ ಅದರಂತೆ ಮೂರು, ಏಳು ಅಥವಾ ಒಂಭತ್ತನೇ ದಿನ ವಸ್ತ್ರತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಹಿರ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತಿಲೋದಕವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಅಶೌಚ ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ !

ರಾಜನೇ ! ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದಹನ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದಗ್ಧ ಶೇಷವಾದ ಎಲುವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಪಂಡಿ ಬಂಧು ಜನರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಬಹುದು. ಅಸ್ಥಿ ಚಯನವಾದ ನಂತರ ಸಗೋತ್ರ ಜನರಿಗೂ ಮತ್ತು ಸಮಾನೋದಕರಿಗೂ ಹಾಸಿಗೆ, ಆಸನ, ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಸಪಿಂಡರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕವು ಮಾತ್ರ ಅಶೌಚವಿದ್ದಾಗ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಅಶೌಚ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನ, ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನ, ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಅಶೌಚವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಶೌಚದ ಅನಂತರ ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು ಒಂಬತ್ತು ಮುಂತಾದ ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಎಲೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ದರ್ಭದ ಮೇಲೆ ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪಿಂಡದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶೌಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವರು ಜಲಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ವೈಶ್ಯರು ಚಾವಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಶೂದ್ರರು ದಂಡವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಶುದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧ

ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಸತ್ತವನ ಮೃತ್ಯು ತಿಥಿಯಂದು ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಾಹನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆ, ಮತ್ತು ವಿಶ್ವೇದೇವ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಮಂತ್ರಣಾದಿಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಘ್ಯ, ಒಂದು ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರ ಭೋಜನದ ಅನಂತರ ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದೇ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಸಪಿಂಡೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ.

ಸಪಿಂಡೀಕರಣ

ಈ ಸಪಿಂಡೀಕರಣವನ್ನು ಕೂಡ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಆರು ತಿಂಗಳು, ಅಥವಾ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು, ಗಂಧ, ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಇಡಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆವು ಮೃತಪುರುಷನಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೂರು ಪಾತ್ರೆಗಳು ಪಿತೃಗಳದು ಇರುತ್ತವೆ. ಮೃತ ಪುರುಷನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಪಿತೃಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸೇಚನಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೃತ ಪುರುಷನಿಗೆ ಪಿತೃತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಬಳಿಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರಾದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಮೃತ ಪುರುಷನಿಂದಲೇ ಆರಂಭಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಿತೃಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು.!

ರಾಜನ್, ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ಮಗ, ಮೊಮ್ಮಗ, ಮರಿ ಮಗ, ಸೋದರ, ಸಹೋದರನ ಮಗ, ಅಥವಾ ಸಪಿಂಡರ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಯಾರಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಅವರಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮಾತೃಪಕ್ಷದ ಸಪಿಂಡರಿಗಾಗಲೀ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಅಧಿಕಾರ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ವಂಶ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ವಂಶ ಎರಡೂ ನಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕುಲದ ಸ್ತ್ರೀಯರಾದರೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಮಿತ್ರರು, ಅವರಾರೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ರಾಜರಾದರೂ ಬಂಧು ಹೀನನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಲ, ಮನೆ ಮುಂತಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇತ ಕರ್ಮವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ ಪೂರ್ವಕರ್ಮ, ಮಧ್ಯಮ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ಮ ಎಂದು. ಮೃತನ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅಶೌಚ ಶುದ್ಧಿಯ ನಂತರ ಜಲ ಅಥವಾ ಶಸ್ತ್ರದ ಸ್ಪರ್ಶದವರೆಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವು ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ

ಶ್ರಾದ್ಧವು ಮಧ್ಯಮ ಕರ್ಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಪಿಂಡೀಕರಣದ ಅನಂತರ ಮೃತವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪಿತೃತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಆದ ನಂತರ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಪಿತೃಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವು ಉತ್ತರ ಕರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಮಗ, ಬಂಧು, ಬಳಗ, ಸಪಿಂಡ, ಸಮಾನೋದಕ, ಸಗೋತ್ರ, ಅಥವಾ ಸಮಾಜದವರು ಅಥವಾ ರಾಜರು ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಮಧ್ಯಮ ಕರ್ಮ ಉತ್ತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮರಣ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉತ್ತರ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಕೂಡ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ತಿಥಿಯಂದು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಆ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಔರ್ವಮುನಿ - ರಾಜನ್, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮರಣ ತಿಥಿಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಮತ್ತು ಹೇಮಂತ ಶಿಶಿರ ಋತುಗಳ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ನಿತ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲ. ಇದಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲ

ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಅಥವಾ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಶಿಷ್ಯವಿಶಿಷ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಮತ್ತು ಸಂಕ್ರಮಣ, ಗ್ರಹಣ, ವ್ಯತಿಪಾತ, ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅಥವಾ ಗ್ರಹಪೀಡೆ, ದುಸ್ವಪ್ನ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಧಾನ್ಯವು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಕಾಮ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನವೂ ಅನುರಾಧಾ, ವಿಶಾಖಾ ಅಥವಾ ಸ್ವಾತೀ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ಪುಷ್ಯ, ಆರ್ದ್ರಾ, ಅಥವಾ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದಾಗ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಧನಿಷ್ಠ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಪದ, ಅಥವಾ ಶತಭಿಷ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಣದವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಸರಸ್ವತೀ ಗೋಮತೀ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಲ ತರ್ಪಣ

ಪಿತೃಭಕ್ತನಾದ ಪರೂರವ ಮಹಾರಾಜನು ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಸನತ್ಕುಮಾರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ವಿನಯದಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿನಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಸನತ್‌ಕುಮಾರ್ :- ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ತೃತೀಯಾ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ, ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತ್ರಯೋದಶಿ, ಮಾಘಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು ಯುಗಾದಿ ತಿಥಿಗಳು ಎಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತ ದಿನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಹಣ, ಸಂಕ್ರಮಣ, ಅಷ್ಟಕ, ಮುಂತಾದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಳ್ಳು ಸಹಿತ ನೀರಿನಿಂದ ತರ್ಪಣಕೊಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪಿತೃಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಧನಿಷ್ಠಾ, ಪೂರ್ವಭಾದ್ರಪದಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಯೋಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕಾಲ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಾನ, ನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಾದ ದ್ರವ್ಯ, ಯೋಗ್ಯಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಇವು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಚ್ಛಿತಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಚಿತ್ತಂ ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ನೃಣಾಂ ವಿಶುದ್ಧಂ |

ಶಸ್ತಶ್ಚ ಕಾಲಃ ಕಥಿತೋ ವಿಧಿಶ್ಚ ||

ಪಾತ್ರಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಪರಮಾ ಚ ಭಕ್ತಿಃ |

ನೃಣಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತ್ಯಭಿವಾಂಭಿತಾನಿ” ||

ಪಿತೃಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಅಪೇಕ್ಷೆ

ರಾಜನೇ, ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಹುಟ್ಟಬಹುದೇ, ಎಂದು ಕಾಯತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಜನರಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದೇನು? ಆ ಪಿತೃಗಳು ಹಾಡುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇಂತು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. “ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಬಂದಾಗ ಶಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಎಂದಾದರೂ ಹುಟ್ಟಬಹುದೇ? ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು (ಪಿತೃಗಳನ್ನು) ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಸ್ತ್ರ, ರತ್ನ ಬಂಗಾರ, ವಾಹನ, ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಮತ್ತೂ ರೋಖಿ ಹಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕೊಡುಗೆಯ ಉದಾರ ಮನುಷ್ಯನು ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬಹುದೇ! ಅಷ್ಟೂ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿವಂತ ಮಾನವನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬಹುದೋ? ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನೂ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು.

ಅಷ್ಟೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಏಳೆಂಟು ಮುಷ್ಟಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಜಲಾಂಜಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಪಿತೃದಿನದಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ

ತಿರುಗಾಡಿ ಎಳೆ ಹುಲ್ಲು, ಮೇವು ಕೂಡಿಸಿ ತಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಕಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಮೇಯಿಸಬೇಕು. ಇದಾವುದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಅಡಿವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಗಲು ಎತ್ತಿ ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೀಗೆ ಒದರಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ

“ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲ. ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಣವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬೇರಾವದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಪ್ರಣಾಮದಿಂದ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ನ ಮೇಘೋ ವಿತ್ತಂ ನ ಧನಂ ನ ಚಾನ್ಯತ್ |

ಶ್ರಾದ್ಧೋಪಯೋಗ್ಯಂ ಸ್ವಪಿತೃನ್ನತೋಽಸ್ಮಿ ||

ತೃಪ್ಯಂತು ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಿತರೋ ಮಮೇತೌ ||

ಕೃತೌ ಭುಜೌ ವರ್ತಮಾಸು ||

ಔರ್ವಮುನಿ - ಸಗರರಾಜ ! ಹಣ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಲಿ, ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಲ್ಪದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿರಿ, ಸಾಮಗ್ರಿ, ಸಲಕರಣೆಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬಹುದು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಶ್ರಾದ್ಧವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಿತೃಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು?

ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಧುವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಅಥವಾ ವೇದ ಪಾರಂಗತರಾದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ಪುರೋಹಿತರನ್ನು, ಭಗವದ್ ಭಕ್ತರನ್ನೂ, ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸೋದರಳಿಯ, ಮಗಳ ಮಗ, ಅಳಿಯ, ಮಾವ, ಮುಂತಾದ ಬಳಗದವರನ್ನು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು, ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳು ದೊರೆತರಂತೂ ಬಹಳೇ ಉತ್ತಮ. ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು, ಶಿಷ್ಯರನ್ನು, ಬಂಧುಬಳಗದವರನ್ನು, ಸಾಧಾರಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಶಿಷ್ಯವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವಾದ ಬಳಿಕ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಭೋಜನದಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು.

ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸಬಾರದು ?

ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿ, ಷಂಢ, ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದವ, ಕಳ್ಳ, ಚಾಡಿಕೋರ, ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠ ಹೇಳಿದವ, ಕಪ್ಪು ಹಲ್ಲುಳ್ಳವ, ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡವ, ತಾಯಿ, ತಂದೆಗಳನ್ನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದವ, ಶೂದ್ರ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದವ, ದೇವರಿಗೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ತಾನೇ ತಿನ್ನುವ ಪೂಜಾರಿ, ಪರಿಚಾರಕ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿಂದ್ಯ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬಾರದು.

ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಬಿಡಬೇಕು

ಶ್ರಾದ್ಧ ತಿಥಿಯ ಮುನ್ನ ದಿನವೇ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ “ನಾಳೆ ತಾವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಪಿತೃಸ್ಥಾನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಾವು ದೇವಸ್ಥಾನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಆಮಂತ್ರಣ ಹೇಳಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಬರಬೇಕು. ಆಮಂತ್ರಣವಾದ ಬಳಿಕ ಯಜಮಾನನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೋಪವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಒಡೆಯನಿಗೂ ಘೋರ ನರಕವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಅವರ ಪಿತೃಗಳೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಮಂತ್ರಣ ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯವರಗೆ ಹೋಗಿ ಕರೆದು ಬರಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲದೆ ಅಂದು ಮನೆಗೆ ಬೇರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಾವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ದಯಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪಿತೃ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ೧-೩ ಹೀಗೆ ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ೨-೪ ಹೀಗೆ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಾದರೂ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಪಿತೃ ಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಊಟಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಆಮಂತ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕರೆದು ಕುಶಾಸನವನ್ನಿತ್ತು, ಅರ್ಘ್ಯಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಕೂಡಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಆವಾಹಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಘ್ಯ, ಹೂ, ಗಂಧ, ಧೂಪ, ಮಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಉಪಚಾರವನ್ನೂ ಪಿತೃಸ್ಥಾನದವರಿಗೆ ಅಪಸವ್ಯವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿದ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರ ಉಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ ಆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಅತಿಥಿಯು ಬಂದರೆ ಆಮಂತ್ರಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಆಗಂತುಕರನ್ನೂ ಕರೆದು ಯಥೇಚ್ಛ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಬೆರಸದೆ ಇರುವ ಶುದ್ಧಾನ್ನದಿಂದ ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. “ಅಗ್ನಯೇ ಕವ್ಯವಾಹನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎರಡನೇ ಆಹುತಿಯನ್ನೂ. “ವೈವಸ್ವತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ಮೂರನೇ ಆಹುತಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಡಿಸಬೇಕು ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಿ “ಯಥಾ ಸುಖಂ ಜುಷದ್ಧಂ” ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ವಿನಯದಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಜಮಾನನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಡಿಸಬೇಕು.

ವಿಪ್ರರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಅಜ್ಜ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ “ಓಂ ಅಪಾಹತಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ವೇದಿಷದಃ” ಎಂಬ ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ “ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೇ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರೂಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ, ತಂದೆಯ ತಂದೆ, ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜರು, ನಾನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಪಿಂಡದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಲಿ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ತಾಯಿಯ ಅಜ್ಜ, ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಮೊದಲಾದ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಲಿ. ಎಲ್ಲ ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳ ಭೋಕ್ತಾರನಾದ ಯಜ್ಞಪತಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಲಿ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಲಿ” ಎಂದೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತೃಪ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ತುಸು ಅನ್ನವನ್ನು ಅವರ ಎಲೆಯ ಮುಂದೆ ಉದುರಿಸಬೇಕು. ಇಚ್ಛಾ ಭೋಜನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ದರ್ಭಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತಿಲಸಹಿತವಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಿತೃ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಎಳ್ಳು ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಮಾತಾಮಹ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಎಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರವಿದ ದರ್ಭಗಳ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ತಂದೆಯ ಪಿಂಡವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಜ್ಜನ ಪಿಂಡವನ್ನೂ ಆ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಜ್ಜನ ಪಿಂಡವನ್ನೂ ಇಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ತಾತ,

ಮುಕ್ತಾ ತರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ಎಲ್ಲ ಪಿಂಡಗಳಿಗೂ ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ, ಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ದರ್ಭದ ಮೂಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದುರಿಸಿ “ಲೇಪಭಾಗ ಭುಜಃ ತೃಪ್ಯಂತಾಂ” ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಿತೃಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನಂತರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಉಭಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮಾತಾಮಹಾದಿ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮೊದಲು ಪಿತೃಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಊಟದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಎಳೆಗೊಡಬೇಕು. ಭೋಜನವಾದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಳಿಸಿ ಬರಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯ ಮೂರು

ಅನಂತರ ತನ್ನ ಬಂಧು ಭೃತ್ಯ ಮಿತ್ರ ಬಳಗದವರಿಂದಲೂ ಹಿರಿಕಿರಿಯರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಳ್ಳು, ಕುತುಪಕಾಲ, ಮತ್ತು ದೌಹಿತ್ರ ಈ ಮೂರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಅನಂತರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕುತುಪಕಾಲವನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಈ ಕುತುಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಕರಿಯ ಎಳ್ಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮಗಳ ಮಗನನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಭಗವತ್ ಕಥಾ ಪ್ರವಚನ, ಪಾರಾಯಣ, ಕೀರ್ತನೆ, ದೇವರ ಮೇಲಿನ ಪದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಶ್ರಾದ್ಧದಿನದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕಾದದ್ದು ಮೂರು. ಸಿಟ್ಟು, ಪ್ರಯಾಣ, ಮತ್ತು ಗಡಿಬಿಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದವರೂ ಕೂಡ ಈ ಮೂರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಪಿತೃಗಣದವರಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ಆಧಾರ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಯೋಗವು ಆಧಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟವನ್ನು ಉಂಡು ಸಾವಿರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಜ್ಞಾನಯೋಗಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಇದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಉಂಡ ಆ ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತ ಮತ್ತು ನಿಷಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳು

ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ, ಅಕ್ಕಿ, ಉದ್ದು, ಶಾವಕ, ಗೋದಿ, ಎಳ್ಳು, ಸಾಸಿವೆ, ನವಣಕ್ಕಿ, ಜವೆಗೋದಿ, ಬಟಗಡಲೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಧಾನ್ಯವನ್ನು

ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ನವಾನ್ನ ಎಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಧಾನ್ಯವು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಲಸಂದಿ, ಚೆನ್ನಂಗಿ ಬೇಳೆ, ಸೂರೆಕಾಯಿ, ಬಿಳೇ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಗಜ್ಜರಿ ಮತ್ತು ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡಿ, ಮೂಲಂಗಿ, ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು, ಕೆಂಪು ಇಂಗು ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮುನ್ನ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ತಂದ ನೀರು, ಕೂಪ ಶಾಂತಿಮಾಡದ ಬಾವಿಯ ನೀರು, ಆಕಳು ಕುಡಿಯದ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನೀರು, ಕೆಟ್ಟವಾಸನೆ ಬರುವ ಅಥವಾ ಬುರುಗು ನೀರು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಒಂಟಿ ಖುರ ಉಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಲು, ಆಡಿನ ಹಾಲು, ಚಿಗರೆಯ ಹಾಲು, ಒಂಟೆಯ ಹಾಲು, ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪಾಪಕರ್ಮದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತ, ಪತಿತ, ನೀಚ, ನಪುಂಸಕ, ನಾಸ್ತಿಕ, ನಾಯಿ, ದಿಗಂಬರ, ಬೌದ್ಧ, ಹಂದಿ, ಕೋತಿ, ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು, ಮತ್ತು ಸೂತಕದವರು, ಹೆಣ್ಣೊರುವವರು ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ದೂರ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಎರಚಿ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಬಿದ್ದ, ಅಥವಾ ಹುಳಕಾದ, ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದು ಅಥವಾ ಹಳಸಿದ ಕೊಳೆತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೃತಪುರುಷರ ಹೆಸರು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಲಿ ಯಾವ ಜಾತಿಯವರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಆ ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಆಹಾರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪಾಖಂಡಿ ಮತಗಳ ಮೂಲ ಮೀಮಾಂಸೆ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ ನಗ್ನ ಎಂದರೆ ಯಾರು ! ಅವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರವೇನು? ನಗ್ನ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದು ದು ಯಾವದಿದೆ !

ಪರಾಶರ - ಋಗ್ ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಎಂಬ ಈ ಮೂರು ವೇದಗಳು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಆವರಣವಿದ್ದಂತೆ. ಈ ಮಾನವತೆಯ ಆವರಣ ಭೂತವಾದ ವೇದಗಳನ್ನು ಮೋಹದಿಂದ ತೊರೆದು ಬಿಟ್ಟಂಥ ಮಹಾಪಾತಕಿಯು 'ನಗ್ನ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಂದಿರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿವಶಿಷ್ಯರು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಗ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆಗ ವಶಿಷ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಾನೀಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವ ದಾನವರಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರು ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದಾಡಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು. ಪರಾಜಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ಉತ್ತರ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಆ

ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಭರಿತವಾದ ದಿವ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಶಂಖ ಚಕ್ರ, ಗದೆಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಂದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಅವನ ಎದುರು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದರು. ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. “ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ನಮಗೆ ನೀನೇ ನಾಥ. ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಮೂರು ಲೋಕದ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವೇ ಅಪಹರಿಸಿರುವರು. ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈಗ ಆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ವರ್ಣಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಪ ತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠರಾದ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ನಮಗೆ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆ ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಮಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು.”

ಮಾಯಾಮೋಹನ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಪರಾಶರ - ಆಗ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಯಾ ಮೋಹ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ “ಸುರರೇ, ನಾನು ಇದೀಗ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಮಾಯಾಮೋಹನು ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಗೆ ಇಳಿಸುವನು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೀವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸ ಬಲ್ಲಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೀಗ ನಿಮ್ಮ ತಾಣಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿರಿ. ಭಯ ಪಡಬೇಡಿ. ಈ ಮಾಯಾಮೋಹನು ನಿಮಗಿಂತ ಮೊದಲು ಆ ದೈತ್ಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವನು.” ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಪ್ರಿಯ ನುಡಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಮಹಾಮಾಯನು ಅಸುರಪುರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದನು.

ನರ್ಮದಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು

ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ತಪಸ್ವಿಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ದೈತ್ಯಕುಲದ ಧುರೀಣರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆ ಮಾರು ತೊರೆದು ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನರ್ಮದಾ ತೀರದ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ದಿಗಂಬರ ಸಾಧು ಒಬ್ಬ ದಯಮಾಡಿಸಿದ. ಅವನು ತಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಮೈಮೇಲೆ ಒಂದು ತುಣುಕು ಕೂಡ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನವಿಲು ಗರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ. ಅವನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷವನ್ನು ಕಂಡೇ ಆ ನದೀ ತೀರದ ತಪೋನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಆ ದಿಗಂಬರ ಸಾಧುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ

ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಆ ದಿಗಂಬರನು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಆ ದಾನವ ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಮಧುರ ಮೋಹಕವಾದ ವಚನದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ. “ದೈತ್ಯಪತಿಗಳೇ! ಏತಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಈ ತಪಸ್ಸು! ನೀವು ಬಯಸುವುದೇನು! ಐಹಿಕ ಫಲವೋ ಪಾರತ್ರಿಕ ಪುಣ್ಯವೋ!” ಅದಕ್ಕೆ ದೈತ್ಯ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ‘ಪಾರತ್ರಿಕ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾದ ಐಹಿಕ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ತಪಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಈ ತಪಸ್ಸು.”

ದಿಗಂಬರ ಸಾಧುವಿನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ

ದಿಗಂಬರ - ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ನೀವು ಬಯಸುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ. ನಾನೊಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲವೇ ತೆರೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಆ ಧರ್ಮದಿಂದ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬೇಕೆಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಬಯಸಿದರೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಇದರ ಹೊರತು ನೀವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠರು. ನಿಮಗಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರಿಗೆ ದೊರಕೇತು ಆ ಮುಕ್ತಿ!” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸವಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವಿತ್ತು. ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವಿತ್ತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವನು ತನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಬೇರಾರೂ ಆಗದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಕಳಿಸಿದ ಮಾಯಾಮೋಹನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿ, ಮತ್ತು ಬೆಡಗಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮರುಳಾದರು. ವೇದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮರಳಿದರು. ನಾಸ್ತಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದರು. ದಿಗಂಬರನ ನುಡಿ ಅವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ. ‘ಹೂಂ’ ಎಂದರು. ಅವನು ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮ, ಅವನು ಅಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಅಧರ್ಮ. ಅವನ ಮಾತೇ ವೇದ ವಾಕ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಾಯಾಮೋಹನಾದರೂ ತನ್ನ ಮೋಹಕವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಕ್ತಿ ಚಾಲಗಳನ್ನೇನೆಯ್ದ ಬಿಟ್ಟ. ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ, ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿದ. ಮನಮರುಳು ಮಾಡುವ ಅವನ ಮಾತಿನ ರೀತಿಗೆ ಮನಸೋತ ದೈತ್ಯರು ವಿವೇಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಯುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಹೂಂ ಗುಟ್ಟಿದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವನು ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ “ಇದು ಧರ್ಮ, ಅದು ಅಧರ್ಮ, ಇದು ಸತ್, ಅದು ಅಸತ್. ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಇದು ಪರಮಾರ್ಥ, ಅದು ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರ್ಯ ಅದು ಅಕಾರ್ಯ, ಇದು ದಿಗಂಬರ ಧರ್ಮ, ಅದು ಆಡಂಬರ ಧರ್ಮ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಯಾವ ವಿಚಾರವೂ ಇಲ್ಲದೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ಮಾಯಾಮೋಹನಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆಯಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕವಾದಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು “ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀವು ಈಗ ಅರಿತುಕೊಂಡ ಅಥವಾ ನನ್ನಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಧರ್ಮವೇ ಮಹಾಧರ್ಮ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಅರ್ಹರಿರುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಮಾಯಾ ಮೋಹನು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ “ಈ ಮಹಾಧರ್ಮವನ್ನು ನೀವು ‘ಅರ್ಹತ’ ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರೆಲ್ಲರೂ ‘ಅರ್ಹತರು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಪಾಖಂಡಿ ಮತದ ಪ್ರಚಾರ

ಮಾಯಾಮೋಹನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವೇದ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನು. ನಾಸ್ತಿಕದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದನು. ಮೋಹಪರವಶರಾದ ಆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾಮೋಹನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತವನ್ನು ನಂಬಿದರು. ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಒಬ್ಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗದೊಬ್ಬನಿಗೆ, ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ. ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಖಂಡಿಮತವು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಬಹುಶಃ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ದಾನವ ಕುಲದ ಧುರೀಣರು ಹೊಸ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೇ ವೇದಮಾರ್ಗಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಮಾಯಾ ಮೋಹನು ಹೊಸ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನೂ ವೈದಿಕರಾಗಿ ಉಳಿದ ದೈತ್ಯರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಪ, ತಪ, ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. (ಆದರೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ದುಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ತಪಃಫಲ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ದುರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ)

ಒಂದು ದಿನ ಕೆಂಪು ಶಾಟೆಯನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬನು ಆ ದೈತ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುಂದರ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಿದುವಾಗಿಯೂ ಮಧುರವಾಗಿಯೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ವಚನಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮೋಹಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹತ್ತೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮೇಲೆ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ. ಅವನ ಈ ವೇಷ, ಮಧುರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತನಾದ ಮಾಯಾಮೋಹನೇ ಒಳ್ಳೇ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಗಿ ಆ ದೈತ್ಯ ವರ್ಗದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಮೋಹಕವಾದ ವಾಕ್ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸೆಳೆದು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಚಂಡ ಜನಸಮೂಹವು ಅವನ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡಿದಾಗ ಆ ಯತಿಯು ಆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಸವಾಲು

ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. “ದಾನವರೇ, ನೀವು ಬಯಸುವುದೇನು? ಸ್ವರ್ಗವೋ ! ಅಪವರ್ಗವೋ ? ಸ್ವರ್ಗವಂತೂ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವು ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ವೇದ ಮತದ ಹುಳುಕು, ಬೌದ್ಧ ಮತದ ಬೆಳಕು

ನೀವು ಹಿಡಿದಿರುವುದು ವೇದ ಮಾರ್ಗ. ಆ ವೈದಿಕ ಮತದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳೇ ಮುಖ್ಯ. ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದು. ಪಶುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆಮಾಡುವುದು. ನಿರುಪದ್ರವಿಗಳಾದ ಜೀವ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದೇ ? ಹೊಡೆಯುವುದು ಕಡಿಯುವುದು, ಕೊಲ್ಲುವುದು ಎಂಥ ಧರ್ಮ ! ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವ ಮಾತು. ಪರೋಪಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮ. ಹಿಂಸೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಅಪಕಾರವಿಲ್ಲ. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಈ ಹಿಂಸಾಪ್ರಧಾನ ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಉಪಕಾರವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಅಪಕಾರ ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಪರಮಧರ್ಮ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಿಕ. ನಿರಾಧಾರ, ಭ್ರಾಂತಿಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೇ ಅದರ ಅಸ್ತಿವಾರ. ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ದೂಷಿತವಾದ ಜೀವನು ಸಂಸಾರ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಿಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಬುದ್ಧರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಇದನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ‘ಬುದ್ಧತೆ’ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ’ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ತಾನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಕ್ತಿಯೂ (ಯುಕ್ತಿ) ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತು ತಾನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿಗೂ ಅನೇಕ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸರ್ವ ಜನರಂಜನ, ಮನರಂಜನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಯತಿ ಯೋಗಿಯ ಯುಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ದಿಗಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅರ್ಹತಮತದಲ್ಲಿ ಸೇರದೇ ಉಳಿದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಹೊಸ ಶೂನ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಮೋಹನ ಉಪಾಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರೂ ವೇದ ಮಾರ್ಗ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿಮತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೇದಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರು. ಉಳಿದವರು ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಹೀಗಳಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತೆಗಳಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅನೇಕ ತರ್ಕ ವಿತರ್ಕಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಮುಂದಾದರು.

ವೇದ ಮತಖಂಡನ, ಪಾಖಂಡಿ ಮತಮಂಡನ

“ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಗೆ

ಹತ್ತುವುದು ! ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಯಾವ ಧರ್ಮ ! ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಶುದ್ಧ ಹುಡುಗಾಟ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನು ಸುರರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಅವನು ತಿನ್ನುವುದು ಬನ್ನಿಗಿಡದ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಸೋಮ ಬಳ್ಳಿಯ ತೊಪ್ಪಲು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲೆ, ಕಾಯಿ ಕಂಟಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ದನಗಳು ಆ ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಮೇಲಲ್ಲವೇ ! ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಪಶುವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಕೊಂದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಕಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೆ ಲೋಕಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತಂದೆ ತಾತರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬುತ್ತಿ ಒಯ್ಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಊರಿಗೆ ಹೋದವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದ್ದೂರಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವುದು. ಈ ವಿಚಾರದಷ್ಟೇ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ವಿಚಾರ ಕೂಡ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಜನರ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಸರಿ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಢ ನಂಬಿಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಯುಕ್ತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ವೈದಿಕ ಮತವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೇದು ಎಂದು ಎನಿಸಿದರೆ. ಸಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ವೇದಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು “ಆ ವೇದ ಅಪೌರುಷೇಯ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರು ರಚಿಸಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ರಚಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವು ಮುಗಿಲಿನಿಂದ ತಾವಾಗಿ ಉದುರಿಬಿದ್ದವೇ ! ಯಾರೂ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡದೇ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಾವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಮೂಢನಂಬಿಗೆಯಲ್ಲವೇ ! ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂಢ ನಂಬಿಗೆಗೆ ಇಂಬಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತೋರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವೋ, ವಿಮರ್ಶಪೂರ್ವಕವೋ, ಮತ್ತು ಸಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂಥ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೌದ್ಧ ಮತವನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ನನಗೆ ನಿಮಗೂ ತಾರಕ.” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಯತಿವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಮಾಯಾಮೋಹನ ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿ ಸೈರಾಚಾರಕ್ಕೆಳಿದು ನೀತಿ ಭ್ರಷ್ಟರಾದರು.

ಧರ್ಮ ಏವ ಹತೋ ಹಂತಿ

ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಂದರು. ದೇವದಾನವರಲ್ಲಿ ಘನಘೋರ ಸಗ್ರಾಮವಾಯಿತು. ಧರ್ಮದ ಕವಚವೇ ಕಳಚಿಹೋಗಿದ್ದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ದೇವಕುಲದವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವ ಆ ದಾನವದೈತ್ಯರೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಮತವನ್ನೇ

ಅನುಸರಿಸಿ ದಿಗಂಬರ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ಮತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವ ಮಾನವರೂ 'ನಗ್ನ' ಎಂಬ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನ ಮರ್ಯಾದಾವಸ್ಥವನ್ನೇ ಹಾರಿಹೊಡೆದದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ 'ನಗ್ನ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸಿ ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುಕೇ ಆಶ್ರಮಧಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಸೇರದೆ ನಗ್ನವಾದವನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೇ ಸರಿ. ತನಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಆಗಲೇ ಪತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವೇದದ್ವೇಷಿಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರಬೇಕು

ಆಪತ್ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಂಥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಲಾರದು. ಅಂಥ ಪಾಪಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಪಾಪಿಂಡಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಬಂದ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಉಟ್ಟುತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಟ್ಟೆಗಳೊಂದಿಗೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳಬೇಕು. ಸಜ್ಜನರಾದವರು ಅಂಥವರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಅಂಥ ಪಾಪಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪಲವಾಗುವವು. ಪಾಪಿಂಡಿಗಳ ಸಹವಾಸ. ಸಂಭಾಷಣ, ಸಂವ್ಯಹಾರ, ಸಂಸ್ಪರ್ಶ, ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನರಕವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ವೇದ ವಿದ್ವೇಷಿಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ.

ಪುಣ್ಯಪುರುಷ ಪಾಪಿಂಡಿಯ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿದಾಗ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶತಧನು ಎಂಬ ಓರ್ವ ಅರಸನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಅವನ ಮಡದಿ ಶೈಬ್ಯಾ. ಅವಳಿಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯ ನಿಷ್ಠೆ. ಸತ್ಯ, ಶೌಚ ಮತ್ತು ದಯೆ, ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಒಳ್ಳೆತನದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೇಳವಿಸಿದ್ದವು. ನಯ, ವಿನಯಗಳು, ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಉಸಿರಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಜನಾರ್ದನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ತಪಸ್ಸುಮಾಧಿಯಿಂದ ಆ ದೇವದೇವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಹೋಮ

ಹವನಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದಾನಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನಿತ್ತನು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆ ಭೂಪಾಲನು ಭಾರ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಕಾಗ್ರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ರಾಜರಾಣಿಯರು ಗಂಗಾ ತಟಾಕಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೇಲೆದ್ದು ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪಾಖಂಡಿಯು ಬಂದನು.

ದೊರೆಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ರಾಣಿಯ ಧರ್ಮದೀಕ್ಷೆ

ಆ ಪಾಖಂಡಿಯು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿನ ಗೆಳೆಯನಾಗಿದ್ದ. ಇವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದ ತನ್ನ ಗುರು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಅವನೊಡನೆ ಗೆಳೆಯನಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ. ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಮಡದಿ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠಳು. ಈ ಪಾಖಂಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆ ಮೋರೆ ತಿರುವಿದಳು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಉಪಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯಿಂದ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ನಿಂತಾಗ ಈ ಪಾಖಂಡಿಗೆ ಬಿದ್ದನಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಮಿಡುಕಿತು. ಈ ಪಾಖಂಡಿಯ ದರ್ಶನದ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಆ ಪಾಖಂಡಿಯೆಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕೂಡ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಊರಿಗೆ ಬಂದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ತಾನಿರುವವರೆಗೆ ಶತಧನ ಮಹಾರಾಜ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಿದ. ಅನೇಕ ದಾನಧರ್ಮಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಧರ್ಮಶಾಸನ ನಡೆಸಿ ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಧರ್ಮದರ್ಶಿನಿಯಾದ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಪತಿಯ ವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಚಿತಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಸತೀ ಹೋದಳು. ಆ ಅರಸಿಯು ದೃಢತರವಾದ ತನ್ನ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಳು. ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ನೆನಪುಗಳು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಳಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಮುಖ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕಂಡಾಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಗೌರವಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತು ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಆ ರಾಜಕುವರಿಯನ್ನು ಅವಳ ತಂದೆ ಒಳ್ಳೆವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಆ ರಾಜನಂದಿನಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಈಗ ತನ್ನ ಮದುವೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾದ ಆ ಮಗಳ ಮಾತನ್ನು ರಾಜನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ವರ ನೋಡುವ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ.

ಕಾಶೀರಾಜಕುಮಾರಿಯು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಳೆದ ಜನ್ಮದ ಪತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದಳು. ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಅರಸು ಕುವರರ ಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಪತಿ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ಯಾವ ರಾಜ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಉದಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಹುಟ್ಟು ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಸೂಕ್ತ ದರ್ಶಿನಿಯಾದ ಆ ಕಾಶೀಪತಿಯ ಕುವರಿಯು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ನಾಯಿಯಾಗಿಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕವಿಕಾದಶಿದಿನ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯಿಂದ ಇದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಪತಿ ವೇದನಿಂದಕನಾದ ಪಾಖಂಡಿಯೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಸಲ್ಲಾಪದ ಮಾಡಿದ್ದರ ದುಷ್ಟಲವೇ ಈ ಶ್ವಾನ ಜನ್ಮ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಈ ನಾಯಿ ಪಾಡನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕೆಡಕು ಆನಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಆ ನಾಯಿ ನಲ್ಲನನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ದೇಶ ದೇಶ ತಿರುಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ವಿದಿಶಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಾಯಿ ಆಗಿಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವ ಪತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸದಳು. ತನ್ನ ಆ ಶ್ವಾನಕಾಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹನಿಗೂಡಿತು. ಕರಳು ಹಿಂಡಿತು. ತನ್ನ ದುಃಖಾವೇಗವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಅವಳು ಅದನ್ನು ಕರೆದಾಗ ಆ ಬೀದಿ ನಾಯಿಯು ಅವಳ ಬಳಿಬಾರದೆ ದೂರ ಬೊಗಳುತ್ತ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವಳು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ನಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕರೆದಳು.

ಅನ್ನದ ಆಶೆಗೆ ಅದು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದಿತು. ಆಗ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಆ ನಾಯಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು. ಅದರ ಮೈಕೈ ತೀಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ನಾಯಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಈಲಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಗಳನ್ನು ದಿನವೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಲುಮೆಯಿಂದ ಅದರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಈ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ಆ ಬಿಡಾಡಿ ನಾಯಿಯು ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೃಷ್ಯವೂ ಆಯಿತು. ಪುಷ್ಪವೂ ಆಯಿತು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಉಪಚಾರ ಉಪಕಾರಗಳಿಂದ ನಾಯಿಗೆ ಅವಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಲುಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದು ನನ್ನ ಜಾತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಡೆಯನನ್ನೇ ನಂಬಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವಳ ಮೈ ಮೈ ಅಡರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈ ಕಾಲೂ ಮೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಅಂಗಾಲನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕುಂಯ್ಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಆ ನಾಯಿನಾಥ ಮೈಗೆ ಮೈ ಮಸೆದು ಮುದ್ದು ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮೃತಿ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರುವ ಆ ಮಾನವತಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವಳಿಗೆ ಆ ನಾಯಿ ನಾಯಕನ ಶ್ವಾನ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಕೆಚಕುಳಿಯಿಟ್ಟಂತಾದರೂ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿ ಅವಳು ಅದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ

ಅದರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. “ನಾಥ, ನೀವು ನಾಯಿಯಲ್ಲ. ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜ. ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ನೀವು ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾಖಂಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ನೇಹಾಲಾಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ದುರವಸ್ಥೆಯು ನಿಮಗೆ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಂದಿನ ಮಡದಿ. ಈಗಲಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಆ ಘಟನೆ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೇ!”

ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ನಾಯಿಯು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಅವಳ ಮಾತು ಅದರ ನೆನಪಿನ ಕಾವಾಟವನ್ನೇ ತೆರೆಯಿತು. ಹಿಂದಿನಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಾಗಿ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದವು. ಅಂದು ಕಾರ್ತಿಕ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಗಂಗಾ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾ ಗುರುವಿನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವೇದದ್ವೇಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ಸ್ನೇಹ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಆ ಪಾಪದಿಂದಲೇ ತನಗೆ ಇಂಥ ನೀಚನಾಯಿಯ ಜನ್ಮ ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರ ಮೈ ನಡುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಸ್ಮರಣೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ನೋಡಿ ಹೇಸಿಕೆಯೂ ಆಯಿತು. ನಾಚಿಕೆಯು ಆಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ವಿಣ್ಣವಾದ ಆ ನಾಯಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ದೂರ ಓಡಿ ಊರಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಪ್ರಾಣ ನೀಗಿತು. ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕೆ ನರಿಜನ್ಮವು ಬಂದಿತು.

ಮತ್ತೆ ಆ ಕಾಶೀಪತಿಯ ಕುಮಾರಿಯ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು ತನ್ನ ನಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಏನು ಎಂದು. ಕೋಲಾಹಲ ಎಂಬ ಚೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಥ ನರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗುರುತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ನರಿಯಾದ ಆ ದೊರೆಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮತ್ತೆ ಬೋಧಿಸಿದಳು. “ಮಹಾರಾಜ ನಾಯಿಯಾದಾಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆಯೇ! ಪಾಖಂಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಈ ನರೀ ಜನ್ಮ. ಈಗಲಾದರೂ ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ವೇದ ಧರ್ಮದ ಮಹತಿಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿರಿ.” ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆ ನರಿ - ದೊರೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೆನಿಸಿತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಕಗ್ಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿತು. ಆಹಾರವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೇ ಉಪವಾಸದಿಂದಲೇ ಜನ್ಮನೀಗಿತು.

ಅನಂತರ ಅದು ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತೋಳವಾಗಿ ಜನಿಸಿತು. ಆಗ ಆ ನೃಪನಂದಿನಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪು ಕೊಟ್ಟು ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷು, ಜೈನ ಶ್ರವಣರ ಸಹವಾಸ ಸಂಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಆ ತೋಳಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ತಿಳಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಂದು ಅದೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಆ ತೋಳ ತನುವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿತು. ಮುಂದೆ ಆ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜ ಹದ್ದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ಈಗಲೂ ಅವನ ಈ ಪೂರ್ವ ಪತ್ತಿಯು “ಪ್ರಭು ಈ ನಿನ್ನಗೃಧ್ರಚೇಷ್ಟೆ ಸಾಕು, ಪಾಪಂಡರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆ ಹದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಕಾಗೆಯಾಯಿತು.

ಕಾಶಿರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯು ಮತ್ತೆ ಆ ಕಾಗೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಕಾಂತ, ಅಂದು ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರಿಗೆ ದಾನದಕ್ಷಿಣೆ ಇತ್ತು, ಬಂದಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಭೋಜನ ನೀಡುವ ನೀನು ಈಗ ಕಾಗಿಪಿಂಡ ತಿಂದು ಬದುಕುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತೇ ! ಇದು ವೇದ ನಿಂದಿಸುವವರ ಸಹವಾಸ ಫಲ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಪಾಖಂಡಿಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧನಾದ ಆ ರಾಜನು ಕಾಗೆಯ ಜನ್ಮ ನೀಗಿ ನವಿಲಾದನು. ಸುಂದರವಾದ ಆ ನವಿಲನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಇರಿಸಿಗೊಂಡಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು - ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿ, ಉಣಿಸಿ, ತಣಿಸಿ, ಕುಣಿಸಿ ತಾನೂ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಕಾಶೀಪತಿಯಾದ ತಂದೆಯು ಒಂದು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಯಜ್ಞದ ಅವಶ್ಯಕ ಸ್ನಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಆ ನವಿಲನ್ನು ಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯೋದಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ತಾನೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಭೂತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಆ ನವಿಲಿನಲ್ಲಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ “ಪಾಖಂಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನಾದ ನೀನು ನಾಯಿ, ನರಿ, ತೋಳ, ಹದ್ದು, ಕಾಗೆ, ನವಿಲು ಮುಂತಾ ನಾನಾ ನೀಚ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದರ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು.

ಮುಂದೆ ಆ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ಮಯೂರ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸು ಜನಕರಾಜನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಕಾಶೀಪತಿ ಕುಮಾರಿಗೆ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಮೈಥಿಲ ರಾಜಕುಮಾರನು ಪ್ರಾಯ ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದಾಗ ಇತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು, ಕಾಶೀರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಮಹಾರಾಜನು ಅವಳ ಸ್ವಯಂವರದ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ದಿಗ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಜಕುಮಾರರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಿಥಿಲಾದೇಶದ ನೃಪನಂದನನೂ ಆ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಕಾಶೀಪತಿ ಕುಮಾರಿಯು ಅವನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಆ ಮೈಥಿಲ ರಾಜಕುಮಾರನ ಕೊರಳಿಗೆ ಸಂತಸದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂವರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ರಾಜಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದ ಚಿರಸಂಗಿನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಿದೇಹ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಶೃಂಗಾರದಿಂದ ವಿವಿಧ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನೇ ವಿದೇಹ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ವಿಪುಲವಾದ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತ. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿದ. ಮಿತ್ರರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದ. ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ. ನ್ಯಾಯದಿಂದ

ಪೂರ್ವವಿಯನ್ನು ಆಳಿದ. ಅನೇಕ ಸತ್ತುತ್ತರನ್ನು ಹೆತ್ತ. ಕೊನೆಗೆ ಧಾರಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತವಾದ ವೀರಸ್ವರ್ಗ ವನ್ನೈದಿದ. ಆಗ ಕಾಶಿರಾಜ ನಂದಿನಿಯು ನಗುನಗುತ್ತ ಪತಿಯ ಶರೀರದೊಡನೆ ಚಿತೆಯನ್ನು ಏರಿದಳು. ಮುಂದೆ ಆ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಪುಣ್ಯ ಲೋಕದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇದರಿಂದ ಶತಧನು ಮಹಾರಾಜನು ಸ್ವಯಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ ವೇದ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಾದಿ ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಎಂಥ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ನಾನಾ ನೀಚ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಬೇಕಾಯಿತು, ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಆ ಪಾಖಂಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಅನಿಷ್ಟವಾಗದೆ ಅವಳೇ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಅವಶ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಅಂಥ ಪಾಖಂಡಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದರೆ ಎಂಥ ಮಹತ್ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದೆಂಬುದನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ವೇದನಿಂದಕರಾದ ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ನೇಹ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸಹವಾಸ, ಸಹಾಲಾಪ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞಯಾಗ, ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಮಹಾ ಪಾಪವು ಬರುವುದಲ್ಲದೇ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾಸ್ತಿಕನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಗುಪ್ತಪಾಪ ಮಾಡುವ, ದೇವ ವೇದ ನಿಂದಕರಾದ, ನಾಸ್ತಿಕರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಡಬಾರದು. ಇವರಿಗೆ ನಗ್ಗರೆಂದು ಹೆಸರು. ವಿನಾಕಾರಣ ಜಡ ಬೆಳಿಸಿ, ಅಥವಾ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಧರ್ಮ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ, ದೇವದ್ರೋಹಿಗಳ, ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳ, ವೇದನಿಂದಕರ, ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿದರೂ ನರಕವಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಮೂರನೇ ಅಂಶ ಸಂಪೂರ್ಣ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಶ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಜನರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳನ್ನು ತಾವು ಈವರೆಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ಮತ್ತು ವರ್ಣಧರ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ಬಗೆಗೂ ತಾವು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೀಗ ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ವಂಶ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಆಗಿದೆ. ಗುರುಗಳಾದ ತಾವು ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಅರುಹಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಮಾನವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅರಸರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೂರರೆಷ್ಟೋ! ವೀರರೆಷ್ಟೋ! ಕೆಲವರು ಯಾಗ ಯೋಗಿಗಳಾದರೆ ಹಲವರು ರಣರಂಗ ಧೀರರು. ಕೆಲವರು ಧೈರ್ಯಮೇರುಗಳು. ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಕುಲದ ಕತೆ ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ನರರ ಪಾಪ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು. ಇಂಥ ಸದ್ವಂಶಗಳ ಚರಿತ್ರ, ಶ್ರವಣದಿಂದ ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪದ್ವಂಸವಾಗುವುದು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ್ವಯಂ ಅನಾದಿ. ಋಗಾದಿ, ಸರ್ವವೇದಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಾದ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆದಿಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಂದ ಮೊದಲು ಜನಿಸಿದವ ಬ್ರಹ್ಮ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಲಗೈಯ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಉದಿಸಿದ. ದಕ್ಷ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಆದಿತಿದೇವಿಯು ಮಹರ್ಷಿ ಕಶ್ಯಪರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮನು. ಆ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನೃಗ, ಧೃಷ್ಟ, ಶರ್ಯಾತಿ, ನರಿಷ್ಯಂತ, ಪ್ರಾಂಶು, ನಾಭಾಗ, ನೇದಿಷ್ಠ, ಕರೂಷ, ಪೃಷದ್ರ, ಎಂದು ಆ ಹತ್ತು ಮನುಪುತ್ರರ ಹೆಸರು.

ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಲಿಂಗಪಲ್ಲಟದ ಪ್ರಕರಣ

ಈ ದಶಕುಮಾರರು ಜನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮನುಮಹಾರಾಜನು ಸಂತಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣ ಎಂಬ ಜೋಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಗೈದಿದ್ದ. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಹೋತೃವಿನ ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗು ಗಂಡಾಗದೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಜನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಇಳಿ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದ. “ತನಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಬೇಕು. ಪುತ್ರನ ಬಯಕೆಯಿಂದಲೇ ತಾನೀ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಫಲವಾದ ಈ ಇಳಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಗಂಡು ಮಗುವಾಗುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಮಿತ್ರಾವರುಣ ಕರುಣೆ ಕೊಡಿಯೊಡೆಯಿತು. ಮನುವಿನ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ತಥಾಸ್ತು ಎಂದಿತು ಅವರ ಕರುಣೆದುಂಬಿದ ಅಂತಃಕರಣ. ದೇವತಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ತಾನೇ ಅಸಾಧ್ಯ! ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ‘ಇಳಿ’ ಯಾಗಿದ್ದವಳು

“ಸುದ್ಯುಮ್ನ” ಆದ, ಮಹಾರಾಜನ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ಯಾರು ತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು ಮನುಮಹಾರಾಜನ ಆಮಗು ಹೆಣ್ಣು ನವನ್ನೇ ಬೇಡಿ ಬಂದಿತ್ತೋ ಏನೋ ! ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿದ್ದವಳು ಹೇಗೋ ಗಂಡಾಗಿ ಸುದ್ಯುಮ್ನ ಎಂದಾದ ಬಳಿಕವೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡಸುತನವನ್ನು ಬಹು ದಿನ ಉಳಿಸಿಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

“ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಪರ ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ಬೇರಾದೀತೇ !”

ಪುರುಷ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇಳಿ ಸುದ್ಯುಮ್ನನಾಗಿ ಗಂಡಸರಂತೆ ಒಂದು ಸಲ ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದ. ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಮಿತ್ರರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ತೆರಳಿದ್ದರು. ಸಿಂಧು ದೇಶದ ಎತ್ತರವಾದ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮಿಕ್ಕಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ನಡೆದ ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಒಂದು ವಿಲಾಸೋಪವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ.

ಕಗ್ಗಾಡಿನ ಕೊಂಪೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅರಳಿಕಂಪಿಂಪುಗಳಿಂದ ತಂಪಿಂಡಿದ ಆ ಉಪವನವು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಕ್ರೀಡಾವಿಲಾಸದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಪ್ರಣಯಕೇಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯ ಲಜ್ಜೆಯ ಒಚ್ಚೆಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಹೋದಳು. ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮ ಸಮಾಧಿಗೆ ವಿಘ್ನವಾಗಿ ರಸಭಂಗವಾದಂತಾದ ಪರಶಿವ ಅಂದೇ ಶಾಪವಿತ್ತ “ಇನ್ನು ನನ್ನ ಈ ಪ್ರೇಮಾಯತನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಗಂಡು ಪಿಳ್ಳೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಅದು ಕೂಡಲೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಬಿಡಲಿ” ಎಂದು. ಇದಾವುದನ್ನೂ ಅರಿಯದ ರಾಜಕುಮಾರ ಸುದ್ಯುಮ್ನ ಬೇಟೆಯ ಹುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಯಾದ ತನ್ನ ತೇಜಿಯನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಿರುವ ಆ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟ.

“ಧಾತಾ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್”

ಮೊದಲೇ ಹೆಂಗಸು. ನಡುವೆ ಕೆಲದಿನ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪ್ರಸಾದ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಆಗಂತುಕವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡಸುತನ ಬಂದಿತ್ತು. ರಾಜಕುಮಾರನಾದುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ರಾಜರೀವಿಯಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಪೌರುಷದಿಂದ ಮೆರೆದ. ಈಗ ಸತೀಶಂಕರರ ವಿಹಾರ ವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಸುದ್ಯುಮ್ನ ಮರಳಿ ಮತ್ತೆ ಹೆಂಗಸಾದ. ಜಾತ್ಯಾ ಹೆಣ್ಣಾದ ಅವನು ಈಗ ಶಿವನ ಶಾಪದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ನಾರೀ ಭಾವಕ್ಕೆ ಅಂದವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟ. ಸ್ತ್ರೀಸಹಜವಾದ ಲಜ್ಜೆ ಲಾವಣ್ಯ, ವನಪುಷ್ಪಯ್ಯಾರಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಆ ನವ ನಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದವು. ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ತಂದೆಯಂತೆ ಸುಂದರ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂತೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ನವ ವಧುವಾದ ಇಳಿಯು ಬುಧನ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರೀರ್ವರ ದೃಷ್ಟಿ ಮಿಲನವಾಯಿತು. ಇಳಿಯ ಚೆಲುವು ಬುಧನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ರಾಗರಸಿಕರಾದ ಅವರೀರ್ವರೂ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿದರು ಆಗ ಪುರೂರವನ ಉತ್ತತ್ತಿ ಆಯಿತು.

“ವಾಚಮರ್ಥೋಽನುಧಾವತಿ”

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವ್ಯಥೆ ಆಯಿತು. ಅವನು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ “ನನ್ನ ಮಗ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಗಂಡು ಆಗಲಿ” ಎಂದು. ಪ್ರಭಾವ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಆ

ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವ ವೇದಮಯನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನು ಆ ಇಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಪುರುಷಭಾವವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಬುಧನಿಂದ ಪುರೂರವ ಎಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೆತ್ತ ಆ ಇಳಿಯು ಮತ್ತೆ ಈಗ ದೇವತಾ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸುದ್ಯುಮ್ನನಾಗಿ ಪೌರುಷ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಗಂಡಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಆ ಪ್ರಚಂಡ ರಾಜಕುಮಾರ ಸುದ್ಯುಮ್ನ ಓರ್ವ ಯೋಗ್ಯ ಕನ್ನೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಉತ್ಕಲ, ಗಯ ವಿನತ, ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಮೊದಲು ಹೆಂಗಸಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಗಂಡಸಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನು ಮಹಾರಾಜನ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠರು ಸುದ್ಯುಮ್ನನಿಗೂ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮನುರಾಜ ಸುದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಗರವನ್ನು ಇತ್ತ. ಸುದ್ಯುಮ್ನನಿಗೋ ತಾನು ಗಂಡಸಾದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಉತ್ಕಲ, ಗಯ ವಿನತರಿಗಿಂತ ತಾನು ಹೆಣ್ಣಾದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುರೂರವನ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಮಮತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗನಾವಸ್ಥೆಯ ಆತ್ಮಜನಾದ ಪುರೂರವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಪುರೂರವನ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಜನಿಸಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಹಬ್ಬಿದರು.

ಪೃಷದ್ರನ ಜೀವನದ ಶೋಕಾಂತಿಕೆ

ಮನುವಿನ ಕೊನೆಯ ಮಗನಾದ ಪೃಷದ್ರ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ವಿರಕ್ತ. ಅವನು ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋದರರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಹುಲಿಯೊಂದು ಆಶ್ರಮದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹಸುವಿನ ಕರುವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿತು. ತಾಯಿ ಹಸುವಿನ ಕರುಣೆಯ ಕಿಂಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಷದ್ರ ಖಡ್ಗ ಹಿರಿದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಆ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಾರುಗಾಲಿನಿಂದ ಓಡುತ್ತ ನಡೆದ ಪೃಷದ್ರ ಕೊನೆಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೀಸಿ ಒಗೆದ. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಆ ಖಡ್ಗವು ಹುಲಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಕರುವಿಗೆ ತಾಗಿ ಅದು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನ ಕೈಯಿಂದಾದ ಈ ಗೋಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತರಾದ ಗುರುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಶೂದ್ರನಾಗು ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಗ್ಲಾನದ ಪೃಷದ್ರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಡ್ಗಿ ಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆತ್ಮಾಹುತಿ ನೀಡಿ ಜನ್ಮ ನೀಗಿದ. ಮನುವಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗ ಕರೂಷ. ಅವನಿಂದ ಕಾರೂಷ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಬಳಗವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಧೃಷ್ಟ ಎಂಬ ಮಗದೊಬ್ಬ ಮನುಕುಮಾರನ ಸತ್ತುತ್ತ ನಾಭಾಗ. ಆ ನಾಭಾಗನು ವೈಶ್ಯನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗೊಳಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ಬಲಂಧನ ಎಂಬ ಕುಮಾರನು ಜನಿಸಿದ. ಬಲಂಧನನಿಗೆ ವತ್ಸಪ್ರೀತಿ. ವತ್ಸ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಶು, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಖನಿತ್ರ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ವಿಂಶ, ವಿವಿಂಶಕ, ಖನಿನೇತ್ರ, ಅತಿವಿಭೂತಿ, ಕರಂಧಮ, ಆವಿಕ್ಷಿತ, ಕೊನೆಯವನಾಗಿ ಮರುತ್ತ ಎಂಬ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಆಗಿ ಹೋದರು.

“ಮರುತಃ ಪರಿವೇಷ್ವಾರೋ ಮರುತ್ತಸ್ಯಾವಸನ್ ಗೃಹೇ”

ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ದಾನ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಧೈರ್ಯಮೇರು. ವೀರವರೇಣ್ಯ. ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನ ವೈಭವದ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಮರುತ್ತನದೇ ಬಣ್ಣನೆ.

“ಮರುತ್ತಸ್ಯ ಯಥಾ ಯಜ್ಞ ಸ್ತಥಾ ಕಸ್ಯಾಚವಧ್ಭವಿ |

ಸರ್ವಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಹ್ಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞವಸ್ತವತಿ ಶೋಭನಂ ||

ಅಮಾದ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸೋಮೇನ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರ್ವಿಜಾತಯಃ |

ಮರುತಃ ಪರಿ ವೇಷ್ವಾರಃ ಸದಸ್ಯಾಶ್ಚ ದಿವೌಕಸಃ ||

“ಮರುತ್ತನಂತೆ ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಳಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನ ರನ್ನ. ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಯಜ್ಞದ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದರೆ ಭೂರಿದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತಸದೊಂದಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಮಾಡುವ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರಚಂಡ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಯಂ ದೇವತೆಗಳೇ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ಎಲೆ ಬಡಿಸಿದರು. ಅವನು ಸಭೆ ಕರೆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗಿಂತ ದೇವತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಭಿಕರಾಗಿ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಇದು ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನ ಮಹಿಮೆ. ಆ ಮರುತ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ನರಿಷ್ಯಂತ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾದ. ಅವನಿಂದ ಮುಂದೆ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ರಾಜವರ್ಧನ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ಕೇವಲ, ಸುಧೃತಿ, ನರ, ಚಂದ್ರ, ಬಂಧುಮಾನ್, ವೇಗವಾನ್, ಬುಧ, ತೃಣಬಿಂದು, ಮುಂತಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರು ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಜನಿಸಿದರು. ತೃಣಬಿಂದುವಿಗೆ ಇಲವಿಲಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಇದ್ದಳು. ತೃಣಬಿಂದು ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾದ ರಾಜಕುಮಾರ. ಅವನ ರೂಪಗುಣಗಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಅಲಂಬುಸಾ ಎಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯು ಅವನನ್ನು ಒರಿಸಿದಳು. ಮೆಚ್ಚಿ ಮಡದಿಯಾದ ಅಲಂಬುಸೆಯಿಂದ ತೃಣಬಿಂದುವಿಗೆ ವಿಶಾಲ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದ. ಅವನೇ ಮುಂದೆ ವಿಶಾಲಾ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಆ ವಿಶಾಲನ ಮಗ. ಹೇಮಚಂದ್ರನಿಂದ ಚಂದ್ರ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ಸೃಂಜಯ, ಸಹದೇವ, ಕೃತಾಶ್ವ, ಸೋಮದತ್ತ ಮುಂತಾಗಿ ರಾಜರು ಆಗಿ ಹೋದರು. ಸೋಮದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳು ಒಂದು ನೂರು. ಅವನ ಮಗ ಜನಮೇಜಯ, ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಸುಮತಿ ಎಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದ. ಆ ವಿಶಾಲನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ ವೈಶಾಲಿಕರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಣ್ಯಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

“ತೃಣಬಿಂದೋಃ ಪ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವೇ ವೈಶಾಲಿಕಾ ನೃಪಾಃ |

ದೀರ್ಘಾಯುಷೋ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವೀರ್ಯವಂತೋಽತಿಧಾರ್ಮಿಕಾ ||

ತೃಣಬಿಂದು ಮಹಾರಾಜನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ವಿಶಾಲ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಗಳೂ ಧಾರ್ಮಿಕರೂ ಶೂರಧೀರರೂ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನುವಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಸುಕನ್ಯಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಚ್ಯವನ ಋಷಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು. ಶರ್ಯಾತಿಯ ಗಂಡು ಮಗನಾದ ಆನರ್ತ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕ. ಆನರ್ತನ ಮಗನೇ ರೇವತ. ಅವನು ಕುಶಸ್ಥಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆನರ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ.

ವರಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ

ರೇವತನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಕುಡ್ಧಿ ಹಿರಿಯ. ರೇವತನ ಮಗಳೇ ರೇವತೀ. ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಯೋಗ್ಯ ವರವೇ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ವರಾನ್ವೇಷಣೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತುಹೋದ ರೇವತ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವರಬೇಕೆಂದು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಹಾಹಾ, ಹೂಹಾ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವರು ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಎದುರು ತಮ್ಮ ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಅತಿಶಾನ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅಪೂರ್ವವಾದ ಗಾನಗಿರಡಿಗಳನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಅವರು ತಾನವಿತಾನಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರಾ, ದಕ್ಷಿಣಾ, ಮತ್ತು ಧಾತರಿ ಎಂಬ ಸಂಗೀತದ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ತಿರವು ಹರವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಹರಡಿ, ಹೊರಳಿಸಿ, ಕೊರಳ ದನಿಯಿಂದ ಗಾನಗೋಪುರವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಆ ಗಂಧರ್ವರ ಸಂಗೀತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತ ರೇವತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಆ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರೇವತನಿಗೆ ಸಮಯದ ಅರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಬಂದ ಕೆಲಸದ ಪರಿವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಹೋದದ್ದು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಡು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ತಾವರೆಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಶಾರದಾಪತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗೈದ. ಮತ್ತು “ನನ್ನ ಮಗಳು ರೇವತಿಗೆ ನೀವು ಯಾವ ವರವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿ ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನಿಗೆ “ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವರವು ಆಗಬಹುದು ಹೇಳು” ಎಂದ. ಆಗ ರೇವತನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯೋಗ್ಯ ವರಗಳ ಯಾದಿ ಒಂದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ “ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ವರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ವರನೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತನಾಗಿರುವನು? ದಯವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಾನು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ವರನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು.

ರೇವತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಅವನ ಮೇಲಿನ ದಯೆಯಿಂದ ಅವರು ರೇವತನೆಡೆಗೆ ಬಾಗಿ ನುಡಿದರು. “ರೇವತ, ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ವರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ವರವೂ ಈಗ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಈ ಎಲ್ಲ ವರಗಳು ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮಕ್ಕಳು, ಕಿರಿ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಈಗ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಬಹು ಸಮಯವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಗೀತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಿನಗೆ ಕಾಲದ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಮೂಹೂರ್ತವೆಂದರೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಮಾನವ ಮಾನದ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೇ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಈಗ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತೆಂಟನೇ ದ್ವಾಪರ ಯುಗವು ಕೂಡ ಮುಗಿಯಲು ಬಂದಿದೆ. ಕಲಿಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರದವರಲ್ಲಿ ಉಳಿದವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಈ ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ರೇವತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಮ್ಮತನಾದ ಈ ಯುಗದ ಒಬ್ಬ ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡು ನೀನು ನೋಡಿದ ವರಗಳಂತೆ ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಮಡದಿ, ಹಡೆದ ಮಕ್ಕಳು, ಪಡೆದ ಭಾಗ್ಯ, ಆಳಿದ ರಾಜ್ಯ, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸೇವಕರು, ಬಂಧು-ಬಳಗ, ಸೈನ್ಯ-ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಹೋಗಿವೆ.”

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರೇವತ ಹೌಹಾರಿದ. ಅವನ ಜಂಘಾಬಲವೇ ಉಡುಗಿದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವನಾಶದ ಸಮಾಚಾರದಿಂದ ಅವನು ನಡುಗಿ ಹೋದ. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? “ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ”, ಇದ್ದು ದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡ. ಮತ್ತೆ ಸಾವರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಆ ಕಮಲಾಸನನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. “ಭಗವನ್, ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹೀಗಾದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಈ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಕೊಡಲಿ?” ರೇವತನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಗದ್‌ಗುರುವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅರೆಕ್ಷಣ ಆಲೋಚನಗೈದ. ಕೂಡಲೇ ಅವನ ತಲೆ ಬಾಗಿತು, ಕೈ ಮುಗಿಯಿತು, ಕಂಠ ಬಿಗಿಯಿತು. ಮಾತು ಅವನ ಚತುರ್ಮುಖದಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದಿತು.

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಉವಾಚ

ನಹ್ಯಾದಿಮಧ್ಯಾಂತಮಜಸ್ಯ ಯಸ್ಯ |

ವಿದ್ಮೋ ವಯಂ ಸರ್ವವಯಸ್ಯ ಧಾತುಃ ||

ನ ಚ ಸ್ವರೂಪಂ ನ ಪರಂ ಸ್ವಭಾವಂ |

ನ ಚೈವ ಸಾರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ

||೧||

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ ರಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ವಭಾವ ಸಾರಗಳನ್ನು ನಾವಾರೂ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ.

ಮದ್ರೂಪಮಸ್ಥಾಯ ಸೃಜತ್ಯಜೋ ಯಃ |

ಸ್ಥಿತೌ ಚ ಯೋಽಸೌ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪೀ ||

ರುದ್ರ ಸ್ವರೂಪೇಣ ಚ ಯೋಽತ್ತಿ ವಿಶ್ವಂ |

ಧತ್ತೇ ತಥಾನಂತ ವಪುಃ ಸಮಸ್ತಂ

||೨||

ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪನಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಮಕನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರುದ್ರ ನಾಮಕನಾಗಿ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ರೂಪದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತ ರೂಪದಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಪಾಕಾಯ ಯೋಽಗ್ನಿತ್ವಮುಪೈತಿ ಲೋಕಾನ್ |

ಬಿಭರ್ತಿ ಪೃಥ್ವೀವಪುರವ್ಯಯಾತ್ಮಾ ||

ಶಕ್ರಾದಿರೂಪೀ ಪರಿಪಾತಿ ವಿಶ್ವ -

ಮರ್ಕೇಂದು ರೂಪಶ್ಚ ತಮೋ ಹಿ ನ ಸ್ತಿ

|| ೩ ||

ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಪಾಕ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿನಾಮಕನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವೀ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಪಾಲನೆಗೈಯುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಕರೋತಿ ಚೇಷ್ವಾಃ ಶ್ವಸನ ಸ್ವರೂಪಿ |

ಲೋಕಸ್ಯ ತೃಪ್ತಿಂ ಚ ಜಲಾನ್ವರೂಪೀ ||

ದದಾತಿ ವಿಶ್ವ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಸ್ಥಿತಸ್ತು

ಸರ್ವಾವಕಾಶಂ ತು ನಭಃಸ್ವರೂಪೀ

|| ೪ ||

ವಾಯುನಾಮಕನಾಗಿ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನ ನೀರಿನ ರೂಪದಿಂದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಈ ವಿಶ್ವದ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನಾಗಿ ಆಕಾಶ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಯಸ್ಮಿನ್ ಜಗದ್ಯೋ ಜಗದೇವತಾದ್ಯೋ |

ಯಸ್ಯಾಶ್ರಿತೋಽಸ್ಮಿನ್ ಜಗತಿ ಸ್ವಯಂಭೂಃ ||

ಸ ಸರ್ವ ಭೂತ ಪ್ರಭವೋ ಧರಿತ್ಯಾಂ |

ಸ್ವಾಂಶೇನ ವಿಷ್ಣು ನೃಪತೇಽ ವತೀರ್ಣಃ

|| ೫ ||

ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವವೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನಾದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದುದು ಅವನ ಆಶ್ರಯದಿಂದಲೇ ಅಂಥ ಸರ್ವ ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ರೂಪದಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಶಸ್ಥಲೀ ಯಾ ತವ ಭೂಪ ರಮ್ಯಾ |

ಪುರೀ ಪುರಾಽ ಭೂದಮರಾವತೀವ ||

ಸಾ ದ್ವಾರಕಾ ಸಂಪ್ರತಿ ತತ್ರ ಚಾಸ್ತೆ |

ಸ ಕೇಶವಾಂಶೋ ಬಲದೇವನಾಮಾ

|| ೬ ||

ರೇವತರಾಜ ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕುಶಸ್ಥಳಿಯು ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅದರ ಈಗ ಅದರ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಗಿ ದ್ವಾರಕಾ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ಆ ನಗರಿಯು ತನ್ನ ಶೋಭಾಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಅಮರಾವತಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನ ಅಂಶಭೂತನಾದ ಬಲರಾಮನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಸ್ಮೈ ತ್ವಮೇನಾಂ ತನಯಾಂ ನರೇಂದ್ರ ।
 ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮಾಯಾಮನುಜಾಯ ಜಾಯಾಮ್ ॥
 ಶ್ಲಾಘ್ಯೋ ವರೋಽಸೌ ತನಯಾ ತವೇಯಂ ।
 ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನ ಭೂತಾ ಸದೃಶೋ ಹಿ ಯೋಗಃ

॥ ೭ ॥

ಮಹಾರಾಜ, ಮಾಯಾಮಾನವನಾದ ಆ ಬಲದೇವನಿಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಈ ಮಗಳಾದ ರೇವತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡು. ಆ ವರ ಶ್ಲಾಘ್ಯ, ಈ ಕನ್ಯೆ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ. ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲಕ್ಕೆ ಈ ರೇವತಿಯು ಒಂದು ರತ್ನ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಿಲನವು ಅನುರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರೇವತರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಹಿಂದಿನ ಯುಗದ ಮಾನವನಾದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ, ಕುಳ್ಳರೂ, ಕುರುಪಿಗಳೂ ತೇಜೋಹೀನರೂ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯವರೂ, ಬಲಗುಂದಿದವರೂ, ಕಳೆಗೆಟ್ಟವರೂ ಆಗಿ ತೋರಿದರು. ಅವನು ತನ್ನ ನಗರವಾದ ಕುಶಸ್ಥಳಿಗೆ ಬಂದ. ಅದರ ರೂಪವು ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಬದಲಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಯೆಂದಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಪೂರ್ವಯುಗದ ಅರಸನು ಬಲದೇವನಿಗೆ ತನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಬಲದೇವನ ಎದೆ ಸ್ಪಟಿಕದ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹರವಾಗಿತ್ತು ನೇಗಿಲನ್ನೇ ಆಯುಧವಾಗಿ ಅವನು ಪಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಭಗವತ್ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಲರಾಮನು ಆ ಪೂರ್ವಯುಗದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಆದರೆ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಮಾನವರ ಮಾನದಿಂದ ಅವಳು ಅವನಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ನೇಗಿಲದ ತುದಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಲುವಿಗೆ ಸಮನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ನಾರಿಯರಂತೆ ಹವಣಾದ ನಾರಿಯ ನಿಲುವು ಚೆಲುವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ಬಲರಾಮನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆದನು. ರೇವತ ರಾಜನು ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತೆರಳಿದನು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಿನ ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿಯು ಬೆಳೆದ ಬಗೆ

ಪರಾಶರ - ಮೈತ್ರೇಯ, ಈ ಮೊದಲು ಕುಶಸ್ಥಳಿಯ ದೊರೆಯಾದ ರೇವತ ರಾಜನು ಬಹುಕಾಲ ಮರಳಿ ಬಾರದಿರಲು ಪುಣ್ಯ ಜನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಕ್ಷಸರು ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ದೈತ್ಯರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಆ ಕುಶಸ್ಥಳಿಯು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ರೇವತನ ನೂರು ಜನ ಸೋದರರು ದೈತ್ಯರ ಉಪಟಳದಿಂದ ಹೆದರಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಚದರಿ ಹೋದರು. ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ದಿಕ್ಕುಗೊಬ್ಬರಾದರು. ಮನುವಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗ ಧೃಷ್ಟನಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಎಂಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶವು ಕುಡಿಯೊಡೆಯಿತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮನುಕುಮಾರ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ನಾಭಾಗ ಎಂದೇ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಮಗನಿದ್ದ. ಆ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷ, ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ವಿರೂಪ, ವಿರೂಪನಿಗೆ ಪೃಷದಶ್ವ, ಅವನಿಂದ ರಫೀತರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ರಫೀತರನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಆಂಗೀರಸರೆಂದು ಹೆಸರಾದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ.

“ಏತೇ ಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಸೂತಾ ವೈ ಪುನಶ್ಚಾಂಗಿರಸಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ।

ರಫೀತರಾಣಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ಕ್ಷತ್ರೋಪೇತಾ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯವು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ಮೂಗಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಮಾಂಸ ತಿಂದ

ಮನುರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಿನಿಂದ ಶೀನುವಾಗ ಅವನ ಮೂಗಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಉಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಿಕುಕ್ಷಿ ನಿಮಿ, ದಂಡ ಈ ಮೂವರು ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಶಕುನಿ ಮೊದಲಾದ ಐವತ್ತು ಕುಮಾರರು ಉತ್ತರಾಪಥಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾದರು. ಉಳಿದ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಮಕ್ಕಳು ದಕ್ಷಿಣಾಪಥವನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ನರೇಶನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಮಿಕುಕ್ಷಿಗೆ ಅಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಗೈದನು. ಅದರಂತೆ ಮಿಕುಕ್ಷಿಯು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದ. ಬೇಟೆಯ ಓಡಾಟದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಬಳಲಿಕೆಯಾಗಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಹಸಿವು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಸಿವಿಸಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಹಸಿವೆಯ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಮೊಲದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದು ತಂದೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲಕ್ಕೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ವಸಿಷ್ಠರೇ

ಪುರೋಹಿತರು. ಅಂದು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಅವರೇ ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಇಕ್ಕಾಕು ಮಹಾರಾಜನು ವಿಷ್ಣುಕಿಯು ತಂದ ಮಾಂಸವನ್ನೆಲ್ಲ ವಸಿಷ್ಠರ ಮುಂದೆ ತಂದಿರಿಸಿ “ಸ್ವಾಮಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ಇಂದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು “ಸಾಕು, ಸಾಕು, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಜೇಷ್ಠಪುತ್ರನು ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಲವನ್ನು ತಿಂದು, ಉಳಿದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ,” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಕ್ಕಾಕು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಆ ಮಗನನ್ನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟಿದನು. ಮೊಲವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಷ್ಣುಕಿಗೆ ಶಶಾದ (ಶಶ=ಮೊಲ. ಆದ=ತಿನ್ನು) ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇಕ್ಕಾಕು ಮಹಾರಾಜನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಶಶಾದನೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಂದೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು. ಆ ಶಶಾದನಿಗೆ ಪುರಂಜಯ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು.

ಆ ಪುರಂಜಯನಿಗೂ ತಂದೆಯಂತೆ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಒಂದಾದರೆ ಜನರು ಕರೆಯುವ ಹೆಸರು ಬೇರೊಂದಾಯಿತು. ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೆ.

ಮಾನವನು ಮಹೇಂದ್ರನ ಹೆಗಲನೇರಿದ ಕತೆ

ಹಿಂದೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವರ ನಡುವೆ ಘನಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯರು ಸುರಪುರದ ನಾಗರಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದರು. ಪರಾಜಿತರಾದ ದೇವಕುಲದ ಧುರೀಣರು ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು.

ಹರಿಯ ಉಪಾಯ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಅಪಾಯ

ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತಿಭಾವಭರಿತವಾದ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಜಗತ್ ಕಲ್ಯಾಣಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿದನು. “ಸುರರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆ ಕೇಳಿ. ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಶಶಾದನ ಚಿರಂಜೀವ ಪುರಂಜಯದೊರೆಯು ಈಗ ಧರೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷತ್ರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಗೈಯುವೆ. ಆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮೊದಲು ನೀವು ದಾನವರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಪುರಂಜಯನನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿರಿ” ನಾರಾಯಣನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮರೇಶ್ವರರೆಲ್ಲರು ಅವನಡಿಗೆ ಎರಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ನೇರವಾಗಿ ಪುರಂಜಯನ ಅರಮನೆಗೆ ಇಳಿದುಬಂದರು. ಅವನು ಆ ಸುರೇಶ್ವರರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ “ಅಪ್ಪಣೆ ಏನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಅನುನಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಕ್ಷತ್ರಿಯೋತ್ತಮ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೊಂದು ಬೇಡಿಕೆ. ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳು ಮಲೆತು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೀಗ ಸೋಲನ್ನು ಅಪ್ಪಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮತ್ತೀಗ ಆ ಅಸುರರೊಂದಿಗೆ

ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಘೋರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ದಾನವರೊಡನೆ ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದು ನಮಗೆ ಗೆಲುವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಈ ಸ್ನೇಹದ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲದು”

ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಹತ್ತುವ ಹಂಬಲ

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಸಹಾಯಯಾಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುರಂಜಯನು “ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬರುವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕರಾರು. ನಿಮ್ಮ ಇಂದ್ರ ಮೂರು ಲೋಕದ ಒಡೆಯ. ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿ ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಆ ಸುರರಾಜ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ದೇವರಾಜನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಾದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಾನವರೊಡನೆ ಕಾದು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ತನ್ನ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶ. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರ ಧ್ವಂಸ

ಕಾರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಪುರಂಜಯನ ಈ ಕರಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಅವನ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸೈನಿಕರಾಗಿ ದೈತ್ಯರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟರು. ಇಂದ್ರನು ಎತ್ತಾಗಿ ಪುರಂಜಯನನ್ನು ಹೊತ್ತುನಡೆದ. ಪುರಂಜಯನ ವೃಷಭರೂಪಿಯಾದ ಆ ವಾಸವನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದ ಅಸುರರ ಜೊತೆಗೆ ಹಣಾಹಣೆ ಹೋರಾಡಿದ. ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದುವ ಆ ನರನಾಥನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜಸ್ಸು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತನೂ ಅಜೇಯನೂ ಆದ ಪುರಂಜಯನು ಆ ದೇವ ದಾನವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಕಕುಡ್ = ಎತ್ತಿನ ಹೆಗಲ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ್ದ ರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ‘ಕಕುಡ್’ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. “ಕಕುಡಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಇತಿ ಕಕುಡ್”

ಕಕುಡ್‌ನ ಮಗ ಅನೇನಸ, ಅನೇನಸನ ಮಗ ಪೃಥು, ಪೃಥುವಿನ ಪುತ್ರ ವಿಷ್ಣುರಾಶ್ವ ಅವನ ಮಗ ಯುವನಾಶ್ವ, ಯುವನಾಶ್ವನಿಂದ ಶ್ರಾವಸ್ತನು ಜನಿಸಿದನು. ಶ್ರಾವಸ್ತನ ಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನು ಇವನೇ. ಶ್ರಾವಸ್ತನ ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮದಶ್ವ. ಅವನ ಪುತ್ರ ಕುವಲಯಾಶ್ವ. ಈ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು ಉದಂಕ ಎಂಬ ಮಹಾಯುಷಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಧುಂಧು ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜಸ್ಸು ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ದೊರಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅವನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಧುಂಧುದೈತ್ಯನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಉಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಸತ್ತುಹೋದರು. ಅಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರು ಮೂವರು ಮಾತ್ರ, ದೃಢಾಶ್ವ, ಚಂದ್ರಾಶ್ವ, ಕಪಿಲ. ದೃಢಾಶ್ವನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹರ್ಯಾಶ್ವ, ನಿಕುಂಭ, ಅಮಿತಾಶ್ವ, ಕೃಶಾಶ್ವ, ಪ್ರಸೇನಜಿತ್, ಯುವನಾಶ್ವ ಮುಂತಾದ ರಾಜರು ಆಗಿಹೋದರು.

ನಿರ್ಗಂ ವಿರುದ್ಧವಾದರೂ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆ

ಈ ಯುವನಾಶ್ವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಮನೆ, ಮಡದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇಡವಾಯಿತು. ಅವನು ಅರಮನೆ ಸಿರಿಮನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆತಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರತೊಡಗಿದ. ಅಡವಿ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಥನಂತೆ ಅಲೆದಾಡುವ ಆ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಗಳ ಎದೆ ಕರಗಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಆ ಜಲವನ್ನು ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅದನ್ನು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಇಟ್ಟು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ನಂತರ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

ಸರಿಸ್ತಾಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಬಾಯಾರಿಕೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟಲು ಸೇದತೊಡಗಿತು. ನಾಲಿಗೆ ಒಣಗಿತು. ಮಹಾರಾಜನು ನೀರಡಿಸಿ ಆಶ್ರಮದ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ತುಂಬಿ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 'ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ದಣಿದು ಮಲಗಿದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವುದೇಕೆ !' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಾಗದಂತೆ ಮಹಾರಾಜನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸುತ್ತ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಟ್ಟ ಆ ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲಕಲಶವನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಗಟಗಟ ಕುಡಿದ. ಸದ್ದು ಮಾಡದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಲಗಿದ. ಎಚ್ಚರಾದ ಬಳಿಕ ಋಷಿಗಳು ಯಜ್ಞಕಲಶವು ಬರಿದಾದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಕೇಳಿದರು. "ಇದರಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದವರು ಯಾರು ? ಇದು ನಾವು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ನೀರು. ಇದನ್ನು ಯುವನಾಶ್ವನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯು ಕುಡಿದರೆ ನಾವು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆಯುವಳು. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಕರೆಸಿಕೊಟ್ಟರಾಯಿತೆಂದು ನಾವು ಆ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಉದಕವನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಈ ಹೋಮದ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದ್ದೆವು. ಇದೀಗ ಬರಿದಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ? ಯಾರು ?"

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು "ಇದನ್ನು ನಾನೇ ಕುಡಿದೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಈ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದೀರೆಂದು" ಎಂದು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಋಷಿಗಳ ಮಂತ್ರ ಎಂದೂ ಹುಸಿಹೋಗಲಾರದು. ಮಂತ್ರಪೂತನಾದ ಆ ಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯೋದಕದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಾರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಮೂಡಿತು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಅದು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜನ ಬಲಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಕೂಸು ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಆ ಅರಸು

ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ಕೂಸಿಗೂ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. “ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮಗು ಏನನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು ! ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆ ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕೂಸು ಬದುಕುವದೆಂತು !” ಎಂದು ಮುನಿಗಳು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಅಲ್ಪರಿದರು. ಆ ಋಷಿಗಳ “ಕಂ ಧಾಸ್ಯತಿ” ಏನನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಎಂಬ ಕಾಳಜಿಯ ದನಿಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು “ಮಾಂಧಾಸ್ಯತಿ” ನನ್ನನ್ನು, ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಎಂದು ನುಡಿದ. ದೇವರಾಜನು ಆ ಮಗುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೋರಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಚೀಪಿಸತೊಡಗಿದ. ಸುರನಾಥನ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅಮೃತವೇ ಜಿನಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ಆ ಕೂಸು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಆ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನು ಮುಂದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿಸಿ ಪೊಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳಿದನು. ಮಾಂಧಾತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ವೈಭವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಪದ್ಯವು ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

“ಯಾವತ್ಸೂರ್ಯ ಉದೇತ್ಯಸ್ತಂ ಯಾವಚ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠತಿ |

ಸರ್ವಂ ತದ್ ಯೌವನಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಾಂಧಾತುಃ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಚ್ಚ್ಯತೇ”

ಸೂರ್ಯ ಮೂಡುವ ನಾಡು, ಅವನು ಅಸ್ತವಾಗುವ ಗೂಡು, ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಎಲ್ಲ ಕಾಡು, ಮೇಡು, ನಾಡುಗಳು ಕೂಡ ಯುವನಾಶ್ವನ ಮಗನಾದ ಮಾಂಧಾತನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಕತ್ತಲೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮಾಂಧಾತನ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಈ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನು ಶತಬಿಂದುವಿನ ಮಗಳಾದ ಬಿಂದುಮತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಅಂಬರೀಷ, ಪುರಕುತ್ಸ, ಮುಚಕುಂದ, ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದನು. ಮತ್ತು ಐವತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ ಬಿಂದುಮತಿಯಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿದರು.

ಮೀನದ ಬದುಕು ಮುನಿಯ ಮನವನ್ನು ಕೆದಕಿತು

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತ ಸೌಭರಿ ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ತಪಂಗೈಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಮದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೀನುಗಳ ಒಡೆಯನೊಬ್ಬನಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಅನೇಕ. ಅವನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ರೆಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪೌತ್ರರು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪುತ್ರರು, ಬಾಲದಮೇಲೆ ಹಲವು ದೌಹಿತ್ರರು ಹತ್ತಿ ನಲಿದು ಹಗಲಿರುಳು ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಆಟವಾಡಿ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮೈಮುಟ್ಟಿದಾಗೆಲ್ಲ ಆ ಮತ್ಸ್ಯಪತಿಗೆ ಮೈತುಂಬಾ ಹಿಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು ಮೂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೃದಯ ಹಿಗ್ಗಿ ಹರ್ಷ ಗರಿಗಿದರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮೀನುಗಳ ಒಡೆಯನು ಅನುದಿನವೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹೆತ್ತು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಆ ತನ್ನ ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರ ಗೈಯುತ್ತ ಸಂತಾನ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯ ಕಣ್ಣು ಮೀನದ ಸಂಸಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಸಲಿಲ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಖ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಮೀನದ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕಂಡು ಸೌಭರಿಯ ಚಿತ್ತವು ಚಾಂಚಲ್ಯಚುಂಬಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ಆಶೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ಆ ಮೀನದ ಸುಖ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನೋಡ ತೊಡಗಿದನು. ಬಂಧು ಬಳಗದೊಂದಿಗೆ ಭೋಗ-ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಆ ಜಲಚರ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸೋತ ಆ ಮುನಿಯ ಹೃದಯವು ಇಂತು ಮಾರ್ನುಡಿಯಿತು. “ಆಹಾ ಏನು ಧನ್ಯ ಈ ಮೀನು!” ಇಂಥ ಹೀನಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು! ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು! ಇದರ ಈ ಸಂತಾನ ಸಂತಸವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತತಿಯ ಆಸೆ ಮೂಡತೊಡಗಿದೆ. ನಾನೂ ಈ ಮೀನಗಳ ಒಡೆಯನಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು.”

ಮುದುಕ ಮುನಿಯ ಮದುವೆಯ ಹಂಬಲ

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಅಂಕುರಿಸಿದ ಆ ಸೌಭರಿ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಚಿರಂತನ ಜಲಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಹೊರಬಿದ್ದು ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಕನ್ಯಾಯಾಚನೆಗಾಗಿ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ತಪೋಧನರು ತಾವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡ ಮಾಂಧಾತ ಆ ಸೌಭರಿಯನ್ನು ಎದ್ದುನಿಂತು ಎದುರುಗೊಂಡ. ಆಸನವಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದ. ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ತನ್ನ ಕನ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವನೆದುರು ಮಂಡಿಸಿದ. “ನರನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಕಕುಸ್ಥವಂಶದಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಯಾರೂ ಕಳಿಸಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ಆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನೀಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತದಿಂದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಈಗ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಐವತ್ತು ಜನ ಕನ್ಯೆಯಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಡು. ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆದ ಅರಸರು ಅನೇಕರಿರಬಹುದು. ನಾನು ಅವರಾರಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವ ದಾನದೀಕ್ಷೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೇ ಬಂದದ್ದು. ನನ್ನ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ಈ ಆಶಾಭಂಗವಾದರೆ ನನಗೆ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಗಳಿಗೆ ತಾಪ, ಬಿಟ್ಟರೆ ತನಗೆ ಶಾಪ

ಸೌಭರಿಮುನಿಯ ಈ ಕನ್ಯಾಯಾಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ. ಅವನೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ವರನಾಗ ಹೊರಟ ಆ ಮುನಿಯ ದೇಹವನ್ನು

‘ಆಪಾದಮೌಲಿ ಪರ್ಯಂತಂ’ ನೋಡಿದ. ಗಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿದ್ದವು. ನಡುಬಾಗಿತ್ತು. ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಅವನ ಇಡೀ ಮೈಯನ್ನು ಮುಪ್ಪು ಬಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಜೀವನದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂಥ ಜರಾಜರ್ಜರ ಜರಠನಿಗೆ ತನ್ನ ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೌಭರಿಯು ಮಹಾಚಂಡ ಕೋಪನೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಆಶಾಭಂಗವಾದರೆ ತಕ್ಷಣ ಕೋಪ, ಅದರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೇ ಶಾಪ. ಇದೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಶಾಪ. ಮಾಡುವುದೇನು! ಅವನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾದಂತಾಯಿತು. ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತ. ಅವನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ನೂರು ವಿಚಾರಗಳು ಸಿಡಿಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸೌಭರಿಯು “ಮಹಾರಾಜ, ಇಷ್ಟೇಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವಿ? ನಾನೇನು ನಿನಗೆ ಅಂಥ ಅಶಕ್ತ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ! ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಷ್ಟೇ!” “ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನಾನೀಗ ನಿನಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾಗುವದು. ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವಿ” ಎಂದು ತಿಳಿಪಡಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಈಗ ಎರಡೇ ವಿಷಯಗಳು ಕಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಗಳ ಶಾಪ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುನಿಯ ಶಾಪ, ಎರಡೂ ಅವನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಭಾವುಕನಾದ ಆ ಭೂಪತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೆದರುತ್ತಿದ್ದ. ಮುನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರುತ್ತಲೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

“ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಕನ್ನೆ ಒಲೆದು ಮೆಚ್ಚಿದ ವರಕ್ಕೇ ಅವಳನ್ನಿತ್ತು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವದು. ತಾವು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀರೆಂದು ನಾವು ಕನಸು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಕನ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಹೇಗಾಯಿತು! ಮದುವೆಯ ಬಯಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಅದೆಂತು ಮೂಡಿತು! ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು! ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿದೆ. ಆಗಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ”.

ನಿಷೇಧದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ

ಸೌಭರಿಗೆ ಮಹಾರಾಜನ ಹೃದಯ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. “ಇದು ನಿಷೇಧದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ. ನೇರವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನದೆ ಬಳಸು ಮಾತಿನಿಂದ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ವರನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊಸ ಉಪಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುದಿಗಂಡನನ್ನು ವರಿಸಲು ಯಾವ ಮದುಮಗಳು ಸಿದ್ಧಳಾಗುವಳು! ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಹಳೇ ಗೃಧ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ರಾಜನ ಈ ಹೊಸ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರು ನನ್ನಂಥ ಮುದಿಗೂಬೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಒಲಿದು ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದಾರು! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಈ ಮಾಂಧಾತ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಲಿ ನಾನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯು ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ

ಹೇಳಿದ - “ನೃಪನೇ! ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕನ್ನೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ವರನಿಗೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೇ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಅಂತಃಪುರದ ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ಆ ನಿನ್ನ ಐವತ್ತು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದರೆ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಹೊಸ ಸಂಸಾರದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಕಳೆದು ಹೋದ ಜೀವನವನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ಎದುರಾಡಿದರೆ ಮುನಿ ಎಲ್ಲಿ ಶಾಪ ಚೆಲ್ಲುವನೋ ? ಎಂದು ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಮರುಮಾತನಾಡೆ ಅವನು ಕನ್ಯೆಯರ ಅಂತಃಪುರದ ಆಳು ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಋಷಿಯನ್ನು ಕನ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತು. ಆ ರಾಣೀವಾಸದ ಪರಿಚಾರಕನೊಂದಿಗೆ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾರುಣ್ಯ, ಲೋಭನೀಯ ಲಾವಣ್ಯ

ಆ ಕನ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಮುನಿಯ ರೂಪ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿತ್ತು. ತರುಣರಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು ಅವರ ಶರೀರ. ಗಂಧರ್ವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಾಯ ತುಂಬಿದ ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ ಆಳುಮಗನು ಅರಸುಗುವರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದ - “ಇದು ನಿಮ್ಮ ಹಡೆದ ತಂದೆಯ (ಮಹಾರಾಜ) ಆಜ್ಞೆ. “ಈ ಋಷಿಯು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಯಾವ ಮಗಳಾದರೂ ಒಲಿದು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಇವನನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿರಿ.” ಆಗ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕನ್ಯೆಯರು ತಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಗಳನ್ನು ಅಗಲಗೊಳಿಸಿ ಆ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರು. ಅವನೊಬ್ಬ ಚೆಲುವಿನ ಚಂದ್ರಾಮ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಮದವೇರಿದ ಹೆಣ್ಣು ನೆಗಳು ಹಿಂಡಿನ ಒಡೆಯನಾದ ಗಂಡುಗಜದತ್ತ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವಂತೆ ಆ ಐವತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಆ ಸೌಭರಿ ಮುನಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದು ಒಲಿದು ವರಿಸಿ ನಿಂದರು. ‘ನಾನು ಇವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ’, ‘ನಾನು ಇವನನ್ನು ಒರಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಅವರವರಲ್ಲಿ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಉಳಿದ ಸೋದರಿಯರಿಗೆ “ಸಾಕು ಸೋದರಿಯರೆ! ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಇವನನ್ನು ಮೊದಲ ವರಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಇವನು ನಿಮಗೆ ಅನುರೂಪವಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು “ಇವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದೇ ಇವನ ಮಡದಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಅನುರೂಪ ಜೋಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಮಗದೊಬ್ಬಳು “ಈ ಮುನಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದವಳು ನಾನು. ಕಂಡಕೂಡಲೇ ನಾನು ಇವನನ್ನು

ವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ. ಈ ತಂಗಿಯ ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ನಿಮಗೆ ತರವಲ್ಲ. ಸೋದರಿಯ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲ ರೂಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿ ಪುಣ್ಯಪಡೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬಡದಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದರು. ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಋಷಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ಅಂತಃಪುರದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಓಡಿಹೋಗಿ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿನ್ನವಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನು “ಏನು ! ಏನಾಯಿತು ! ಹೇಗಾಯಿತು ? ಹೀಗೇಕಾಯಿತು ? ಏನು ಮಾಡಲಿ ! ನಾನೇಕೆ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದೆ ! ಇವನನ್ನು ವರಿಸಿದರೆ ನನ್ನದೇನು ಅಂಭಂತವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅದೇಕೇ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದೆ ! ಇದೇನಾಯಿತು ! ಎಂತಾಯಿತು ! ಮುಂದೇನು ?” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿನ್ತೆಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದವು. ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತಾದ ಅವನು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವು ಮಿಂಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನ ಐವತ್ತೂ ಜನ ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧ ರಾಜಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳು ಸೌಭರಿ ಋಷಿಯನ್ನು ವರಿಸಿ, ಅವನ ಎದೆಯರಸಿಯರು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದೂ ಕೂಡ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ, ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದ. ಆಗ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೌಭರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಜಕುವರಿಯರ ವಿವಾಹವು ಋಷಿಯೊಡನೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿತು. ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಎಲ್ಲ ಮಡದಿಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ.

ಬ್ರಹ್ಮತೇಜವೇ ರಾಜ ಯೋಗ ಬಯಸಿದಾಗ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಬ್ಬ ಶಿಲ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮ. ಶಿಲ್ಪ ವಿದ್ಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಪಕೌಶಲಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ನೆನೆದ ತಕ್ಷಣ ಆ ದೇವಬಡಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ. ನೆನೆದ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದ. ಸೌಭರಿ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ನೃಪನಂದಿನಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸುಂದರವಾದ ಒಂದೊಂದು ಅರಮನೆ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಹೇಳಿದ. ಸಿದ್ಧರ ಆದೇಶವಾಗುವದೊಂದೇ ತಡ. ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಪದವೇ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ರಚನೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಜಕುವರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಭವ್ಯ ಮಂದಿರ. ಸಕಲವಿಧ ಸಾಮಗ್ರೀ ಸುಂದರ. ಕೂಡುವ ಕುರ್ಚಿ, ಮಲಗುವ ಮಂಚ, ಮೇಲೆ ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆ. ಇಂಬಿದ್ದಲ್ಲೆಲ ದಿಂಬುಗಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. ಈ ಸುಂದರ ಮಂದಿರಗಳ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾದ ಉಪವನಗಳು. ಹಿಂದೆ ಹೊಕ್ಕರಣಿ. ಮುಂದೆ ಪುಷ್ಕರಣಿ, ಕೊಳದ ತುಂಬ ಅರಳಿದ ತಾವರೆ, ನಗುವ ನೈದಿಲೆ, ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಜಾರವ, ಅರಸಂಚಿಗಳ ಕ್ರೀಂಕಾರವ, ಕಾರಂಡವಗಳ ಕಲರವ. ಸುತ್ತು - ಮುತ್ತು ಬಯಲು, ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಹಸಿರು - ಕುಸುರು.

ಇಂಥ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸೌಭರಿಮುನಿಯ ಸುಂದರಿಯರು ಆನಂದದಿಂದ ಇರತೊಡಗಿದರು. ಮುನಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ಭವ್ಯ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮುನಿಮಾನಿನಿಯರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದದ ನಿಧಿಯೇ ದೊರೆತಂತಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಪಾನ, ಮಾನ, ಬಯಸಿದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ತಿಂದಷ್ಟು ಬಡಿಸಿ, ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ತಾವೂ ತಿಂದು ತೇಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ಆ ನೃಪನಂದಿನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವಿಹಾರ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ವೈದಿಕನಿಗೆ ಕನ್ನೆಯಿತ್ತ ತಂದೆಯ ಚಿಂತೆ

ಇತ್ತ ಮಹಾರಾಜ ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತೆ. ನನ್ನ ಐವತ್ತು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಆ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಹಿಡಿದು ವೈದಿಕ ಮುತ್ತೈದೆಯರಾಗಿ ನಡೆದರು. ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂದರೆ ಮುರಕ ಗುಡಿಸಲು, ಹರಕ ಕೃಷ್ಣಾಜನ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಆ ಎಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಹೇಗಿರುವರು ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಮೋರೆಕಾಣದೆ, ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳ ತೂಗುಮಂಚದ ಮೇಲೆಯೇ ಸುಖದಿಂದ ಆಡಿ ಬೆಳೆದವರು. ಆಶ್ರಮದ ಕಠೋರ ಜೀವನದ ಕಷ್ಟಕಾರಿಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದುಕೊಳ್ಳುವರು ! ಒಂದಲ್ಲ ಹತ್ತಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವನ ತಲೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಡನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಾನಾಗಿ ಅಳಿಯನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ. ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ಸೌಭರಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಗೆ ಅವನು ಬಂದಾಗ ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು. ಹಳೆಯ ಎಲೆಮನೆಯ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮವರಿ ಶಿಲೆಯ ಬಂಗಲೆಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಬೆಳಕಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಆ ಬದಿ ರಮ್ಯ ಸರೋವರ, ಈ ಬದಿ ರಮಣೀಯ ಹೂದೋಟ. ಈ ನಂದನವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದಿರ ಚುಂಬಿಯಾದ ಸುಂದರ ಮಂದಿರಗಳು. 'ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಂದೆ' ಎಂದು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ತಂದೆ, ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮಾಂಧಾತನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅವಳ ಆ ಮನೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಸಂತಸದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ತನುಜಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಗದ್ಗದ ಕಂಠನಾಗಿ "ಮಗಳೇ ಸುಖವಾಗಿರುವೆಯಾ ! ನಿನಗೇನಾದರೂ ಮನಸ್ತಾಪವಿದೆಯೇ ! ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಮಾಡುವನೇ ! ತವರು ಮನೆಯ ನೆನಪಾಗುವದೇ !" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗಿನ ಬುಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಂತಾದ ಆ ಮಗಳು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು. "ಅಪ್ಪ, ನೀವೇ ನೋಡಿದ್ದೀರಲ್ಲ ನನ್ನ ಈ ಭವ್ಯ ಭವನವನ್ನು ! ಇದೆಂಥ ರಮ್ಯ ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉಪವನ ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಿದೆ ! ಅಲ್ಲಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲಕಂಠದ ಇಂಚರವನ್ನು ಕೇಳುವದೇ ಒಂದು ಸೊಗಸು. ಇದೋ ಇತ್ತ ನೋಡು. ಈ ಕೊಳದ ತುಂಬತಾವರೆಗಳು.